JOSEF ŠKVORECKÝ

TRISTEȚEA LOCOTENENTULUI BORŮVKA

JOSEF ŠKVORECKÝ

Tristeţea locotenentului Borůvka

Basm poliţist

În româneşte de Nicolae Mărgeanu şi Sanda Apostolescu

Editura pentru Literatură Universală
Bucureşti – 1969

Cuprins

Capacităţile supranaturale ale locotenentului Borůvka _____5
Solo de saxofon-tenor_____30
Metodă ştiinţifică_____47
Moartea de pe vârful Jehla_____92
Deducţia_____125
Crimă orizontală_____163
Vechea, infailibila dactiloscopie_____191
Lumina căzătoare_____244
Logică aristotelică_____276
Sfârşitul bătrânului cotoi_____329
Cel mai uşor dintre cazurile locotenentului_____353
Furtul de la liceul de fete_____367

Lui *L. Dorůška, Ludvik Sváb* şi *Jan Zábrana*, care, fără doar şi poate, înţeleg temeiurile tristeţii locotenentului

Capacităţile supranaturale ale locotenentului Borůvka

Sergentul-major-şef Šinták – unicul deţinător al acestui grad din întreaga republică – nu voia în ruptul capului să admită că locotenentul Borůvka n-ar dispune de forţe supraomeneşti. Šinták se apropia, ce-i drept, de şaizeci de ani şi era îmbâcsit de prejudecăţi religioase, pe care, la serviciu, le ascundea. Dar în satul său natal Deštná, din munţii Orlice, unde îşi petrecea concediile şi unde lua parte la şedinţele de spiritism din cocioaba unui fost ţesător, un anume Potěšil, îşi lăsa gura slobodă şi povestea câte-n lună şi-n stele despre superiorul său.

După părerea lui, locotenentul Borůvka nu era, nici mai mult, nici mai puţin, decât un vrăjitor.

Faptul fusese dovedit cu prisosinţă – cât îl privea pe sergentul-major-şef Šinták, dovadă mai concludentă nici nu se putea concepe – cu prilejul faimosului caz Semeráková. Locotenentul ajunsese cu întârziere la faţa locului, întrucât în ajun benchetuise, în oraşul K., la reuniunea de aniversare a treizeci de ani de la absolvirea liceului. Veseliei de rigoare de la orele mici îi urmase o stare de mahmureală în directă proporţie cu cea dintâi. Pe deasupra, şi ceasul deşteptător se încăpăţânase să nu sune. Aşa se face că, în primele ore ale după-amiezii, când ajunse Borůvka la locul crimei – o adunătură de câteva

căsuţe singuratice, de felul celor cum îşi construiau, înainte de război, din economiile de o viaţă întreagă, unii muncitori mai chivernisiţi şi mai ambiţioşi – adjutantul Málek aproape încheiase ancheta şi nu mai aştepta decât rezultatul examenelor de laborator.

— În ele vom găsi ultimele clenciuri, îi raportă adjutantul locotenentului, care sosise cu sufletul la gură. Din punct de vedere psihologic, adăugă el, îţi dai seama de la o poştă că tipul e un criminal. Nu vreau însă să ni se reproşeze mai târziu că ne-am pripit. Psihologic vorbind, repet, te convingi numaidecât, de la prima ochire, că ai de-a face cu un ucigaş – perfect, dar ce ne facem pe urmă, dacă reiese că totuşi am scrântit-o? Ne ridicăm în cap opinia publică, şi unde mai pui că ne trag o săpuneală şefii noştri, de nu ne spălăm cu şapte ape, urmă adjutantul. Nu, nu, trebuie să dobândim certitudinea, iar certitudinile nu ni le oferă decât ştiinţa.

În timp ce adjutantul îşi dezvolta filosofia criminalistică în faţa locotenentului, acesta îşi plimba ochii trişti – două flori de nu-mă-uita lipite pe o faţă rubicondă – de-a lungul şi de-a latul sărăcăciosului pod. Chiar la mijloc, de o frânghie legată de una din grinzile acoperişului, atârna trupul ţeapăn al unei băbuţe, îmbrăcată într-o rochie slinoasa, în carouri. Părul cenuşiu, răsfirat, îi cădea peste faţă. Un picior (vârfurile degetelor îi ajungeau locotenentului cam la nivelul centurii) mai era încă încălţat într-un papuc găurit, al doilea era desculţ, şi încheieturile noduroase şi negre îi istoriseau lui Borůvka o întreagă poveste. Povestea jalnică a ceea ce se numeşte îndeobşte viaţă. Pe duşumea, dedesubtul cadavrului, aidoma unui câine pierdut de stăpân, abătut, zăcea cel de al doilea papuc. În rest, podul era aproape gol şi arăta

mizer; într-un colţ, rezemate de perete, se vedeau nişte dulăpioare şi scaune cu picioarele rupte, un ghiveci de flori ciobit, câteva lăzi, un teanc de ziare gălbejite şi locotenentul ar fi pus rămăşag că, dacă s-ar apuca să le frunzărească, ar da de cele mai noi amănunte în legătură cu descoperirea cadavrului Vranskăi ori cu arestarea criminalului anarhist Klepetář[1]. Vântul rece al verii târzii pătrunse prin lucarna deschisă şi făcu să se mişte, o clipă, părul cenuşiu de pe faţa răposatei. Tocmai boarea aceea de vânt păru să încheie jalnica poveste a acelei vieţi stinse.

— Sinucidere! făcu Málek dispreţuitor. Pe naiba! Ce-i drept, treaba a fost bine ticluită; bătrâna, cică, avea într-una crize de astm, toată ziua-bună ziua ameninţa că se spânzură. Şi vecinii declară la fel. Dar ia uită-te niţel, Josef, la urmele de strangulare. Un moment – şi privi primprejur – să-ţi facem rost de un scaun. Tovarăşe sergent-major-şef, adu un scaun. Stai să ţi-l aducă, Josef, şi pe urmă cercetează atent urmele astea.

În timp ce sergentul major-şef Šinták executa ordinul, Málek îşi continuă relatarea. Fremăta de nerăbdare, era primul său caz independent şi îl datora chefului din ajun al locotenentului şi ceasului prost întors. Ardea de dorinţa de a-şi convinge şeful că e omul potrivit la locul potrivit, sau mai degrabă că locul lui e*, de jure,* cu o treaptă mai sus, pe scara ierarhică. Aşa că îi dădea toate explicaţiile, cu un zel deosebit:

— Totul a fost bine ticluit. Înţelegi, moarta însăşi a

[1] Vranská – prostituată asasinată în 1936; asasinul nu a fost descoperit. Klepetář – personaj celebru al vremii, a asasinat în 1936 un deputat.

fost auzita spunând că se va omorî! Da, dar cum rămâne cu urmele de strangulare, Josef? La curs, am învăţat că, la spânzuraţi, urma funiei trece oblic, de sub bărbie către ceafă. Pe când baba asta are două urme! Pun prinsoare că are două! O să te convingi îndată. Nu se observă prea clar, una din ele o mai acoperă funia, dar dacă te uiţi atent, vezi că puţin mai jos, sub funie este încă o urmă! Doar nu s-a smucit! Doar nu s-a spânzurat de două ori! Šinták susţine că e numai o urmă, sau că dacă sunt două, asta-i fiindcă bătrâna şi-a încordat în mod reflex muşchii grâtului, care pe urmă au cedat şi laţul s-a ridicat ceva mai sus, dar, după mine, astea-s prostii. De aceea am şi lăsat-o spânzurată. Doctorul a vrut s-o coboare, zicea că, până n-o are pe masă, nu poate spune nimic precis, dar mi-am asumat eu întreaga răspundere. Nu, am hotărât eu, trebuie s-o vadă tovarăşul locotenent atârnând în laţ, aşa că nu mai încape discuţie!

— Îţi mulţumesc pentru încredere, Pavel, spuse locotenentul Borůvka încurcat şi îşi pironi privirea tristă pe chipul smead, avid, al tânărului său coleg. Fireşte că...

— N-am avut dreptate? îl întrerupse Málek. Tu eşti şeful, aşa că trebuie să vezi cu ochii tăi. Între timp, uită-te puţin la asta, adăugă mândru şi desfăcu în faţa locotenentului un sul de hârtie. Am întocmit o schiţă şi un fel de grafic, pricepi? Odată, la metodica ştiinţifică a anchetei, ne-ai ţinut o lecţie despre cazul acela din Moravia, unde tocmai un grafic ţi-a dat posibilitatea să analizezi situaţia topografică şi orară şi să ajungi astfel la premisele care au dus la descoperirea făptaşului.

— Da, rosti locotenentul, posomorându-se. Dar...

— Atunci, uită-te! îl întrerupse din nou Málek. Ai aici schema deplasărilor făptaşului – suspectului, vreau să spun – şi toate coordonatele de timp precum şi distanţele corespunzătoare.

— Da. Numai că...

— Aşa este, mai întâi, ca să poţi înţelege, trebuie să te pun la curent cu evoluţia cercetărilor, îi tăie Málek, pentru a treia oară, vorba bătrânului criminalist şi se porni pe explicaţii cu atâta înfocare, încât nu băgă în seamă uşorul oftat al superiorului său. Locotenentul Borůvka se dădu bătut. Fruntea boltită i se încreţi ca de o suferinţă lăuntrică, iar ochii săi trişti cuprinseră resemnaţi schema îngrijit desenată cu creioane de mai multe culori şi prevăzută cu o legendă frumos caligrafiată.

— Telefonul l-a dat Semerák nu departe de aici, dintr-o cabină, începu adjutantul. La 0,57, am ajuns la locul crimei. Toate erau cum le vezi acum, am avut grijă să nu fie clintit nimic. Semerák – cel puţin aşa pretinde – s-a întors la 12 şi jumătate noaptea de la han, a găsit cocioaba goală şi pe nevastă-sa spânzurată în pod. Susţine că s-a dus imediat sa telefoneze la miliţie. Fii atent, Josef: la 0,30 se întoarce de la han, iar la 0,45 ne cheamă pe noi la telefon – şi până la cabină sunt cinci minute bune. N-ai zice c-a fost nevoit să-şi caute nevasta cine ştie cât. Mai degrabă îţi vine să crezi că s-a dus direct în pod. La fix!

— Înţeleg. Numai că... încercă să intervină locotenentul Borůvka.

— Să admitem, îi luă Málek vorba din gură. Acum să privim mai de-aproape versiunea lui Semerák. Zice ca a plecat de acasă la ora 18.00. Adică nu zice. Faptul îl confirmă şi un vecin, un oarecare Pěnkava,

un feroviar. Tocmai se îndrepta spre casă, când Semerák ieşea din cocioabă. A intrat în vorbă cu el, vreau să spun, Semerák cu Pěnkava şi fii atent, Josef, despre ce-ţi închipui c-au vorbit? Despre vreme! Pe urmă, Semerák şi-a amintit că a uitat acasă punga cu tutun, şi ce crezi c-a făcut?

Locotenentul strânse din umeri.

— Nu ştiu. Numai că...

— A strigat-o pe nevastă-sa! rosti Málek triumfător. A strigat-o pe nevastă-sa, în loc să se întoarcă el să-şi ia punga! Şi s-a şi ciorovăit cu ea peste gard, arătându-i unde s-o caute. Înţelegi? Pěnkava a văzut-o pe bătrână! Bine gândit, ce zici?

— Da, făcu sumbru locotenentul Borůvka.

— Ăsta zic şi eu alibi, spusa Málek, cu un soi de satisfacţie, înveselindu-se brusc. Făptaşul – adică suspectul – are un martor că a plecat de acasă, ba chiar şi la ce oră, fiindcă Pěnkava e navetist şi se întoarce întotdeauna cu trenul de 17.45. În plus, martorul o vede şi pe victimă în viaţă. Alţi doi martori declară că l-au întâlnit pe Semerák pe şoşea, unul în dreptul troiţei, al doilea, aproximativ un sfert de oră mai târziu, în staţia de autobuz. Cu amândoi a intrat în vorbă, el, Semerák, din proprie iniţiativă, şi tot despre vreme. Să nu-ţi vină a crede! Un individ – toate mărturiile concordă în privinţa asta – îndeobşte mut ca peştele, taciturn, simte nevoia, pe nepusă masă, să discute despre vreme. Şi încă cu trei inşi la rând! Şi când – tocmai în ziua în care nevastă-sa îşi pune laţul de gât. Asta, în ce priveşte punctul *a...*

— Da, rosti moale locotenentul Borůvka. Şi...

— Şi acum, să trecem la *b*: îşi alege, spre a pleca de acasă, exact momentul când se întoarce Pěnkava de la slujbă, deci când ştie că îl va întâlni pe drum.

Fiindcă trebuie neapărat să-l întâlnească. Şi nu numai să-l întâlnească: e absolut necesar – asta, în ce priveşte punctul *c* – ca Pěnkava să-i vadă nevasta în viaţă, şi de aceea, taman în ziua în care femeia îşi pune capăt zilelor, el îşi uită acasă punga cu tutun. Şi e atât de leneş, încât nu se deranjează să se ducă să şi-o ia singur. În loc să se ducă el, pune pe drumuri o babă astmatică.

Adjutantul privi triumfător spre bătrâna mărunţică la trup, care le atârna deasupra capetelor, şi apoi spre locotenent.

— Hm, îşi drese glasul bătrânul criminalist. Deducţiile sunt corecte. Ce-i drept, e drept, trebuie să-mi scot pălăria. Nimic nu-ţi scapă! Doar că...

— Stai, că n-am terminat încă, se precipită Málek. Precum vezi, depoziţia lui Semerák e plină de vicleşuguri, de chichiţe, dar are şi destule puncte slabe. Iată unul din ele: individul declară că în după-amiaza respectivă s-a dus la un oarecare Bárta, după ceară de albine. Bárta ăsta e un apicultor cunoscut, iar Semerák se ocupă şi el cu albinăritul. Nu prea se pricepe şi nici nu-şi prea dă silinţa. E destul să-ţi arunci ochii la prisaca lui, în grădiniţa din spatele casei. Într-o prisacă dintr-asta pot vieţui numai nişte albine de rând, nişte albine declasate, sau cum să le zic, râse adjutantul. În sfârşit, ca să nu lungesc vorba, s-a dus după ceară. Bárta-apicultorul locuieşte într-o casă singuratică, în mijlocul pădurii, cam la trei kilometri de aici. Semerák a ajuns acolo la 18,45, a zăbovit trei sferturi de oră şi, pe urmă, s-a îndreptat, prin pădure, spre hanul din Hodkonin. Priveşte planul. La han a ajuns cam pe la nouă fără un sfert, şi pe la nouă s-a aşezat la joc. A bătut cărţile până la 22,30, când a plecat acasă. De la han şi până aici sunt patru

kilometri, pe care i-a străbătut într-o oră. Corespunde exact, toate corespund exact.

— Dar vezi că... Locotenentul Borůvka îşi luă ochii de pe bătrâna moartă şi-i aţinti pe faţa îmbujorată a adjutantului.

— Toate se potrivesc, numai că e ceva care scârţâie, îi luă vorba Málek. Priveşte planul ăsta.

— Frumos, nimic de zic, lăudă locotenentul Borůvka schiţa. Desenezi frumos, totul e clar... Mă întreb însă...

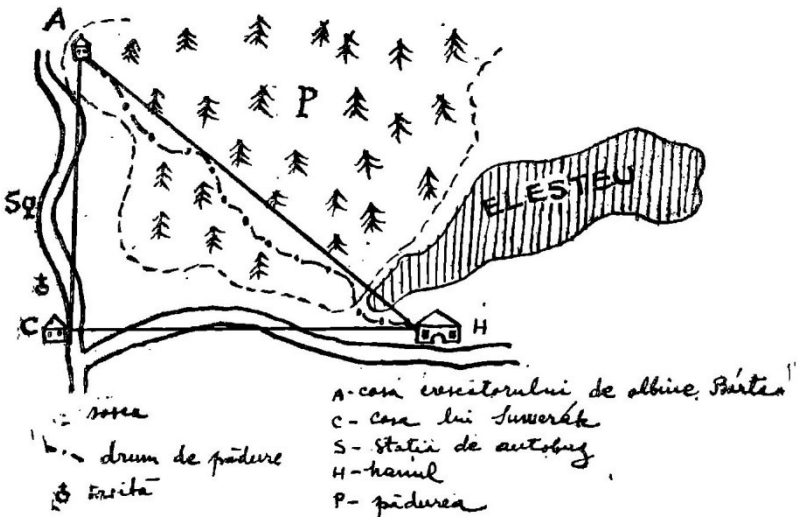

— Vrei să vezi tabelul orar, nu-i aşa? Uite-l, şi Malèk îi întinse locotenentului o a doua foaie de hârtie. Ai aici şi tabelul distanţelor şi cel al intervalelor de timp necesare pentru a le parcurge. Uită-te!

Locotenetul Borůvka se uită:
18.00 – plecarea din C

18.45 – sosirea la A
19.30 – plecarea din A
20.45 – sosirea la H (din care circa 30 min. la closet)
23.30 – plecarea din H
00,50 – întoarcerea la C
00.45 – telefonează miliţiei din cabină
00.57 – sosirea echipei noastre la locul crimei

Distanţele şi timpul necesar:
distanţa C.A. = 3 km, adică 45 min. mers
distanţa A.H. = 5 km, adică 1 oră 15 min. mers
distanţa H.C. = 4 km, adică 1 oră mers
distanţa A.C.H. = 7 km, adică 1 oră 45 min. mers
distanţa A.C.A.H. = 11 km, adică 2 ore 45 min. mers

— De ce indici şi distanţele A.C.H. şi A.C.A.H.? întrebă locotenentul, după ce studie tabelul.

Adjutantul îi făcu şmechereşte cu ochiul.

— Îţi explic numaidecât, spuse. Eu pornesc de la premisa, ipotetică deocamdată, că Semerák este asasinul, deci că Semeráková nu s-a spânzurat singură, ci Semerák a sugrumat-o, după care a atârnat-o în laţ.

— Bine, dar asta...

— Aşa e. Pentru moment, nu pot s-o dovedesc. Pentru moment...

— Eu cred că...

— Am însă motive temeinice să cred că aşa s-au petrecut lucrurile.

O dată în plus, bătrânul criminalist renunţă la intenţia de a-şi spune şi el părerea. Îl lăsă pe colegul său mai tânăr să vorbească în voie şi acesta se folosi

din plin de acest prilej:

— Presupun, aşadar, că Semerák e asasinul. Desigur, are un alibi grozav. La 18,00 pleacă de acasă – un martor o vede pe nevastă-sa încă în viaţă – la 18,20 alt martor se întreţine cu el în staţia de autobuz, cam la jumătatea drumului dintre C şi A. La 18,45 ajunge la Bárta, la A – avem şi în cazul acesta ora exactă, fiindcă pretinde că pe drum i s-ar fi oprit ceasul, aşa că l-a rugat pe Bárta să-i spună ce oră e, potrivindu-şi ceasul în faţa lui. Lucrul acesta îl confirmă Bárta. Şi avem şi ora exactă a plecării lui de la Bárta – s-a uitat la pendulă, s-a speriat că s-a şi făcut şapte şi jumătate şi, cu toate că Bárta şi Bártová au încercat să-l mai reţină, nu s-a lăsat înduplecat şi a plecat.

La acest punct al relatării, bătrânul criminalist nu izbuti să intervină decât printr-o tuse scurtă.

— Să ne oprim acum asupra soţilor Bárta, înainte de a-l urma pe Semerák la han, continuă Málek, ca şi cum ar fi ţinut o prelegere în faţa unor începători în ale criminalisticii. Locotenentul îşi petrecu din nou privirea peste podul gol. Aici intervin de asemenea trei elemente demne de reţinut, îşi urmă explicaţiile Málek. În primul rând, intersul pentru ora exactă. Tocmai în ziua în care i se spânzură nevasta, suspectului i se opreşte ceasul şi tocmai în ziua aceea trebuie să ajungă punctual la han, de parcă cine ştie ce treburi importante l-ar fi aşteptat acolo, când, de fapt, se ducea să joace cărţi – el care, toată lumea o ştie, n-are câtuşi de puţin reputaţia de cartofor. Hangiul spune că Semerák vine din an în paşte să joace cărţi şi atunci rareori zăboveşte mai mult de o oră. Numai ieri, bagă de seamă, le freacă aproape trei ceasuri încheiate. Dar despre asta mai târziu. Acum

să ne oprim asupra familiei Bárta. Vasăzică, interesul pentru ora exactă este prima circumstanţă suspectă: modul discret în care a avut grijă să-i atragă atenţia martorului asupra orei sosirii sale în casa lui şi tot aşa asupra orei exacte a plecării. A doua chestie interesantă este mărturia însăşi a soţilor Bárta. Trebuie să spun că am folosit unul din străvechile trucuri învăţate de la tine... Málek zâmbi, şi un zâmbet încurcat împodobi, pentru o clipă, şi faţa rubicondă a locotenentului. Ne-ai vorbit cândva despre asta la cursul de tactica interogatoriului, îţi aminteşti? Ei! principiul audierii separate a martorilor aceleiaşi întâmplări şi...

Locotenentul încercă încă o dată, dar fără tărie, să oprească avalanşa de vorbe a adjutantului.

— Da, v-am vorbit. În cazul respectiv, fireşte că...

Dar trebui şi de data aceasta să se dea bătut în faţa elocvenţei entuziaste a colegului său. Se încruntă şi oftă.

— Aşteaptă, făcu Málek, nerăbdător. Nu ştii despre ce e vorba. De un lucru foarte simplu: o haină.

— O haină? îngăimă locotenentul.

— Da, o haină. Şi în afară de asta – bagă bine de seamă! – de o bicicletă!

Pauză plină de semnificaţii. Málek se uită la locotenent, şi vechiul criminalist citi fără greutate pe faţa smeadă a adjutantului dorinţa de a fi lăudat. Se posomorî şi mai tare. Îi făcea plăcere să-şi bucure semenii, drept care şi acum zâmbi cu toată abnegaţia de care fu în stare şi îl îngână:

— O bicicletă?

— Întocmai! Adjutantul îşi frecă mâinile. Bicicleta e un element esenţial în ipoteza pe care am elaborat-o ulterior – de fapt, ipoteza însăşi a rezultat din

descoperirea acestei biciclete. Ea m-a şi determinat să desenez schiţa asta... şi Málek lovi cu dosul palmei foaia de hârtie pe care locotenentul, din politeţe, o mai ţinea încă în mână. Dar întâi şi întâi, haina; celor doi soţi Bárta – fiecăruia în parte – le-am pus o întrebare din cele mai simple: cum era îmbrăcat Semerák când a venit la ei în vizită? Şi acum, ascultă: Bárta a susţinut că într-o haină de *tweed,* pe când Bártová era gata să jure că într-una cafenie, din catifea reiată. Mai-mai să se încaiere pe chestia asta; altminteri, sunt o pereche cât se poate de reuşită, râse adjutantul. Oricui ar avea chef să se însoare, i-aş recomanda să stea niţel de vorbă cu alde Bárta: pun rămăşag că ar deveni celibatar convins, ca mine! Ha-ha-ha!

Un zâmbet acru schimonosi faţa locotenentului, dar adjutantul nu remarcă decât zâmbetul, nu şi calitatea acestuia.

— S-au ciorovăit de mai mare dragul – mă şi mir că le-au rămas întregi coardele vocale, iar nouă timpanele intacte, continuă el. Şi, furioasă la culme, ce crezi că zice Bártová, mai bine zis, ce rage: „Era îmbrăcat în haina pe care o purta şi săptămâna trecută, când a trecut pe-aici cu bicicleta!” Aşadar: un punct dubios – dezacord în declaraţiile pretinşilor martori oculari. Bineînţeles, faptul, luat ca atare, nu este concludent. De obicei, bărbaţii nu sunt atenţi la îmbrăcămintea celorlalţi. Totuşi, o întrebare e inevitabilă: dar dacă, de fapt, e vorba de o înţelegere prealabila, pricepi, de un alibi fals? Dar dacă Semerák nici n-a trecut pe la familia Bárta, ci din staţia de autobuz s-a întors pe furiş acasă, şi-a omorât nevasta şi pe urmă s-a dus la han? Iar la han – dar la asta o să revin mai încolo am constatat altă chestie dubioasă.

Pentru moment, însă, mă mulţumesc cu următoarea presupunere: de înţeles, s-or fi înţeles ei, dar au uitat să se pună de acord şi asupra detaliilor... Tu, la curs, ne-ai atras de nu ştiu câte ori atenţia că un alibi fals poate fi demascat uşor prin cercetarea detaliilor. Aşa că ideea asta ţie ţi-o datorez, Josef...

Un nou zâmbet, la fel de acru, apăru pe faţa criminalistului; mâna care ţinea schema lui Málek schiţă un gest timid de protest. Adjutantul reacţionă prompt:

— Ştiu, e cam exagerat să pornesc de la ideea că Semerák şi-ar fi aranjat un alibi pentru crimă, şi încă cu doi oameni deodată, dintre care unul mai e şi cunoscut ca gură-spartă, bârfitoarea satului... N-am luat niciun moment în serios ipoteza asta, ţi-am expus-o doar ca să nu omit nimic. Depoziţia Bártovei cuprinde un element mult mai important: săptămâna trecută, ea l-a văzut pe Semerák pe bicicletă. Nimic mai obişnuit, nu-i aşa? Cei ce trăiesc în aşezări mai izolate posedă de obicei biciclete. Hazul e că Semerák n-are bicicletă şi că neagă cu vehemenţă că s-ar fi întâlnit cu Bártová!

Privirea adjutantului cerşi un cuvânt de laudă. Locotenentul Borůvka îşi drese glasul.

— Da, făcu el posomorât. Deducţia e justă. Aşadar, pornind de la bicicleta asta, deduci...

Adjutantul, văzându-se lăudat, îşi continuă expunerea cu un zel sporit:

— Că nu mai stau în picioare corelaţiile de timp ale cazului... Dacă Semerák avea ascunsă undeva o bicicletă, atunci tabelul orar arată cu totul altfel. Ia priveşte! Şi Málek, plin de el, scoase din buzunarul de la piept o altă hârtie, pe care i-o întinse locotenentului, adăugând: Eu, după cum ştii, mă bizui

pe sisteme! Întreaga noastră orânduire e bazată pe planificare şi sistematizare, aşa încât noi, criminaliştii, nu ne putem permite să ne ghidăm după idei de moment, cum vedem că se întâmplă în unele romane poliţiste...

Tabelul era, într-adevăr, cât se poate de sistematic:

Distanţele şi intervalele de timp necesare în cazul folosirii unei biciclete:

distanţa A-C-H 7 km, adică cca 20 minute

distanţa H-C-H 8 km, adică puţin peste 20 minute

distanţa A-C-A-H 11 km, adică cca 45 minute

Pentru făptuirea crimei, 20 minute, adică:

A-C-H – total 40 minute

H-C-H – total puţin peste 40 minute

A-C-A-H – total puţin peste o oră.

Locotenentul privi îndelung, cu o mină tristă, rezultatul grafiei foarte îngrijite a adjutantului. S-ar fi zis că în forul său interior se dă o luptă înverşunată. Oftă, îşi drese glasul şi, în sfârşit, întrebă:

— De ce ţii cont şi de porţiunea H-C-H?

— Îţi explic imediat. Adjutantul luă schiţa cu planul din mâna locotenentului şi începu să-şi plimbe degetul pe ea. Presupunând că Semerák şi-a ascuns bicicleta pe undeva prin preajma casei lui Bárta – şi consider că putea s-o facă, după cum ştii, casa e la marginea pădurii şi primprejur sunt nenumărate tufişuri – vom lua în consideraţie trei eventualităţi. A: la 19,30, plecând de la Bárta, Semerák s-a urcat pe bicicletă, s-a dus acasă străbătând porţiunea A-C, a săvârşit fapta – pentru asta îi dau aproximativ 20 de

minute – după care s-a îndreptat spre han, străbătând porţiunea C-H. Deci, drumul A-C-H, plus douăzeci de minute pentru săvârşirea crimei, în total circa patruzeci de minute. Asta înseamnă că a avut timp berechet să scape, pe undeva pe lângă han, de bicicletă şi la 20,45 să-şi facă apariţia la han.

Locotenentul Borůvka dădu aprobator din cap.

— Dar seara devreme, drumul C-H este destul de circulat. E adevărat că era întuneric, totuşi... Poate că Semerák n-a avut curajul să apuce pe drumul acela, şi de aceea, după săvârşirea crimei, a făcut calea întoarsă pe o şosea relativ puţin umblată, de la C la A, şi de acolo prin pădure, pe porţiunea A-H. Deci: A-C-A-H, plus douăzeci de minute pentru crimă, în total şaizeci şi cinci, şaptezeci de minute. Dar şi aşa ramâne destul timp ca să ajungă la 20,45 la han, pentru partida de *Mariaş*[2].

— Da... Locotenentul Borůvka se înecă şi fu nevoit să-şi dreagă glasul. După acest incident, rosti: Dar de ce ai calculat şi porţiunea H-C-H, când zici că de la 20,45 la 23,30 a jucat cărţi? De altfel, voiam să...

Dar locotenentul nu apucă să-şi ducă ideea până la capăt. Adjutantul îl prinse complice de mânecă, se aplecă spre urechea lui, şi bătrânul criminalist simţi în obraz răsuflarea înfiorată, cu iz de tutun „Partizan”, a tânărului său colaborator.

— Tocmai asta-i, că n-a jucat! rosti triumfător acesta. Vreo treizeci-patruzeci de minute a stat la closet!

Un muşchi tresări violent pe faţa locotenentului, ca în urma unei suferinţe fizice.

— Cât anume a stat, e greu de stabilit după

[2] *Mariaş* – joc de cărţi.

depoziţiile martorilor. Am audiat opt inşi, inclusiv pe chibiţi, pe hangiu şi pe fiica acestuia, care face pe chelneriţa. Semerák pretinde că n-a stat mai mult de un sfert de oră, pe când unul dintre parteneri susţine că a stat aproape o oră întreagă. Iată ce înseamnă relativitatea perceperii subiective a timpului, rosti Málek rar şi clipi din ochi de câteva ori. Dacă facem media, ne ies cam treizeci, patruzeci de minute. Suficient pentru acoperirea porţiunii H-C-H, plus douăzeci de minute. E o şosea asfaltată de curând, se circulă rapid pe ea. În orice caz, faptul că a stat atâta la closet e simptomatic.

— Cum? întrebă locotenentul, nesigur.

— Simptomatic, repetă adjutantul, pronunţând distinct fiecare silabă în parte. Fiindcă fie că oferă posibilitatea săvârşirii crimei cu varianta porţiunii H-G-H, fie că dovedeşte că Semerák, cu puţin înainte de a sosi la han, a trecut printr-o puternică tulburare nervoasă. La cursul de psihologia criminalului, doctorul Seifert ne-a arătat că organismul omenesc reacţionează uneori la câte o emoţie puternică printr-o nevoie de nestăpânit de a merge la closet...

— Da, ştiu. Locotenentul Borůvka părea cufundat într-un noian de amintiri difuze. Avea reputaţia unui om cu sânge rece, cine nu ştia că o dată, cu mâinile goale şi fără să clipească măcar, zvârlise cât colo un pistol încărcat din mâna unui asasin şi, când tâlharul scosese prin surprindere cuţitul, îl doborâse la pământ dintr-o lovitură bine ţintită sub bărbie. Desigur, şi locotenentul Borůvka trecuse, într-o împrejurare sau alta, prin emoţii puternice însoţite de respectiva reacţie a organismului, reacţie nu tocmai plăcută, dar despre asta nu ştia nimeni; era o chestiune strict intimă.

— Aşadar, în limbaj popular, continuă Málek, pe scumpul nostru ucigaş, după săvârşirea faptei, l-a apucat cufureala. Şi aici intervine laboratorul de criminalistică, reacţia de analize bio-chimice, ha-ha-ha!

Un nou rictus schimonosi faţa locotenentului. O clipă, îl stăpâni imaginea, fantastică în felul ei, a bizarei analize în laborator a unor materii mai mult decât neatrăgătoare; adjutantul, însă, se grăbi să-l lămurească.

— În urma unor cercetări atente la faţa locului, spuse el, adică la closet, s-a constat că cineva a ieşit sau a intrat, sau a intrat şi a ieşit pe fereastră. Mai mult, pe geamul ferestruicii există o colecţie întreagă de obiective dactiloscopice, continuă el pe un ton doctoral, făcându-l pe bătrânul criminalist să bată iute din pleoape de câteva ori; el le spunea „amprente digitale”, dar adjutantul făcea parte din generaţia mai tânără şi mai aplecată spre ştiinţă. Ei bine, Semerák are, pe palma mâinii drepte, o julitură suspect de proaspătă. Iată ce măsuri am luat: la punctul *a* – analiza chimică a tencuielii peretelui de sub fereastra closetului şi a îmbrăcăminţii suspectului – rezultatele le primim până la patru după-masă. La punctul *b:* extragerea şi compararea urmelor de pe fereastra closetului cu amprentele suspectului. Şi, în sfârşit, la punctul *c:* examinarea zidului exterior de sub fereastră, dacă nu cumva prezintă urme de ţesut biologic identic cu epiderma suspectului. În acest scop, am pus să i se ia lui Semerák o probă de piele din palmă. A trebuit să ne deplasăm la Secţia I-a dermatologică, după un dermatom...

— După ce? făcu locotenentul.

— Un fel de cuţit dermatologic, un instrument

special. Poţi extirpa cu el un strat subţire, compact, din epidermă, ca mostră pentru comparare.

Locotenentul rosti sumbru:

— Da. Înţeleg...

— Bineînţeles, am întâmpinat unele greutăţi, oftă Málek. Tencuiala de sub fereastră se sfărâma şi exista pericolul să n-o putem transporta intactă la laborator. De aceea, am chemat nişte zidari, care au desprins toată bucata de zid de sub fereastră, zidul l-au fixat cu ciment într-o ramă metalică specială – pentru rama asta a trebuit să dăm o fuga la ČKD[3], unde ne-au sudat-o pe loc. Fii liniştit, până la urmă toate au fost transportate în perfectă stare la laboratorul de biologie.

— După câte înţeleg, closetul...

— Closetul, râse adjutantul, e scos din uz pentru un timp. Şi hangiul ne-a făcut greutăţi. Dar l-am convins, arătându-i că e vorba de anchetarea unui caz de omucidere, astfel că datoria socială a oricărui cetăţean...

— Sigur că da, aşa e cum spui...

— ...este să contribuie din toate puterile la demascarea criminalului. Trebuie să recunosc că ceilalţi cetăţeni din Hodkonín au dat dovadă de mai multă conştiinţă. Să-ţi dau numai un exemplu: ca să mi se confirme ipoteza, trebuia să găsesc bicicleta.

Pe fruntea locotenentului se iviră broboane de sudoare.

— Şi ai găsit-o?

— Încă nu, spuse adjutantul, sigur de sine. Dar mi s-a alăturat întreaga organizaţie locală a Uniunii Tineretului Cehoslovac, tovarăşul director al şcolii de

[3] *Českomoravská Kolben-Danék* – fabrică de turbine şi locomotive.

opt ani arătând şi dânsul multă înţelegere. Tinerii, precum şi membrii Organizaţiei pentru Apărarea Patriei cercetează eleşteul. Málek ciocăni planul. Acesta e împrejmuit de un stufăriş des. La Hodkonín există şi un detaşament de scafandri, care mi-au oferit şi ei sprijinul. Eleşteul are în unele locuri o adâncime de până la patru metri, dar chiar în clipa asta fundul e cercetat de un tovarăş cu scafandru autonom.

Locotenentul Borůvka dădu semne de sufocare.

— Zău, Pavel, tu ai talent organizatoric, nu glumă! Ştiu asta, dar...

— Ştiu şi eu că am, rânji Málek. Pot spune că aici am organizat totul destul de bine. Pionierii şi ceilalţi elevi, cu tovarăşul director şi cu profesorii în frunte, scotocesc între timp pădurea. Ar trebui să-şi vâre dracul coada ca să nu găsim până diseară bicicleta!

— Bineînţeles dacă...

— Nu te teme, îl linişti Málek pe locotenent, care începuse din nou să dea semne de nervozitate acută. Ai să vezi, ipoteza noastră e valabilă. Mai deţin şi alte elemente care pledează în favoarea ei. Astfel, la punctul *a:* pe pantofii lui Semerák s-a găsit lut cu bucăţele de muşchi încrustate în el. Chiar cu ochiul liber, îţi dai seama că lutul şi muşchiul sunt identice cu lutul şi muşchiul de sub fereastra closetului. Bineînţeles, Semerák afirmă că muşchi dintr-ăsta creşte şi pe drumul de pădure din sectorul A-H, pe unde pretinde el că a mers, venind pe jos de la Bárta la han. Să admitem. În orice caz, am luat probe din muşchiul din curtea hanului şi din alte cincisprezece locuri din pădure, pe unde susţine Semerák că a trecut, şi le-am trimis la Institutul de botanică al Academiei. Ne dau concursul şi tovarăşii de la institut;

am vorbit la telefon cu profesorul Kavina în persoană.

Locotenentul Borůvka cuprinse podul cu o privire aproape disperată, pe care o aţinti apoi asupra bietelor picioare ale bătrânei moarte. În spatele său, se auzi o tuse; se întoarse şi el, şi Málek, şi îl văzură pe sergentul-major-şef Šinták care ţinea în mână un scaun.

— Un moment, tovarăşe. Să termin întâi ce am să-i spun tovarăşului locotenent, pe urmă va cerceta şi dânsul cadavrul, spuse Málek şi se întoarse din nou spre locotenentul Borůvka. Aşa, şi când ne-am dus să luăm probele de muşchi, ne-am uitat şi la urme. Pe drumeagul acela, în vreo câteva locuri, e un pământ argilos umed, absolut ideal pentru depistarea urmelor. Şi am găsit destule: urmele roţilor a cel puţin cinci biciclete diferite. Am dispus să fie turnate toate în ghips. Când vom găsi *corpus delicti,* îl comparăm cu ele şi vom avea o dovadă de mai mare dragul. Toate bicicletele sunt destul de vechi, aşa că urmele prezintă caracteristici individuale pronunţate.

— Şi... Dar adjutantul nu-i îngădui nici de astă dată bătrânului criminalist să ia cuvântul.

— Bineînţeles, spre a fi perfect loiali faţă de Semerák, am pus să se ia şi amprentele lui; la cererea mea, au fost şi ele imprimate în ghips, ca şi toate urmele mai proaspete de pe drumeagul din pădure. S-au făcut o groază de mulaje, dar fiind vorba de o gravă crimă antisocială, nu puteam să ne zgârcim, oricât ne-am gândi la economii...

— Toate astea ar fi avut poate rost, interveni locotenentul Borůvka, dacă...

— Da: dacă tâlharul ăsta n-ar fi ticluit lucrurile atât de bine, încât nu e chiar o jucărie să-l demascam, îşi ieşi Málek din sărite. Dar şi-a greşit socotelile! Noi

dispunem de ştiinţa cea mai modernă, de o armă infailibilă! Auzi cu cine îndrăzneşte el să se măsoare! Am cerut să fie aduşi câinii.

— Câinii? făcu speriat locotenentul.

— Da. Pe Ajax al nostru. Cred că-l cunoşti, Josef, nu? Ce animal superb! Corcitură de câine cu lup. Şi ce muşcătură are! În viaţa mea n-am văzut o muşcătură mai grozavă!

— Da, rosti sumbru locotenentul. Muşcătura superbului Ajax nu-i era străină. Splendidul animal încercase s-o demonstreze asupra turului pantalonilor locotenentului, adineaori chiar, pe când alerga prin curte, de la maşină spre locul crimei. Fusese nevoie de eforturile reunite a doi experimentaţi păzitori de câini pentru a stăpâni fiara, pe care, din motive necunoscute, mirosul locotenentului o aducea în starea de maximă capacitate de lucru.

— L-am pus pe urme, continuă Málek, şi rezultatul pledează în favoarea variantei A-C-A-H, chiar dacă rămân câteva puncte neclare. Pe acestea, însă, le vor elucida testele de laborator. Ia priveşte! Málek despături din nou planul. Pe porţiunea A-H, la mică distanţă de casa lui Bárta, câinele a pierdut urma şi n-a mai putut-o regăsi nicăieri în pădure. A găsit-o pe porţiunea A-G, dar cu oarecare greutate. În schimb, pe porţiunea H-G a găsit-o cu multă siguranţă. Ce confirmă asta? Şi, după această interogaţie retorică adresată locotenentului, Málek făcu o pauză semnificativă. Dar locotenentul tăcea încurcat. Ei bine, lucrurile îmi sunt atât de clare, de parcă aş fi asistat eu însumi la scenă, reluă Málek cu înflăcărare. Nu departe de casa lui Bárta, Semerák a încălecat pe bicicletă, a pornit spre C pe porţiunea A-C, douăzeci de minute mai târziu, s-a întors tot pe acolo şi şi-a

continuat drumul pe porţiunea A-H, până la han, unde a aruncat bicicleta în eleşteu. Asta înseamnă că porţiunea C-A a parcurs-o o dată pe jos – la 18,00, când a plecat de acasă la Bárta – şi încă de două ori pe bicicletă. De atunci au trecut – adjutantul se uită la ceas – aproape douăzeci de ore, de aceea i-a fost atât de greu câinelui să găsească urma. Porţiunea A-H, Semerák a parcurs-o exclusiv pe bicicletă – dovadă că câinele n-a găsit urma de fel. Porţiunea H-C asasinul a străbătut-o pe jos şi relativ de curând – nu sunt nici cincisprezece ore. Acolo, urmele se păstrează încă bine, iată de ce câinele le-a găsit şi le-a urmărit cu uşurinţă.

— Spuneai totuşi, interveni locotenentul Borůvka cu sfială, că sunt unele puncte care nu concordă între ele... şi aruncă o privire stingherită spre Šinták, care încremenise lângă el într-o aproximativă poziţie de drepţi, cu scaunul la picior, şi sorbea fiecare cuvânt al adjutantului. Anii de slujbă îi insuflaseră omului acesta un nemărginit respect pentru superiori, respect de care nu se dezbărase nici după introducerea relaţiilor tovărăşeşti între lucrătorii miliţiei. Locotenentul Borůvka îşi drese glasul, dând să spună ceva. Dar nici de data asta Málek nu-l lăsă să vorbească.

— Iată cum stau lucrurile: în apropierea hanului, câinele a avut o ezitare – urma a găsit-o, asta-i sigur, numai că a găsit două! Una ducea la uşă, iar a doua sub fereastra closetului. Ei bine, nu-i nicio tragedie. Doar că faptul acesta pledează în favoarea variantei H-C-H. Asasinul a ieşit pe fereastră şi s-a dus să-şi ia bicicleta, pe care o ascunsese undeva, aproape de drum, pe porţiunea H-C, şi apoi la unsprezece şi jumătate a ieşit normal pe uşă şi s-a dus pe jos acasă.

Singurul lucru care nu se potriveşte este că câinele n-a găsit nicio urmă pe porţiunea A-H. Putem presupune însă că ucigaşul avea bicicleta ascunsă în pădurea de lângă casa lui Barta, a ajuns la Hodkonín pe drumul A-H, a ascuns-o din nou undeva în apropierea traseului H-C, ca s-o aibă la îndemână, a aşteptat puţin, ca să se încadreze în timp, şi a străbătut apoi varianta H-C-H.

— Da, spuse locotenentul Borůvka, toate variantele astea par să stea în picioare, Pavel. Trebuie să recunosc că ai făcut treabă, nu glumă, ce mai! Sigur că da...

— Îţi mulţumesc, Josef, rosti emoţionat adjutantul Málek, după care izbucni zgomotos: Acum poţi să te uiţi şi la urmele de strangulare. Tovarăşe! Dar nu fu nevoie să completeze ordinul, căci sergentul-major-şef Šinták se repezi prompt, cu scaunul în braţe, în dreptul bătrânei. Urcă-te şi priveşte cu atenţie! îl îndemnă Málek pe bătrânul criminalist.

Locotenentul Borůvka îşi roti privirea prin pod. Prin lucarna deschisă pătrunse o nouă adiere de vânt, descoperind pe jumătate faţa bătrânei, care se învineţise. Îi ajunse o singură privire; acel chip sinistru îi repeta locotenentului aceeaşi jalnică poveste a unei vieţi. Locotenentul se cutremură.

— Eu... rosti el.

— Hai, urcă-te! îl îndemnă vesel adjutantul. Tot trebuie s-o dăm jos, stă de prea mult timp spânzurată.

— Eu... repetă locotenentul şi, în aceeaşi clipă, un zgomot asurzitor zgudui şubredul acoperiş al vechii case. Cei trei ridicară fără voie capetele. Pe chipul lui Šinták apăru o expresie de respect, pe cel al locotenentului Borůvka una de groază. Málek zâmbi

mulţumit.

— Helicopterul, zise el cu satisfacţie. Vasăzică, tot a aprobat tovarăşul maior până la urmă! Ştii, se întoarse el spre locotenent, din văzduh se vede fundul eleşteului ca-n palmă. Şi scutim în felul ăsta pe tineri şi pe scafandri de o mulţime de ore de muncă. Ei bine, constată el plin de mulţumire, acum ne putem aştepta dintr-o clipă în alta să primim prin radio vestea ca a fost găsită bicicleta.

— Eu... repetă locotenentul Borůvka; şovăi, apoi adăugă brusc, cu hotărâre: Eu nu mă urc!

— Ştiu că mă crezi, Josef, spuse flatat adjutantul, dar...

— Nu, nu e vorba de asta, răspunse repede locotenentul.

Bineînţeles că te cred. Dar nu-i nevoie să mă cocoţ pe scaunul ăsta. Poţi să-l arestezi, rosti el abătut şi completă: Pentru omor.

— Mă bucur, zâmbi Málek, mă bucur că argumentele mele te-au convins. Am adunat destul de mult material, dar în ce priveşte arestarea, aş mai aştepta până voi avea în mână măcar bicicleta, rezultatele tuturor examenelor de laborator şi raportul de la Institutul de botanică şi cel de la dermatologie. Aş mai proceda în prealabil la compararea urmelor şi aş aştepta şi raportul specialistului dactiloscop. Asta ca să nu comitem cumva vreo eroare; ştii cât de sensibilă e opinia publică la astfel de chestii. Pe scurt, tuşi adjutantul, mai bine să aşteptăm până ce ştiinţa ne va oferi o dovadă irefutabilă.

O nouă adiere de vânt răsuci cadavrul. Sau doar i se păruse locotenentului. Se cutremură.

— N-am nevoie de dovadă, rosti el dus pe gânduri.

Eu *ştiu* că a omorât-o. Tovarăşe, se întoarse locotenentul, spre sergentul-major-şef Šinták, fii bun, te rog, şi coboară să le spui celor de jos să-l aducă aici pe Semerák.

Aşa se face că sergentul-major-şef Šinták n-a auzit ce anume i-a spus, îndată după aceea, locotenentul Borůvka adjutantului. De aceea nimeni nu i-a putut scoate din cap că certitudinea locotenentului în ce-l priveşte pe făptaş n-a fost rezultatul capacităţilor sale ieşite din comun sau, mai bine zis, supranaturale.

Nu numai Šinták, dar nimeni n-a aflat vreodată ce i-a spus atunci locotenentul adjutantului, acolo, în podul acela şubred, dedesubtul jalnicului cadavru al bătrânei asasinate. Locotenentul Borůvka avea inimă bună şi, pe cât îi stătea în putinţă, prefera să treacă sub tăcere circumstanţele care ar fi putut arunca o lumină nefavorabilă asupra capacităţilor criminalistice ale colegilor săi.

Astfel că în dosarul „Semerák” prezentarea probelor a fost întocmită în conformitate cu investigaţiile adjutantului Málek Pavel, care, ca reprezentant al locotenentului Borůvka şi în lipsa acestuia, şi-a desfăşurat ancheta după cele mai moderne metode ştiinţifice şi tehnice, obligându-l în cele din urmă pe asasin să facă mărturisiri complete.

Un lucru e sigur, şi anume că atunci când s-a întors în pod, aducându-l, după cum i se ordonase, pe criminalul Semerák, sergentul-major-şef Šinták a observat că locotenentul Borůvka are o expresie de tristeţe inexprimabilă întipărită pe faţa sa rubicondă şi că adjutantul Málek e roşu ca racul. De ce, nu ştie nici astăzi, fiindcă – se înţelege – nu putuse auzi cele trei întrebări pe care, în absenţa lui, bătrânul criminalist i le-a adresat colegului său mai tânăr.

Primele două fuseseră formulate astfel:

— N-aţi clintit niciun obiect de la locul lui, Pavele? Toate sunt exact cum le-aţi găsit?

Iar când adjutantul, după ce se uită prin podul gol, pustiu, în centrul căruia, cam la un metru deasupra duşumelei şi perpendicular pe papucul căzut din picior, având înfăţişarea tristă a unui căţel de pripas, atârna trupul mărunţel al babei, răspunse afirmativ la întrebările locotenentului – toate sunt exact cum le găsiseră, nu fusese clintit nimic, absolut nimic – bătrânul criminalist întrebă:

— Atunci, spune-mi, rogu-te, Pavele, cum a putut să ajungă singură acolo?

Şi cu degetul său grăsuliu arătă în sus, spre grinda putredă a acoperişului şi apoi, fără alte cuvinte de prisos, spre prăpastia de un metru adâncime dintre picioarele bătrânei şi duşumeaua goală, pustie, pe care vântul mişca de colo-colo câteva petice de ziar, învârtejind alene colbul.

Solo de saxofon-tenor

Alămurile ţinură fermata[4] în forte, apoi conteniră brusc. Trompetiştii îşi rezemată instrumentele de genunchi şi îndreptară privirile spre dizeuză, care, chiar şi din spate, oferea o perspectivă din cele mai plăcute. Dizeuza se apropie de microfon şi începu să bată ritmul cu vârful ascuţit al pantofului. Repetiţia pentru concertul din seara aceea se apropia de sfârşit.

Amuţiră apoi şi saxofoanele, cu excepţia primului tenor. Contrabasistul, care semăna leit cu o gorilă, ridică mirat privirea, dar tenorul mai cântă un pasaj rapid şi gâtuit în registrul acut, după care începu să coboare până ajunse foarte jos şi amuţi brusc. Toată lumea auzise clar că fraza muzicală rămăsese fără final. Dizeuza se uită mirată la saxofonistul-tenor. Saxofonistul scoase muştiucul din gură, roşi şi, în tăcerea care se lăsase, izbucni enervat, cu un glas strident:

— Cine-i porcul care a făcut aranjamentul?

Capetele toate se întoarseră de astă dată spre contrabasist. Acesta era un bărbat vânjos şi între braţele sale contrabasul aducea mai degrabă cu un violoncel. Îl chema Bedřich Poláček, dar în orchestră i se spunea Benny.

— Ce s-a întâmplat? făcu el, cu un glas în care se

[4] Fermata – notaţie indicând prelungirea valorii ritmice a notei sau a pauzei.

simţea conştiinţa vinovăţiei.

— Ce? îl îngână saxofonistul, ironic. De când se poate cânta asta la saxofon? Şi, cu un gest de batjocură, aruncă notele la picioarele contrabasistului. Acesta le ridică şi îşi trecu privirea peste portative. Şeful de orchestră, un ins mic şi chel, se apropie de el şi i se uită peste umăr.

Iată ce văzu:

Şeful de orchestră arătă cu degetul ultima notă şi îngăimă:

— La!

Contrabasistul se lovi peste frunte.

— Iartă-mă! bâigui. Iartă-mă! Am uitat să indic trecerea la clarinet. Iartă-mă! Oricui i se poate întâmpla.

— Chiar oricui, nu, se auzi o remarcă şoptită, dar distinctă din rândul trompetiştilor, băieţii cei mai spirituali din orchestră. Numai unui îndrăgostit.

Se auziră câteva râsete. Contrabasistul se înroşi, iar pe superbul umăr decoltat al dizeuzei tresări un muşchi. Saxofonistului tenor Gustav Randál, după felul încruntat în care luă din mâinile contrabasistului partitura corectată, se pare că gluma nu-i plăcuse de loc.

Ceasul mare din holul hotelului arăta ora şapte şi un sfert când chelnerul aşeză în faţa dizeuzei, Maria

Laurinová, zisă şi Miţi, o farfurie cu gulaş unguresc.

— Mănânc cât pot de repede şi mă duc să mă schimb, i se adresă fata lui Bedřich Benny Poláček, piperând din belşug mâncarea din farfurie. Scumpule, treci să mă iei, da? Trebuie să car un geamantan şi e grozav de greu. Mă ajuţi să-l cobor, da? Bedřich Benny Poláček scoase un mormăit îndrăgostit şi-şi aşează mâna grea, ca de cărbunar, pe lăbuţa albă a Laurinovei. De la masa alăturată Gustav Randál se ridică brusc şi, fără un cuvânt, ieşi din holul hotelului. Fata se prefăcu că nu-l vede, şi între două înghiţituri de gulaş unguresc, mai apucă să mângâie ostentativ mâna grea a lui Bedřich Benny Poláček şi să-i dăruiască totodată contrabasistului cu aspect de gorilă unul din zâmbetele ei cele mai strălucitoare.

— Scuzaţi-mă, i se adresă Gustav Randál domnişoarei uscăţive şi cam trecute care îi deschisese uşa. Nu vă deranjez dacă am să cânt, alături, câteva pasaje la saxofon?

Domnişoara uscăţivă şi cam trecută, pe numele ei Slávka Matyášová, zâmbi drăgălaşă.

— Cântaţi, cântaţi! Îmi place să ascult, spuse ea. N-am de fel aptitudini muzicale, dar... dar nu e decât şapte şi un sfert şi eu oricum nu mă culc înainte de zece.

— Mulţumesc, spuse Gustav Randál şi, fără să mai prelungească scuzele, se retrase grăbit în camera vecină.

Domnişoara mai lăsă o clipă uşa întredeschisă şi apoi oftă. Randál era un tânăr frumos, cu ochi de ţigan. Avea un aspect sălbatic. Domnişoara Matyášová, în visele ei, se dădea în vânt după tinerii sălbatici.

Se întoarse în cameră, luă din baie ciorapii pe care îi pusese la uscat şi se aşeză într-un fotoliu, lângă uşa deschisă a balconului. Se lăsase un amurg senin şi era cald. Pe cer răsărise luna. Câteva momente mai târziu din camera vecină răzbătură sunetele unui instrument muzical. „Vasăzică ăsta e saxofonul”, îşi spuse în gând domnişoara. Nu-i plăcea. Dar era dispusă să-i ierte tânărului smead chiar mai mult decât mugetul bizar care când urca, când cobora şi nu avea, după părerea ei, nicio melodie.

Vreo zece minute, saxofonistul urmă să cânte pasaje la fel de sălbatice. Apoi, deodată, răsună pe coridor strigătul disperat al unui bas profund:

— Ajutor! Un doctor!

Saxofonul încetă brusc, iar domnişoara Matyášová sări din fotoliu şi alergă într-un suflet spre uşă.

Bedřich Benny Poláček o conduse pe Miţi Laurinová până la uşa camerei ei, după care urcă la etajul doi, să se schimbe şi el pentru concertul din seara aceea. Odată ajuns în camera sa, care se afla în aripa opusă a marelui hotel internaţional, îşi scoase pantalonii de catifea reiată şi puloverul de culoarea broaştei ţestoase şi îşi puse o cămaşă albă, papion negru, pantaloni negri şi, în sfârşit, o haină de un verde ţipător. Asta era îmbrăcămintea lui de lucru. Apoi se pomădă şi admiră îndelung rezultatul gătelilor sale în oglinda mare de pe spatele uşii şifonierului. Pe chipul său de cărbunar se ivi un zâmbet satisfăcut. Îşi luă contrabasul, îmbrăcat într-o husă de pânză, şi părăsi camera.

Coborî un etaj, coti spre aripa opusă a hotelului. Pe

coridor, se auzeau slab, de departe, *riff*[5]-urile saxofonului-tenor. Pe faţa de cărbunar a lui Bedřich Benny Poláček apăru o grimasă.

Se opri în faţa uşii cu numărul 118 şi ciocăni. Locul grimasei de adineaori îl luă un zâmbet îndrăgostit, care nu-i dădea lui Bedřich Benny Poláček un aspect din cale-afară de inteligent. Din cameră nu răzbătea niciun zgomot. Poláček ciocăni din nou. Niciun răspuns. Apucă clanţa şi apăsă uşor. Uşa se deschise şi, prin crăpătura ei, contrabasistul văzu lumina lustrei aprinse. Bedřich Benny Poláček îşi pipăi papionul, deschise larg uşa şi intră clătinându-se, ţinând contrabasul în braţe.

O secundă mai târziu, căscă gura larg şi scoase un soi de horcăit nearticulat. O expresie de groază i se întipări pe faţa de cărbunar. Bedřich Benny Poláček scăpă din mâini contrabasul, se repezi afară şi răcni cu toată puterea de care-i erau capabili plămânii vânjoşi şi coardele vocale:

— Ajutor! Un doctor!

Locotenentul Borůvka ajunse în „Volga” de serviciu, la hotelul de pe ţărmul lacului, la ora opt fără douăzeci. Pe o bancă, în faţa hotelului, se ciorovăiau doi vilegiaturişti mai bătrâiori care, se înţelege, habar n-aveau de cele petrecute între zidurile hotelului.

— Sunt! Îţi spun eu că sunt! se încăpăţâna să susţină unul din ei.

— Iar eu îţi spun că aici n-au fost niciodată peşti.

— Şi eu îţi spun că, acum o clipă, a sărit din apă, uite colo, un crap de cel puţin cinci chile!

— Să nu-mi spui că l-ai şi văzut! Cu cele zece

[5] *Riff* – în terminologia jazz-ului, fraza sonoră cu caracter mai mult ritmic decât melodic, destinată a fi repetată.

dioptrii ale tale!

— Nu l-am văzut, dar l-am auzit! Un pescar recunoaşte de la o poştă un plescăit ca ăsta!

Locotenentul Borůvka, care ascultase din maşină discuţia, oftă, coborî şi se îndreptă spre scară călcând pe covorul roşu al vestibulului.

Miţi Laurinová zăcea întinsă cu faţa în jos pe covorul albastru din mijlocul camerei 118. N-avea pe ea decât un corset alb şi, în spate, sub omoplatul stâng, era înfipt un pumnal cu plasele din corn de cerb. Uşa de sticlă care dădea în balcon era deschisă. Pe pat se afla pregătită o rochie scurtă de un verde ţipător, fără umeri şi cu un decolteu îndrăzneţ, iar pe spătarul unui scaun atârnau bluza de mătase înflorată şi fusta albă de tergal pe care Miţi le purtase, cu o jumătate de oră în urmă, când consumase gulaşul unguresc.

Altminteri în cameră era ordine, nicio urmă nu trăda trecerea vreunui hoţ. Mai mult decât atât, pe masă se găsea un portofel cuprinzând cinci hârtii de o sută. Locotenentul Borůvka privi întrebător spre medic, un domn vârstnic, corpolent, care venise aici ca să-şi trateze nervii şi acum era scuturat din cap până-n picioare de un tremur nervos.

— M-m-moartea a fost instantanee, spuse medicul, cu un glas tremurat. P-pumnalul a atins inima, nu încape dubiu.

Locotenentul se uita la cei prezenţi. O clipă, privirea lui rămase pironită asupra siluetei copleşite de durere a lui Bedřich Benny Poláček, care stătea în fotoliu, cu capul în palme. Apoi ochii lui alunecară mai departe, stăruind ceva mai mult asupra unui omuleţ în haină ţipătoare, care, cu o batistă violetă, îşi

ştergea enervat chelia transpirată. Îl cunoştea. Era David Goliat, binecunoscut de întreaga populaţie de ambe sexe a ţării, poate cu excepţia surzilor din naştere. Locotenentul Borůvka, în vârstă de patruzeci şi opt de ani, avea o fată de şaisprezece ani, moartă şi ea după *twist...*

— Aş putea vorbi o clipă cu dumneavoastră, domnule... Locotenentul avu o ezitare, apoi se decise: Maestre?

— Mă rog, la dispoziţia dumneavoastră, zise Maestrul şi îi întinse locotenentului mâna. Goliat se prezentă el. Sunt şeful de orchestră.

— Pe ceilalţi îi rog să părăsească încăperea şi să aştepte pe coridor. Să nu plece nimeni, spuse locotenentul şi, după ce ieşi şi ultimul dintre cei ce se aflau în încăpere, închise uşa în urma lui.

— Era o fată foarte bună, o fată foarte bună, niţel cam uşuratică... se apucă să turuie şeful de orchestră, ştergându-şi într-una chelia umedă. Avea *swing*[6], ştiti? Simţea jazzul. Toţi o iubeam...

— Cine o iubea cel mai mult? îl întrerupse locotenentul. Şeful de orchestră roşi pe toată suprafaţa frunţii, care îi acoperea mai bine de jumătate din ţeastă. Vreau să spun, adăuga repede locotenentul, avea vreo combinaţie? Trăia cu cineva?

— Vedeţi, hm, în privinţa asta, era, hm... În chip vădit, şefului de orchestră nu-i venea uşor să-şi dea gândurile pe faţă. Pe scurt, acum, pentru moment, am auzit că s-a despărţit de Gustav Randál şi...

— Ce relaţii existau între ea şi domnul care a găsit-o moartă?

— Tocmai asta-i... Şeful de orchestră îşi introduse,

[6] *Swing* – calitate ritmică specifică jazz-ului.

enervat, un deget sub gulerul cămăşii. După câte se pare, acum, pentru moment, trăia cu el. Ştiţi, la ea era greu de ghicit... Era o fată foarte bună, dar...

— Ce-aţi vrut să spuneţi prin „acum, pentru moment”?

— Voiam să spun – în turneul ăsta...

— Şi de cât timp vă aflaţi în turneu?

Şeful de orchestră îşi trase degetul de sub guler, îşi tamponă chelia şi tuşi.

— Păi... de aseară.

— Ieri, s-au certat cumplit, îşi începu, destul de chinuit, relatarea Bedřich Benny Poláček. Am rămas s-o aştept în faţa casei lui, se făcuse târziu şi mai aveam foarte puţin până la plecare. În sfârşit, am văzut-o ieşind valvârtej din casă, roşie toată – iar el s-a aplecat peste fereastră şi a zbierat în urma ei – a strigat, vreau să spun: Las’ că-ţi arăt eu, eşti o – şi i-a spus un cuvânt urât...

— De ce s-a dus la el? întrebă cu menajamente locotenentul Borůvka.

— Ca să-i restituie cadourile, spuse Bedřich Benny Poláček.

— Cadourile?

— Da, ea restituia întotdeauna cadourile, spuse Bedřich Benny Poláček. În orice caz, pe cele care nu erau perisabile. Era o fată fină...

Pe faţa de cărbunar se rostogoliră două lacrimi cât toate zilele.

— După aceea, după câte înţeleg, aţi alergat la autobuz?

— Da.

— Şi Randál?

— El a venit în goană, în ultima clipă. N-a avut timp

nici să-şi lege cravata. Din valiză, îi ieşea afara un crac al pijamalei, asta din cauza repezelii cu care şi-a aruncat lucrurile înăuntru, spuse Poláček trist.

— Şi spuneţi că astăzi, când v-aţi dus spre camera domnişoarei Laurinová, aţi auzit cum în camera lui Randál cânta cineva la saxofon?

— Da.

— Unde vă aflaţi când aţi început să auziţi instrumentul?

— Păi... Contrabasistul îşi încreţi fruntea. De fapt, de cum am pornit să cobor scările. Se auzea slab, de departe, dar pe culoarele astea răsună grozav. E atâta linişte peste tot...

— Aţi putea recunoaşte ce a cântat?

Bedřich Benny Poláček căzu din nou pe gânduri.

— Păi, nu ştiu. Nişte pasaje. Eu, ştiţi, domnule... Poláček ridică o privire nesigură spre locotenentul Borůvka, apoi se hotărî – din reminiscenţe de lectură, ca atâţia alţii înaintea lui şi atâţia alţii după el – pentru formula: Domnule inspector... ştiţi, aveam altele în cap, şi pe urmă spaima, înţelegeţi... Alte câteva lacrimi i se prelinseseră pe obrajii masivi. Nu mai ştiu...

Locotenentul Borůvka stătea pe balcon, în faţa uşii larg deschise a camerei cu numărul 116. Balconul era unul şi acelaşi pentru întreg şirul de camere de la etajul întâi, compartimentat doar prin nişte tăblii joase de sticlă. Domnişoara Slávka Matyásová, albă ca varul, şedea în fotoliu. Aplecat peste balustrada balconului, locotenentul Borůvka privea oglinda lacului, care sclipea dedesubt, în faţa hotelului. Hotelul se afla chiar pe mal şi, de la intrarea principală, o scară ducea spre debarcaderul unde se

închiriau bărcile. O lună plină, paşnică, se oglindea în apa lacului. Era o noapte răcoroasă de sfârşit de vară. Un vânticel uşor încreţea faţa apei, fluturând delicat perdelele bleu-pal de la uşa balconului.

Locotenentul Borůvka oftă şi se întoarse spre domnişoara Matyásová.

Domnişoara îl privea speriată.

— Da. Asta a fost cu câteva minute după şapte şi un sfert. Tocmai îmi întorceam ceasul, când a bătut la uşă.

— Şi când a început să cânte la saxofon?

Domnişoara căzu pe gânduri.

— Exact nu pot să vă spun. M-am dus în baie după ciorapi şi pe urmă m-am aşezat aici în fotoliu, am stat puţin aşa – şi pe urmă a început...

— Să fi trecut, să zicem, cinci minute? Sau mai mult? Sau mai puţin poate?

— Da, vreo cinci minute, răspunse şovăind domnişoara. Mai degrabă ceva mai mult.

— Şi, pe urmă, a cântat într-una, nu-i aşa? Până în clipa când aţi auzit strigătul de ajutor?

— Da.

— În continuu? Fără pauze?

— Da. A cântat fără întrerupere. Făcea doar câte o pauză scurtă şi pe urmă reîncepea. Era un fel de... un fel de trâmbiţat sălbatic, sus, jos...

— Câte o pauză? Cât de lungă?

— Păi... cinci, zece secunde. Poate chiar câte una ceva mai lungă. Dar nu cu mult.

Locotenentul Borůvka se posomorî.

— Aţi putea recunoaşte ce a cântat?

Domnişoara clătină din cap.

— Din păcate, cred că nu. Eu, ştiţi, n-am ureche muzicală şi ce cânta el n-avea nicio melodie.

— Hm, făcu locotenentul dezamăgit şi căzu pe gânduri. Apoi îi mulţumi domnişoarei şi ieşi din cameră.

Pe coridor, în faţa camerei 118, muzicanţii continuau să se înghesuie şi să se agite.

Adjutantul Málek şi sergentul-major-şef Sinták încercau să-i liniştească. Locotenentul îl căută din priviri pe bărbatul cu păr negru şi ochi de ţigan care discuta iritat cu un lungan ce ţinea în mână o cutie de trompetă.

— Domnule Randál, o clipă, vă rog, i se adresă.

Bărbatul cel brunet tresări şi se întoarse spre locotenent.

— Dacă sunteţi amabil, să intrăm puţin în camera dumneavoastră. Vă rog, domnule şef de orchestră, poftiţi şi dumneavoastră.

Locotenentul se dădu la o parte, şi brunetul, la rândul lui, îi făcu loc şefului de orchestră. Micuţul şef de orchestră se înclină în faţa locotenentului şi intră nervos în camera nr. 117.

Înăuntru, lumina era aprinsă, şi pe patul făcut se afla un saxofon-tenor. Locotenentul aruncă o privire iute spre Randál. De gâtul saxofonistului atârna o cureluşă. Randál era numai în cămaşă, albă bineînţeles, şi cu papion negru la gât. Haina de culoare ţipătoare era aruncată pe pat, alături de saxofon.

— Iată despre ce este vorba, domnule Randál, spuse criminalistul. Cineva a omorât-o pe domnişoara Laurinová în camera de lângă dumneavoastră. Aş vrea să ştiu dacă n-aţi auzit nimic suspect, vreo ceartă, lovituri, paşi sau altceva de genul ăsta.

Saxofonistul dădu din cap.

— N-am auzit. Exersam, aşa că nici n-aş fi putut să aud. Când cânţi la saxofon, îţi vuieşte tot capul.

— Ştiu, spuse locotenentul. Am cântat şi eu pe vremuri, dar e mult de-atunci. La armată. Ca amator, se-nţelege.

— Aşa? făcu Randál.

— La saxofon-alto, spuse locotenentul. Şi zbârnâia, domnule, nu glumă! Tenorul trebuie că-ţi vuieşte în cap şi mai al naibii. Ce anume cântaţi, dacă pot să vă întreb?

— Compun, pentru Editura muzicală, nişte studii pentru clarinet şi saxofon, spuse Randál. Le-am început şi le exersez tot timpul. Înţelegeţi, ca să pot prevedea în scriitură toate dificultăţile tehnice ale instrumentului.

— Studii de jazz?

— Natural.

— N-aţi putea să mi le arătaţi şi mie? întrebă locotenentul. Asta doar aşa, fiindcă mă interesează. La urma urmelor, sunt şi eu saxofonist.

Randál îl privi nesigur.

— Mă rog, făcu el cu răceală şi luă de pe masă o mapă neagră care avea desenată pe ea, ca emblemă, o liră. I-o întinse locotenentului. Acesta o deschise. Îşi aruncă ochii pe partitură – un grupaj de intervenţii ritmice şi melodice – scrisă de mâna experimentată a unui om deprins de multă vreme cu scrierea notelor. Compoziţia nu avea titlu. Era scrisă în Re major, cu numeroase schimbări entarmonice. Locotenentul o parcurse, gândindu-se cum s-ar descurca el dacă ar trebui s-o cânte la saxofon. Nu mai cântase de aproape douăzeci de ani, dar privind pasajele cu şaisprezecimi şi triolete îşi dădu seama că n-ar fi putut să le cânte nici pe vremuri, când era primul

saxofonist-alto din orchestra regimentului. Ridică privirea spre Randál.

— E al naibii de greu, recunoscu el. Dumneavoastră puteţi cânta asta?

Buzele frumos desenate ale saxofonistului se arcuiră într-un zâmbet uşor dispreţuitor.

— Natural! Dacă n-aş putea să le cânt, nu le-aş compune.

— Şi studiile pentru clarinet sunt la fel de grele? Ştiţi, mă interesează... Am cântat întotdeauna mai bine la clarinet decât la saxofon.

— Da, la fel, spuse Randál. Sunt, toate, studii pentru instrumentişti experimentaţi.

Locotenentul Borůvka frunzări notele.

— N-aveţi cumva vreunul la dumneavoastră?

— Nu, nu am. Studiile pentru clarinet le am în altă mapă. Nu le-am luat cu mine în turneul ăsta.

Locotenentul reveni la note.

— Şi ce-aţi compus aici, cum e scris? În ritm de foxtrot?

— Bineînţeles, spuse Randál, sigur de el.

— Cu cinci bemoli? Măcar să le fi transpus într-un registru mai uşor!

Randál ridică din umeri.

— E un studiu. N-ar fi avut sens să-l transpun într-o tonalitate mai uşoară.

Locotenentul privi din nou notele. Se întristase subit parcă. Oftă, puse mapa cu note pe masă şi spuse:

— Pentru moment, asta-i tot. Puteţi să vă duceţi pe scenă, domnule şef de orchestră. Şi dumneavoastră, domnule Randál.

El cu adjutantul Málek coborâră şi ieşiră din hotel,

îndreptându-se spre banca pe care stătuseră înainte cei doi pescari amatori. Nu mai rămăsese decât unul dintre *ei.*

— Iertaţi-mă, i se adresă locotenentul. Am auzit că cineva a prins astăzi un crap în lacul acesta?

— Un crap? se strâmbă dispreţuitor bătrânul pescar.

Pesemne că l-aţi auzit pe bătrânul Svoboda turnând la braşoave, nu-i aşa? Cică ar fi auzit mai adineaori plescăitul unui peşte. Mai degrabă îmi vine să cred că a tras zdravăn la măsea.

— Şi de ce n-ar fi putut auzi plescăitul unui peşte?

— Fiindcă în lacul ăsta nu sunt peşti. Peste iarnă, când lacul e secat, nu mai rămân la fund decât nişte amărâte de lipitori.

— Şi vara, nu se aduc peşti?

— Vara? Da de unde!

Locotenentul Borůvka se posomorî.

— Va mulţumesc, spuse şi făcu calea întoarsă spre hotel.

Îi ceru portarului cheia de la bărci. Câteva minute mai târziu, era instalat într-o barcă împreună cu adjutantul Málek, vâslind amândoi.

Luna şi ferestrele luminate ale hotelului se oglindeau în apa lacului. Cei doi vâsliră câtva timp, apoi traseră lângă mal. Locotenentul măsură din ochi faţada sclipitoare a clădirii. Chibzuia, părea că numără în gând ferestrele, de la stânga la dreapta, pe urmă de la dreapta la stânga. De undeva, din sala de dans, răsunau *riff*-urile *bigband*[7] -ului.

Locotenentul oftă. Scoase din buzunar o lanternă mare, rotundă şi o cufundă, aprinsă, în apă. În locul

[7] *Bigband* – formaţie mare instrumentală de jazz.

acela, lacul n-avea niciun metru adâncime şi pe fund se iviră în fascicolul de lumină tot felul de obiecte.

— Vâsleşte încet, în zigzag, Pavele, îi spuse locotenentul ajutorului său, se aşează pe burtă în barcă şi la lumina lanternei se apucă să cerceteze cu atenţie fundul, care se deplasa încet sub ei. După vreo jumătate de oră, găsi ce căuta. Îşi scoase haina, îşi suflecă mâneca de la cămaşă şi trase cu grijă în barcă obiectul găsit.

La ora unsprezece, îl aştepta pe saxofonistul-tenor în camera acestuia. Randál veni însoţit de micuţul şef de orchestră şi de sergentul-major-şef Šinták. Saxofonistul se uită revoltat la locotenent. În spatele sau se ivi silueta înaltă a lui Bedřich Benny Poláček.

Locotenentul îi întinse saxofonistului mapa cu note şi îl îndemnă cu un soi de tristeţe în glas:

— Fiţi atât de bun şi cântaţi-mi partea aceea. Parcă tot nu-mi vine să cred că ar putea s-o cânte cineva.

Saxofonistul aşează pe pat clarinetul, pe care-l ţinea în mână, şi duse la gură, cu un zâmbet infatuat, celălalt instrument, pe care-l avea agăţat de gât. Se uită la note. O clipă, păru că îşi pierde curajul. Dar se stăpâni. Trecu de câteva ori cu degetele pe clape, în sus şi în jos, după care începu să cânte, cu siguranţă, în fortissimo. Cântă aşa, un timp. Degetele îi zburau pe clape. Locotenentul luă clarinetul de pe pat şi îl duse la buze. Îl lăsă imediat şi spuse:

— Un moment, vă rog. Încă o dată de la capăt, de acord? Eu vă bat măsura.

Bătu de patru ori, repede, cu pantoful în podea, după care, în acelaşi timp cu saxofonistul, intonă prima notă.

Melodia răsună vădit disonant.

Se opriră amândoi.

— Cântaţi cu o cuartă mai sus, spuse posomorât locotenentul.

— Aşa e! Iertaţi-mă. Chiar azi după-amiază am scris un studiu în tonalitatea asta şi nu-mi iese din cap. M-am încurcat.

Locotenentul Borůvka pironi asupra saxofonistului o privire adânc întristată.

— Cântaţi, vă rog!

Pe fruntea saxofonistului se iviră broboane de sudoare. Duse din nou instrumentul la gura şi începu să cânte, acompaniat de locotenentul Borůvka. De data asta cântau la unison. Locotenentul renunţă îndată, dar continuă să urmărească cu atenţie pe partitură execuţia saxofonistului. Acesta urcă întâi în registrul acut, apoi coborî. În pasaje frenetice, sincopate, coborî mereu – pentru ca, în cele din urma, să se oprească, lăsând fraza neîncheiată şi în afara tonalităţii iniţiale.

Saxofonistul se lăsă să cadă pe un scaun. Pe frunte îi curgeau râuri de sudoare. Mâinile, care ţineau saxofonul, căzură neputincioase în jos. Se uită la locotenent şi aplecă fruntea.

Locotenentul dădu din cap.

— Da, spuse el, cu un accent de nemărginită tristeţe în glas. Sunteţi un virtuoz, domnule Randál, dar de când există instrumentul acesta pe lume, n-a cântat încă nimeni un asemenea pasaj la saxofon.

Tăcu. Bedřich Benny Poláček se foia nelinişţit pe locul lui.

— Ieri aţi fost din cale-afară de grăbit, domnule Randál, vă temeaţi să nu pierdeţi autobuzul. Aţi aruncat claie peste grămadă lucrurile în valiză. În asemenea împrejurări, oricine poate să-şi încurce

lucrurile, mai ales când e vorba de două asemenea mape – arătă spre mapa cu note absolut identică şi fără nicio inscripţie pe copertă. Dar cu toată graba, un anume obiect nu l-aţi uitat. Acesta.

Locotenentul se aplecă şi deschise noptiera. Pe raftul de jos se afla un magnetofon cu tranzistori.

— Aveţi o singură bandă, continuă locotenentul abătut, pe care aţi înregistrat un cântec interpretat de domnişoara Laurinová. A doua bandă, iat-o!

Locotenentul băgă mâna în buzunar şi scoase o rolă. Banda atârna de rola udă, pleoştită.

— Ştiţi ce e înregistrat pe banda asta, nu?

Randál lăsă capul în jos.

— Şi în seara asta v-aţi grăbit, continuă locotenentul, şi aţi comis o nouă greşeală. Aţi scos notele din valiză, fără ca măcar să vă uitaţi pe ele. Ştiţi de ce a fost o greşeală?

— Da, rosti răguşit Randál, după care, nesilit de nimeni, întinse mâinile, lipite, spre locotenentul Borůvka.

Cătuşele i le puse sergentul-major-şef Šinták, care nu pricepea absolut nimic.

Dar mare lucru nu pricepuse nici micuţul şef de orchestră, care, tot timpul cât durase audierea lui Randál, transpirase din belşug. Acum rămăsese singur în camera 117. Cu batista violetă în mână, se apropie de masă şi se uită pe foile cu note. Citi un timp şi dintr-o dată fruntea sa exagerat de înaltă se acoperi cu broboane mari de sudoare. Micuţul şef de orchestră, cu un gest febril, îşi trecu batista violetă peste ţeastă.

Căci pe partitură, pe portativul al cincilea, citi următoarele trei măsuri:

Metodă ştiinţifică

Abia năvăliseră – în costume foarte sumare – din scenă în cabină, când sună telefonul. Răspunse Alena care se afla cel mai aproape de aparat. O voce de bărbat, cu accent străin, dorea să vorbească cu domnişoara Nakoncová. Alena ştia foarte bine cui îi aparţine vocea. Puse receptorul pe măsuţă, lângă aparat, şi privi, peste capetele fetelor din cabină, care tocmai îşi scoteau costumele aproape inexistente, spre una din oglinzile de pe peretele opus.

— Ester! strigă. La telefon!

O blondină micuţă, frumuşică, se ridică de la una din măsuţele din celălalt capăt al cabinei şi traversă încăperea spre aparat. Înainte de a ridica receptorul, avu o ezitare.

— Cine e?

— El, cine să fie!

Blonda, care întinsese mâna să apuce receptorul, şi-o trase repede îndărăt şi zise cu glas înăbuşit:

— Spune-i că nu vreau să vorbesc cu el.

Alena se strâmbă şi dădu din umeri. Ridică apoi receptorul şi rosti cu nonşalanţă în aparat*:*

— Vă transmite că nu vrea să vorbească cu dumneavoastră.

În telefon se auzi un trosnet violent, ca şi cum s-ar fi produs un scurt-circuit. Alena îi făcu o strâmbătură veselă blondinei şi ascultă. Ascultă îndelung, după care tălmăci înţelesul trosnetului:

— Zice că i se rupe inima. Că dacă nu vii la telefon,

o să i se rupă şi mai rău şi tot aşa, până nu mai rămâne nimic din ea.

Dansatoarele de la măsuţele mai apropiate, care ciuliseră urechile, chicotiră.

— În cazul ăsta, spune-i să consulte un medic, dădu Ester răspunsul pe un ton glacial.

— Zice să consultaţi un doctor, repetă Alena în receptor.

Ecoul unei noi descărcări electrice răsună în aparat.

— Zice că boala lui e incurabilă, tălmăci Alena.

Fetele izbucniră din nou în râs.

— Dă-mi-l.

Ester prezentă cabinei o figură ostentativ plictisită şi luă receptorul. Alena se aşeză la oglinda ei şi ciuli urechile. O auzi pe Ester rostind foarte rece:

— Alo? Apoi, mult timp, nu auzi nimic, decât trosnetul neobişnuit de sonor al membranei, în care necunoscutul, cunoscut totuşi, de la celălalt capăt al firului îşi descărca mitraliera elocvenţei. După aceea, Ester făcu de două ori, nerăbdătoare: Hm. Hm... şi, în cele din urmă, izbucni răspicat: Nu. Nu mă aştepta. Nu vreau. Pur şi simplu nu vreau. Nu vreau, fiindcă aseară te-ai purtat cum te-ai purtat... o nouă pauză, întretăiată de scurtele explozii din receptor, după care Ester rosti din nou, pe un ton care nu admitea replică: Gelozia ta stupidă a început să mă calce pe nervi. Dacă n-ai încredere în mine, atunci adio. *Adieu!* Şi ţăcănitul receptorului agăţat brusc.

Alena, în oglindă, mai văzu cum Ester se răsuceşte semeaţă şi se îndreaptă spre măsuţa ei, legănându-şi dosul drăgălaş.

În spălătorul vast, răsunau chicotelile şi ciripitul

fetelor, colorate de susurul apei şi de muzica pe care portarul, ca să le întreţină buna dispoziţie, le-o transmitea prin difuzor. Duşurile, înşirate unul lângă altul, erau separate prin pereţi subţiri şi prevăzute cu perdele de material plastic, îndărătul cărora se profilau siluetele trupurilor goale ale fetelor. Fetele sporovăiau între ele pe deasupra pereţilor despărţitori, ridicând glasul, ca să acopere cacofonia aceea muzicală modernă şi zgomotele mecanice, se spălau pe cap, împrumutându-şi una alteia săpunul. Trupurile zvelte, muşchiuloase, luceau ademenitor în lumina albă, iar şuvoaiele de apă duceau cu ele fardul şi transpiraţia repetiţiei generale ce tocmai se încheiase.

Schimbul amical de săpunuri şi alte obiecte de toaletă se desfăşura cu însufleţire, într-o lărmuială veselă.

— Fetelor, cine mi-a furat prosopul? strigă o brunetă, care, fără să-şi fi lepădat încă halatul, se pregătea să intre într-una din cabinele cu duşuri de la marginea şirului. Alena, tu mi l-ai luat? o întrebă apoi pe blonda naturală, care, în cabina de alături, tocmai dădea să intre sub dus.

— Asta-i bună, ce să fac cu prosopul tău? Îl am pe al meu. Unde mai pui că e şi curat!

— Ce neobrăzare, iar mi-a şterpelit cineva şamponul! izbucni un glas de soprană din cabina de lângă Alena.

— Să-l fi uitat în cabină? se întrebă bruneta.

— Mai mult ca sigur, amorezato! râse Alena.

Bruneta îi aruncă o privire furioasă şi se întoarse spre uşă. Alena o văzu ieşind pe culoar şi închizând uşa în urma ei. Apoi o auzi din nou pe soprana de alături:

— Cine naiba mi-a luat şamponul ăla?

— Nu mai zbiera, Ester. Ia-l pe-al meu, spuse Alena şi-i întinse fetei, pe dinafară, pe lângă perete, tubul cu şampon.

Cu prilejul acesta, preţ de o secundă, văzu sclipind în cabina alăturată, aidoma unei siluete albe şi zvelte de focă, trupul Esterei Nakoncová în costumul Evei. Fata, chiar în momentul acela, intra sub duş. Avea un gât lung, superb; când îşi lăsă în jos capul, ca să-şi şamponeze părul, gâtul acela superb describe o curba încântătoare.

Alena trase perdeaua, zvârli de pe ea halatul de baie şi se aşează sub şuvoiul de apă călduţă.

Funestul eveniment avu loc în secundele imediat următoare. De auzit, se poate spune că nu se auzi nimic, slabul păcănit pierzându-se aproape cu totul în zgomotul apei şi în babilonia glasurilor gureşe ale fetelor. Alena, în orice caz, nu-i dădu nicio atenţie, după cum nu luă în seamă nici bufnitura surdă din cabina vecină; părea că un obiect greu s-a izbit de peretele despărţitor.

Observă, în schimb, altceva: pereţii dintre cabine nu ajungeau până jos – şi pe sub peretele subţire care o despărţea de cabina alăturată văzu deodată alunecând braţul gol al Esterei, căutând parcă ceva pe podea şi apoi încremenind. Alena se sperie şi se aplecă. Se gândi în prima clipă ca poate Ester a leşinat. Prinse mâna nemişcată, şi mâna îi atârna inertă în palmă.

Câteva clipe mai târziu, în jgheabul de dale albe prin care se scurgea apa de la duşuri apăru un şuvoi roşu-închis, ca şi cum cineva de alături ar fi turnat în jgheab sirop de zmeură.

Dar Alena înţelese ce era. Dădu drumul mâinii Esterei, şi, fără voia ei, scoase un ţipat pătrunzător, care acoperi larma veselă a glasurilor de sub duşuri.

Se auzi un ciocănit, şi o tânără îmbrăcată într-un halat urât, croit dintr-o ţesătură de bumbac, şi cu părul strâns într-un coc sever deschise uşa bibliotecii. Sub braţ, fata ţinea un dosar.

— Tovarăşul Băşică? îl întrebă ea, pe un ton drăgălaş, pe locotenentul Borůvka, care se grăbise să pitească sub un tom masiv – un tratat de criminalogie – foaia cu cuvinte încrucişate, distracţia sa de fiecare zi.

Locotenentul Borůvka se încruntă.

— Nu, Borůvka, răspunse el morocănos.

— Iertaţi-mă, tovarăşe locotenent. Dumneavoastră vă ocupaţi de cazul Vránová?

— Da, eu, spuse locotenentul Borůvka, întunecându-se şi mai tare.

— Păi, mi s-a spus că tovarăşul locotenent Băşică, cel care se ocupă de cazul Vránová, lucrează în bibliotecă...

— Chiar aşa ţi-au spus: *tovarăşul locotenent?*

Fata, care îşi luase serviciul în primire chiar în ziua aceea şi pe care locotenentul o vedea pentru prima dată, roşi. Locotenentul, care remarcase între timp că gâtul lung al fetei are nişte curbe de-a dreptul încântătoare, se posomorî şi mai rău.

— Au spus, simplu: *Băşică,* nu-i aşa? oftă el.

— Da, murmură noua salariată.

— Ce să-i faci, aşa sunt tovarăşii noştri, spirituali... rosti locotenentul cătrănit. Oi fi semănând eu cu o băşică, dar mă cheamă Borůvka.

Fata în halatul de bumbac îi arunca o privire

rapidă.

— Da de unde, nu semănaţi de loc! spuse ea iute.

Locotenentul Borůvka aţinti asupra ei o privire încărcată de tristeţe.

— Nu ştiu, zău... spuse. Dumneata vrei să lucrezi la *Secţia criminalistică?* Nu ştiu, zău... văd ca îţi lipseşte cu totul spiritul de observaţie!

Sună telefonul. Locotenentul Borůvka ridică receptorul, ascultă câtva timp. Apoi rosti răspicat:

— Teatrul „Odeon”? Bine!

Trânti receptorul şi, fără să mai acorde vreo atenţie fetei, care se îmbujorase toată, dispăru din încăpere, surprinzător de repede, având în vedere corpolenţa sa.

Portarul, vizibil emoţionat, stătea în faţa uşii încuiate a sălii de duşuri. Spuse, bâlbâindu-se:

— Le-am încuiat înăuntru, tovarăşe comisar, ca să nu poată fugi niciuna şi ca să nu poată scoate nimic afară, ca să...

— Cine a venit să anunţe crima? îl întrerupse locotenentul Borůvka.

— Domnişoara Sikorská.

— Unde e acum domnişoara Sikorská?

— Am încuiat-o şi pe ea înăuntru, explică, încurcat, portarul. Ca să...

— Ca fetele să poată, între timp, să şteargă toate eventualele urme, alergând de ici-colo, spuse locotenentul Borůvka, apoi, câteva secunde, ascultă ciripitul agitat de dincolo de uşă. Acum poţi să le dai drumul...

Portarul se supuse cu un aer vinovat, şi echipa locotenentului Borůvka intră în sala de duşuri.

Încăperea era plină de fete în halate de baie, ba

unele acoperite doar cu câte un prosop. Acestea din urmă se apucară să protesteze violent.

Locotenentul Borůvka, fără să le ia în seamă, păşi hotărât spre cabina în care, încă din prag, o zărise pe fata ucisă. Zăcea pe burtă, şi la ceafă avea o rană urâtă, cu contururi ciudat de precise, lipsită aproape cu totul de sânge, coagulat pe margini. Pesemne că apa de la duş spălase prima sângerare, astfel că orificiul ieşea clar în evidenţă.

— Spuneţi-mi, vă rog, cine a descoperit-o? întrebă locotenentul Borůvka politicos, măsurând cu o privire piezişă şirul de fete, dintre care câteva acoperite doar cu câte un prosop. Mărul lui Adam îi săltă vizibil. O blondină cu ochi mari şi palidă ca o moartă ieşi din rând.

— Eu, rosti ea cu glas sfârşit.

— Cum vă numiţi?

— Alena Pešková.

Locotenentul Borůvka oftă şi spuse:

— Poftiţi, vă rog, cu mine.

— Şi ziceţi că aţi auzit bine convorbirea?

Locotenentul o privi cercetător pe Alena Pešková.

— N-am auzit decât ce spunea Ester, răspunse Alena. „Gelozia ta stupidă a început să mă calce pe nervi”, a spus. Şi: „Dacă n-ai încredere în mine, atunci adio. *Adieu!”*

— *Adieu...* repetă locotenentul Borůvka îngândurat.

— Asta înseamnă „adio” pe franţuzeşte, zise fata, cu un glas piţigăiat.

Locotenentul Borůvka se mulţumi să se încrunte. Apoi întrebă:

— Şi, înainte de asta, îi spusese respectivului să n-o aştepte, da?

— Da.

— Ştiaţi cu cine vorbeşte?

Alena plecă privirea.

— Păi... făcu ea nesigură.

— Spuneţi-mi tot, suspină locotenentul. Chiar şi ceea ce numim îndeobşte bârfă.

— Bine... Alena înghiţi în sec. Cu Alberto Tossi, cântăreţul italian de jazz, acela care cântă acum la cafeneaua „Vltava”. Ester era în combinaţie cu el.

— Hm, făcu locotenentul Borůvka. Şi pe cine era gelos, nu ştiţi? Alena plecă din nou privirea. Locotenentul aşteptă o clipă, apoi repetă: Şi bârfele, domnişoară. Nu e nicio ins... indis... nu e nicio indiscreţie. Colega dumneavoastră a fost ucisă.

Alena înălţă capul şi îl privi pe locotenent cu ochii ei negri şi mari. Locotenentul Borůvka duse, încurcat, mâna la cravată.

— Ştiţi, eu nu obişnuiesc să răspândesc vorbe dintr-astea, spuse fata. Dar, în fond, e un secret cunoscut de toată lumea. Ester se vede des cu tovarăşul... Fata avu o ezitare. Cu tovarăşul director.

— Hm, mormăi locotenentul Borůvka. Înţeleg. Şi altul?

— Nu mai era niciun altul, spuse Alena, mult mai hotărâtă de data asta. Ester nu era dintr-alea... în sfârşit, nu schimba băieţii. Pe Tossi îl iubea cu adevărat, dar tovarăşul director, înţelegeţi...

— Înţeleg, se grăbi s-o asigure criminalistul. Iar din punct de vedere, ca să zic aşa, profesional, cum se comporta domnişoara Nakoncová?

Alena tresări uşor.

— Ce vreţi să spuneţi?

— Vreau să spun, hm... ca balerină, îşi drese glasul locotenentul, stingherit. Ca artistă calificată, vreau să spun. După câte ştiu, în revista asta urma să danseze

într-un rol principal, nu?

— Da, aşa e... spuse Alena şi tăcu.

— Deduc de aici că era o balerină bună, nu?

Ochii negri ai Alenei porniră să rătăcească prin colţurile cabinei în care se retrăseseră, ea şi locotenentul. Şirul de oglinzi răsfrângea, multiplicată, imaginea celor doi: un bărbat timid, într-o haină cam demodată, şi o blondă delicată, în halat de baie.

— E drept că Ester a fost o dansatoare bună. A fost... începu fata, iarăşi nesigură.

Locotenentul, care nu o pierdea din ochi, spuse încet:

— Dar...

— E drept că... Alena îi aruncă deodată o privire aproape disperată, dar iniţial trebuia să danseze Zdárská!

— De ce?

— Fiindcă... dar astea chiar că s-ar putea să fie simple scorneli...

Locotenentul Borůvka păru să se întristeze din cale-afară. Faţa rotundă i se lungi, aducând vag cu a unui câine Saint-Bernard apucat de o criză de melancolie. Întrebă:

— Fiindcă, înaintea domnişoarei Ester, prietena tovarăşului director a fost domnişoara Zdárská?...

Fata dădu afirmativ din cap.

— Păi de... zise ea, dar se grăbi să adauge: Numai că înainte se vorbea de Sikorská, şi înaintea ei nici nu mai ştiu de cine, aşa că chiar s-ar putea să nu fi fost decât bârfeli...

— Sarcina noastră este să le verificăm. Locotenentul Borůvka tuşi, după care schimbă subiectul: Şi acum, spuneţi-mi cum a fost când v-aţi dat seama că s-a întâmplat?

— M-am speriat îngrozitor.

— E şi de înţeles, zise locotenentul.

— E de înţeles, repetă fata papagaliceşte. Am început să ţip. S-au adunat toate în jurul meu, şi chiar atunci a venit Jana din cabină, şi fiindcă ea nu era udă, am trimis-o pe ea să-l anunţe pe domnul Zahálka, portarul...

— Jana?

— Sikorská. Îşi uitase prosopul în cabină, s-a dus după el, şi între timp...

Blondei îi tremură glasul.

— ...s-a întâmplat, termină locotenentul fraza în locul ei. Altcineva n-a mai ieşit din sala de duşuri?

— Nu. Domnul Zahálka a venit fuga şi ne-a încuiat pe toate înăuntru.

Locotenentul Borůvka se uită lung la fată. Era încă palidă de pe urma spaimei şi tremura uşor. În ochii criminalistului apăru un soi de tristeţe. Oftă.

— Vă mulţumesc, domnişoară Pešková, spuse el şi se ridică.

Fetele se perindau una după alta. Şirul de oglinzi multiplica acum un bărbat timid şi o roşcovană înaltă, care, în mod vizibil, era angajată într-o bătălie lipsită de glorie împotriva ridurilor ce îşi întindeau pas cu pas plasa fină de jur-împrejurul ochilor ei verzi.

— Aa, directorul? făcu ea cu glas cântat, simulând indiferenţa. E adevărat, m-a invitat de câteva ori la cină; o dată, îmi amintesc, la „Hubertus”, zise ea visătoare. Dar a trecut ceva timp de atunci...

— Iniţial, nu trebuia să dansaţi dumneavoastră solo-ul acela?

Roşcovana se smulse din visare.

— Păi, să vedeţi cum stau lucrurile, domnule

inspector, îndreptă ea un zâmbet seducător spre locotenent, şi acesta, involuntar, duse o dată în plus mâna la nodul cravatei. Când îşi dădu seama că nodul e lăsat, îl trase în sus cu un aer vinovat. Zâmbetul roşcovanei se accentua, dar aproape imperceptibil.

— Cum? întrebă locotenentul, răguşit.

— Păi, aşa cum se întâmplă în viaţă... Jana Sikorská, care pe-atunci înnebunise după... tocmai îl lăsase...

— Pe cine? Glasul locotenentului sună şi de astă dată răguşit; tuşi, ca să şi-l dreagă.

— Pe director, pe cine altul? Atunci, el a început să-mi dea mie târcoale. Ştiţi şi dumneavoastră, nu e cazul să vă explic eu... şi roşcovana îi aruncă locotenentului o privire ca smaraldul, drept care faţa rotundă a locotenentului se acoperi de o roşeaţă pronunţată. În viaţă, eşti când jos, când sus... continuă fata şi se trase cu câţiva centimetri mai aproape de el. După aceea a venit Ester, şi a primit ea rolul.

— Vă mulţumesc mult, domnişoară, spuse locotenentul Borůvka şi, fără voie, îşi depărtă puţin scaunul.

Adjutantul Málek scoase din buzunar o batistă albă în care se afla înfăşurat tubul de alamă al unui cartuş.

— Şapte şaizeci şi cinci, zise el. L-am găsit pe jos, în faţa cabinelor. Putem presupune că asasinul a stat chiar în faţa duşului sub care se afla victima.

— Da, interveni batrânul medic-legist Seifert. Judecând după traiectoria glontelui, victima se afla cu spatele la asasin şi acesta a tras orizontal, direct în ceafă. Glontele a pătruns prin baza craniului şi a ieşit prin gură.

— N-aţi găsit arma?

— Nu. Tovarăşa Jebavá – adjutantul arătă cu capul spre o femeie mătăhăloasă, îmbrăcată într-un taior de culoare închisă şi care avea o mutră de moaşă prinsă asupra faptului în timpul practicării unui avort – le-a făcut o percheziţie corporală tuturor acelor doamne înainte de a ieşi din sala de duşuri. Am cercetat şi cabina. Dar... Şi Málek se aplecă spre locotenent. Am aflat un lucru nostim: ştii, Josef, că în teatrul ăsta e angajat şi un ţintaş-minune?

Locotenentul Borůvka ridică din sprâncene.

— De la portar am aflat, precisă Málek.

— Hm... Ochii trişti ai criminalistului învăluiră cabina în care acum, după percheziţie, domnea o dezordine şi mai mare ca de obicei.

— Chemaţi-l pe portar şi spuneţi-le tova... doamnelor că pot să se îmbrace.

— Avem, mă rog frumos. Pe domnul Krameš. E şi ţintaş şi cântăreţ, mă rog frumos, spuse precipitat portarul şi îşi compuse îndată după aceea o figură întristată: Trăgea, mă rog frumos, chiar în domnişoara Nakoncová.

Locotenentul căscă gura uluit.

— Cum aşa?!

— Mă rog frumos, aşa era prevăzut în contract, se precipită din nou portarul. Dar, mă rog frumos, n-a nimerit-o niciodată!

— Până azi, se auzi glasul ironic al lui Málek. Locotenentul îi aruncă o privire mustrătoare. Apoi se întoarse spre portar.

— În cazul ăsta, să poftească domnul Krameš.

În cabină îşi făcu apariţia un tip într-un elegant

costum de *cow-boy.* Pe cap avea un sombrero negru, pe care, încă în prag, şi-l scoase.

— Ştiţi ce înseamnă *Genickschuss?* i se adresă locotenentul Borůvka.

Cow-boy-ul zâmbi încurcat.

— Eu, domnule locotenent, nu ştiu englezeşte. E adevărat, aici fac pe *cow-boy*-ul şi cânt westernuri, dar de felul meu sunt din Žižkov[8]. Engleza pe care o cânt am prins-o şi eu de la radio Luxemburg.

— *Genickschuss* e pe nemţeşte, îl lămuri locotenentul, înseamnă împuşcătură în craniu prin ceafă.

— Păi... vă mulţumesc pentru informaţie, zise *cow-boy*-ul, stingherit.

Locotenentul Borůvka aşteptă câteva clipe, dar cum ţintaşul-minune nu vădea că ar avea ceva de spus reluă tot el:

— Trageţi bine, nu-i aşa?

— Asta da, de tras, trag bine. Până acum trei ani, am fost maestru al sportului. Trebuia sa merg şi la Olimpiadă. Numai că... Se întrerupse brusc.

— Numai că?

— Nimic. Înainte de asta, ne-am dus în Elveţia. La campionatele europene. Ei, şi ştiţi dumneavoastră, cum se întâmplă...

— Nu ştiu nimic, zise locotenentul.

— Păi... Elveţia e ţara ceasurilor, zise *cow-boy*-ul. Aşa că n-am putut rezista tentaţiei şi am adus şi eu câteva. *Lor* li s-au părut cam multe. Aşa că nu m-am mai dus la Olimpiadă.

Locotenentul Borůvka se încruntă. *Cow-boy*-ul îi evită privirea.

---

[8] Cartier muncitoresc din Praga.

— Şi ce-aţi făcut pe urmă? întrebă locotenentul.

— Am fost silit să trec la profesionism.

— Vă referiţi la ceea ce faceţi aici?

— Da, şi la asta. Dar sunt şi instructorul echipei de tir *Tesla Vysočany.*

— Hm, făcu bătrânul criminalist şi scoase batista. O despături şi-i arătă *cow-boy*-ului tubul cartuşului. Ce ziceţi de asta?

— Ăsta, cum să zic... parcă ar fi de la pistolul meu...

— Şi eu am aceeaşi impresie, spuse îngândurat locotenentul, după care îl atacă pe elegantul *cow-boy* prin surprindere: Cum ţi-ai petrecut dumneata timpul între momentul terminării repetiţiei generale şi acela al descoperirii crimei?

— Domnule locotenent! N-am omorât-o eu!

Trăgătorul dădu ochii peste cap şi îşi încleştă mâinile de reverele hainei.

— Eu ţineam foarte mult la Ester! Era şi ea tot din Žižkov! Tot eu i-am dat şi lecţii de tir!

— Unde? La clubul *Tesla Vysočany?*

Cow-boy-ul se fâstâci.

— Nu, aici, la teatru, declară el pe un ton spăşit. Am înfiinţat aici, cu fetele, un fel de...

— Ce anume?

— Un fel de cerc particular de tir... Ne antrenam în magazia de recuzite. Krameš se uită drept în ochii locotenentului: Dar numai cu gloanţe de manevră, domnule locotenent! Iar pe scenă, eu trag cu gloanţe oarbe. Gloanţele adevărate sunt, oricum, interzise pe scenă.

— Asta ştiu şi eu, i-o tăie locotenentul. Dar n-o să-mi spui că nu poţi trage cu pistolul dumitale şi gloanţe adevărate.

— De putut, se poate, dar pe scenă, trag numai cu gloanţe oarbe, din principiu...

— Oarbe? De fapt, în ce constă numărul dumitale?

— Păi... trag în sforile unor baloane care atârnă... care atârnau la o palmă deasupra capului Esterei.

— Şi cum, tragi în ele cu gloanţe oarbe?

Cow-boy-ul zâmbi confidenţial.

— Păi, să vedeţi – e o şmecherie la mijloc, domnule locotenent. Dar dumneavoastră pot, de fapt sunt chiar obligat să vă spun: în culise, stă pitit un maşinist, la fiecare pocnet de pistol, taie una din sfori...

— Aha! făcu locotenentul Borůvka. Pentru moment, te rog să treci alături.

Málek îl luă pe *cow-boy* de braţ şi îl întoarse spre uşă.

— Să-mi fie adus pistolul domnului Krameš, strigă bătrânul criminalist în urma lui. Iar până atunci, trimiteţi-mi-o încă o dată pe domnişoara Pešková.

— Era de felul ei nervoasă?

— Da, era, şi Alena încuviinţă dând din cap. Regizo... domnul regizor ţinea neapărat ca la numărul ăsta cu focurile de pistol ea să zâmbească, şi ea nu putea. De fiecare dată, îl făcea pe regizor să-şi iasă din sărite.

— De ce nu putea să zâmbească?

— Fiindcă se temea ca domnul Krameš să nu aibă în pistol, din greşeală, gloanţe adevărate.

— S-a întâmplat vreodată?

— Nu s-a întâmplat. Dar azi de dimineaţă, dânsul ne-a spus că merge după-amiază la antrenament, aşa că are la el gloanţe adevărate.

— Şi v-a spus unde le păstrează?

Alena dădu din cap afirmativ.

— Îhî. În încărcătorul de rezervă, pe care îl ţine în toc.

Nefericitul *cow-boy* se afla din nou în faţa locotenentului. Locotenentul luă din mâna lui Málek un toc de pistol mare, negru şi îl deschise. Se uită înăuntru şi faţa sa rotundă se posomorî pe dată.

Tăcu o clipă. Apoi întrebă:

— În încărcătorul ăsta ai şi cartuşe oarbe?

— Să vedeţi, înghiţi în sec *cow-boy*-ul. Să vedeţi... azi, de la repetiţia generală, trebuia să mă duc la antrenament, la club, domnule locotenent, aşa că...

— Aşa că ai gloanţe adevărate.

— Eu, ştiţi... asta s-a întâmplat fiindcă...

— Ştii că e interzis? Gloanţele de război trebuie ţinute sub cheie.

— Aşa le şi ţin, domnule locotenent! La noi, sunt ţinute totdeauna sub cheie!

— Atunci, cum se face că le ai în încărcător?

— Păi, eu... cum să zic, ca instructor, eu am cheia...

Cow-boy-ul se scărpină după ureche şi evită privirea locotenentului.

Acesta cercetă încă o dată, cu nişte ochi jalnici, conţinutul tocului.

— Hm, făcu el. Şi n-aveai la dumneata decât un singur încărcător de rezervă?

— Numai pe ăsta, domnule locotenent, zău! Numai pe ăsta!

— Şi ăsta ţi-ar fi fost suficient pentru întreg antrenamentul?

— Păi nu... de fapt...

Locotenentul dădu din cap cu tristeţe.

— Nu, dar fiindcă eşti un filfizon, ţi-ai zis că ai să

pari mai bărbat în ochii domnişoarelor din balet dacă vor vedea, că ai la dumneata gloanţe adevărate, nu-i aşa?

Chipul *cow-boy*-ului se împurpură. Spuse răguşit:

— Aşa e. Aşa e, domnule locotenent. Care om n-are slăbiciunile lui, iar eu...

— Câte cartuşe se aflau în încărcătorul ăsta? îl întrerupse locotenentul.

— Şase. Nu cumva... nu cumva lipseşte vreunul?

Cow-boy-ul privi speriat obiectul din mâna locotenentului... Dar acesta îl ţinea în aşa fel, încât Krameš nu putea vedea conţinutul cutiei.

— Nu ştiu, zise locotenentul, apoi îi arătă tocul pistolului, cu capacul deschis. Ce-ai făcut cu încărcătorul? Aşteptă câteva clipe răspunsul, apoi, observând expresia de groază din privirea trăgătorului, se posomorî. Dar cu pistolul ce-ai făcut? Căci pe perna de catifea a tocului nu se afla nici arma, nici încărcătorul. Se căscau doar două adâncituri, care, prin contururile lor, arătau clar ce obiecte anume ar fi trebuit să se afle acolo.

Cow-boy-ul fluieră a surprindere.

— Bravo! exclamă. Am încurcat-o vasăzică, nu-i aşa, domnule locotenent?

— Prin urmare, tocul zăcea aruncat în coş, laolaltă cu celelalte obiecte de recuzită pe care le-ai scos din scenă?

În faţa bătrânului criminalist se afla un recuzitor sfrijit, care clipea din ochi speriat.

— Da, aşa procedăm întotdeauna domnule... domnule prefect. Locotenentul, deprins cu fel de fel de titulaturi extravagante din partea profanilor, a civililor, tresări totuşi surprins. Dar recuzitorul nu băgă de seamă şi continuă: într-un coş sunt aduse pe

scenă recuzitele noi, în altul sunt scoase cele folosite. Dar înainte de ultimul tablou, decorul se schimbă foarte rapid. Balamuc, nu alta. Abia am putut face faţă. Şi ne încurca şi italianul ăla...

— Italianul? Domnul Tossi?

— Da, Tossi. M-am şi ciocnit de el, cât pe ce să mă doboare. Pe urmă l-a dat afară domnul regizor.

Locotenentul Borůvka se uită la coşul fatal.

— Imediat după repetiţia generală, ai dus tocul în cabina domnului Krameš?

— Da.

— Numai că, până atunci, a zăcut în coş, în culise, de unde, practic, putea să-l ia oricine?

— D... da.

Locotenentul tăcu. Recuzitorul îl privea umil; în cele din urmă, îşi luă inima în dinţi:

— Mă... mă arestaţi, domnule prefect?

— De ce?

— A fost o neglijenţă din partea mea, ştiu, zise recuzitorul, zdrobit. Dar, ca circumstanţă atenuantă, aş aminti că am familie grea, nevastă şi trei copii şi încă doi cu prima nevastă, şi că schimbarea la ultimul tablou e al naibii de rapidă...

Numai că, foarte curând, principalul suspect trebui să fie scos din cauză: cei Cinci Lascados, acrobaţi la trapez, depuseră mărturie că jucase cu ei *mariaş* în cabină, de la ieşirea din scenă şi până în momentul descoperirii crimei. Krameš primi cu profundă uşurare vestea şi, numaidecât, se apucă s-o plângă de zor, cu lacrimi de crocodil, pe balerina moartă, până ce locotenentul Borůvka îi făcu cunoscut că oricum va fi inculpat pentru port ilegal de gloanţe de război, fapt prin care devenea complicele involuntar al asasinului;

după care, *cow-boy*-ul îşi concentră sentimentele de compasiune asupra propriului său viitor, ce nu se înfăţişa în culori prea trandafirii. De altfel, alibiul său nu-l prea satisfăcea pe locotenent. Cei Cinci Lascados erau nişte indivizi taciturni, de naţionalitate nedefinită, nu se uitau niciodată în ochii celui cu care vorbeau şi de la prima ochire îţi dădeai seama că fac parte din categoria oamenilor prea bucuroşi să încurce, dintr-o pornire ancestrală, socotelile poliţiei. Locotenentul, cufundat în gânduri nu prea vesele, se duse, însoţit de portar, în magazia de recuzite.

Acolo, pe peretele din fund, descoperi o ţintă de tir ciuruită de o sumedenie de gloanţe. Ajungeai la ea pe o cărăruie croită printr-un talmeş-balmeş fantastic de calabalâcuri rămase de la vechile programe şi păstrate acolo pentru o utilizare ipotetică.

De jur-împrejurul ţintei, zăceau risipite cartuşe mici de alamă.

Locotenentul ridică unul şi se uită la el întunecat. Pe portar, care tăcuse până atunci, îl apucă limbariţa:

— Unde te uiţi, dai de porcării dintr-astea, domnule comisar! Cum aveau o clipă de răgaz, fetele veneau fuga încoace. Se dădeau în vânt după tir.

— Trag concluzia că, de fapt, toate se pricep să mânuiască pistolul?

— Ba bine că nu! Krameš le-a instruit pe toate. Din când în când, organizau adevărate concursuri de tir.

— Şi trag bine domnişoarele?

— Unele, da. Cea mai bună ar fi, cică, domnişoara Pešková, urmată de Dvořáková, Sikorská... trăgea foarte bine chiar şi biata domnişoară Ester. Ştiţi, fetele se întreceau care mai de care să intre în graţiile craiului ăluia. Dar mie, domnule comisar, nu mi-a plăcut niciodată tipul. Are o mutră suspectă, nu m-ar

mira de fel ca el să-i fi venit de hac domnişoarei Ester...

— Mulţumesc pentru părere, zise scurt locotenentul Borůvka, după care îşi completă fraza pe un ton mai degrabă furios... Dar păstrează-ţi-o pentru dumneata. E o tâmpenie.

Şi ieşi cu paşi apăsaţi din magazia de recuzite; în urma lui, portarul bâigui deconcertat:

— Să mă fi înşelat oare?!

Continuindu-şi ancheta, locotenentul luă loc pe canapeaua de pluş, în stil *Sécession*, dintr-o nişă de după colţul culoarului care ducea la sala de duşuri. În faţa lui, puţin într-o parte, o brunetă îmbrăcată într-un taior de import se schimba nervoasă de pe un picior pe altul.

— Când aţi ieşit din sala de duşuri, domnişoară Sikorská, o întrebă criminalistul, aţi văzut pe cineva pe culoar?

Bruneta clipi.

— Da.

— Pe cine?

— Pe domnul Tossi.

— Ce făcea?

— Nimic. Stătea aici, în colţ. Când am trecut pe lângă el, m-a salutat.

— Vă cunoaşteţi?

— Da.

— De unde?

— Venea des la teatru s-o ia pe Ester, spuse bruneta. În lumina artificială a culoarului, taiorul de import sclipea ca sub reflectoarele rampei. Coborând de la decolteu la vale, ochii locotenentului stăruiră, visători, pe coapsele frumoase, poleite parcă în argint. Îşi impuse să se stăpânească.

— Şi când v-aţi întors cu prosopul la duşuri, domnul Tossi mai stătea acolo?

— Nu mai stătea în colţ... Umbla de colo-colo pe culoar...

— Direcţia, totuşi... o îndemnă locotenentul.

Fata îl privi în ochi.

— Dinspre... dinspre sala de duşuri.

— Da, mormăi el. Vă mulţumesc, domnişoară. V-aş ruga sa mai rămâneţi câtva timp în cabină.

— Aşa că, atunci când aţi alergat cu domnişoara Sikorská spre uşa sălii de duşuri, l-aţi văzut amândoi pe domnul Tossi?

— Da, l-am văzut. Portarul dădu din cap. Şedea unde staţi dumneavoastră acum, în colţul ăsta, pe canapea, şi s-a ridicat când am trecut în fugă pe lângă el. Pe urmă, după ce am încuiat fetele înăuntru, m-a întrebat ce s-a întâmplat...

— Şi dumneata ce i-ai spus?

— Că cineva a împuşcat-o pe domnişoara Ester... Portarul făcu, deodată, o mutră lungă. Fir-ar să fie, nu trebuia să-i fi spus, nu-i aşa?

— Cum a reacţionat domnul Tossi?

— Cum a reacţionat?... Portarul, făcându-se că se gândeşte intens, aruncă o privire furişă spre locotenent şi, pricepând că indiscreţia sa faţă de Tossi nu-i va atrage o nouă dojană, izbucni, plin de zel: Păi... ei drăcie! zău dac-am băgat de seamă!...

— Iar după aceea te-ai dus să ne telefonezi nouă?

— Exact!

— Unde se afla domnul Tossi când te-ai întors?

Portarul făcu ochii mari. Căscă gura, uluit.

— Dumnezeule, exclamă. Ca să vezi! Nu mai era acolo! Se evaporase!

— Înţelegeţi, trebuie să respectăm regulile, tovarăşe director... zise locotenentul Borůvka. După repetiţia generală, v-aţi dus sus, la club. Dar noi am aflat că în momentul crimei nu eraţi acolo.

Bărbatul aşezat pe canapea, într-o poziţie oarecum în diagonală faţă de locotenent, îşi trecu nervos un deget pe sub guler.

— Explicaţia e penibilă, dar... eram la toaletă. Probabil că nu-i un alibi prea grozav.

— Dacă aţi fost singur, nici măcar nu-i un alibi, zise mohorât locotenentul Borůvka.

— Din păcate, am fost singur... Directorul Mára îndreptă o privire nesigură spre bătrânul criminalist şi lăsă îndată ochii în jos. Cum locotenentul tăcea, Mára scoase batista şi îşi suflă nasul. E groaznic! făcu el. O artistă atât de tânără şi de talentată!... Cine a putut să facă una ca asta? După câte ştiu, toată lumea o iubea...

— Inclusiv dumneavoastră?

— Eu? Fireşte. Era o tovarăşă foarte drăguţă.

— Îi spuneaţi *tovarăşă*?...

— Păi, nu... bineînţeles. Îi spuneam pe numele mic.

— A fost... hm... Locotenentul tuşi şi rosti cu un soi de tristeţe molcomă în glas: Iubita dumneavoastră?

— Iubită? Îmi pare rău! Cine v-a spus aşa ceva?

— Se vorbeşte prin teatru... Se zice că de aceea i s-a şi încredinţat rolul principal.

— Ce calomnie! sări ca ars Mára, dar se calmă numaidecât. Păi... rolul principal nu l-a căpătat fiindcă ar fi fost... E ridicol! Sunt om însurat, am şi copii... Rolul i s-a încredinţat în urma avizului maestrului coregraf. De câteva ori... de câteva ori am invitat-o la cină, probabil de aici s-au iscat zvonurile.

Locotenentul Borůvka aplecă fruntea şi se uită pe sub sprâncene la director.

— Domnişoara Zdárská a fost şi dânsa prietena dumneavoastră?

— Zdárská! O, încă o calomnie!

— Dar domnişoara Sikorská?

— Dumneavoastră daţi crezare acestor... acestor... domnule locotenent?! Mára aplică, peste vesta elegant croită, în dreptul inimii, mâna sa împodobită de un inel scump. Despre toţi directorii de teatre se spune că au iubite în trupă. Pentru Sikorská, de pildă, am intervenit ca să i se dea un rol într-un film. E de-ajuns ca directorul să-i facă cuiva un serviciu, ca să se şi răspândească fel de fel de născociri urâte...

— Omeneşte vorbind, eu v-aş fi înţeles, spuse bătrânul criminalist întunecându-se. Între atâtea fete frumoase... Se întrerupse brusc şi privi în jur cu un soi de disperare. Grozav ce-aş bea o cafea!

Mára sări ca împins de un resort.

— Dacă îmi permiteţi... v-aş oferi una sus, la mine în birou!

Locotenentul se ridică.

— Vă mulţumesc. Am putea face, la cafea, o mică confruntare. Pavele! se întoarse el spre Málek. Roagă-le pe domnişoarele Pešková, Zdárská şi Sikorská, pe domnul... pe trăgătorul acela, pe recuzitor şi pe portar să vină cu noi. Şi pe domnul regizor. Ceilalţi pot să plece acasă...

— Fir-ar să fie! înjură portarul. Iar a lăsat cineva liftul deschis la etajul şapte!

Grupul convocat de locotenentul Borůvka stătea în faţa uşii liftului, despărţită de culoar printr-un grilaj ornamentat, în stil *Sécession*, deasupra căruia, trona

statueta hidoasă a unui amoraş de fontă. Liftul era plasat la mijlocul culoarului, chiar lângă scară.

— V-aş ruga să mergem pe jos, tovarăşi, zise Mára.

Locotenentul Borůvka se posomorî.

— La ce etaj e biroul dumneavoastră?

— La şase.

— Hm. Undeva mai jos nu putem căpăta o cafea?

— Tovarăşe director, interveni portarul, ce-ar fi să mă reped după cheia de la liftul de serviciu?

— Bună idee, zise Mára. Dă fuga!

Portarul o tuli pe scări în sus şi se făcu nevăzut.

— Pe domnul Tossi nu l-aţi găsit încă? se adresă locotenentul Borůvka sergentului-major-şef Šinták.

Šinták ciocni călcâiele.

— Încă nu, tovarăşe locotenent. Dar nimeni nu l-a văzut părăsind clădirea.

— Da, numai că sus există un pasaj, îl întrerupse Málek, şi clădirea are, aproape la fiecare etaj, legături cu imobilele vecine. Nu e o problemă să dispari de aici.

— Hm, mormăi locotenentul Borůvka. Privi spre cotul culoarului, unde tocmai atunci apăruse un grup de dansatoare. Fetele se dichisiseră între timp şi, aflând că locotenentul le-o permite, părăsiseră în sfârşit cabina. Dar nu prea le venea să plece din teatru. Dând cu ochii de locotenent, se opriră toate locului.

Portarul cobora în goană scările, cu cheia în mână.

— Am sosit, putem merge. Liftul de serviciu e în fund, după colţ, de partea cealaltă, tovarăşe comisar. După cabina bărbaţilor.

Locotenentul o luă înainte, şi după el întreg grupul. Portarul ţopăia pe lângă el, căutând să se arate cât mai îndatoritor.

— Ştiţi, liftul e încuiat, explică portarul, asta pentru că... Dar în clipa aceea se stinse lumina şi culoarul subteran se scufundă într-un întuneric deplin, ţipetele fetelor sfâşiară bezna; atmosfera crimei era încă prea vie, şi întunericul brusc le speriase.

— Zahálka, răsună, înfuriată, vocea baritonală a directorului Mára. Ce-i por... ce-i debandada asta?

— Probabil un scurt-circuit, domnule director. Alerg! se auzi, din tenebre, glasul portarului.

Ţipetele fetelor se mai domoliră. Cu atât mai clar răsună deodată răcnetul de durere al directorului Mára, urmat imediat de ţipătul îngrozit al uneia dintre fete.

Panica se stârni din nou.

Un con de lumină brăzdă întunericul.

Sergentul-major-şef Šinták, care pescuise anevoie din geanta de serviciu o lanternă, trecu repede raza de lumină de-a lungul culoarului, şi chipurile înspăimântate se înfăţişară vederii unul după altul, fiecare pentru o secundă, aidoma unui cortegiu de spectre. Lumina se opri pe trupul lungit la pământ al directorului Mára. Din tâmpla acestuia şiroia sângele. De lângă el, se ridică Alena Pešková şi, ceva mai încolo, de lângă grilajul liftului şi foarte aproape de piciorul scării, se ridică şi Jana Sikorská.

— Vreun mizerabil a răsucit comutatorul, care e acolo după colţ...

Locotenentul Borůvka îşi opri privirea asupra celor două fete, care se scuturau şi îşi aranjau fustele.

— S-a ciocnit cineva de mine! zise Alena.

— Şi de mine s-a ciocnit. M-a împins în grilaj, zise şi Jana Sikorská, frecându-şi cotul.

— N-aţi auzit paşi? întreba Alena. Mi s-a părut că cineva a luat-o la goană pe scări în sus.

Málek şi Šinták se repeziră spre scară. Dispărură, şi în culoarul unde acum aproape că nu mai sufla nimeni se auzi clar tropăitul paşilor lor pe trepte. Apoi, tropăitul se stinse şi, după câteva minute de tăcere, răsunară nişte glasuri nedesluşite. Unul din ele, în orice caz, protesta. Din nou tropăituri, acelaşi glas, care continua să protesteze. În sus, deasupra grilajului cu ornamente al liftului, apăru capul lui Málek.

— Josef, am pus mâna pe Tossi!

O clipă mai târziu, apăru un alt cap, mult mai negru, decupat parcă dintr-un cadru de film italian.

Se aplecă în jos, spre locotenent, făcu o schimă şi rosti:

— Buona sera!

Locotenentul Borůvka se uita posomorât la bărbatul smead, elegant şi chipeş, cu ochi scăpărători, care şedea pe marginea canapelei de pluş şi gesticula.

— Eu nu am stinso lumina! Cum veneam pe scara jos, lumina stinsa. Ea singura. Completamente fara mine!

Locotenentul aprobă din cap.

— De ce aţi fugit când aţi aflat ce s-a petrecut la duşuri?

— Pentru ca am simţit în corpo asta – cum se zice... groza, frica. Mi-a trecuto prin cap că voi fi suspeto.

— Dacă-i aşa, de ce v-aţi întors?

— Pentru ca mi-a trecuto prin cap ca daca pleco, voi fi cel mai suspeto. A fost a mea iubita!

Pe frumoasa frunte tuciurie a domnului Tossi se prelinse o picătură limpede de sudoare.

— Şi care erau de fapt relaţiile dintre

dumneavoastră? întrebă locotenentul.

— Eu iubeam pe Ester... Tossi îşi înfipse degetul arătător în piept, apoi şi-l îndreptă în sus, spre infinit. Ester iubea pe mine. Amor nostru amor mare, pana dincolo de mormant. Eu acum nefericit pana la mormant...

— Pai, îi stăvili elanul locotenentul Borůvka, am aflat că domnişoara Nakoncová se despărţise de dumneavoastră.

— De mine? Despărţita? *Non è vero!*[9] Eram ca doi turturici... asta: turturele!

— Serios?

Tossi ridică braţul în chip de jurământ.

— Domnule *tenente*[10]! Eu nu omorât-o!

— Nu-i vorba de asta... rosti tărăgănat locotenentul şi făcu câţiva paşi până la uşa cabinei. Domnişoară Pešková, veniţi o clipă.

Blonda, îmbrăcată într-un fâş cam şifonat, intră în încăpere şi se uită cu respect la Tossi.

— Fiţi atât de bună şi repetaţi ce i-a spus domnişoara Ester domnului Tossi la telefon.

— Gelozia ta stupidă a început să mă calce pe nervi, strigă fata, ca şi cum ar fi declamat o tiradă pe scenă. Dacă nu ai încredere în mine, atunci adio. *Adieu!*

Bărbatul cel fercheş sări în sus, de parc-ar fi fost catapultat de pe canapeaua de pluş.

— Domnişora Pešková! Asta e o minciuna! O enorma minciuna, domnişora Pešková!

— Au auzit şi celelalte. Pot să confirme...

Confirmară, pe rând, şi celelalte fete.

---

[9] Nu e adevărat. (ital.)

[10] Locotenent. (ital).

— Dar nu e adevărat, domnişora Zdárská! Aţi auzit prost! încercă Tossi să se menţină pe poziţie, şi când Sikorská declară că aproape toate fetele care se aflau în cabină auziseră, izbucni: Jana! Cum poţi spune aşa minciuna mare! A fost numai asta, tachineria. Cum ziceţi voi – nu e iubita cine... asta! cine iubeşte, tachinează!

— Un moment! Locotenentul Borůvka îi puse mâna pe umăr, şi Tossi încremeni; dar numai pentru o secundă. Dumneavoastră afirmaţi că, tot timpul cât aţi aşteptat-o pe domnişoara Ester, aţi stat aici, pe canapea. Şi că în afară de domnişoara Sikorská, nimeni n-a intrat, nici n-a ieşit din sala de duşuri.

— Absolutamente nimeni! confirmă hotărât italianul.

Locotenentul se întoarse spre bruneta în taior de import.

Zise:

— Repetaţi, vă rog, ce aţi văzut din momentul când aţi ieşit din sala de duşuri şi până când aţi intrat în cabină – şi pe urmă, când v-aţi întors la duşuri.

— Vorbiţi mai raro, nu înţeleg, zise Tossi.

— Întrebarea am adresat-o domnişoarei Sikorská, zise rece locotenentul.

Bruneta îl măsură cu duşmănie pe Tossi şi spuse cu un calm perfect:

— Când am ieşit pe culoar din sala de duşuri, domnul Tossi se afla acolo, în colţ, şi m-a salutat.

Tossi aprobă mulţumit din cap.

— Dar dumneavoastră spuneţi că şedeaţi aici, remarcă criminalistul.

— Come lipit! spuse Tossi categoric, apoi, dându-şi seama de capcană, tresări. Adică nu! N-am stato totdeauna aici! Eram nervoso. Am plimbat coridoro

aici-acolo, acolo-aici!

— Prin urmare şedeaţi sau mergeaţi? se răsti la el locotenentul.

— Momento şedeam, momento mergeam, strigă Tossi disperat. Cuando şedeam, şedeam come lipit, cuando mergeam, mergeam come nebun!

— Şi după ce aţi salutat-o pe domnişoara Sikorská, v-aţi aşezat din nou?

— Nu! pe urma m-am plimbato de la uşa la colţ şi viceversa de la colţ la uşa.

Locotenentul îi făcu un semn brunetei în taior din import.

— Unde se găsea domnul Tossi când v-aţi întors la duşuri?

— Domnul Tossi venea cu paşi grăbiţi pe culoar, din direcţia duşurilor, declară ea fără nicio ezitare.

— Nu grăbit! se apără, prompt şi aproape strigând, Tossi. Nu grăbit, Jana! Lentamente. Pas con pas, pas con pas!

Sikorká ridică din umeri.

— Mie aşa mi s-a părut...

— Eu mergo totdeuna repede! Cuando eu mergo lentamente, este ca atunci cuando altul merge repede!

— Bine, bine... zise locotenentul Borůvka cu un glas de înmormântare. N-o să ne certăm acum din cauza vitezei reali... relavi... relative a umbletului dumneavoastră. Reţinem în schimb că veneaţi dinspre duşuri...

— E justo, confirmă Tossi. Nu e justo ca repede! E justo ca lentamente. Ca asta... se apucă el să gesticuleze, animale acela mic... *Schneke!*

— Melc, traduse locotenentul Borůvka. Până una-alta, vă rugăm să ne urmaţi.

— Mára e în afară de orice primejdie... Doctorul Seifert îşi şterse mâinile de prosopul pătat ici-colo de sânge. Rană superficială. Nu e fractură cranianã, cum mă temeam.

— Şi arma? Locotenentul Borůvka strânse din pleoape.

— Un obiect cu marginile ascuţite.

Putea să fie patul unui pistol?

— Putea, desigur. Orice obiect metalic.

— Hm, oftă bătrânul criminalist. Numai că Tossi n-are pistol şi la nimeni n-a fost găsit vreun obiect cu urme de sânge pe el.

La ora opt seara, cazul continua să constituie pur şi simplu o enigmă. Locotenentul Borůvka stătea în biroul său, împreună cu adjutantul Málek; tăceau amândoi în aşteptarea rezultatului cu siguranţă neinteresant al autopsiei şi expertiza balistică, la fel de neinteresantă; din vreme în vreme, unul sau altul dintre ei se pornea să mediteze cu glas tare.

— Totul îl indică pe Tossi, începu gânditor Málek, lăsând creionul să-i alunece pe schiţa ce înfăţişa parterul clădirii teatrului, pe care îl desenaseră amândoi cu puţin în urmă.

— Cel care a tras a intrat la duşuri de afară, pe uşă, iar după crimă a fugit. Nimeni dintre cei din sala de duşuri nu avea armă. Arma n-a putut fi aruncată afară – încăperea respectivă nu are ferestre. Iar Tossi declară că

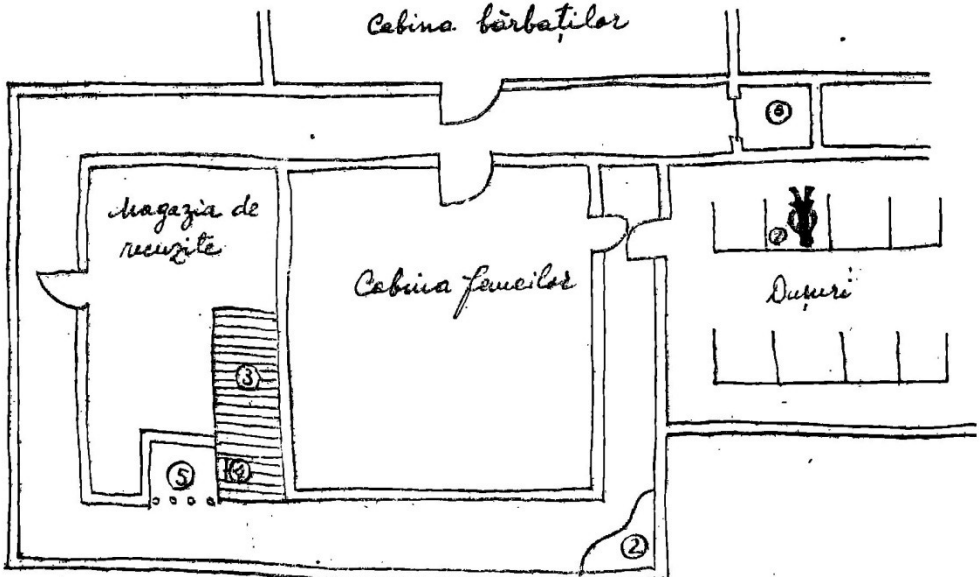
Cabina bărbaților
Magazia de rechizite
Cabina femeilor
Dușuri
1 victima
2 canapeaua pe care ședea Rossi
3 scara
4 tabloul electric principal
5 lift de persoane
6 lift de servicii

nimeni, în afară de Sikorská, n-a intrat şi n-a ieşit din sala de duşuri. Declaraţia lui e cam bizară, întrucât îl acuză pe el însuşi: el e singurul care putea intra neobservat. Aşa fiind, de ce a recunoscut că, în momentul critic, se fâţâia pe coridor? Pe de altă parte, e adevărat, nici nu putea să nege, fiindcă l-a văzut Sikorská.

— Ba putea. Declaraţiei sale nu-i puteam opune decât mărturia ei, la fel de necontrolabilă, observă locotenentul. În plus, el, care a fugit, s-a întors ulterior. Îţi închipui că a făcut-o pentru ca din gelozie, să zicem, să-l ucidă pe Mára sub ochii a cel puţin zece martori?

Málek nu zise nimic, dar fantezia sa lucra intens, dovadă că peste numai o clipă glasul lui se făcu auzit din nou:

— E posibil ca mobilul să nu fie gelozia... Sau nu numai gelozia. Poate că Mára ştie mai multe decât declară, şi Tossi ştie că Mára ştie...

— Te rog, Pavel, făcu locotenentul Borůvka obosit, vezi să n-ajungi până la urmă la concluzia că avem de-a face cu un caz de spionaj. Ştii că nu-mi plac chestiile astea...

— Nu la asta mă gândeam, spuse repede Málek. Voiam să spun că geloşii nu raţionează prea logic, în schimb sunt capabili de orice. Nu mă gândesc la spionaj, adăugă el grăbit, ci la un act necontrolat.

Sună telefonul. Locotenentul Borůvka ridică receptorul şi, pe dată, cu o mină chinuită, începu să se foiască pe scaun.

— Da, Lucinko, rosti el cu o voce surprinzător de mieroasă, în timp ce pe faţa sa, tristă de obicei, se aşternu o expresie foarte aproape de cea mai pură disperare. În receptor se auzea un ciripit strident.

Málek se strâmbă. Ca şi toţi ceilalţi subalterni ai locotenentului, cunoştea şi el prea bine glasul doamnei Borůvková.

— Păi, am un caz, Lucinko, nu pricepi? zise dulce locotenentul Borůvka şi apoi, încă vreo cinci minute, continuă convorbirea pe acelaşi ton siropos, molâu şi uşor dezlânat. Ce vorbeşti? Un patru? se miră el la un moment dat. Dă-mi-o, te rog, la telefon! Locul expresiei de disperare îl luă pe chipul locotenentului una, prea puţin convingătoare, de părinte încruntat, aspru şi sever. Ce-am auzit, Zuzanko, zise el şi amuţi, căci urmă un alt ciripit, şi mai piţigăiat şi cu un debit verbal parcă şi rapid. Bine, bine... Nu e rău de loc că domnul profesor Lavecký e exigent! Mai mult nu izbuti să spună şi fu nevoit să asculte din nou. Ce-ai zis? La Tonda Spaček? La paraşutistul ăla? Păi, n-a luat insuficient la matematică? Zici că acuma învaţă? Măcar de-ar fi aşa! Şi iar trebui să asculte, pentru ca în cele din urmă, fireşte, să-i acorde fetei permisiunea de a se duce, cu tema de la algebră, din cale-afară de grea, la tânărul caracterizat cu atâta dispreţ drept „paraşutist”, s-o ajute acesta. Telefonul fu luat din nou în primire de glasul doamnei Borůvková, şi după ce îşi asigură consoarta de un număr incalculabil de ori că se va întoarce acasă de îndată ce îi va fi cu putinţă, locotenentul reuşi în sfârşit, după douăzeci şi două de minute în cap – adjutantul, din pură răutate, cronometrase – să încheie convorbirea. Se lăsă pe spătarul scaunului şi îşi şterse fruntea cu batista.

— Pavele, duşul tot nu funcţionează, nu-i aşa?

— Nu. Am fost trecuţi în planul de reparaţii pe trimestrul viitor.

— Atunci, mă reped până alături, la baia publică, zise criminalistul, care era epuizat. Nu-mi mai

funcţionează capul.

La baia publică de lângă circa de miliţie era înghesuială. La vederea mulţimii care îşi aştepta rândul, locotenentul Borůvka fu apucat de o criză de melancolie, şi încercarea unei fete frumoase, zvelte, elegant îmbrăcată, pe cap cu o pălărioară nostimă perfect asortată la taior, de a intra în vorbă cu el, printr-o cochetărie de-a dreptul bătătoare la ochi, îi strică şi mai rău dispoziţia.

Cel puţin aşa i se părea, că fusese din partea ei o tentativă de a cocheta. De cum îl văzuse, fata dăduse din cap şi zâmbise drăgălaş. Chipul mohorât al locotenentului rămânând rece ca gheaţa, zâmbetul fetei devenise nesigur; în cele din urmă, se cufundă avidă în lectura unei reviste feminine, ţinută însă cu capul în jos.

Dar şi locotenentul parcă îşi pierdu din siguranţă. De ani şi ani de zile, nu mai constituise obiect de atenţie pentru frumoasele necunoscute şi, în plus, avea sentimentul că o mai văzuse undeva pe cochetă. Începu să se uite cu coada ochiului la ea, dar fiindcă îi întâlni de câteva ori privirea discretă, urmată de fiecare dată de un zâmbet suav, abia schiţat, renunţă.

Nelinişstea însă nu şi-o putu ţine în frâu; încercă să-şi ordoneze în minte elementele cazului dansatoarei ucise, dar, în locul lor, revenea insistent în cercul gândurilor sale mutrişoara încântătoare a fetei cochete, care stătea în faţa lui şi citea revista, întoarsă cu capul în jos. E de presupus că tocmai această nelinişte ieşită din comun a stat la baza comportării sale cât se poate de bizare de mai târziu, din cabină.

Îşi scoase pălăria, lărgi nodul la cravată şi privi îngândurat spre peretele alb, îndărătul căruia, în cabina vecină, se auzea clipocitul apei. Acolo, de bună seamă, în clipa aceea, se despuia de veşminte fata aceea necunoscută şi cunoscută totodată; constatarea din urmă locotenentul o făcuse fulgerător, atunci când, amândoi deodată, deschiseseră uşile celor două cabine alăturate şi fata, printr-un nou zâmbet, făcuse o ultimă încercare de a intra cu el în vorbă.

Peretele era din material plastic; tot privindu-l îngândurat, locotenentul observă deodată o licărire pe suprafaţa lucie. Se apropie şi constată că o mână necunoscută sfredelise în panoul acela – probabil de curând – o găurică, cu un anume scop bine determinat.

Lucruri dintr-acestea se întâmplă frecvent în băile publice. Ceea ce nu se întâmplă însă e ca un locotenent de miliţie, criminalist cu o reputaţie dintre cele mai solide şi tată al unei fete la vârsta adolescenţei, să folosească o asemenea gaură exact în scopul pentru care a fost sfredelită.

Şi totuşi, chiar asta şi făcu locotenentul Borůvka.

Într-un nor de aburi, se iviră contururile, foarte plăcute la vedere, ale corpului fetei, de pe care apa se prelingea în şuvoaie. Locotenentul Borůvka studie contururile acelea, de la genunchi, care răsăreau deasupra marginilor căzii, în sus, pe linia moale a coapselor şi de-a lungul curbei graţioase a spatelui, până la ceafă. Fata îşi spăla părul sub duş. Ţinea capul aplecat spre piept, şi silueta de lebădă a gâtului lung, plin de feminitate, îi dădea un aspect impecabil sub raport estetic.

Fruntea locotenentului se acoperi cu broboane de

sudoare şi gura i se întredeschise într-un chip hidos, chiar trivial, s-ar putea spune.

Dar asta nu fiindcă recunoscuse, în fine, în cocheta despuiată din cabina alăturată imaginea în civil, imaginea naturală, mai exact, a noii lucrătoare de miliţie, cunoscută de el în halat de pânză şi de al cărei spirit de observaţie se îndoise el de dimineaţă. Nu din cauza asta.

Făcu un lucru la care nu te-ai fi aşteptat câtuşi de puţin din partea unui criminalist de vârstă matură.

Scoase din buzunarul pantalonilor un pix cu mină moale şi mâzgăli iute pe peretele alb al cabinei două desene care, cu toată bunăvoinţa, nu puteau fi considerate altfel decât cel puţin deocheate.

Unul reprezenta, într-un mod destul de primitiv, o fată goală, stând în poziţia de drepţi, ca un soldat la raport. Prin cap, la înălţimea cefei, trecea orizontal o săgeată, al cărei vârf ieşea prin gură.

Al doilea desen, la fel de primitiv şi acesta, reprezenta tot o fată goală şi tot stând drepţi, dar cu capul plecat spre piept, cu un gât lung ca de lebădă. Prin ceafă şi gură trecea de asemenea o săgeată, dar îndreptată oblic de sus în jos.

Criminalistul mai stătu să privească o clipă aceste desene oarecum compromiţătoare pentru reputaţia sa. Apoi, ca în transă, îşi puse pălăria şi ieşi valvârtej.

Mai alerga încă pe culoar, când îl ajunse din urmă glasul furios al băieşiţei, care tocmai intrase în cabina eliberată.

Dar locotenentul Borůvka nici n-o luă în seamă.

Nu se opri decât la poarta teatrului „Odeon”, unde spectacolul de seară se apropia de sfârşit. Dădu peste portarul de noapte, pe care nu-l cunoştea.

— Cheia de la lift, îi spuse scurt.

— Liftul nu e încuiat, tovarăşe maior.

— Vreau să spun, de la liftul de serviciu; cel care se încuie de obicei.

Portarul îi aruncă o privire bănuitoare, luă din cârligul de lângă ferestruică o cheie şi i-o întinse.

— Să merg cu dumneavoastră? întrebă.

— Nu-i nevoie, se răsti locotenentul şi se îndreptă cu paşi mari spre lift, de cealaltă parte a vestibulului.

Având în vedere dimensiunile sale, extinse mai mult pe orizontală, locotenentului îi repugna să umble pe jos, mai cu seamă pe scări. De aceea, şi acum, ca să coboare un etaj, din vestibulul de la parter până în coridorul de la subsol, folosi tot liftul.

Merita cu prisosinţă s-o facă.

Căci aproximativ cinci secunde mai târziu, când liftul se opri jos, la subsol, locotenentul observă că, prin uşa de sticlă, îl priveşte un amoraş de fontă care trona deasupra grilajului ornamentat al uşii exterioare a liftului. Împotriva tuturor regulilor, amoraşul era întors cu faţa spre interiorul liftului. Locotenentul deschise uşa de sticlă şi întinse mâna spre statueta de fontă. Obiectul se clătina. Îl apucă, şi statueta se lăsă scoasă cu uşurinţă din pivotul tocit. Locotenentul se uită îndelung la amoraşul ruginit pe care îl ţinea în palmă şi oftă adânc.

Capul amoraşului avea, pe ceafă, o pată întunecată. Locotenentul Borůvka râcâi cu unghia o bucăţică din pata aceea şi privirea sa experimentată se convinse numaidecât că are de-a face cu sânge închegat.

Aşeză cu grijă figurina la locul ei, pe pivotul instabil, şi porni înainte pe culoar, spre uşa de la cabina fetelor. Era descuiată. Traversă cabina şi

apăsă pe clanţă. Dar uşa aceea era încuiată.

Se uită deconcertat prin încăpere şi întâlni privirea bănuitoare a unei femei mai în vârstă, îmbrăcată într-un halat lucios, care tocmai intra, cărând în braţe un maldăr de costume de mătase.

— Locotenentul Borůvka, îşi declină calitatea criminalistul. N-aveţi cheia de la uşa asta?

Femeia îl măsură cu o privire de fel binevoitoare, trânti costumele pe cea mai apropiată dintre măsuţele de toaletă şi, fără să spună o vorbă, luă dintr-un cui bătut în perete o cheie mare.

— Poftim, mârâi ea. Uşa se încuie fiindcă vizavi e cabina bărbaţilor şi, mai demult, intrau băieţii aici.

De undeva de sus, răsună ecoul unor aplauze, apoi se auzi zgomot de glasuri învălmăşite, urmat de un tropăit de picioruşe femeieşti pe scări. Spectacolul se terminase. Locotenentul descuie uşa şi, înainte s-o tragă în urma lui, mai apucă să vadă cum prima dansatoare – într-un costum mai mult decât sumar – dă buzna în cabină, cu întregul cârd de fete în spatele ei. Încuie uşa, băgă cheia în buzunar şi privi de jur-împrejur. Chiar în faţa sa, văzu altă uşă, cu o plăcuţă pe care scria: „Cabină – bărbaţi”. La dreapta, pe peretele din faţă al coridorului fără ferestre, se afla uşa de la liftul de serviciu.

De după cotul coridorului apărură trei bărbaţi în tricouri albe. Locotenentul se întoarse spre uşa liftului şi duse mâna la buzunar. Găsi două chei şi le scoase pe amândouă. Tresări mirat. Avea în palmă două chei care, cel puţin ca mărime, erau identice. Le cercetă cu atenţie, întâi pe una, apoi pe cealaltă, şi încercă să descuie liftul cu una dintre ele. Se potrivea. Dar locotenentul nu intră în lift. Îl încuie la loc şi încercă a doua cheie.

Se potrivea şi ea.

Locotenentul gemu abia auzit. De data asta, nu mai încuie. Sări în lift şi închise uşa după el.

Încruntat, stătu o clipă să chibzuiască, apoi se apucă să cerceteze interiorul cabinei. Era o instalaţie primitivă, demodată – o simplă podea de scânduri prevăzută cu o balustradă de lemn, care îi ajungea celui dinăuntru abia până la înălţimea taliei. Întreaga cabină atârna pe patru tije metalice, cu un plafon de asemenea din scânduri. N-avea nici măcar butoane. Pornea şi se oprea cu ajutorul unei manivele. Un obiect antic. Avea un singur avantaj: putea fi oprit oriunde între etaje.

Locotenentul Borůvka privi mohorât pereţii zgâriaţi ai puţului, vizibili, deasupra balustradei joase, din toate trei părţile. De dincolo de uşa închisă, se auzea zgomot de paşi, iar ecoul mai aducea, de sus, din vreme în vreme, şi câte un val de aplauze. Locotenentul oftă şi apucă manivela. Liftul se urni încet din loc.

Pereţii scorojiţi ai puţului se deplasau încet în jos, în timp ce cabina deschisă, purtându-l pe bătrânul criminalist, se ridica spre etajele superioare; din loc în loc, în tencuiala străveche a puţului erau scrijelite, cine ştia de când, inscripţii şi desene obscene, din categoria celor pe care locotenentul însuşi le executase, cu o jumătate de ceas în urmă, pe peretele băii publice. Locotenentul Borůvka nu le trecu cu vederea, ci studie cu atenţie fiecare desen.

Şi deodată, ca şi cum s-ar fi speriat de ceva, apucă iute manivela şi opri liftul. Răsuci cu grijă manivela în sens opus şi cabina porni să coboare încet.

O opri din nou aproape imediat. În peretele puţului, la dreapta lui, se căsca o deschidere circulară, cu un

diametru de vreo jumătate de metru, zăbrelită, în fund, de lamele de tablă orizontale, ce aduceau cu nişte zale. Pesemne că acolo fusese instalată cândva elicea unui ventilator, din care nu mai rămăsese însă decât scheletul, rupt şi acesta. Astfel, deschiderea era goală.

Goală, cu excepţia unui mic cartuş de alamă, care se strecurase într-o mică bortă a prichiciului de cărămidă.

Locotenentul Borůvka, cu mâna înfăşurată în batistă, îl apucă cu toată grija. Era un cartuş identic cu cel pe care, în cursul după-amiezii, îl ţinuse în batista sa Málek.

Apoi se aplecă spre deschiderea circulară din perete şi dădu la o parte una din lamelele metalice. În faţa ochilor lui se ivi – văzută de sus – priveliştea, întru totul picantă, a şirului de cabine de duş, în care dansatoarele, chiar în clipa aceea, se spălau de zor; siluetele lor se profilau de după perdelele de plastic, iar deasupra perdelelor le răsăreau căpşoarele blonde sau brune.

Dar cu toate că locotenentul se uita ţintă la trupurile acelea goale, faţa sa, acum, era departe de a avea o expresie obscenă. Dimpotrivă, în ochi îi mocnea o nemărginită tristeţe.

Dădu drumul lamelei şi, oftând jalnic, se aşeză pe bancheta liftului, dus pe gânduri.

Deodată, sări ca ars, se aplecă peste balustrada cabinei şi începu să pipăie cu palma plafonul de scânduri.

O expresie de adevărată disperare îi inundă faţa.

Trase încet mâna îndărăt; în palma murdară, ţinea un revolver negru de calibrul 7,65.

— Eu nu ştiu de ce se încuie liftul, zise portarul de noapte. Ăsta-i ordinul. Pesemne ca să nu se producă vreun accident. E o rablă. Dar sigur nu ştiu. Sunt nou aici.

— Domnul Zahálka are telefon acasă? întrebă nerăbdător locotenentul Borůvka.

— Are. Fiul lui e medic, şi...

— Dă-mi numărul! Locotenentul strecură mâna prin deschizătura ferăstruicii cabinei şi trase spre el aparatul. Ce număr are?

Portarul i-l spuse.

Multă vreme, nu răspunse nimeni. Prin faţa cabinei începură să se perinde fetele din balet. Cele mai multe erau aşteptate de tineri care de care mai spilcuiţi. Locotenentul Borůvka, cu receptorul lipit de ureche, le petrecea din priviri.

În sfârşit, o voce somnoroasă răspunse în aparat.

— Tovarăşul Zahálka? întrebă locotenentul, şi când vocea somnoroasă confirmă, continuă: Mai ţii minte, tovarăşe Zahálka, astăzi, când mergeam spre liftul de serviciu, înainte de a se stinge lumina, voiai să-mi spui ceva. Cred că ceva în legătură cu liftul. De ce trebuie încuiat, sau ceva de soiul ăsta...

— Da, da, aveţi dreptate, rosti glasul de la celălalt capăt al firului, şi n-am mai apucat să vă spun, nu-i aşa? Păi da, că pe urmă a fost lovit tovarăşul director, şi-n zăpăceala aia, am uitat cu totul...

— Spune-mi acum, zise criminalistul, şi vocea îi tremură uşor, abia perceptibil.

— Păi uitaţi cum a fost, zise portarul şi se apucă să povestească. Locotenentul tăcea şi asculta. Din priviri, urmărea fetele zvelte, una mai drăguţă decât alta, care se perindau pe lângă el venind dinspre scara de la subsol, îl salutau cu deferenţă pe portar,

îşi opreau curioase privirile asupra locotenentului şi apoi, când se apropiau cu paşi mici de amorezii lor, îşi întipăreau pe obraz câte un zâmbet dulce. Locotenentul stătea în picioare, singur, uitat parcă de toată lumea, şi pe măsură ce asista la acea paradă de frumuseţi aproape ireale îl năpădea o tristeţe din ce în ce mai grea.

Între timp portarul îşi continua relatarea:

— Era angajat la noi un asistent de regie, ştiţi, unul Nováček, un băiat cu faţa plină de coşuri, şi eu am băgat de seamă că, seară de seară, după spectacol, băiatul ăsta se duce undeva cu liftul de serviciu. Mă miram de ce nu-l foloseşte pe celălalt, mai comod, cel de persoane, şi într-o bună zi, mi-a trecut prin cap: oare cu ce îl deschide, că doar cheia eu o păstrez? Aşa că m-am pus cu ochii pe el şi n-o să credeţi, tovarăşe comisar. Deschidea liftul cu cheia de la cabina bărbaţilor. Am încercat pe urmă şi eu, şi amândouă cheile erau exact la fel!

— De la cabina bărbaţilor? se miră locotenentul.

— Da, coborî glasul, cu subînţeles, portarul. Şi cum vă spuneam, m-am tot întrebat ce caută el acolo, aşa că odată, când Nováček avea gripă, am urcat şi eu cu liftul de serviciu şi, ce să vedeţi, tovarăşe comisar, dintr-un loc, prin gaura ventilatorului, se vedeau... Portarul se întrerupse brusc, icni, după care strigă atât de tare, încât membrana aparatului zbârnâi: Doamne, Dumnezeule!

— Ştiu, rosti mohorât locotenentul Borůvka. Duşurile pentru fete. Cine mai ştia de chestia asta? Încearcă să-ţi aminteşti.

— Doamne, Dumnezeule! repetă portarul, care apoi păru totuşi să se mai calmeze. Păi, nimeni. Adică, după o vreme, a aflat toată lumea... Eu n-am

spus nimănui, doar tovarăşului director, şi dumnealui a poruncit să schimbăm broasca. Se-nţelege că până la urmă toţi au băgat de seamă – ba eu am avut şi o idee, hai să economisim o broască, mi-am zis. Am pus broasca de la cabina bărbaţilor la cea a femeilor şi invers. Las să se ducă fetele să se uite unele la altele, dacă aşa poftesc, nu? Portarul chicoti. Tovarăşul director a fost de acord, adăugă el iute. Da, şi băiatul ăla, Nováček, a fost dat afară. Nu numai pe chestia asta. Dar se plângeau fetele de el, că nu le dă pace, şi mai punea mâna pe câte-un lucru străin...

Locotenentul încetase să-l mai asculte. Un nor de tristeţe i se aşternuse peste faţă, făcându-l să semene iarăşi cu un Saint-Bernard pradă unei crize de melancolie. Prin dreptul cabinei portarului se perindau în continuare fetele acelea miraculos de frumoase, grăbind spre viaţa de noapte a metropolei.

Apăru şi una de o frumuseţe cu totul deosebită, brunetă, într-un taior alb, cu o broşă mare cu turcoaze la rever. Pe ea însă nu o aştepta nimeni. Locotenentul Borůvka închise telefonul şi se arătă în pragul cabinei portarului.

— Domnişoară Sikorská! o strigă el cu glasul coborât. Vreţi să veniţi puţin cu mine?

Fata rămase ţintuită locului, holbă spre el ochii ei negri şi mari, se clătină, şi când criminalistul, care se repezise spre ea, o prinse în braţe, îşi pierduse cunoştinţa.

Fie că locotenentul avea guturai, fie că ceea ce picură pe broşa cu turcoaze fusese o lacrimă.

— Luarea revolverului din coşul pentru recuzite nu constituia nicio problemă, îi dictă bătrânul criminalist tinerei funcţionare care – din nou în halatul de pânză

şi cu părul adunat pe creştet într-un coc sever, în concordanţă cu exigenţele serviciului – bătea la maşină raportul de încheiere a cercetărilor.

— Deducţia mea a fost următoarea: s-a tras din liftul de serviciu, prin orificiul gol al ventilatorului. Liftul putea fi descuiat cu cheia de la cabina fetelor, unde, în momentul crimei, se găsea Sikorská. În ce priveşte mobilul: am observat că Tossi li se adresează tuturor fetelor pe numele lor de familie, adăugând, reverenţios, şi „domnişoara cutare”, cu excepţia Sikorskái, căreia îi spunea „Jana”. Sikorská, după cum declară Pešková şi celelalte, a rupt din proprie iniţiativă legătura cu directorul. Dar ce a determinat-o să rupă o legătură care, pentru ea, prezenta numai avantaje? Dragostea ei pentru un alt bărbat. Aşa cum recunoaşte ea însăşi, s-a îndrăgostit de Tossi. Dar o dată cu angajarea unei noi dansatoare, Ester Nakoncová, s-au produs două evenimente, şi anume: pe Nakoncová a plăcut-o directorul şi, totodată, şi Tossi s-a îndrăgostit de ea şi a rupt legăturile cu Sikorská. Aşadar, mobilul crimei a fost gelozia. Iar acum, în ce priveşte tuburile de cartuşe: un tub a fost găsit în sala duşurilor, încă unul, de către mine, în orificiul ventilatorului. La locul crimei a fost găsit însă un singur glonte. Explicaţia este următoarea: Sikorská a vrut să dea impresia că s-a tras din sala de duşuri, de aceea a luat din magazia pentru recuzite un cartuş gol, din grămada de cartuşe goale rămase de pe urma excrciţiilor de tir organizate de Krameš, şi l-a aruncat, înainte de a ieşi din încăpere, la locul crimei. După ce a tras, din cauza tulburării, nu a observat că în ventilator a rămas cartuşul glontelui folosit, găsit de mine acolo.

— Aa... nu se mai putu stăpâni funcţionara, care

încă mai dinainte începuse să se agite pe scaunul ei, iertaţi-mă, tovarăşe locotenent, dar corect se spune: pe care l-am găsit.

— Crezi? întrebă criminalistul stingherit.

— Sunt convinsă, zise fata.

— Atunci: pe care l-am găsit acolo, continuă locotenentul. Împrejurările în care a avut loc crima explică şi agresiunea ulterioară asupra directorului Mára, pe culoarul de la subsol. Sikorská, auzind că portarul se apucă să-mi povestească întâmplarea cu asistentul de regie Nováček, s-a speriat, dându-şi seama că secretele puţului de lift vor fi descoperite de mine...

— Că aş putea să descopăr... sugeră cu glas subţire şi timid funcţionara.

— Că aş putea să descopăr secretele puţului de lift, şi în timp ce portarul era plecat să aducă cheia, a ticluit fulgerător un plan. A răsucit, fără să fie observată, comutatorul care se află după colţ, în dreptul scării, a dibuit pe întuneric figurina de fontă reprezentând un amoraş – am aflat că aproape toate dansatoarele ştiau de existenţa acelei figurine, care le servise în repetate rânduri pentru diverse farse – şi a izbit cu el în prima persoană care i-a ieşit în cale, ciocnindu-se, cu totul întâmplător, şi de Alena Pešková. Apoi, pe întuneric, sau profitând de zăpăceala ce s-a produs în urma apariţiei lui Tossi, a aşezat pe dibuite figurina la locul ei pe grilaj – numai că întoarsă. Fata se agită din nou, dar se stăpâni. Toate acestea cu un singur scop, continuă locotenentul. Sikorská n-avea intenţia să-l ucidă şi pe fostul ei amant, directorul Mára; nu urmărea decât să creeze în felul acesta o stare de spirit haotică şi astfel să fie îndepărtată...

— Şi astfel să îndepărteze... îşi luă încă o dată inima-n dinţi funcţionara.

— Şi astfel să îndepărteze, încuviinţă morocănos locotenentul Borůvka, atenţia celor de faţă de la portarul Zahálka, făcându-l şi pe acesta să uite de intenţia sa de a povesti despre dispoziţia direcţiunii relativ la schimbarea – pe scurt, despre faptul că a fost nevoie să fie schimbate broaştele. Stilistic, aranjează dumneata cum vrei.

Locotenentul tăcu şi se uită, peste umărul fetei, la foile dactilografiate. Era un raport bun, despre un caz rezolvat. Putea fi mulţumit. Privirea îi căzu apoi pe gâtul lung şi frumos al fetei şi-şi dădu seama că omisese un amănunt, un amănunt de mare importanţă pentru descoperirea asasinului. Mai contemplă câtva timp gâtul de lebădă al fetei şi decise că e mai bine să treacă sub tăcere amănuntul respectiv.

Fata termină de bătut ultima frază şi îndreptă spre superiorul ei o privire scăpărând de entuziasm.

— Minunat, minunat, tovarăşe locotenent! strigă ea plină de avânt. Ce raţionament extraordinar! Parcă se pot compara cu dumneavoastră Sherlock Holmes şi toţi detectivii aceia din romane?! Dumneavoastră operaţi strict ştiinţific...

— Eh, tuşi criminalistul. Vezi să nu-l nedreptăţeşti pe Sherlock Holmes; pentru vremea lui, a folosit şi el metode relativ ştiinţifice...

— Desigur, căzu de acord fata. Numai că, de fiecare dată, l-a ajutat o întâmplare sau alta, pe când dumneavoastră aveţi un sistem. O *metodă* consecventă, riguros ştiinţifică!

Locotenentul Borůvka tuşi din nou.

O clipă mai târziu, intră în birou adjutantul Málek.

Observând roşeaţa pronunţată din obrajii locotenentului, îşi închipui că-l deranjase pe integrul criminalist dintr-o activitate care n-avea nimic comun cu serviciul la miliţie, activitate, hotărât lucru, absolut incompatibilă cu situaţia de soţ şi de părinte al unei fete foarte apropiate de vârsta măritişului.

De aceea, îşi ceru jenat scuze şi se retrase numaidecât, cu spatele însă.

În adâncul sufletului, încercă o amărăciune fără margini la adresa locotenentului şi a fetei, amărăciune care, cu timpul, avea să se preschimbe într-o mânie surdă. Şi nimeni nu izbuti vreodată să-l convingă că atunci, în ziua aceea, în biroul locotenentului nimic nu impietase asupra bunului mers al serviciului.

Moartea de pe vârful Jehla[11]

Patera se făcu nevăzut după un cot al stâncii, pierzându-se în ceaţa diafană. Bartoš văzu coarda lunecând peste ochiul de siguranţă din clepsidră şi încordându-i-se pe piept. Un vânticel de toamnă îi mângâia fruntea transpirată. Printre vârfurile stâncilor se strecura o ceaţă rară, aidoma cu fumul unei ţigări gigantice.

Auzi apoi glasul lui Patera:

— Gata! Te trag.

Se ridică cu grijă pe traversă, se răsuci şi începu să dibuie cu palma pe stâncă, căutând prima priză.

— Vin! strigă el în sus, prin ceaţă, şi cu degetele uşor amorţite, căută priza următoare.

— Mai la stânga, o auzi, de foarte aproape, pe Jiřina. Bartoš, fără o vorbă, execută indicaţia.

O văzu cam la patru metri dedesubtul lui, pe când îşi fixa coarda în carabiniera din clepsidra de deasupra traversei ce ducea după cotul stâncii, acolo unde, cu puţin înainte, dispăruse Patera şi unde, peste o clipă, avea să piară şi el din câmpul vizual al Jiřinei. Se uită la ea. Dedesubt, se căsca o prăpastie de vreo douăzeci de metri, pe care o depăşiseră însă. De obicei, nu comitea asemenea abateri de la regulă în timpul căţărării, dar astăzi nu se putuse stăpâni. Jiřina nu răspunse la privirea lui. Fireşte, erau pe

[11] *Jehla* – ac (cehă).

coardă, şi acolo singurul lucru care contează este mişcarea ce trebuie executată în momentul respectiv. Pe coardă, oamenii sunt legaţi unii de alţii prin vieţile lor.

Ocoli cotul stâncii de-a lungul traversei; acum îl aştepta porţiunea cea mai grea a ascensiunii pe Jehla: surplomba cea mare de sub vârf. Numai prin coardă mai păstra legătura cu ceilalţi doi alpinişti; de văzut, nu-l mai vedea pe niciunul dintre ei. Se târî cu grijă pe sub proeminenţa de gresie care atârna cam la treizeci de metri deasupra piciorului stâncii. Câteva clipe, încercă o senzaţie neplăcută – i se părea că Jiřina desfăşoară mult prea repede coarda, întinsă între nodul de deasupra sânilor ei şi cel de pe pieptul lui: n-o simţea suficient de încordată; dar se strădui să alunge acest gând. Nu e decât emoţia, de care, pe un traseu atât de periculos, nu e ferit nici cel mai experimentat căţărător, îşi zise, şi se târî cu grijă mai departe.

Ajunsese tocmai la locul critic, şi ştia că atârnă în gol, păstrând contactul cu stânca doar prin trei puncte de echilibru: cele două degete mari ale picioarelor încălţate în bascheţi şi degetele mâinii stângi, încleştate ca un cârlig într-o gaură minusculă de pe muchea surplombei. Cu dreapta, căuta o priză sigură, ca să se poată sprijini şi ca să-şi poată trece centrul de greutate peste muchea stâncii.

Şi chiar în momentul acela simţi – de astă dată fără greş, nu mai era vorbă de emoţie sau de aşa ceva – cum coarda, cu care Patera îl asigura de sus, slăbeşte din ce în ce.

— Tonda! strigă. Tonda! Trage-mă!

Nici gând ca tensiunea corzii să crească!

— Ce-i cu tine, Tonda, dormi? strigă el în sus, prin ceaţă, şi se lipi cu tot corpul de proeminenţa netedă a surplombei. Îşi dădea prea bine seama ce presiune enormă exercită greutatea corpului său asupra vârfurilor celor două degete ale mâinii stângi, încleştate în priza aceea atât de precară.

Deodată, fu cuprins pur şi simplu de panică: coarda, al cărei capăt se pierdea, undeva deasupra sa, în ceaţa rara, începuse să alunece încet în jos, pe muchea rotunjită a surplombei, adunându-se într-un ghem încâlcit deasupra pieptului său lipit de peretele de piatră.

— Tonda! răcni el în culmea spaimei. Omule, ai înnebunit?!

Patera nu răspunse. Iar coarda continua să alunece moale, adunându-i-se sub bărbie.

— Jiřina, asigură! strigă Bartoš în jos. Nu auzi răspunsul. Fireşte, nici nu era cazul să-i răspundă – omul de jos ştie ce are de făcut, e de-ajuns să simtă că a slăbit coarda, ca s-o treacă pe după cotul stâncii, prin carabiniera de pe clepsidră. Numai că nu simţi nicio mişcare nici în jos; din păcate, nu putea să se uite, ca să se încredinţeze cu ochii lui că în partea aceea coarda e întinsă, că e tot o iluzie, un efect al fricii, faptul că îşi închipuie că nu e...

În schimb, ghemul de frânghie de pe pieptul lui nu era câtuşi de puţin o iluzie! Simţi că ameţeşte şi, în clipa următoare, un gând cumplit îl fulgeră.

— Tonda! strigă Bartoš cu glas gâtuit. Pentru numele lui Dumnezeu, nu fi nebun! Doar n-o să-mi faci una ca asta!

Niciun răspuns. Căderea frânghiei se opri, dar, după aceea, coarda nu se redresă. Bartoš, scăldat de o sudoare rece ca moartea, închise ochii şi îşi

concentră întreaga voinţă şi putere. Întinse mâna dreaptă în căutarea unei prize, o întinse până la refuz, încât i se păru că şi-a smuls braţul din umăr. Deznădăjduit, îşi târşi piciorul drept până la o fantă îngustă. Trecu apoi, pe dibuite, şi piciorul stâng. Folosind o tehnică foarte riscantă, se târî milimetru cu milimetru peste porţiunea cea mai grea a traseului.

În cele din urmă, atinse cu vârful degetelor o priză pe partea de sus a surplombei, se sprijini în ea şi, încordându-şi toate forţele, îşi făcu vânt peste creasta stâncii. Se afla în siguranţă. Atinsese vârful Jehla. Rămase, o vreme, întins la pământ, vlăguit, cu faţa lipită de suprafaţa aspră, erodată, a căciulii de gresie.

Când îşi mai recapătă suflul, înălţă capul – şi întreg trupul îi tresări violent, de parcă ar fi atins un fir electric neizolat.

Trăi un moment de spaimă cumplită.

Pe vârful acela pleşuv, pe platoul de stâncă înconjurat din toate părţile de o prăpastie ameţitoare, îl văzuse pe Antonín Patera, ghemuit, chircit într-o poziţie nefirească, cu capul între genunchi; în spatele său era înfipt până la plăsele un cuţit de vânătoare.

Bartoš recunoscu cuţitul: era cuţitul lui, pe care, de dimineaţă, înainte de ascensiune, îl lăsase în cortul din tabără.

De pe vârful pleşuv al Jehlei, locotenentul Borůvka cerceta cu ochii săi trişti împrejurimile. În afara cadavrului, pe platoul minuscul nu încăpuseră decât el, Bartoš şi o fată care, după cum aflase, se numea Jiřina Fikotová. Ceaţa se risipise, şi de pe Jehla se vedea bine acum creştetul alburiu al cetăţii de stâncă, înălţându-se spre bolta cenuşie.

— Prin urmare, când v-aţi revenit, aţi strigat-o pe

domnişoara Fikotová să urce la dumneavoastră şi totodată l-aţi chemat şi pe domnul Malát?

— Da, răspunse Bartoš abătut. Am ţinut să rămân aici, la faţa locului, pentru ca reconstituirea crimei să se poată face în condiţii perfecte; asta, fiindcă nu eu l-am omorât.

— Cuţitul însă e al dumneavoastră?

Bartoš ridică din umeri şi îşi şterse fruntea, care încă mai era transpirată.

— L-am lăsat în cort azi-dimineaţă. Hoţul a putut foarte uşor să-l ia de acolo.

Locotenentul Borůvka se aplecă cu grijă şi se uită în jos, unde, la poalele stâncii, la umbra unor brazi, se aflau colaboratorii săi, care nu mai avuseseră loc pe vârful pleşuv al turnului de gresie. Cu puţin înainte, el însuşi trebuise să fie tras în sus, cu mare caznă, cu coarda – pe vremuri, când făcuse educaţia fizică la şcoală, alpinismul nu figura încă în programa analitică – de către cei doi, dintre care unul era asasinul. Care anume, nu ştia încă.

Locotenentul chibzuia, dar ideile îl ocoleau. Aşa că întrebă la întâmplare:

— Ce s-a întâmplat pe urmă?

— Franta – adică Malát – a venit în fugă din pădurea de pe Belvedere. Corturile noastre sunt instalate ceva mai încolo. I-am strigat de aici să se ducă să vă anunţe pe dumneavoastră.

Locotenentul se uită în direcţia indicată de mâna lui Bartoš. La vreo zece metri de vârful Jehla şi ceva mai în sus, din peretele abrupt de stâncă se ridica un alt colţ, ascuţit; pe stânca aceea ascuţită se căţărase sergentul major-şef Šinták, care în momentul acela se uita cercetător în jos. Proeminenţa se afla cam la şapte-opt metri deasupra vârfului Jehla. Făcea şi ea

parte din alcătuirea cetăţii de gresie, care, străjuită dintr-o latură de o prăpastie adâncă, era totuşi uşor accesibilă de pe versantul nordic, pe unde se putea urca comod pe poteci de pădure. Turnurile cetăţii de stâncă se înălţau, perfect verticale, chiar din fundul prăpastiei.

Dintre toate aceste formaţiuni geologice, foarte variate, cel mai aproape de Jehla şi cu toate astea fantastic de depărtată, atât lateral cât şi în înălţime, era proeminenţa Belvedere. „Degeaba, medită locotenentul, de acolo e imposibil să sari până aici. Ar trebui să fii supraom."

Se întoarse din nou spre Bartoš.

— Totuşi, e dezagreabil că e cuţitul dumneavoastră...

— S-ar putea, spuse Bartoš, uluitor de calm. Dar nu l-am omorât eu. Doar nu sunt nebun!

Locotenentul Borůvka îi aruncă o privire cătrănită.

— Numai că, având în vedere împrejurările, sunteţi singurul care ar fi putut s-o facă... rosti el încet.

— Prin urmare, atunci când aţi auzit strigătul lui Bartoš, aţi încetat să mai adunaţi vreascuri şi v-aţi îndreptat în goană spre Belvedere?

Locotenentul îl măsură îngândurat pe bărbatul acela foarte urât, cu nas coroiat, care şedea pe patul de campanie, în faţa lui, îmbrăcat în nişte pantaloni de golf uzaţi, cu bazoane de piele la genunchi.

În cort era aproape întuneric; ploaia bătea darabana pe pânza întinsă.

— Da, zise Malát. De aici şi până la Belvedere nu sunt nici cincizeci de metri.

— Şi ce-aţi văzut? Locotenentul cercetă mohorât interiorul spartan al cortului, în care nu se găsea

niciun obiect de prisos.

Îi atrase atenţia, fără să ştie de ce, un ghem mare, scămoşat, de sfoară subţire, obişnuită, aşezat la capul patului.

— Toţi trei se aflau pe vârful Jehla, spuse Malát. Întâi, am crezut că vreunuia dintre ei i s-a făcut rău şi nu poate coborî pe coardă. Apoi...

— Apoi? întrebă încet locotenentul.

— Apoi, Jiřina mi-a strigat să mă duc după miliţie, fiindcă Tonda a fost... fiindcă Tonda a murit.

Malát lăsă capul în jos şi privi în pământ.

— Da, făcu locotenentul Borůvka. Sfoara asta la ce o folosiţi?

— La uscatul rufăriei. Acum, primăvara, umblăm mai mult uzi.

— Hm... Locotenentul Borůvka îşi frecă fruntea. N-ar fi fost posibil ca cineva să se fi urcat pe Jehla dimineaţa, înaintea lor, să-l fi aşteptat sus pe primul care ar fi ajuns, să-l fi ucis şi pe urmă să fi coborât pe coardă, de partea cealaltă?

Malát dădu din cap.

— Posibil ar fi. Dar cine s-o facă? Nu suntem decât noi aici. Ieri, în gară, n-a coborât nimeni în afară de noi. Nici pe şosea n-a venit vreo maşină. Şi, pe urmă, l-ar fi văzut ei de pe Belvedere, când se mai aflau încă sub Jehla.

— Dar să fi sărit de pe Belvedere pe Jehla?

— E o prostie, respinse Malát ideea, hotărât. Şi chiar dacă am admite – cum ar fi sărit îndărăt? Diferenţa de altitudine e de vreo zece metri!

— Aşa este... Locotenentul privi din nou, îngândurat, ghemul de sfoară şi îşi reprezenta Jehla, proeminenţa Belvedere şi prăpastia ce se căsca dedesubtul lor. Simţi cum i se învârte capul. Aşa

este... repetă. Evident, e o prostie. Îi veni o idee, dar, în primul moment, se sfii s-o formuleze cu glas tare. Îşi luă totuşi inima în dinţi:

— Şi ce părere aveţi... să fi aruncat cuţitul?

Nu-i fu greu să citească în ochii lui Malát batjocura.

— Păi... făcu alpinistul cel urât, mi-ar place şi mie să fiu în stare de asemenea ispravă. Orice circ din lume m-ar angaja pe bani grei!

Locotenentul se ruşină, prefăcându-se că se cufundă într-o meditaţie adâncă.

Că e o prostie, îşi dădu încă o dată seama peste câteva minute, când urcă pe Belvedere împreună cu Bartoš. Vârful Jehla era într-adevăr înspăimântător de departe, mult dedesubtul lor, iar sub el se mai căsca şi o prăpastie de aproape treizeci de metri. În vale, se vedea covorul negru format de creştetele împreunate ale molizilor.

Locotenentul se smulse din meditaţie – de data asta nu se prefăcuse – şi întrebă:

— Eraţi prieten bun cu Patera?

Bartoš nu răspunse.

— Parcă aşa spuneaţi?

Bartoš ridică privirea şi şi-o aţinti în ochii locotenentului.

— Ştiţi ce, tovarăşe locotenent, tot o să aflaţi, aşa că mai bine să vă spun eu...

Locotenentul dădu aprobator din cap.

— Am fost mai demult prieteni. Până în ziua când a început să urce Jiřina cu noi. Înţelegeţi?

Bătrânul criminalist aprobă din nou din cap. Întrebă încet:

— Vă daţi seama, cred, că îmi oferiţi un mobil pentru crimă?

— Da, spuse Bartoš. Dar nu sunt nebun. Dacă aş fi vrut să-i vin de hac, i-aş fi dat brânci de pe o stâncă, şi s-ar fi crezut că a căzut singur. Aici aş fi avut mii de prilejuri.

— Numai că, atunci, când cade de pe stâncă un alpinist încercat, lucrul devine suspect.

Bartoš făcu o grimasă.

— Şi nu e mai suspect când e găsit cu un cuţit înfipt în spate pe vârful Jehla, unde nimeni nu poate ajunge fără să fie văzut de ceilalţi?

— Ba este, admise locotenentul şi tăcu. Apoi adăugă: în plus, organele de anchetă sunt puse în derută. Poate că tocmai pe asta a mizat asasinul...

— La rândul meu, şi eu am crezut... Bartoš lăsă fraza neterminată.

— Ce aţi crezut?

— Păi... când Tonda nu m-a mai tras, mi-am închipuit că...

— Ce anume?

— Că vrea să mă omoare. Că ar putea să taie coarda şi pe urmă să declare că s-a rupt. Mi-am pierdut capul cu totul. Mai mult, mi s-a părut că nici Jiřina nu mă mai asigură. Am strigat-o să...

— Şi ea ce-a făcut? V-a asigurat?

— Da. Cred că da.

— Dar nu sunteţi sigur?

— Nu pot fi sigur. Nu o vedeam.

— De fapt, în ce fel trebuia să vă asigure? De jos? Nu văd cum s-ar putea...

— Se poate: prin carabiniera de pe clepsidră. Aş fi rămas atârnat de carabinieră.

— O carabinieră din astea nu se poate rupe?

— Greu, spuse Bartoš. Iar dacă... Îşi încreţi fruntea. Apoi continuă: Vă daţi seama ce s-ar fi putut

întâmpla?

— Ce anume?

Bartoš îşi muşcă buza.

— Gândiţi-vă!

Locotenentul se gândi câteva clipe. Privi trist în ochii lui Bartoš.

— Domnişoara Fikotová s-ar fi putut prăbuşi o dată cu dumneavoastră, nu-i aşa?

— Exact. De aceea am şi gonit pe loc din minte gândul că Patera ar vrea să mă omoare. De ce ar fi pus şi viaţa ei în pericol?

— Fireşte, în măsura în care, zise bătrânul criminalist, posomorât, în măsura în care ea vă asigura cu adevărat. Pe când dacă ar fi avut grijă ca frânghia... dacă ar fi dezdegat-o, să zicem...

Bartoš dădu să spună ceva, dar nu izbuti să emită decât un sunet răguşit, nedesluşit. Tuşi şi reluă:

— De ce ar fi făcut-o?

— Nu ştiu, zise locotenentul, cu un glas încărcat de amărăciune. Poate ştiţi dumneavoastră?

Bartoš înghiţi în sec şi plecă ochii. Locotenentul se duse până în marginea Belvederei şi se uită în jos. De obicei nu ameţea uşor, dar când privi copacii înalţi din vale, prizăriţi undeva în adâncimea aceea cumplită, simţi că i se face rău.

— Aceea ce e? întrebă el arătând cu mâna un fel de belciug de metal înfipt în vârful platformei de stâncă pe care se aflau.

Bartoš se uită şi el.

— O carabinieră. Prin ea se trece coarda, şi...

Se întrerupse. Îl privi lung pe locotenent.

— Şi, ce?

— Nimic... făcu iute Bartoš. Treci prin ea coarda, o arunci jos pe stâncă şi îţi dai drumul pe ea. Mă

gândeam însă ce caută aici o carabinieră?

— De ce?

— Fiindcă asta e o stâncă laterală. Dacă cineva s-ar căţăra totuşi pe ea – şi, după câte ştiu, nu se caţără nimeni – n-ar avea nevoie să coboare cu coarda. Poate ajunge jos pe poteca din pădure. Pe-acolo, vedeţi?

Arătă în jos. La cincisprezece metri dedesubtul lor, pe povârniş, şerpuia o cărăruie.

— Poate ca s-a antrenat cineva aici pentru coborârea pe coardă. Înainte de a îndrăzni să se caţere pe un traseu mai greu.

— Doar aşa, admise Bartoš. Deşi nu e un loc ideal pentru un asemenea antrenament. Dacă treci coarda prin carabiniera asta, coarda atârnă drept în jos.

— Şi asta nu e bine?

— Nici rău nu e. Numai că nu e o coborâre tipică. La coborârea cu coarda, trebuie să înveţi să te propteşti cu picioarele în stâncă. Aici n-ai cum.

Locotenentul căzu pe gânduri. Pe vârful Jehla, muncea din greu un fotograf rotofei, pe nume Káně. Îl trăseseră sus doi alpinişti din echipa locală, chemaţi într-ajutor, din prima clipă, de oamenii locotenentului. Alpiniştii atârnau acum pe corzi, de o parte şi de alta a turnului de stâncă, pentru ca fotograful să aibă destul loc să fotografieze cadavrul. Stăteau agăţaţi de carabiniere şi se sprijineau cu picioarele de marginea minusculului platou de pe vârful Jehla. Era un tablou fantastic, aproape ireal. Locotenentul avea senzaţia că visează şi îşi zicea că ar fi timpul să se trezească, fiindcă altfel nu va afla niciodată cum a procedat Bartoš. Sau Fikotová. Duse binoclul la ochi şi începu să cerceteze pereţii cenuşii, netezi ai Jehlei, de jos în sus, până ajunse chiar sub vârf.

— Din partea asta nu te poţi urca? întrebă.

— Pe panta vestică? Bartoš clătină din cap. Credeţi că în timp ce noi urcam peretele estic, asasinul ar fi putut?... Nu! E cu neputinţă.

— De ce?

— Pur şi simplu depăşeşte puterile omeneşti. E un perete de aproape zece metri, neted, şi în plus formează şi o surplombă. Ar trebui să baţi din jumătate în jumătate de metru câte un piton. Ăsta nici n-ar mai fi alpinism, ci acrobaţie. În afară de asta, nu văd niciun piton.

— Nici eu, zise locotenentul. Când te caţeri pe Jehla pe peretele estic, căţărătorii se văd de aici?

— Nu.

— Şi nici ei nu pot vedea încoace?

— Nici ei. Se caţără, pe tot traseul, pe peretele estic, care le ascunde vederea.

— Aha! Locotenentul cercetă încă o dată peretele prin binoclu. Ce-i acolo? întrebă. Un fel de coloană din gresie...

— Unde? Deasupra traversei? Aceea e clepsidra, spuse Bartoš. Seamănă cu o clepsidră, de aceea i se spune aşa. Protuberante dintr-acestea se găsesc, peste tot unde roca e formată din gresie. După unele teorii, s-au constituit pe vremurile când locurile acestea erau acoperite de apă, din cauza vâltorilor masive. Pentru noi, constituie puncte ideale de asigurare.

Locotenentul privi cu atenţie clepsidra de pe Jehla. Câtva timp, stătu să-şi reprezinte marea aceea dinainte de diluviu, înţepată din loc în loc de căciulile acelea primitive de gresie, printre care înotau

saurieni croiţi după modelul monstrului din Loch Ness[12]... Trebui să facă un efort ca să-şi întoarcă gândurile de la fantezie la realitate. Degeaba, realitatea însăşi i se înfăţişa prea puţin reală! Clepsidra se afla chiar sub vârful turlei, şi dedesubtul ei, în stâncă, se întindea o fisură orizontală, formând ceea ce Bartoš numea o traversă.

— Dumneavoastră susţineţi că e cu neputinţă să te caţeri din partea asta până la clepsidră? Întrebarea ascundea o capcană.

— Categoric, nu!

— Şi nu s-ar putea – locotenentul se uită cu o privire piezişă la omul de alături – să fie ocolită într-un fel stânca, cam la înălţimea traversei, sau chiar pe ea, din partea de est spre cea de vest?

Bartoš îi aruncă o privire fulgerătoare.

— Vreţi să spuneţi, dacă se poate traversa de pe peretele estic?...

— În termeni de specialitate, cam aşa ar suna.

Bartoš căzu pe gânduri. Era vădit că ideea locotenentului îl surprinsese. Surprinderea ce i se citea pe faţă se preschimbă într-o nelinişte vie.

— N-am auzit niciodată să fi încercat cineva. Nu ştiu sigur, dar am impresia că, după cotul stâncii, traversa dispare...

— Dar nu ştiţi cu siguranţă? Şi imposibil n-ar fi totuşi?

— Ar fi fantastic de riscant. Şi ea, singură... Se opri brusc.

— Ce-aţi vrut să spuneţi?

— Nimic, zise iute Bartoš. Iată ce este, tovarăşe locotenent, astea sunt stânci de antrenament. Toate

[12] Loch Ness – lac în Scoţia, legat de o legendă care spune că în apele sale vieţuieşte un monstru marin.

traseele cât de cât posibile au fost urcate şi răsurcate...

— Aşa?... Locotenentul îşi dădea seama că Bartoş se luptă cu o anume bănuială, pe care se forţa s-o respingă. Ştia despre ce bănuială era vorba, cu toate acestea întrebă: Aşa că... Făcu o pauză. Bartoş îţi ţinea răsuflarea. Prin urmare, şi domnul Malát, să zicem, cunoaşte toate traseele posibile?

Bartoş răsuflă uşurat. Răspunse, şi aproape că zâmbea acum:

— Malát? Nu ştiu dacă Malát le cunoaşte. Dar chiar dacă am admite că un acrobat a ajuns pe Jehla de pe peretele vestic – zâmbetul i se accentuase între timp – în niciun caz nu poate fi vorba de Malát...

— De ce nu?

— Fiindcă e un mototol fără pereche, cel mai puţin înzestrat dintre toţi oamenii câţi au pus vreodată mâna pe coardă, explică Bartoş binevoitor. Reuşeşte cel mult o ascensiune de gradul trei, şi chiar şi atunci suntem nevoiţi, practic, să-l tragem noi.

— Dacă-i aşa, de ce se încăpăţânează să se caţere pe stânci?

Bartoş făcu o grimasă şi ridică din umeri.

— Nu ştiu. Probabil că îl atrage totuşi ceva. Ce anume, nu-mi dau seama, în niciun caz stâncile...

Locotenentul îl învălui într-o privire lungă şi scrutătoare, până ce alpinistul simţi din nou neliniştea de adineaori.

— De fapt, nu la peretele vestic mă gândeam, reluă bătrânul criminalist. Mă întrebam dacă Malát n-ar fi putut să se caţere, în urma voastră, pe peretele estic, şi anume atunci când voi vă aflaţi pe ultima porţiune, cea mai grea. Chiar voi spuneaţi că, acolo, n-ai răgazul să te uiţi în jos. După care a trecut de-a

lungul traversei, spre clepsidră, pe peretele vestic şi...

Bartoš negă hotărât, clătinând din cap.

— Teoretic, însă ar fi posibil?

— Nu, nici teoretic.

— Nu?...

— Nu. Căci pe traversă ar fi trebuit să se caţere de pe poliţa de unde începe urcuşul surplombei de sub vârf. Or, acolo se găsea Jiřina, care mă asigura pe mine. Aşa că Malát ar fi trebuit întâi să aştepte să treacă şi Jiřina după cot, iar între timp eu ajunsesem sus, unde l-am găsit pe Patera mort.

Locotenentul căzu din nou pe gânduri. Nu era atât de naiv ca să nu-şi fi dat seama din capul locului ce posibilităţi reduse ar fi avut un căţărător care ar fi urcat pe ascuns în urma celor trei să săvârşească crima, şi dacă le analizase totuşi, o făcuse dintr-un motiv anume. Din acelaşi motiv pentru care întrebă acum:

— Cam cât a durat traversarea ultimei porţiuni? Mă gândesc la porţiunea de la cotitură, de unde aţi pierdut-o din ochi pe domnişoara Fikotová, şi până sus, unde aţi găsit cadavrul?

Bartoš îşi pierdu cumpătul şi de astă dată.

— N-aş putea să vă spun. Îmi pierdusem controlul nervilor.

— Măcar cu aproximaţie.

— Zău că nu ştiu. Mi s-a părut o veşnicie, dar probabil că n-a durat mai mult de câteva minute.

Locotenentul se aplecă spre el. Întrebă insinuant:

— Dar de-ajuns de mult ca, în timpul ăsta, să se poată trece de pe peretele estic pe cel vestic?

Bartoš lăsă capul în jos şi păli.

— Deci pe Jehla aţi pornit dumneavoastră trei,

fiindcă e o ascensiune prea grea pentru domnul Malát?

— Prea grea, într-adevăr, încuviinţă domnişoara Fikotová. Franta e un mototol fără pereche.

— Se întâmplă des să-l lăsaţi în tabără, să pregătească masa?

— Aproape de fiecare dată. Domnişoara Fikotová izbucni în râs. Hotărât lucru, se pricepe mai bine la gătit decât la căţărat, şi pe noi nu ne amuză să facem gradele doi şi trei, care îi stau lui în putere să le facă.

Locotenentul privi în jur. În cortul domnişoarei Fikotová domnea o dezordine cumplită. Ea, în schimb, era perfect pusă la punct. Cu toate că purta încă pantaloni de alpinist, apucase să se fardeze şi din ochii ei rimelaţi adia înspre locotenent o undă de răceală. Ca urmare, el îşi spuse că, în ciuda atracţiei pe care, de la o vreme încoace, o exercitau asupră-i domnişoarele de soiul ăsta – şi, printre acestea, cu deosebire una îmbrăcată în halat de pânză – cu blondina asta, mai mult ca sigur, n-ar încerca să lege nişte relaţii în afara celor de serviciu... Nu fără părere de rău, recunoscu în sinea lui că până acum nu dovedise un curaj mai mare nici în ce o priveşte pe subalterna sa, atât de supusă şi de binevoitoare, pe care, nu demult, o văzuse, la baie, *in natura.* Îl năpădi un val de tristeţe. Întrebă morocănos:

— Victima vă iubea?

Domnişoara ridică din umeri, cu un calm desăvârşit.

— Da.

Moartea iubitului ei nu părea s-o fi impresionat prea tare.

— Şi domnul Bartoš?

O nouă ridicare din umeri.

— Ce vină am eu? După câte ştiu, dragostea nu e pasibilă de pedeapsă...

— Nu, într-adevăr. Poate că e o lacună a codului penal, spuse locotenentul, cu vădită amărăciune. Dar domnul Malát?

Ochii negri ai frumuseţii aceleia îngheţate se fixară nedumeriţi asupră-i.

— Domnul Malát?

— Vă iubeşte şi el?

Domnişoara înălţă sprâncenele.

— Franta? Păi... făcu ea rar, dacă vreţi să spuneţi că-mi dădea târcoale, atunci da. Numai că eu...

— Dumneavoastră nu-l iubiţi?

— Fireşte că nu.

— Dar pe Bartoš îl iubiţi?

Domnişoara plecă privirea. Tăcu o clipă. Apoi spuse:

— Nu sunt sigură. Dar nu-mi este antipatic.

— Şi Patera?

Tăcere.

— Nici el nu vă era antipatic?

Dădu din cap şi buclele platinate îi căzură peste ochi.

— Cum să vă spun? Mi-era greu să mă hotărăsc. Asta se întâmplă adesea. Dumneavoastră nu vi s-a întâmplat niciodată?

Locotenentul coborî, vinovat, privirea. Se gândi totuşi că nehotărârile sale nu din asemenea dileme izvorăsc. Zise:

— Între Bartoš şi Patera s-a ajuns vreodată, din cauza asta, la vreo...

Tăcu.

— Vreţi să spuneţi, dacă s-au certat din cauza mea, spuse domnişoara Fikotová calmă. Da. S-au certat.

Apoi adăugă, pe un ton de mironosiţă: Nici nu ştiţi ce nenorocită am fost. Nu ştiam ce să fac.

— Şi cu toate astea, executaţi împreună escaladări primejdioase?

— La coardă disputele personale sunt lăsate deoparte, răspunse domnişoara, citind parcă dintr-un manual de alpinism. Singurul lucru de care trebuie să se ţină seamă este sacrificiul camaraderesc.

Locotenentul nu scăpă prilejul:

— Dacă-i aşa, de ce nu i-aţi răspuns domnului Bartoš, când v-a strigat să-l asiguraţi?

Blonda tresări.

— De unde ştiţi?

— Mi-a spus el.

Fikotová se linişti şi îşi reluă figura arogantă:

— Fiindcă l-am asigurat. Ce nevoie aveam să-i răspund? Orice începător vă poate spune că pe stâncă nu se vorbeşte. Decât strictul necesar.

— Hm, făcu locotenentul. Cam cât i-a trebuit domnului Bartoš ca să străbată ultima porţiune?

— Grozav de mult. Pot să vă spun că mi-a pus nervii la încercare...

— Cam cât, totuşi? Cinci minute?

— Cel puţin. Aş zice, mai degrabă zece. În asemenea ocazii pierzi noţiunea timpului.

Bunăvoinţa excesivă a fetei îi displăcu locotenentului. Pe de altă parte, îi dădea de bănuit faptul că Bartoš se eschivase să-i dea această informaţie, pe care ea acum i-o oferea cu atâta promptitudine. Se posomorî şi, pentru a doua oară în ziua aceea, avu senzaţia că totul nu e decât un vis şi că nu va putea dezlega enigma niciodată. Ca variaţie, recurse la un şoc psihologic:

— În cât timp poate fi dezlegat nodul de pe piept al

coardei?

Fie că domnişoara juca teatru, fie că realmente nu înţelesese despre ce era vorba.

— Se dezleagă imediat, spuse ea. De ce mă întrebaţi?

— Ca să ştiu, răspunse locotenentul, şi fiindcă frumoasa alpinistă, care rămăsese perplexă, nu dădea semne că ar vrea să vorbească, întrebă: De obicei, cunoaşteţi dinainte programul de escaladări? În ce zi vă veţi căţăra pe cutare stâncă?

— De obicei, da, spuse domnişoara. Nu întotdeauna.

— Dar că azi veţi urca pe Jehla ştiaţi?

— Da, ştiam. Ne propusesem să-l facem duminica trecută, dar, în ultimul moment, Tonda... domnul Patera n-a putut, aşa că...

— De cât timp ştiaţi?

— Jehla e una dintre cele mai grele stânci de pe aici, răspunse domnişoara. Reprezintă gradul cel mai înalt de dificultate. Ne-am antrenat toată vara ca să-l facem.

— Aha, mormăi locotenentul şi schimbă pe nesimţite subiectul. Încă ceva: ceilalţi doi ştiau despre Malát?

Şi de data asta domnişoara se făcu că nu pricepe. Dar locotenentul nu se lăsă amăgit.

— Ce să ştie? zise ea.

— Că, aşa cum spuneaţi, vă dă târcoale?

— Păi, ştia toată lumea, spuse ea dispreţuitoare. Numai că nimeni nu-l lua pe Franta în serios.

— Prin urmare, nimeni n-a avut vreun conflict cu el?

— Ce idee! Cu Frantik?!

Pronunţă numele exact aşa cum, în epoca

îndepărtatei sale copilării, pe vremea când era un elev timid, predispus la obezitate, în clasa a IV-a de liceu, locotenentul îşi auzise propriul nume rostit de buzele unei fete cu părul bălai... Afrontul n-avea să-l uite niciodată.

— Toţi îşi băteau joc de el, adăugă fata.

— Şi Patera, şi Bartoš?

— Ei doi mai rău ca oricine! Câte n-a avut de îndurat, bietul de el, din partea lor!

— Dar din partea dumneavoastră? întrebă bătrânul criminalist cu glasul coborât.

În semiobscuritatea cortului, chipul domnişoarei se întunecă uşor.

Apoi ridică încă o dată din umeri şi buzele i se schimonosiră într-un arc dispreţuitor.

— După câte ştiu, nici ironia nu e pasibilă de pedeapsă...

— Nu, zise locotenentul posomorât. Din păcate, nu.

— Dar de ce? întrebă, exasperat, adjutantul Málek. Locotenentul Borůvka se lăsă greoi pe un bolovan, la umbra pe care o aruncau pe fundul prăpastiei turlele de gresie.

— Asta nu ştiu, zise. Cel puţin deocamdată. Tot ce ştiu în clipa de faţă este că putea s-o facă şi, mai ales, ştiu cum ar fi putut s-o facă. După ce Bartoš a trecut de cot, s-a dezlegat din coardă, a înaintat pe peretele vestic până la clepsidră, l-a ucis pe Patera, s-a întors şi s-a legat la loc.

— Dar de ce?

Málek aproape că striga.

— Pentru moment, trebuie să ne declarăm mulţumiţi că putem da un răspuns satisfăcător la două întrebări: Cine şi cum?

— În cazul lui Bartoš, putem da un răspuns satisfăcător la toate trei întrebările, spuse adjutantul. Inclusiv la de ce? Şi toate trei răspunsurile sunt infinit mai plauzibile.

— Numai că, luate împreună, nu fac nici două parale, spuse tăios locotenentul şi-şi dădu capul pe spate. Deasupra vârfului, se rotea în zbor planat o pasăre pe care problema aceea de esenţă strict umană n-o interesa câtuşi de puţin. Probabil că ea cunoaşte adevărul, îi trecu locotenentului prin minte, şi se poartă în consecinţă. Pasărea se aşează liniştită pe traversa fatală şi slobozi ceva – de la depărtarea aceea, locotenentului îi fu greu să deosebească dacă din cioc sau din altă parte – care căzu, cu un plescăit, la doi paşi de Málek. Adjutantul se uită într-acolo şi scuipă.

— De ce nu fac nici două parale? întrebă el furios. În ultima vreme, luase obiceiul să se răstească la superiorul său, şi încă n-ajunsese să fie conştient din ce cauză. Noroc că bătrânul criminalist nu era supărăcios de felul său.

— Doar nu se baza pe faptul că n-o să-l bănuim numai fiindcă el e cel mai suspect dintre toţi, spuse locotenentul. Ăsta nu e roman poliţist...

— Ştiu eu?! făcu morocănos adjutantul şi se uită şi el în sus, spre cerul care începea să se coloreze în albastru. Ceaţa şi norii se risipiseră. Mai că îmi vine să cred că suntem... Tăcu, apoi spuse: Chiar dac-ar fi aşa... Fikotová tot trebuia să aibă un motiv. Şi nu are...

— Sau nu-l cunoaştem noi. Parcă poţi să ştii ce-i în capul unei femei?...

Málek îi aruncă o privire bănuitoare şi locotenentul se grăbi să adauge:

— Erau un triunghi clasic... Chestie încurcată, şi mă întreb cine ne va ajuta s-o descurăm? Oftă. Cheamă-l încă o dată pe Malát.

Îl măsură îndelung pe bărbatul negricios şi urât, înainte de a-i adresa prima întrebare:

— Iată despre ce e vorba, domnule Malát: cred că ştiţi că cei doi – victima şi Bartoš – erau rivali?

— Din cauza Jiřinei, vreţi să spuneţi? întrebă, la rândul lui, Malát calm.

— Da. Mi-aţi putea spune pe care dintre ei îl prefera?

— Asta nu ştiu.

Malát se posomorî, sau cel puţin aşa i se păru locotenentului.

— Cred că trăia cu amândoi.

— Dar ei, Bartoš şi Patera, mai aveau, cum se zice, şi vreo altă legătură?

— Asta nu ştiu. Posibil.

— Ce vă face să credeţi?

— Patera avea succes la femei.

Răsunase cumva o umbră de invidie în aceste cuvinte? Locotenentul n-ar fi putut jura.

— Şi Bartoš? întrebă.

— Poate că şi el. Nu ştiu. Nu mă interesau chestiile astea.

— Totuşi, nu excludeţi această posibilitate? Vreau să spun, în ce-l priveşte pe Bartoš?

Malát căzu pe gânduri.

— Mai degrabă Patera, spuse.

— Avea, cum se spune, faimă de Don Juan?

— Nici măcar. Dar Bartoš ţinea mai mult la ea.

Acum, în glasul bărbatului negricios răsunase limpede un accent de melancolie.

Locotenentul întrebă iute:

— Şi nu aveţi impresia că ea, în consecinţă, ţinea mai mult la Patera?

— Poate, făcu nesigur Malát. Tot ce pot să vă spun este că, după părerea mea, se culca cu amândoi.

— Da, mi-aţi mai spus. Şi că, probabil, Patera mai avea şi alte femei.

Malát ridică brusc privirea.

— N-am spus asta!

— Dar n-aţi exclus această posibilitate.

— Nu e adevărat.

— Vă mulţumesc. Puteţi să vă înapoiaţi în cort, zise locotenentul Borůvka mohorât şi se întoarse spre Málek.

În continuare, împărţi o scrie de instrucţiuni complicate, şi, la vreo oră după aceea, se afla iarăşi pe Belvedere, alături de blonda aceea glacială, care, chiar şi în pantaloni cârpiţi, reuşea să-l facă să i se usuce gâtul de tulburare. Sub ei, pe vârful Jehla, se afla adjutantul Málek, cu cronometrul în mână. Lângă el stăteau doi tineri din echipa de alpinism, cu coardele peste umăr, asigurându-l pe un al treilea, care nu putea fi văzut de pe Belvedere.

— Cel din stânga, spuse morocănos Borůvka, îl asigură pe bărbatul care se caţără pe marea surplombă de sub vârf, pe traseul urmat de Bartoš. Cel din dreapta îl asigură pe al doilea bărbat, care... Tăcu.

— Zău? făcu blonda. Care mă reprezintă pe mine?

Locotenentul se uită la ea.

— Exact, zise şi apoi strigă către Málek: Putem începe!

Glasul lui Málek răsună de undeva din adâncuri:

— Gata?

Alte două voci îi răspunseră din abis:

— Gata!

Până aici, fata urmărise calmă toate acele pregătiri. Dar muşchii obrajilor catifelaţi i se încordară.

— Atunci, pe locuri – fiţi gata – start! ordonă Málek, ca şi cum ar fi fost la un concurs de atletism, şi apăsă pe butonul cronometrului. Locotenentul se uită spre blondă.

— Cel dintâi urmează traseul lui Bartoš – în clipa asta a ajuns probabil după cot, aşa că nu vă... vreau să spun, nu-i vede pe cel care joacă rolul dumneavoastră... în schimb, noi o să vedem numaidecât.

Făcu o pauză.

Frumoasa alpinistă începuse să dea semne de nervozitate.

— Ce-o să vedem?

— O să vedeţi... îşi îngădui locotenentul un joc de cuvinte şi duse la ochi un binoclu care nu-i slujea la nimic, întrucât se vedea foarte bine şi cu ochiul liber. Dar nici cu totul inutil nu era binoclul; ascundea ochii locotenentului şi, din umbra lui, o putea urmări neobservat pe fata de lângă el...

Aceasta îşi aţintise, încordată, privirea asupra stâncii şi tot nu pricepea ce se întâmplă. Sau se prefăcea că nu pricepe. Dar când, în sfârşit, pe chipul ei apăru o expresie de groază, aceasta nu păru să fie câtuşi de puţin simulată.

— Dar... zise ea gâfâind, dar...

Locotenentul renunţă la binoclu. Chiar şi fără el, îl vedea perfect pe tânărul din echipa de alpinism care traversa agil, şi în chip vădit fără nicio dificultate,

peretele sudic, spre clepsidră.

— De ce aş fi făcut-o?! Fata gâfâia, scuturată de groază.

— Asta nu ştiu, zise locotenentul. Nu pretind că aş înţelege cum îşi motivează femeile acţiunile, adăugă el, şi în tonul lui se putea deosebi un accent de sinceritate.

Domnişoara îl repezi:

— Nu puteam avea niciun fel de motive. Nici feminine, nici masculine!

Tânărul, care biruise cu atâta uşurinţă dificultăţile – atâtea câte or fi fost – ale traversării spre clepsidră, ajunsese între timp pe peretele vestic.

— Doamne sfinte! făcu fata. Şi de ce aş fi făcut-o aici? Cu un asemenea risc! Când aş fi putut foarte bine să-i presar în tabără ceva în ceai……

— Poate că riscul nici n-a fost atât de mare. Priviţi!

Fata privi.

Tânărul alpinist se prinse de clepsidră şi se caţără agil şi fără nicio dificultate pe vârful Jehla. Acolo, cu o gestică melodramatică, mimă scena omorului.

Málek apăsă pe butonul cronometrului şi se întoarse cu faţa spre Belvedere.

— Două minute, şaptesprezece secunde! strigă el triumfător.

— Cum a mers? strigă locotenentul către tânărul de pe vârf.

— Minunat! Ar merge chiar şi fără coardă!

— Şi celălalt? îl întrebă locotenentul pe Málek.

Adjutantul se aplecă cu grijă peste marginea stâncii.

— E cam la jumătatea traseului, răspunse. N-a trecut încă peste surplombă.

— Şi ştie că îl asigurăm, spuse locotenentul şi se

întoarse spre fată, care era palidă, mai palidă chiar decât frumosul ei păr platinat.

— Două minute, şaptesprezece la dus, câteva secunde crima, două minute şaptesprezece la întors. Şi celălalt e abia la jumătatea drumului. Nici măcar la jumătatea drumului.

— Dar de ce? rosti, răguşit şi stins, fata. Spuneţi-mi, de ce?!

Fu dusă de acolo, pradă unei uşoare crize de isterie, care îi altera în bună măsură frumuseţea, şi locotenentul căzu pe gânduri. Cercetă încă o dată din priviri cetatea de piatră, care se înfăţişa tăcută, tainică şi, s-ar putea spune, înfricoşătoare. De pe vârful Jehla, alpiniştii începuseră să coboare, atârnaţi de corzi. Soarele se lăsa spre apus şi învăluia scena, şi aşa destul de fantomatică, într-o lumină ce aducea cu nuanţa de roşu a sângelui.

O dată mai mult, locotenentul avu senzaţia că totul nu e decât un vis.

Nu se putea declara satisfăcut. Deşi reconstituirea se desfăşurase exact după prevederile sale, nu se putea declara satisfăcut. Se întoarse. De partea cealaltă, dincolo de Belvedere, se înălţa o altă stâncă, şi mai înaltă, aducând la aspect cu un deget negru ridicat ameninţător spre soarele sângeriu. Sau cu un semn de exclamare răsturnat şi cu punctul roşu, fu ispitit locotenentul de o altă comparaţie:

Deodată înlemni.

În mintea lui, o idee se lega fulgerător de altă idee, întreţesându-se laolaltă. Încă neclar, confuz încă, dar simţea dezlegarea aproape.

Se răsuci iute şi răcni:

— Aduceţi-l încoace pe Bartoš!

— Vreţi să-mi spuneţi ce-i asta? şi locotenentul indică semnul de exclamare răsturnat.

— Asta? Căpăţâna, murmură Bartoš. Gradul unu.

— Gradul unu?

— Gradul cel mai mic de dificultate. Poate fi urcată, fără echipament, de orice turist.

— Ce vorbiţi! O stâncă înaltă ca asta!

— Nu e nicio legătură între dificultate şi înălţime, spuse, sec şi dispreţuitor, Bartoš.

— Şi tot fără echipament poate fi şi coborâtă?

— Bineînţeles. Dar e mai bine cu coarda. Pitonul există, îl vedeţi? spuse Bartoš, apoi izbucni: Tovarăşe locotenent, ascultaţi-mă, sunt convins că n-a făcut-o Jiřina. Eu...

— Hai să vedem, îl întrerupse bătrânul criminalist. Credeţi că aş putea urca până acolo? Pe vremuri, am fost profesor de gimnastică, dar...

— Acolo poate urca oricine, spuse nerăbdător Bartoš. Dar Jiřina...

Locotenentul se şi îndepărtase însă, străbătând cu paşi apăsaţi platoul.

Bartoš avusese dreptate. De pe versantul vestic, din partea opusă Belvederei, ducea până sus pe Căpăţână un drum turistic abrupt, anevoios, dar nu de neînvins. Se căţărară cu toţii până sus, gâfâind. În faţa lor se deschise priveliştea ireală a Jehlei, ghemuită şi parcă stând la pândă, ceva mai jos de proeminenţa înfricoşătoare a Belvederei. Vârful Jehla era roşu ca sângele. Efectul se datora însă exclusiv soarelui.

Locotenentul scrută vârful. Deosebi traversa şi formaţiunea de rocă numită de Bartoš clepsidră.

Proiectat pe cerul trandafiriu-albastru al asfinţitului, se distingea limpede şi belciugul negru al pitonului pentru coardă, bătut, fără nicio raţiune, în punctul cel mai ridicat de pe Belvedere.

— Acum, arataţi-mi cum se coboară cu coarda, zise locotenentul şi aruncă din spinare coarda, pe care avuseseră grijă s-o ia în acea plimbare turistică. Ascultând indicaţiile lui Bartoš, locotenentul trecu coarda prin carabinieră şi apoi şi-o răsuci pe sub coapsa dreaptă şi peste umărul stâng. Se încredinţă coardei, îşi dădu drumul prudent, şi, ţinând seama de corpolenţa sa, cu destulă agilitate, peste marginea rotunjită a stâncii. Nu era chiar aşa de greu. Îşi propti cu toată puterea picioarele de peretele stâncos, şi, ori de câte ori constata că a ajuns la distanţa maximă de perete, se lăsa să alunece câte un pic pe coardă. Reuşi să coboare astfel, de-a lungul stâncii, pe o distanţă foarte mare. Un sentiment destul de nelogic de siguranţă deplină şi de libertate absolută pusese stăpânire pe el. Dar ştia prea bine că nu e decât cunoscutul miraj al înălţimilor, pe care-l încearcă toţi alpiniştii. Când ajunse destul de jos sub vârful Căpăţânei, privi, peste umăr, spre Jehla. Şi cu toate că văzu ceea ce ştiuse dinainte că va vedea în clipa aceea, sau cel puţin ceea ce aşteptase să vadă, se sperie atât de tare, încât alunecă, până jos, pe coardă, mult mai rapid decât s-ar fi cuvenit, şi palmele îl usturau.

După aceea, stătu închis, mai bine de o jumătate de oră, în „Volga” cu tânărul din echipa de alpinism. Între timp, îl trimisese pe sergentul-major-şef Šinták în cortul în care erau păziţi Bartoš şi Malát, ca să-i aducă ghemul de sfoară de pe patul de campanie.

Când sergentul-major-şef se întoarse, luă sfoara şi se făcu nevăzut împreună cu tânărul din echipa de alpinism în labirintul de stânci.

Lipsiră destul de mult şi locotenentul se întoarse singur. Îşi strecură capul în cortul în care şedeau posomorâţi participanţii în viaţă la tragedia de pe Jehla, păziţi de sergentul major-şef şi de alţi doi miliţieni, şi li se adresă scurt:

— Veniţi cu mine!

Fikotová, Bartoš şi Malát ieşiră din cort şi, însoţiţi de cei doi miliţieni, porniră pe cărare, în urma locotenentului. Cărarea ducea printr-o pădure deasă de molizi şi, după vreo cincizeci de metri, dădea pe platoul stâncos de unde, din întunericul pădurii, răsărea Belvedere, dominând podişul multicolor peste care se lăsase scara. Acolo se opriră; sub ei, priveliştea era alcătuită din vârfuri stâncoase. Adjutantul Málek îşi făcu şi el apariţia, ieşind din tufăriş.

— Priviţi! îi îndemnă locotenentul şi arătă prăpastia. De carabiniera din vârful proeminenţei de stâncă atârna o coardă care ajungea cam la cincisprezece metri în jos, până pe cărarea care şerpuia spre panta abruptă de sub Belvedere, spre poalele Căpăţânei şi de acolo mai departe, în spatele ei, pe fundul prăpastiei. La capătul de jos al coardei, pe cărare, se găsea tânărul din echipa de alpinişti, care se uita într-una în sus, părând nerăbdător.

Locotenentul se întoarse spre grupul care-l însoţea, cuprinzându-l într-o privire mohorâtă.

— Fiţi foarte atenţi, zise. Ştiu cine l-a ucis pe Patera. Ştiu şi cum l-a ucis.

Cei trei alpinişti încremeniră şi holbară ochii.

— Dar cel mai trist e că ştiu şi de ce l-a ucis. Fiţi

atenţi! Se aplecă peste marginea stâncii şi-i strigă tânărului: Poţi să începi!

Toţi se uitară încordaţi în jos. Tânărul se aplecă spre capetele corzii, scoase din buzunar ghemul de sfoară luat din cort şi legă cu sfoara cele două capete ale corzii. Apoi se întoarse, porni pe cărare spre poalele Căpăţânei şi dispăru în spatele turnului de gresie. Sfoara, legată de unul din capetele corzii, o trăgea după el.

— Această crimă, se făcu auzită vocea tristă a locotenentului Borůvka, a comis-o un om care ţinea să demonstreze mai multe lucruri deodată. Să-şi demonstreze atât sieşi, cât şi altora...

Tăcu. Remarca sa fusese cam obscură, dar nimeni nu îndrăzni să-l întrebe ce voia să înţeleagă prin ea.

— Băiatul acela din echipa de alpinism escaladează în clipa de faţă peretele vestic al Căpăţânei, reluă locotenentul. Urcuşul e foarte uşor. În cel mult zece minute, îl vom vedea apărând acolo, şi arătă spre vârful pleşuv al turnului de gresie.

Tânărul apăru după opt minute. Se opri pe proeminenţa netedă a piramidei de gresie; luminat de soarele la asfinţit, avea silueta unui vânător de şoimi medieval sau a Sfântului Gheorghe ucigând balaurul, şi începu să mişte în chip bizar braţele, rotindu-le, de parcă ar fi tras ceva de jos. Curând, văzură despre ce e vorba. Capetele corzii, care atârna din cârligul de pe Belvedere, urcau încet pe peretele Căpăţânei spre alpinist. Acesta le trăgea spre el slujindu-se de sfoara pe care o târâse după el când urcase pe peretele vestic.

Când coarda ajunse sus, dezlegă sfoara şi băgă în buzunar ghemul scămoşat. Grupul de pe Belvedere îi auzi glasul, estompat din cauza depărtării şi a

adâncimii prăpastiei tăiate în stâncă. Rostise un cuvânt din vocabularul specific alpiniştilor:

— Gata?

Locotenentul îi răspunse printr-un simplu semn cu mâna, şi grupului, uluit, i se înfăţişă un spectacol de-a dreptul fantastic.

Tânărul respiră adânc şi, încordându-şi toate puterile, se avântă în sus de pe Belvedere. În momentul când atinse punctul maxim al săriturii, îşi strânse picioarele ghem, proiectându-le apoi înainte brusc. Trecu peste marginea Căpăţânei şi, arcuindu-şi trupul cu toată forţa, zbură pe sub Belvedere. Privitorii se întoarseră iute cu faţa spre răsărit. Tânărul se ivi din nou la vedere mult dedesubtul lor, şi arcuindu-şi trupul încă o dată, aproape cu aceeaşi forţă dinainte, se înălţă în sus şi ateriză pe platou, chiar sub vârful Jehla, unde se prinse zdravăn de ceva. De acel ceva legă apoi coarda.

Numai locotenentul Borůvka ştia că acel ceva este formaţiunea stâncoasă numită clepsidră.

Numai locotenentul Borůvka şi asasinul.

— Cel care a fost capabil de o asemenea ispravă, rosti bătrânul criminalist, şi-a dovedit el însuşi că nu e un mototol. Uneori un asemenea test are un preţ deosebit. Mai mare chiar decât viaţa, câteodată. Cel puţin decât viaţa altuia... adăugă el întunecat.

Tânărul se instalase confortabil pe Jehla.

Ultimele raze ale soarelui, care tocmai apunea, îi învăluiau conturul capului într-o aureolă ruginie.

— Mai ales când e vorba de viaţa cuiva care îţi transformă propria ta viaţă într-un iad. Care te răneşte în vanitatea ta de bărbat, şi asta, să nu uităm, sub ochii femeii iubite...

Cei trei îşi ţineau răsuflarea. Locotenentul privea

undeva peste capetele lor. Faţa sa rotundă luase o culoare trandafirie.

— Existau doi asemenea oameni. Aşa fiind, i-a venit ideea să împuşte doi iepuri dintr-un foc. Era suficient să-l ucidă pe unul dintre ei într-un loc unde ar fi putut-o face numai celălalt, unde, practic, intervenţia unei terţe persoane ar fi fost exclusă. În felul acesta i-ar fi omorât, de fapt, pe amândoi. Căci pe al doilea l-ar fi aşteptat ştreangul.

Tăcu şi îşi îndreptă privirea spre Jehla. Tânărul de acolo se întorsese lângă clepsidră. Chiar în clipa aceea, apucase cu amândouă mâinile coarda şi îşi făcea vânt. O secundă, oscilă în gol ca un pendul viu, şi când oscilaţiile se scurtară, alunecă cu îndemânare în jos, pe drumul de sub Belvedere. Începu să tragă coarda din carabinieră.

Locotenentul Borulvka oftă. Coarda lunecă şi căzu în jos pe drum, cu un bufnet slab. Bătrânul criminalist întoarse capul.

— Riscul era foarte mare, dar şi-a zis că merită să încerce. Trebuia să reuşească, măcar spre a-şi recăpăta încrederea în sine, pierdută din cauza femeii pe care o iubea.

Tăcu din nou. Îi măsură printre gene pe cei trei. Doi dintre aceştia se uitau, îngroziţi, la cel de-al treilea. La omuleţul negricios, urât, cu nasul coroiat.

— Nu-i aşa că lucrurile s-au petrecut întocmai cum le-am prezentat, Frantisek Malát? întrebă bătrânul criminalist.

Dar Frantisek Malát nu-i răspunse. Se repezi, aproape atingându-se de cotul locotenentului, spre platforma stâncoasă şi, cu un răcnet înfricoşător, se azvârli în prăpastie.

Mai târziu, în timp ce ridicau, în vale, corpul zdrobit

al sinucigaşului, sergentul-major-şef Šinták se gândi că e totuşi ciudat că locotenentul Borůvka, care în alte împrejurări dovedea atâta prezenţă de spirit, nu-l împiedicase pe omul acela să sară în prăpastie.

Şi, uitându-se la el, – avu impresia că bătrânul criminalist nici nu prea regretă că n-a făcut-o.

Adjutantul Málek, în schimb, era grozav de afectat de cele întâmplate.

— N-am să-mi iert până la moarte că nu l-am supravegheat mai îndeaproape! se lamenta el pe bancheta din spate a „Volgăi”. Maşina se întorcea spre oraş pe şoseaua plină de serpentine, printre stâncile care aruncau pe drum umbre negre, închipuind contururile unor cetăţi de basm.

— Ba eu, da... rosti enigmatic locotenentul.

— Chiar atât de insensibil ai devenit, Josef? făcu ochii mari Málek.

— Tocmai că n-am devenit, zise locotenentul. Oricum l-ar fi aşteptat spânzurătoarea. Aşa, a scăpat. A fost scutit de aşteptarea clipei execuţiei, de spaima de moarte...

— Dar era un criminal! zise adjutantul, nedumerit. Aşteptarea, spaima – le-ar fi meritat cu prisosinţă.

— Crezi? făcu locotenentul pe un ton şi mai enigmatic, şi adjutantul rămase la fel de nedumerit. Eu am impresia că mai degrabă altcuiva i s-ar fi cuvenit pedeapsa asta...

Tăcură câteva clipe. Cetăţile de stâncă învăluiseră valea într-o umbră compactă, şi sergentul-major-şef aprinse farurile. Decorul de stânci sălbatice se transformă subit într-un decor de teatru de marionete.

— Aproape că am senzaţia că visez, medită Málek,

aducându-i aminte locotenentului de propria sa stare de spirit din cursul după-amiezii. N-am mai avut parte de un caz ca ăsta!

Peste faţa criminalistului trecu un zâmbet.

— Se vede că citeşti prea puţine romane poliţiste, Pavele! Ţi-ai fi dat seama că n-am avut de-a face cu un caz neobişnuit. O simplă variantă a enigmei camerei încuiate...

— Ce? A camerei încuiate? Unde ai văzut tu vreo cameră pe-aici?

— Nu e nevoie să fie neapărat o cameră. Ci de un loc în care asasinul să nu poată pătrunde şi de unde să nu poată fugi. În care, cu toate astea, a pătruns, de unde, cu toate astea, a fugit. Ca dintr-o cameră încuiată pe dinăuntru, în care a găsit cadavrul victimei...

Málek dădu din cap.

— Auzi ce le trece ticăloşilor ăstora prin minte!

— Te referi la scriitori? întrebă maliţios locotenentul.

— Mă refer la criminali, îl repezi, iritat, adjutantul Málek.

Deducţia

Locotenentul Borůvka stătea la masa de lucru din biroul său şi se uita posomorât pe fereastră la faţada coşcovită a vechii bisericuţe, peste drum de intrarea din dos a circumscripţiei de miliţie. În spatele geamului, se stingea, pâcloasă, o zi proaspătă de început de primăvară şi într-o firidă din zidul bisericii, în care o pereche gureşă de vrăbii tocmai îşi clădea cuibul, stătea cocârjat un sfânt Sidonius din ipsos. Statuia şi locotenentul se uitau încruntaţi unul la celălalt; statuia din pricină că meşterul ipsosar, specialist în stucatură de stil Secéssion, nu se pricepuse s-o facă altfel, locotenentul din pricină că vederea sfântului trezea în sufletul lui o stare de nesiguranţă morală greu de suportat.

Nu că locotenentul ar fi fost un om evlavios: de pildă, habar n-ar fi avut că statuia aceea strâmbă, în odăjdii de ipsos, reprezintă portretul imaginar al episcopului de Clermont-Ferrand, dacă n-ar fi existat inscripţia de sub ea, cu caractere înflorate, lizibile de la o poştă; e adevărat că, în frageda-i copilărie, participa cu pioşenia cuvenită la orele de religie, şi înfricoşătorul şi preacucernicul părinte Meloun[13], se folosise de acele prilejuri să-i vâre în cap pe toată viaţa decalogul. Dar înfricoşător era popa numai în ochii smeritului elev Borůvka; în realitate era un domn amabil, originar din Olešnice, care nici după ce

[13] *Meloun* – pepene (cehă).

începuse să predea la gimnaziul din K. nu reuşise să se dezbare de dialectul muntenesc, de obiceiul de a purta, chiar şi în toiul verii, izmene lungi, legate cu şireturi şi nici de cele mai naive superstiţii catolice. Popa avea o căpăţână rotundă – ilustraţie perfectă a numelui pe care îl purta – foarte asemănătoare cu căpşorul la fel de rotund al micului derbedeu din banca întâi, care avea să devină detectiv cândva. Când se apuca părintele Meloun să le înfăţişeze copiilor caznele care-i aşteptau pe păcătoşi în iad, atât de înfricoşător îşi bulbuca ochii pe sub sprâncenele stufoase, încât la elevul Borůvka conştiinţa faptelor neîngăduite rămase vie chiar şi după ce încetase de mult să mai creadă în frumoasele scorneli populare despre imaculata concepţiune, despre bunul tată adoptiv şi despre prea milostivul prieten al tâlharilor, pescarilor şi prostituatelor. Conştiinţa că sunt anumite lucruri pe care nicicum nu se cade să le faci... Mentalitatea aceasta avea să-i dăuneze locotenentului în viaţă, şi nu o dată, dar dacă lui îi dăunase, semenilor săi, de regulă, le prinsese bine în ziua aceea însă, în amurgul acela înşelător de început de primăvară, când adia dinspre Vltava ceva ca un soi de presimţire a miresmei de liliac şi marele oraş fremăta de agitaţia barurilor, restaurantelor şi teatrelor, locotenentul Borůvka, din păcate, era pe cale să săvârşească o faptă din categoria celor neîngăduite. Avea de gând să-i telefoneze nevestei că nu vine la cină şi se întoarce noaptea târziu, întrucât se duce la un concert al Ansamblului Popular Slovac, aflat tocmai atunci în turneu la Praga; că în orchestra ansamblului are un vechi prieten din armată, cu care, după spectacol, se va duce undeva – probabil la „U Fleků” – la o bere...

În realitate, se pregătea să-şi petreacă seara niţel altfel. La şapte şi jumătate – şi se şi făcuse şapte! – intenţiona să intre într-o mică vinărie din Oraşul Vechi, şi să se întâlnească acolo cu tânăra funcţionară care, cu totul fără ştirea ei, îl ajutase să rezolve cu succes cazul dansatoarei asasinate de la teatrul „Odeon”. Într-un mod inexplicabil, nu numai ea îi zdruncinase echilibrul lui sufletesc, ci şi el pe al ei – cel puţin aşa bănuia locotenentul, fiindcă, se-nţelege, sigur nu putea fi de un lucru atât de gingaş... La el, simptomele erau cât se poate de banale: din vreme în vreme, şi din ce în ce mai des în ultimul timp, pe faţa sa rotundă se întipărea o expresie nu tocmai inteligentă, de visare lunatica, iar diversele rapoarte şi procese-verbale, pe care altădată şi le bătea singur la maşină, acum, ca regulă generala, i le dicta fetei.

În cursul dictării, rostea din când în când câte o frază care n-avea nimic de-a face cu raportul, şi pentru ca s-o rostească trebuia să pună la bătaie toată rezerva sa de curaj, respectabilă altminteri, adică în alt fel de împrejurări. „Te simţi bine la noi?” o întrebase, de exemplu, o dată, la mijlocul unui raport despre un soţ care încercase să-şi omoare jumătatea cu somnifere, dar din fericire, din cauza emoţiei, confundase somniferele cu nişte laxative. Şi dacă fraza aceea încă mai putea fi considerată nevinovată, constatarea: „Pieptănătura asta îţi stă bine, aşa să te piepteni!” fusese o manifestare de curaj de-a dreptul eroic; locotenentul pălise de atâta îndrăzneală, ca îndată după aceea să se facă roşu ca racul.

Fraza cu pricina avusese, de altfel, o urmare cu totul specială, ba chiar decisivă, dar abia după douăzeci şi patru de ore: pieptănătura în cauză, un coc mare, monstruos de frumos, ridicat pe ceafă,

dezvelind gâtul de lebădă (în cocul acela era ascunsă o bucată de cauciuc spongios, dar de unde să ştie treaba asta naivul locotenent?) deveni de atunci încolo podoaba permanentă şi neschimbată a capului fetei, care înainte purtase cu totul altă pieptănătură, una severă, cu părul lins. Şi asta cu toate că-i era cunoscută aversiunea declarată a adjutantului Málek pentru cocuri. Acesta depusese eforturi susţinute ca s-o convingă pe fată că i se potriveşte mult mai bine părul lins, dar degeaba; toată elocvenţa sa – mult superioară în comparaţie cu retorica locotenentului, când era vorba de un auditoriu feminin – se dovedise absolut ineficientă în faţa acelei unice şi timide fraze a locotenentului: „Pieptănătura asta îţi stă bine, aşa să te piepteni!”

Fata nu purta cocul ca să intre în graţiile locotenentului, oricât de importantă ar fi fost funcţia acestuia; cocul trebuia să aibă un efect de altă natură asupra bătrânului criminalist şi, după cum am văzut, a şi avut. Idila era destul de absurdă, şi, cu excepţia lui Málek, tot personalul circumscripţiei de miliţie se amuza pe socoteala celor doi. Dar lumea asta e alcătuită în general din lucruri absurde, şi locotenentul, meditând nervos sub privirile hâtre ale sfântului de ipsos, îşi aduse vag aminte de un anume aforism al unui poet clasic, aforism pe care îl dezgropase, fără să ştie cum, dintre ruinele latinei sale de mult uitate, ceea ce îl făcu să trăiască o clipă – o clipă foarte scurtă – în care văzu lucrurile în adevărata lor lumină. Fraza suna aşa: *Sic visum Veneri, cui placet impares formas atque animos sub iuga aenea saevo mittere cum ioco,* iar în limba cehă, conform versiunii denumite „juxtă” din vremurile zugrăvite în istoricele scrieri ale învăţatului profesor

Jaroslav Žák[14], era tălmăcită prin cuvintele: *„Aşa este voinţa Venerei, căreia îi place împerecherea prin lanţuri comune şi printr-o glumă crudă a corpurilor şi sufletelor nepotrivite*". De atunci trecuseră treizeci de ani, şi acum, locotenentul avea mustrări de conştiinţă, care la el apăreau *ante factum.* Cel mai aproape de încălcarea celei de-a şasea porunci ajunsese însă printr-o altă frază, rostită la mijlocul unui raport despre o femeie care, din nefericire, nu încurcase laxativele cu barbituricele, şi care suna aşa: „Ehm... Ce faci diseară? N-ai vrea să mergem împreună să – ehm – mâncăm undeva? Am putea – printre altele – să stăm de vorbă."

Efectul fusese instantaneu şi fără echivoc.

Aşa se face că acum locotenentul stătea în biroul său, torturat de trac, de remuşcări premature şi de diverse alte complexe explicabile prin vârsta lui, şi accentuate de privirile parşive pe care i le arunca, de peste drum, Sfântul Sidonius; aceste simţăminte, luate laolaltă, alcătuiau ceea ce se numeşte îndeobşte voluptatea seducătorului. Iar mâna locotenentului se apropia, centimetru cu centimetru, dar tenace, de telefon.

Îl atinse şi ezită – în clipa aceea însă un vânticel răcoros aduse în biroul locotenentului, prin fereastra întredeschisă, glasul încărcat de păcate al unui saxofon, de la un picup din vecini; un elan banal şi vechi de când lumea furnică inima locotenentului, şi el ridică receptorul. Dar nu formă numărul. Căci înainte de a atinge cadranul, în receptor se auzi un glas de femeie ce vorbea într-o limbă, care, rostită de o gură de femeie, trezea invariabil sentimente erotice

[14] *Jaroslav Žák* – profesor şi romancier, autor al unor romane din viaţa elevilor de liceu.

în sufletul locotenentului[15]. Drept care, căzu şi el victimă acelei răspândite manifestări de proastă creştere, care constă în a profita de defecţiunea tehnică numită de specialişti „atingere de fire”, şi în loc să închidă, ascultă. Îndreptându-şi la un moment dat privirea spre chipul sfântului de vizavi, i se păru că pezevenghiul bătrân se strâmbă la el. Dar locotenentul nostru nu era superstiţios; se strâmbă şi el la espiscopul răpanos şi ciuli în continuare urechile:

— Nu pot să aştept până mă sună ei, Sidi! Trebuie să mă duc la teatru, e şapte, e timpul să plec.

Interveni un glas bărbătesc insistent:

— Scumpo, nu vorbi prostii! Cum vrei să aranjez treaba altfel?

— Dar înţelege-mă! Nu pot să nu mă duc. Întreabă şi tu, din ceas în ceas, dacă au găsit maşina. Eu...

Un trosnet răsună în aparat, urmat de o izbitură. Vocea de femeie gemu îngrozită:

— Sidi! Sidi! A venit! Avea cheia! Sidi, ajută-mă! Mă omoară! Şi legătura se întrerupse. Locotenentul, între timp, se ridicase în picioare, cu fruntea acoperită de broboane de sudoare.

Dar se aşeză la loc şi puse cu grijă receptorul în furcă. Asta îi mai lipsea! „E o prostie, îşi zise. Ce-aş putea să fac? Atingerile de fire nu pot fi depistate la Telefoane. Poţi să vorbeşti de oriunde de pe întinderea reţelei telefonice din Praga, şi n-am niciun indiciu după care să aflu de la ce telefon a vorbit femeia aceea. Nu-mi rămâne decât să aştept, se trezi în el un gând cinic, care însă, fără ca el să-şi dea seama, contribui din plin ca, în subconştientul său, să ia o hotărâre exact contrarie, până ce respectivul,

[15] Convorbirea telefonică ce urmează are loc în limba slovacă.

tipul cu cheia, o omoară de-adevăratelea. Atunci o să aflu pe ce stradă, la ce număr s-a comis crima, îi dibuiesc urmele, îl filez, îl prind...”

Chiar nu are niciun indiciu? Locotenentul, care dăduse să ridice receptorul pentru a vorbi cu nevastă-sa, se răzgândi şi îl lăsă în furcă. Existau totuşi, două indicii: bărbatul se numea Sidi şi fata se pregătea să meargă la teatru, unde „nu putea să nu se ducă”. „Cine «nu poate să nu se ducă» la teatru? Îşi autoadresă el această întrebare retorică. Păi, cine altcineva decât o actriţă?”

Se uită la ceas. Şapte şi cinci. Până la vinăria „La motan” sunt zece minute. Şi deodată, îi fulgeră prin minte un al treilea indiciu.

Necunoscuta vorbise în slovacă.

Ansamblul Popular Slovac.

Se uită încă o dată la ceas. Tot mai şovăia. Revăzu în minte, în chip de măr al ispitei, cocul castaniu deasupra gâtului de lebădă – ei bine, dacă lua un taxi, putea ajunge la timp.

Sau s-o las încurcată? murmură în sufletul locotenentului o voce care însă ştia că nu-i aparţine. Poate că femeia aceea exagera. Cel care intra în casă n-o fi avut altă intenţie decât să-i tragă vreo două palme, dintr-un motiv fără doar şi poate întemeiat, iar el...

Numai că lucra de prea multă vreme la secţia „Crime”, ca să nu ştie că atunci când e în joc viaţa unui om, e mai bine să dovedeşti, în o mie de cazuri, un zel chiar exagerat, decât s-o laşi baltă fie şi o singură dată.

Iar glasul acela interior nu era al lui, nu-l recunoştea, înhăţă pălăria şi haina, îi mai aruncă o privire piezişe sfântului, care avea din nou o expresie

de sfinx pe faţa sa de ipsos, şi ieşi cu paşi mari din birou.

Ajunse la teatru la şapte şi patrusprezece minute şi, legitimându-se, pătrunse neîntârziat în culise.

Agitaţia care domnea aici îl convinse pe locotenent de justeţea deducţiei sale.

— Lipseşte cineva? îl întrebă el pe directorul artistic, care era teribil de nervos. Cu un minut înainte, se temea că-l jignise pe prietenul său din orchestră, primind cu destulă răceală efuziunile sentimentale ale acestuia, provocate de bucuria revederii. Dar era realmente foarte grăbit.

— Da. Aţi şi aflat, tovarăşe locotenent? se miră bărbatul cel nervos, în limba slovacă, şi-l conduse pe locotenent într-o mică încăpere ocupată aproape în întregime de un birou acoperit de hârtii.

— Am aflat. Cum se numeşte?

— Pavol Roháč.

— Cum?

— Roháč Pavol.

— Nu lipseşte cumva şi o femeie?

— Nu, ansamblul feminin e complet. Lipseşte însă Roháč. Fără el nu putem executa *Dansul haiducesc, clou*-ul programului nostru, tovarăşe...

Locotenentul se simţi din nou ispitit să lase totul baltă. În gândul lui, acum se ruşina chiar de deducţia sa – auzi, ce deducţie! O slovacă oarecare trebuia să se ducă la un teatru oarecare – ei, şi ce-i cu asta? În Praga sunt vreo treizeci de teatre – şi ce dacă tocmai acum e în turneu în Capitală Ansamblul Popular Slovac?... Se uită din nou la ceas. Şapte şi şaptesprezece. Ar mai putea să ajungă la timp.

— I-am telefonat, continuă tot în slovacă directorul,

care era distrus. I-a lăsat lui Jožka un număr de telefon şi un nume de fată, cică va fi acolo toată după-masa şi seara...

— Da? făcu locotenentul, interesat fără voia lui.

— Una, Věra Selucká. Am telefonat la numărul acela, dar cred că e greşit. A răspuns un tip, şi când i-am spus că vreau să vorbesc cu domnul Roháč, s-a enervat cumplit şi a trântit receptorul. Şi când am format din nou, a trântit receptorul fără să mai întrebe cine e.

Locotenentul Borůvka se posomorî. Se uită maşinal la ceas şi întrebă:

— Ce număr era?

— Staţi puţin, l-am notat aici, pe sugativă... Directorul se răsuci şi se plecă peste masă. Pe birou, în faţa fotoliului gol, se afla o sugativă mâzgălită.

Şapte, opt, opt, trei, doi, şase, citi el anevoie şi locotenentul îşi notă numărul în carneţel. Şi notă şi numele: Věra Selucká.

Formă apoi, la telefonul public de vizavi de ghereta portarului, numărul de la informaţii. Nu voise s-o facă de faţă cu directorul, căci avea de gând ca cel mai târziu peste cinci minute să-şi facă apariţia la vinăria aceea discretă, în aşteptarea fericitului prilej de a păcătui şi el o dată, după optsprezece ani de fidelitate conjugală. Dar ţinea, totodată, să fie şi cu conştiinţa împăcată.

— Alo? se auzi în receptor vocea plictisită a telefonistei de serviciu.

Locotenentul apăsă pe butonul telefonului automat şi zise:

— Puteţi să-mi spuneţi, vă rog, ce adresă are abonatul cu numărul...

— Alo? repetă vocea aceea plictisită pe un ton iritat.

Locotenentul apăsă repede încă o dată pe buton.

— Alo! strigă. Mă auziţi?

— Alo! Ce doriţi? Telefonista, pe care în chip vădit fiecare apel o sâcâia la culme, aşteptă o clipă şi, în timp ce locotenentul izbea cu pumnul în aparat, închise.

Abia atunci observă locotenentul că un necunoscut cu vocaţie filantropică scrijelase în vopseaua automatului avertismentul: *Atenţie! Nu funcţionează, în schimb fură!* Înjură, ieşi valvârtej din cabină, aruncă o privire la ceas şi, strivind între dinţi o nouă înjurătură, dădu buzna în cabina de alături. Aici luă de la capăt întreaga operaţie, şi când fata începu, în sfârşit, să-i dicteze pe un ton arogant, care îl făcu să se crispeze, se grăbi să-şi noteze numele în carneţel: „Dr. Radegast Tejliběnovský.” I se păru că n-a înţeles bine, dar nu găsi în el destul curaj ca să întrebe a doua oară, mai ales că abia apucă să noteze şi adresa, rostită precipitat şi greu inteligibil: „Dejvice, Podbaba, strada Rondă 6”. Ieşi grăbit din cabină, se opri brusc, stătu în cumpănă câteva clipe. Reveni la fel de grăbit în cabină şi formă numărul doctorului Tejliběnovský, dar nu-i răspunse nimeni. Cu receptorul la ureche, locotenentul urmărea nervos mersul secundarului, repetând într-una, nervos, un anumit cuvânt de ruşine, în timp ce pe peretele murdar, acoperit de tot felul de mâzgăleli, al cabinei, o vedea, ca pe un ecran, pe tânăra funcţionară, intrând în vinăria „La motan”, rotind privirea, căutându-l (de la o masă apropiată, un individ respingător o urmărea pofticios), aşezându-se la masă într-un colţ şi spunându-i, biata de ea,

chelnerului care s-a apropiat prevenitor între timp că mai aşteaptă, că urmează să se întâlnească cu cineva, aşa că...

Înţelese în sfârşit că telefonul dr-ului Tejliběnovský sună în locuinţa goală şi trânti receptorul furios.

Ieşi în goană din cabină.

Se întoarse o secundă mai târziu, răsfoi plin de turbare cartea de telefon şi formă un număr.

— Vinăria „La motan”? Spuneţi-mi, vă rog, nu se află cumva la dumneavoastră tovarăşa... domnişoara... şi când rosti numele fetei, simţi o împunsătură în inimă. Aşteptă un minut sau două. Apoi timpanele îi fură mângâiate de timbrul catifelat al unei voci prea bine cunoscute.

— Te rog să mă ierţi, tovarăşă, începu el să se bâlbâie. A... a intervenit ceva. Nu, nu te duce acasă. Numai că o să vin ceva mai târziu... dacă vrei să mă aştepţi. Nu, între timp mănâncă, eu am să mănânc pe urmă – ajung cam într-o jumătate... în cel mult o oră. Da, e vorba de o crimă, sau mai degrabă despre o bănuială... În sfârşit, trebuie să mă lămuresc cum stau lucrurile. Mă aştepţi? întrebă el rugător, şi în întrebarea aceea era cuprinsă atâta teamă şi nelinişte, presentimentul unei adevărate catastrofe care ar urma să se producă dacă o anume fată, funcţionară la Miliţie, nu şi-ar aştepta şeful la vinăria „La motan”, încât fata vizată nu putea să nu se înduioşeze.

Fata, bineînţeles, se lăsă înduioşată pe loc.

— Eu vă aştept, tovarăşe locotenent, rosti ea moale, şi parcă toarse o pisică în aparat. Vă aştept, nu vă temeţi...

Locotenentul închise, şi cu toate că, într-un colţ oarecare al oraşului, cineva – poate chiar dr.

Tejliběnovský din Podbaba – nu era exclus s-o fi ucis pe numita Věra Selucká, faţa rotundă i se împodobi de un zâmbet fericit.

Se sili să se încrunte, ieşi în goană din teatru şi făcu semn unui taxi.

În strada Rondă ajunse la şapte şi patruzeci şi două de minute şi, din zăpăceală, dădu drumul taxiului. La şapte patruzeci şi trei, apăsa pe butonul soneriei de la poarta grădinii unei vile ultramoderne, o clădire joasă, cu un singur etaj. Pe poartă o plăcuţă de alamă, cu inscripţia:

DR. RADEGAST TEJLIBĚNOVSKÝ
profesor la Academia de arte plastice

Vila se înălţa singuratică pe o colină şi privea, peste acoperişurile celorlalte vile aşezate mai jos, în pantă, spre valea cartierului Dejvice.

Din casă nu ieşi nimeni. În geamul larg de la parter se oglindea priveliştea din spatele locotenentului: panorama de lumini a Pragăi, cu steaua roşie arzând pe turnul hotelului „Internaţional” şi, sus pe boltă, luna plină, roşcată ca arama.

Nerăbdător, locotenentul mai apăsă o dată soneria, se uită la ceas şi puse mâna pe clanţă.

Poarta era deschisă.

Păşi grăbit pe alee spre uşa casei, făcând să scrâşnească pietricelele albe sub tălpile sale; în liniştea adâncă în care era cufundat cartierul de vile, fiecare pas răsuna ca o pocnitură de pistol.

Ajungând în dreptul uşii, locotenentul constată că aceasta e întredeschisă.

Ciocăni. Nu răspunse nimeni. Intră.

Înăuntru era întuneric. Scoase o lanternă de buzunar şi trecu fascicolul de lumină de-a lungul pereţilor holului. Pe toţi pereţii, urme de tablouri – care atârnaseră acolo până de curând; se cunoştea după petele dreptunghiulare mult mai albe decât restul zugrăvelii.

Locotenentul avu o presimţire instinctivă. Privi în jur şi observă că uşa uneia dintre camere e dată de perete.

Intră. Se afla acum în salonul mare de la parter, cu fereastra aceea largă în care, când stătuse în faţa porţii, văzuse oglindindu-se marea de lumini a Pragăi. Abia acum observă locotenentul că şi fereastra e întredeschisă.

Remarcă şi aici urme de tablouri pe pereţi. Pe de altă parte, o vitrină mare avea uşile deschise şi era goală. Un covor greu, persan după toate aparenţele, era făcut sul lângă perete. Pe masa din mijlocul salonului, din dreptul căreia scaunele lipseau, erau îngrămădite o mulţime de statuete. Domnul dr. Tejliběnovský se muta, sau... Bine, dar unde era Věra Selucká? Locotenentul ieşi iute din salon şi urcă, pe o scară interioară, la etajul întâi. Inspecta, la rând, câteva camere în care nu părea să se fi făcut pregătiri de mutare, dar nicăieri nici urmă de vreo Věra, vie sau moartă, şi nimic care să indice că ar fi avut loc o luptă.

Se întoarse în hol, şi tocmai dădea să coboare scara – dintr-o altă privire nervoasă aruncată pe ceas, constată ca e ora opt – când îi trecu prin minte că uitase să-şi anunţe nevasta că întârzie în seara aceea. Privi în jur. Pe o măsuţă lângă capul scării, se găsea telefonul. Ridică receptorul şi formă numărul.

— Borůvková, se auzi un glas iritat în aparat.

— Eu sunt, Lucinko, rosti mieros locotenentul. Te rog să nu mă aştepţi cu cina. Am un caz neaşteptat şi...

— Unde eşti? De o jumătate de oră te sun într-una la birou. Vino imediat acasă. În loc să meargă la lecţia de pian, Zuzka s-a dus la cinema cu derbedeul ăla, cu Špaček. Eram şi eu întâmplător acolo şi i-am prins. Fă bine şi vino să te răfuieşti tu cu ea. Eu n-o mai scot la capăt!

Glasul energic al doamnei Borůvková dezminţea în chip hotărât defetismul pe care-l proclama.

Locotenentul luă un ton ameninţător, prea puţin convingător însă:

— Ce-ai spus? Transmite-i, te rog, c-o să vadă ea! Îi arăt eu ei...

Ce anume avea să-i arate, nu mai apucă să spună. Auzise scrâşnind pe pietriş nişte paşi precauţi pe aleea dinspre poartă. Uşa se deschise încetişor. Locotenentul închise telefonul şi se ghemui iute după balustrada scării.

Bărbatul care intră nu părea să fie dr. Tejliběnovský. Nu aprinse lumina, păşi prin hol ca o pisică şi dispăru în salonul de la parter. Ducea în mână un obiect ce semăna cu o valiză şi la scurt timp după ce intră în salon, se auziră dintr-acolo nişte clinchete suspecte. Locotenentul se îndreptă din spinare; prin fereastra holului, văzu că pe drum, în faţa vilei, se oprise între timp o „Volga” albă. Lucea ca o pată mare, deschisă, în întunericul nopţii estompat de luminile oraşului din vale, ce spuzeau cerul amestecate cu stelele jilave.

Locotenentul vârî mâna în buzunar şi scoase revolverul. Apoi, în vârful picioarelor, coborî scara şi, prin uşa deschisă, aruncă o privire în salon. Vizitatorul

nocturn se afla în dreptul mesei. Lua în mână, una câte una, statuetele îngrămădite pe masă şi le introducea în valiză. Purta mănuşi albe din piele de căprioară. Fereastra cea mare era larg deschisă, şi în cadrul ei se desena silueta unui al doilea bărbat, care comenta de afară activitatea celui dinăuntru:

— Fii atent, Tonda, să nu spargi ceva!

Locotenentul oftă încet, dar nu întreprinse nimic. Se uita mohorât la bărbatul care umpluse între timp valiza şi îşi rotea acum privirea prin încăpere. Locotenentul, urmărindu-i privirea, îşi opri ochii asupra unui soclu din lemn încrustat, aşezat într-un colţ al salonului şi pe care se înălţa o figurină de lemn aurit, care sclipea slab la lumina difuză ce se revărsa dinspre fereastră.

O clipă, vizitatorul nocturn rămase ca vrăjit, cu ochii pironiţi la statueta aceea.

— La ce te chiorăşti, Tonda? întreba cel de la fereastra.

La asta. S-o iau?

— Ce-i aia?

— Habar n-am. Un sfânt.

— E din bronz?

— Nu, din lemn aurit.

— Atunci, dă-l dracului!

— Tâmpitule, s-ar putea să aibă o valoare artistică mare.

— Dă-o dracului de valoare artistică. Pasează-mi valiza şi ia covorul.

Dar tipul cu valiza nu se dădea dus de acolo. Privea statueta ca fascinat.

— Hai, grăbeşte-te! Valiza!

Abia atunci se mişcă. Închise valiza şi o ridică anevoie pe pervazul ferestrei. Cel de afară o trase

înspre el şi dispăru. Pe cărare scârţâiră paşi, apoi se auzi portiera maşinii trântindu-se.

Individul din salon se întoarse şi se aplecă să ia covorul făcut sul. Dar îşi îndreptă la loc spatele. Întoarse din nou privirea spre statueta din colţ, care sclipea vag, se apropie de ea. La lumina lunii, părea că cei doi, statueta şi omul se privesc drept în ochi. Locotenentul aproape că nu mai sufla. Avea senzaţia că toate acestea îi aminteau ceva: ce anume, nu ştia. Între timp, însă, necunoscutul se hotărî şi întinse mâna după figurină.

În aceeaşi clipă, se hotărî şi locotenentul Borůvka. Intră cu paşi apăsaţi în încăpere, aprinse lanterna şi îndreptă pistolul spre individ. Rosti sever:

— Sus mâinile!!

Individul se întoarse fulgerător. În mâna dreaptă, ţinea statueta din lemn aurit. Clipind repede, orbit de lumină, ridică deasupra capului mâna cu statueta şi pe cealaltă, goală. Locotenentul păşi spre el, pe parchetul fără covor, dar calcă pe ceva ce-i alunecă sub tălpi. Îşi pierdu echilibrul şi căzu.

Necunoscutul nu scăpă ocazia. Nu ca să-l atace pe locotenent, cum ar fi făcut desigur un bandit mai de soi. Se repezi ca fulgerul la fereastră şi îşi făcu vânt peste pervaz, pierzându-se în noaptea înstelată.

Statueta o luase cu el.

Locotenentul se ridică numaidecât şi se repezi, la rândul lui, la fereastră. La lumina lunii, îl văzu pe fugar cât se poate de clar; gonea spre poarta grădinii, şi statueta aurie din mâna sa descria curbe seânteietoare, aidoma epiciclurilor lui Ptolemeu.

— Lojza! Porneşte! răcni fugarul, iar locotenentul înălţă încet pistolul şi închise ochiul stâng.

Hoţul se zbătea în crestătura vizorului, pironit de

cătarea neagră. Locotenentul fu cuprins de o milă stranie. Vila dr.-ului Tejliběnovský era învăluită în noaptea frumoasă, umedă, de început de primăvară. O noapte amăgitoare, himerică, zămislitoare de acte nebuneşti... Fugarul ajunse în goană la maşină şi sări înăuntru. Locotenentul aşteptă ca maşina să pornească. Abia după aceea trase. Ţintise în cauciucuri.

Dar trase un singur foc, fiindcă maşina, virând brusc după gardul viu, îi ieşise din câmpul vizual. Iar orbeşte locotenentul nu voia să tragă, dat fiind că în maşină erau oameni.

După ce maşina cu cei doi borfaşi dispăru, batrânul criminalist oftă şi se uită la ceas. Opt şi cincisprezece. Se întoarse cu spatele spre fereastră. Pesemne ca nu-i decât o confuzie, gândi el cu un sentiment de uşurare. Cel mai bine ar fi s-o dau naibii pe Vera Selucká aceea. „Iar aiureala asta, îşi făcu el socoteala, mă duc sus şi o anunţ prin telefon, aştept până vin tovarăşii, şi cel târziu la nouă aş putea să fiu la vinărie.” O emoţie tulbure, topită într-un aliaj inextricabil cu sentimentul acela de uşurare, făcu să i se strângă stomacul. Poate că tot îl mai aştepta, după cum la fel de bine s-ar putea să nu-l mai aştepte...

Se uită încă o dată pe fereastră şi oftă. O înfrigurare adolescentină pusese stăpânire pe el.

Dar îndată după aceea, se posomorî din nou.

În vale, pe şoseaua care mărginea cartierul de vile, apăruse „Volga” albă, care, sub ochii lui, dansa nărăvaşă prin mijlocul drumului. Locotenentul constată – şi constatarea n-avu de fel darul să-l bucure – că de la fereastra casei dr.-ului Tejliběnovský are o vizibilitate mult prea bună şi inutilă în fond şi că şoseaua pe care mergea în zigzag

maşina cu cei doi hoţi se întindea într-un arc mare pe panta uriaşului amfiteatru natural luminat de lună ca ziua, pierzându-i-se din vedere abia undeva lângă clădirea unei şcoli. Nu-i rămânea altceva de făcut decât ca, ascultând de glasul datoriei, să urmărească conurile farurilor până le va pierde din ochi. I se păru o veşnicie. Se uită la ceas şi, în adâncul sufletului, regreta acum că trăsese, chiar dacă nu ţintise decât pneurile. Între timp, „Volga” cea albă sălta încet, jucăuşă, pe fondul întunecat al vilelor.

După un minut sau două, locotenentul se încruntă de-a binnea, ba chiar înjură printre dinţi. Căci maşina se opri, stinse farurile şi, în întunericul din vale, rămase ca o pată albă, sclipind în bătaia lunii.

Locotenentul avea de înfruntat o nouă dilemă. Era clar că hoţilor nici nu le trecea prin cap că puteau fi văzuţi de la locul spargerii. I se oferea aşadar prilejul să intervină rapid şi cu succes. Iar între timp, fata... Măcar de-ar fi mâncat până acum!... Furios, locotenentul îşi dădu seama că nu e nimic altceva decât o victimă jalnică a simţului datoriei. O ştia de mult, dar atât timp cât datoria coincidea cu fidelitatea faţă de îndatoririle conjugale, faptul nu-l deranjase câtuşi de puţin. Acum însă îi deranja că nu se află la vinăria „La motan”. Şi însăşi dorinţa de a se afla la vinărie îl deranja... Şi, pe nepusă masă, începu să-l deranjeze grozav ideea că avea obligaţia să se afle acolo, în localul acela... de perdiţie! Dintr-o dată, simţi pentru fata care-l aştepta ceva ce semăna mai degrabă cu ura! De ce, n-ar fi putut spune; poate pentru că îi dărâmase lumea pe care, ca orice om, şi-o făurise cu atâtea eforturi, poate pentru că o dorea, că se temea de ea, că-i era frică de urmările pasului după care tânjea... Scutură din cap şi înjură birjăreşte.

Aruncă o privire disperată la ceas şi sări peste fereastră, uluitor de agil pentru corpolenţa sa.

Afară, în văzduhul proaspăt al nopţii de primăvară timpurie, suprasaturat de porniri spre încălcarea poruncilor Domnului şi a paragrafelor Codului penal, instinctul de vânător puse totuşi stăpânire pe el. Apăsându-şi pieptul cu palmele, porni în galop pe şoseaua care ducea într-un arc lin la vale.

Ajunse gâfâind ca o locomotivă la „Volga" cea albă. Maşina era goală, portierele larg deschise, cu cheia de contact la locul ei. Locotenentul se aplecă spre cauciucul din spate. Era dezumflat, aproape pe geantă. Dar pe locotenent nu-l bucură prea tare precizia cu care îl nimerise.

Se îndreptă din şale şi se uită la casa din faţă. Era o vilă înaltă cu două etaje. Ferestrele de la etajul întâi străluceau în întunericul nopţii şi, de departe, se auzeau nişte glasuri enervate, care păreau să se certe. Locotenentul se apropie de poarta grădinii şi se uită la plăcuţele cu numele locatarilor. Într-una din ele, la mijloc, se afla o carte de vizită:

ANTONIN SELUCKÝ
Reprezentant al Asigurărilor de Stat
tel. 78 83 29

Încercă o senzaţie bizară: undeva înlăuntrul lui, în suflet, în conştiinţă, naiba ştie unde, i se păruse că-l împunge un deget imaterial, gâdilându-l batjocoritor şi arătându-i numărul de pe cartea de vizită. Scoase din buzunar carneţelul. Da. Iată: „Věra Selucká, 788326." Ultima cifră nu corespundea.

Dar deodată, îşi aminti că directorul artistic al

Ansamblului Popular Slovac îi dictase numărul stând aplecat peste masă. Îl citise de pe sugativă, şi îl citise pe dos! Nimic mai uşor decât să încurci în asemenea ocazii pe 6 cu 9.

Întâmplarea...

Întâmplarea? şopti în interiorul lui o voce străină, luându-l parcă în zeflemea.

Locotenentul se încruntă şi se uită la faţada vilei. I se păru că pe balconul de la primul etaj, lângă fereastra luminată, stă cineva cu spatele lipit de zid.

Nu mai stătu pe gânduri, dădu buzna în casă şi urcă în goană la primul etaj. Se opri în dreptul uşii pe care văzu o carte de vizită identică cu cea de la poartă. Nu mai încăpea nicio îndoială; în locuinţa domnului Selucký, se certau un bărbat şi o femeie.

Numai că, lipind urechea de uşă, îşi dădu seama că se certau în cehă.

Sună totuşi.

Uşa i-o deschise un domn înfuriat, cu bretele şi cu un guler alb de celuloid descheiat la gât, un guler dintr-acelea cum locotenentul nu mai văzuse la un om viu de cel puţin douăzeci de ani.

Poate tocmai de aceea, fiindcă prea contrasta cu gulerul de celuloid – observă din prima clipă pardesiul elegant din material plastic, cafeniu-deschis, fără doar şi poate achiziţionat în străinătate, agăţat în cuierul din vestibul alături de un raglan bărbătesc negru, cu guler de catifea.

— Ce doriţi? se stropşi bărbatul la el.

— Scuzaţi-mă, zise locotenentul şi prezentă legitimaţia.

— A! Se părea că bărbatului nu-i displace vizita. Poliţia! Pe mine mă căutaţi?

— Urmăresc doi hoţi. Şi-au lăsat maşina în faţa casei dumneavoastră şi...

— Doi? îl întrerupse bărbatul. Aici, aşa sper, n-a fost decât unul. Sper! se întoarse el cu un aer ameninţător spre interior, apoi i se adresă din nou locotenentului: Intraţi!

Locotenentul îl urmă în cameră. Uşa-fereastră dădea probabil pe balcon, şi pe studioul din colţ şedea o femeie frumoasă, plânsă, în vârstă de vreo treizeci şi cinci de ani, care nici măcar nu ridică privirea la intrarea locotenentului.

— Şi pe aici a trecut un hoţ! zbieră ca turbat bărbatul cu bretele. Unul dintr-aceia care pradă cinstea oamenilor! Un hoţ de femei!

— Eu caut nişte hoţi de obiecte de artă, zise molcom criminalistul.

— Să-i ia naiba! izbucni bărbatul. Vero! Uită-te la domnul inspector!

Dar femeia continua să stea cu capul în piept.

— Ţi-e ruşine, hai? Ţi-e ruşine! Dar adineaori nu ţi-a fost ruşine, ia zi!

Bătrânul criminalist se înclină politicos în direcţia femeii care tăcea.

— Locotenent Borůvka...

— Věra Selucká, rosti ironic bărbatul, în locul ei. Doamna Věra Selucká. Soţia mea. Soţia mea şi – o târfă!

Femeia se cutremură. Locotenentul îşi opri privirea asupra unei scrumiere mari în care se găseau trei mucuri de ţigară.

— Da! Şi îşi închipuie că e grozav de şmecheră dumneaei! zise furios domnul cu bretele. E penibil,

recunosc, dar e ca într-o farsă de Šamberk[16]. Mă pregătesc să plec în deplasare – pierd trenul – următorul pleacă abia dimineaţa. Mă întorc acasă – aici totul e în ordine. Numai că, zbieră el, numai că dumnealor n-au contat pe spiritul meu de observaţie! Un agent de asigurări trebuie să aibă un spirit de observaţie dezvoltat, domnule! Trebuie să fie veşnic cu ochii în patru! Trebuie să ştie să observe orice fleac! Uitaţi-vă! Apucă scrumiera atât de brusc, încât mucurile stătură gata să cadă. Eu nu fumez. Pretinde că ar fi fumat ea ţigările. Dar cutia n-o are. Zice că a aruncat-o la closet. Ha-ha! Numai că apa la closet nu curge bine! Am verificat!... Nu curge cum trebuie! Şi cutie de gunoi nu există. Nu, nu, în casă la mine nu ţin porcării dintr-astea! Eu sunt cu ochii în patru!

Se întoarse spre nevastă-sa şi răcni:

— Cine a fost aici, neruşinato?

Femeia ridică pentru prima dată ochii. Aruncă o privire scurtă spre uşa balconului, pe care domnul cel ager n-o observă. Femeia avea ochi albaştri, cu pupilele roşii de plâns.

— Nimeni, spuse ea şoptit.

— Nu minţi! Pe mine nu mă duci de nas! Eu observ orice fleac. Chiar şi o neglijenţă cum sunt mucurile astea din scrumieră! zbieră domnul.

Doamna aruncă încă o privire piezişă spre uşa balconului şi locotenentul se miră în sinea lui că un bărbat atât de perspicace nu remarcase haina din material plastic din vestibul, căci i se părea de necrezut ca cineva care poartă bretele şi guler de celuloid să poarte totodată un pardesiu de plastic de ultimă modă. Îl măsură din priviri pe burtosul cel

[16] *František Ferdinand Šamberk* (1838—1904) – actor şi autor de farse şi comedii de salon.

turbat şi i se făcu milă de doamna plânsă. Din nou îl împunse în piept degetul acela imaterial. Îşi aminti de fata care îl aştepta la vinărie şi dori deodată să fi renunţat să-l mai aştepte.

— Dacă-mi permiteţi, zise. Aş dori să veniţi cu mine până jos, să identificaţi maşina.

— Mă rog! făcu energic bărbatul. *Eu* respect legile! *Eu* îmi îndeplinesc îndatoririle! Cele cetăţeneşti şi cele conjugale deopotrivă. Scoală-te! îşi îndemnă el grosolan nevasta, şi când aceasta se ridică, o împinse atât de brutal în vestibul, încât o făcu să se împiedice de prag. Locotenentul o compătimi iarăşi în sinea lui, îi fu ruşine că-i e milă de ea, dar se grăbi să se posteze între domn şi pardesiul de material plastic.

Nu era nevoie însă. Bărbatul cu privirea ageră era în clipa aceea pur şi simplu orbit de gelozie.

— N-o ştiu, zise acesta, încruntat, câteva minute mai târziu, afară, în faţa vilei. O văd pentru prima oară. Nimeni din vecini n-are o asemenea maşină. Absolut precis. Ar fi trebuit să ştiu, fiindcă eu le-am asigurat pe toate!

După ce îl lăsă s-o cerceteze, locotenentul privi prudent peste capul lui, spre balcon.

Fereastra era luminată ca şi adineaori, dar silueta de pe balcon dispăruse. Locotenentul se posomorî. Îi conduse pe cei doi soţi până sus, dar când domnul cu bretele descuie uşa se opri.

— De fapt, am terminat, zise. Vă mulţumesc pentru amabilitate. Nu mai intru. Bună seara.

Şi până să închidă uşa bărbatul cu privirea ageră, nerăbdător să intre în casă ca să se dedea iarăşi voluptăţii de a-şi tortura femeia, apucă să vadă că şi haina de plastic de pe cuier dispăruse.

Ieşi în faţa vilei şi privi spre oraş. Respiră adânc şi

se uită la ceas. Opt şi treizeci şi cinci. Ce-ar fi totuşi s-o lase baltă? Femeia aceea – se convinsese acum că nu era Věra Selucká – o fi fost de mult omorâtă în cine ştie ce cotlon al Capitalei. Oftă. Poate o fi fost şi tăiată în bucăţele şi împachetată în pungi de plastic pe care asasinul, după exemplul lui Jan Neruda[17] le aruncă în clipa de faţă în lăzile de gunoi ale Pragăi... biata femeie! Ce putea el face? Nu ştia despre ea nimic, atâta doar că e slovacă. Deducţia în legătură cu Ansamblul Popular Slovac şi toate celelalte deducţii se dovediseră false. Ar fi putut să fie de mult la vinărie, dar uite că îşi vârâse dracul coada şi se angajase în fugărirea asta stupidă prin noapte.

Îşi vârâse dracul coada?

Dracul?

Clătină din cap, nedumerit dacă dracul sau altcineva fusese cel ce îşi vârâse coada în afacerea aceea, în care el însuşi se băgase prosteşte. Timp de câteva clipe, n-avu altă dorinţă mai mare decât să nu se fi legat niciodată de fata aceea, subalterna lui... Pe scara vilei, după cum se aştepta, scârţâiră nişte paşi. Se piti iute după maşină şi se strecură înăuntru, la spate. Aruncă o privire furişă pe geam şi văzu cum din vilă iese tiptil un tânăr blond, îmbrăcat în pardesiul cafeniu-deschis care până foarte de curând atârnase în cuierul locuinţei perspicacelui domn Selucký.

Tânărul privi în toate părţile, se uită la ceas „apoi atenţia îi fu atrasă de portierele deschise ale „Volgăi”.

---

[17] Aluzie la povestirea *Salteaua de paie* a poetului şi prozatorului *ceh* Jan Neruda (1834—1891), în care eroul, ca să poată scăpa de o saltea de paie, e nevoit s-o desfacă, s-o împacheteze, iar pachetele să le arunce prin lăzile de gunoi.

Înăuntru, locotenentul Borůvka se ghemuise pe podea. Simţi cum maşina se leagănă uşor, cum cineva se trânteşte pe canapeaua din faţă şi trage portiera. Se auzi bâzâitul demarorului, motorul porni. Şoferul schimbă vitezele şi „Volga” o luă din loc.

Locotenentul se ridică iute, cu intenţia de a-i atrage atenţia şoferului că are un pneu spart, şi îşi zări faţa rotundă în oglinda retrovizoare. În aceeaşi clipă, o observă şi omul de la volan. Se sperie, răsuci înspăimântat volanul. Maşina derapă, prin faţa geamurilor defilară într-un dans sălbatic becurile felinarelor de pe stradă, răsună un scrâşnet probabil de frâne. Locotenentul se trezi proiectat pe bancheta din spate. Roţile din faţă se ciocniră de ceva tare, maşina zvâcni în sus – o izbitură, un pârâit, după care, brusc liniştea... Locotenentul se aşeză şi văzu că bărbatul de la volan încearcă disperat, dar fără succes, să deschidă portiera. Orice strădanie era inutilă, căci maşina nimerise între cei doi stâlpi de beton ai porţii unei vile. Erau, practic, întemniţaţi.

— Lasă-te păgubaş! *Dansul haiducesc* tot nu-l mai prinzi, tovarăşe Roháč, rosti, cât se poate de calm, locotenentul.

Blondul se holbă la el.

— Dumneavoastră cine sunteţi? întrebă el în limba slovacă descurajat. Domnul Blátný... Nu... domnul Matějka!

— Nu, zise bătrânul criminalist posomorât. Cu nevasta mea n-ai avut dumneata de-a face: E italiancă, prin urmare catolică ferventă. Are principii morale riguroase şi nu cade în plasa oricărui Don Juan de teapa... Lăsă fraza neterminată, căci degetul acela imaterial îi atinsese, o dată în plus, conştiinţa. Ehm... îşi drese el glasul şi adăugă fără convingere: Ce să

mai vorbim!...

— Atunci înseamnă că sunteţi domnul...

— Sunt locotenentul Borůvka, rosti sec bătrânul criminalist. Asta e maşina dumitale?

Blondul se fâstâci.

— Nu, bâigui el tot în slovacă. Dar n-aveam intenţia s-o fur, domnule locotenent... Numai că trebuie cu orice preţ să ajung la teatru înainte de pauză. Ca să prind *Dansul haiducesc.*

Locotenentul se uită la ceas: opt şi cincizeci şi două.

— La cât e pauza?

— La noua. Ţine un sfert de oră. Aş mai fi putut ajunge, domnule locotenent!

Ochii săi frumoşi se fixară implorator asupra criminalistului.

— Bine, bine... făcu acesta. Dacă poţi să ieşi de aici, aleargă! Iar mâine, treci pe la noi.

— Nicio grijă, domnule locotenent! oftă uşurat şi plin de recunoştinţă blondul şi se apucă să sucească iute manivela ferestrei. Locotenentului îi veni o idee.

— Ia ascultă, nu e cumva la voi în trupă unul Sidi?

— Domnul Sidi?

— Nu, nu! Cred că Sidi e numele de botez.

— N-avem niciun arab în trupă, domnule locotenent!

— Nu cred să fie arab... Locotenentul reflecta. Sidi, atâta tot...

— Sidi, Sidi... îl îngână nerăbdător blondul, cu ochii la geamul coborât. Sidi, Sidi, Sidi...

— Hai, fugi!

— Mulţumesc, domnule locotenent! izbucni cu năduf tânărul şi se strecură numaidecât, cu îndemânare, pe geam. Locotenentul căzu pe gânduri.

— Ieşiţi, ieşiţi! Chiar vă aşteptam! se auzi de afară, un glas neprietenos, în care locotenentul recunoscu fără greş accentul specific persoanelor oficiale, în uniformă. Dansatorul slovac începu să se văicărească:

— Domnule căpitan! Dar n-am făcut nimic! Nu-i decât un accident de automobil.

— Da, făcu glasul. Nu zic altfel. Iar maşina e furată!

— Dar n-am furat-o eu!

— Nu. Dumneata nu făceai altceva decât s-o duci înapoi, nu-i aşa?

Locotenentul se uită pe geam şi văzu doi miliţieni. Unul dintre ei, cu un carneţel în mână, după ce se uită la numărul maşinii, închise carneţelul şi zise sever:

— Să mergem. Mai e cineva înăuntru?

— Eu, zise locotenentul Borůvka şi îşi scoase pe geam capul rotund ca o bilă.

— Da, tovarăşe locotenent, explică sergentul cel slăbănog, după ce intrară în încăperea igrasioasă a circumscripţiei de miliţie din colţul străzii. Maşina a fost furată azi la ora cinci şi jumătate seara, în Žižkov.

— Atunci, pot să dovedesc că n-am furat-o eu! interveni blondul, care până atunci nu încetase să urmărească minutarul ceasului de perete de deasupra ghişeului. Acele se apropiau necruţătoare de nouă. Locotenentul Borůvka îl măsură de sus până jos.

— Chiar poţi?... întrebă el pe un ton aproape mustrător.

Blondul se scarpină după ureche.

— E adevărat, nu pot, zise el disperat. De fapt, aş putea, dar din consideraţie pentru o anumită doamnă... Doar dacă ar depune mărturie pentru mine domnul locotenent...

Locotenetul făcu un gest cu mâna.

— Daţi-i drumul. Îl cunosc eu. Bineînţeles, va plăti avarierea maşinii, tocmai de-aceea daţi-i drumul: ca să aibă cu ce.

Tânărul nu aşteptă să i se spună de două ori şi plecă val-vârtej, strigându-şi mulţumirile din mers.

— Cine e proprietarul? întrebă locotenentul.

— Un oarecare... Sergentul cel slăbănog căuta în registru: Zdeněk Farkaš, Crângului 3, Žižkov. A lăsat şi numărul de telefon. Să-l anunţăm că i-a fost găsită maşina.

Sergentul formă numărul. Aşteptă. Locotenentul se uita mohorât la afişele din biroul pustiu, care aminteau încă de perioada cultului personalităţii. Încăperea era departe de a fi curată. Dar pe locotenent nu-l interesa în clipa aceea curăţenia localului miliţiei. Se cufundase în gândurile lui; ar fi dat mult să ştie dacă fata a plecat între timp. Se gândi cu uşurare că e chiar foarte probabil să fi plecat. Dar sentimentului de uşurare care-şi făcuse loc în conştiinţa sa încărcată îi urmă unul de adânc regret, de tristeţe sfâşietoare: aşadar, încă o şansă pierdută... Poate ultima. Locotenentul avu astfel prilejul să constate că de fapt nici el nu ştie ce vrea.

Sergentul, cu receptorul la ureche, aştepta. Uşa biroului se deschise, şi în camera aceea igrasioasă năvăliră toate miresmele primăverii timpurii exalate de arborii de curând treziţi la viaţă, laolaltă cu un miliţian foarte gras, care trăgea după el o valiză voluminoasă.

Văzând valiza, locotenentul renunţă pe dată la reflecţiile sale de ordin intim.

Recunoscuse valiza în care îşi depozitase prada hoţul necunoscut din vila doctorului Tejliběnovský.

— Ia priveşte ce ţi-am adus, Vašek, zise grăsanul

gâfâind. Dar indivizii mi-au scăpat!

— Nu răspunde, spuse sergentul, necăjit. I-am spus să stea lângă telefon, dar nu răspunde nimeni.

— Ptiu! făcu grăsanul. Da grea mai e! Şi, cu ajutorul locotenentului Borůvka, ridică valiza pe ghişeu. Locotenentul se zgâia la valiză, de parcă nu-i venea să-şi creadă ochilor.

— Eram în patrulare cu garda, începu să explice, abia trăgându-şi sufletul, burtosul şi îşi scoase şapca, când deodată ne sar în faţă doi tipi cu valiza asta. Pe loc i-am şi mirosit. Şi chiar aşa era. Numai ce-i opresc şi le zic: Actele, vă rog! – că i-a şi apucat bâţul şi au întins-o... Jarda s-a luat după ei, dar nu i-a găbjit. O fi ceva de soi în valiza asta...

Locotenentul, încă uluit, păstra tăcerea. Când miliţianul cel gras deschise valiza, clipi iute de câteva ori şi se frecă la ochi.

Valiza era burduşită de statuete de bronz, de alabastru, de marmură, de argilă arsă şi de ipsos; chiar deasupra, se afla figurina din lemn aurit, în stil baroc, care reprezenta un ins mustăcios, cu o mantie fâlfâindă.

Locotenentul se frecă încă o dată la ochi. Clipea într-una.

Pe suportul statuetei din lemn aurit se putea citi cât se poate de clar inscripţia:

S. SIDONIUS

Aşadar, bătrânul criminalist se întâlnea pentru a doua oară în seara aceea cu sfântul acela prea puţin cunoscut.

— Păi, nu mai înţeleg nimic, zise năuc miliţianul cel gras. Înseamnă că au prădat vreun muzeu!

— Nu răspunde, mormăi sergentul şi închise. Ce ai aici? Contrabandişti? întrebă el dintr-o dată interesat.

— Pe dracu! Doi băieţi. Nişte derbedei. Să-i fi văzut cum au sfeclit-o! Burtosul se apucă să cotrobăie printre statuete. Dar erau profesionişti. Când i-am prins, purtau amândoi mănuşi. Aşa că n-o să găsim niciun fel de amprente pe porcăriile astea. Uite-aici! strigă deodată în culmea încântării, scoţând din cufăr o statuetă albă de alabastru. Ce zici ce porcărie, Vasek, nu?

Locotenentul nu dăduse chiar într-atâta uitării cultura clasică însuşită cândva pe băncile şcolii, ca să n-o fi recunoscut pe dată pe soţia regelui spartan Tyndar, odihnindu-se în braţele lui Zeus, care, în împrejurarea respectivă, avusese perfidia să se metamorfozeze în lebădă.

O nouă idee îi străbătu mintea.

— Păstrarea unor asemenea porcării ar trebui pedepsită prin lege, rosti visător miliţianul cel gras, a cărui atenţie însă fu atrasă o clipă mai târziu de un alt obiect.

— Sau asta... ce-o fi asta?! scoase el la lumină altă statuetă. Măi Vasek, ăsta să ştii că e Franta Jeřábek, îl ţii minte? Îl ţii minte? La cursul de înot... Burtosul izbucni în râs, şi sergentul cel slăbănog privi şi el cu interes statueta. Aceasta îl reprezenta pe Priap, zeul fecundităţii la grecii antici, iar de celălalt personaj legendar – Jeřábek – amintea, nici mai mult nici mai puţin, decât prin dimensiunile membrului viril; altă trăsătură caracteristică n-avea.

Locotenentului îi veni o nouă idee, destul de vagă, dar care, legată de cea de adineaori, constituia un început de deducţie.

Privi din nou statueta din lemn aurit a sfântului, pe

care burtosul o pusese deoparte, părându-i-se absolut neinteresantă.

Apoi aruncă o privire în registrul de pe ghişeu.

SANCTUS SIDONIUS

Un nume latin.

ZD. FARKAŠ

Un nume slovac.

În Slovacia, după cum ştia eruditul locotenent, până într-o epocă relativ recentă, limba oficială fusese latina.

Zd. este prescurtarea uzuală a numelui de botez *Zdeněk.*

Zdeněk este forma cehizată a numelui latin *Sidonius.*

Şi cum e un nume incomod, mult prea lung, demodat, cu o terminaţie potrivită mai degrabă pentru a fi rostită în cuprinsul unei rugăciuni, sau unui act de penitenţă decât ca alint pe buzele unei femei, de ce aceasta, în efuziunile ei amoroase, nu l-ar înlocui cu diminutivul Sidi?

Sidi ar fi deci cel care trebuie, „din oră în oră, să întrebe dacă nu i-a fost găsită maşina?”...

Asta zic şi eu deducţie, se felicită locotenentul.

— Şi cum îţi spuneam, erau nişte mucoşi, dar de lucrat, lucrează cu mănuşi, oftă miliţianul cel gras, înfundându-şi cascheta pe cap. Tineri de tot, dar profesionişti ai naibii!

Locotenentul, dus pe gânduri, introduse mâna în valiză, din care, între timp, cei doi miliţieni scoseseră toate statuetele, înşirându-le pe ghişeu. Valiza era

căptuşită cu hârtie cafenie de ambalaj. Locotenentul o trase afară şi se uită pe spatele ei. Adresa, caligrafiată stângaci, cu pastă, îi sări în ochi;

Stimatului domn
dl. Alois Bróda,
Praga – Žižkov
Na Majzlovce 7
etajul 3 în curte.

— Nu erau profesionişti, zise locotenentul, mohorât.

Miliţienii îl duseră apoi la Žižkov cu maşina, şi fiindcă, tot drumul sporovăită între ei, nu avu răgaz să-şi mistuie gândurile. Poate de aceea şi era, în străfundul sufletului, atât de frământat.

Coborî în strada Na Majzlovce, şi în timp ce miliţienii băteau în poarta casei dărăpănate de la numărul 7, care rămânea ca moartă, coti după colţ pe Strada Adăpostită şi, în lumina lunii, tăie cu paşi mari peste un maidan presărat cu cutii de conserve, hârtii şi prezervative folosite spre cele câteva case izolate de sus, de pe deal, alcătuind laolaltă strada Crângului. Era aproape nouă şi jumătate, şi locotenentul îşi dădu seama, cu un sentiment de uşurare amestecată cu deznădejde, că fata n-avea cum să-l aştepte mai mult de două ore.

Numărul 3 de pe Crângului era o căsuţă muncitorească sărăcăcioasă, cu două ferestre şi o uşă la mijloc. Ferestrele erau întunecate, dar când se apropie, locotenentul văzu licărind înăuntru o luminiţă, care se mişca de ici-colo.

Prin fereastra de la parter, putea fără nicio

dificultate să se uite în casă. Ceea ce şi făcu, şi se întristă în aceeaşi clipă, căci spectacolul care i se oferi era dintre cele mai jalnice.

Încăperea în care se uita era mică, dar confortabilă şi surprinzător de modern mobilată. Conul de lumină al unei lanterne de buzunar i-o descoperea bucăţică cu bucăţică. După ce ochii i se deprinseră cât de cât cu întunericul, îşi dădu seama că pe studioul de lângă perete e trântit cineva, legat fedeleş şi cu un căluş în gură. O altă mogâldeaţă era aşezată în fotoliu. Silueta de pe fotoliu era un bărbat, cealaltă, cea de pe studio, o femeie – lanterna, trecând deasupra picioarelor, făcu să sclipească ciorapii de nylon. Cel care examina camera la lumina lanternei, de fel preocupat de dezordinea pe care o provoca, era de asemenea un bărbat. Tocmai inspecta conţinutul şifonierului, şi în lumina lunii se vedeau zburând în toate părţile norişori albi, roz şi bleu de lenjerie intimă de damă, ca nişte fluturi uriaşi.

Un ornic mare de pe comoda de culoare deschisă arăta ora zece fără un sfert.

Locotenentul oftă, se retrase de la fereastră şi examină împrejurimile. Casa era înconjurată de o grădiniţă; gardul, scund, nu reprezenta un obstacol serios. Locotenentul îl trecu cu uşurinţă şi ajunse astfel la intrarea de serviciu. Apăsă pe clanţă şi uşa se deschise. Răcoarea jilava a unui coridor fără ferestre îl izbi în faţă.

Scoase şi el lanterna de buzunar şi păşi tiptil înăuntru. Se opri lângă uşa din dreapta şi îşi lipi ochiul de gaura cheii, în câmpul său vizual apăru spatele intrusului, care era aplecat deasupra sertarului de jos al comodei. Asta îi convenea de minune locotenentului. Duse mâna sub braţ, scoase – pentru

a doua oară în seara aceea – pistolul plat, apăsă uşor clanţa şi deschise brusc uşa. Individul, care se întoarse fulgerător, fu orbit de conul de lumină.

— Sus mâinile! rosti locotenentul posomorât.

Numai că individul cestălalt avea o vocaţie banditească mai pronunţată. Se comportă la fel ca un gangster din Chicago. Se năpusti sălbatic asupra locotenentului, şi fiindcă acesta, ca întotdeauna, n-avu inima să tragă, se luară la trântă.

Lupta nu dură mult. Individul era vânjos, dar cum nu cunoştea nici figurile elementare de jiu-jitsu, nu putea reprezenta un adversar serios pentru locotenentul Borůvka, fost profesor de educaţie fizică.

După ce îi legă cu grijă mâinile la spate, folosindu-se de cordonul unui halat bărbătesc de mătase aruncat pe jos, aprinse lumina şi se apropie de studio ca să se apuce de o treabă mai plăcută – eliberarea victimei. Cu atât mai plăcută, cu cât constată că persoana de pe studio e o femeie tânără, cât se poate de atrăgătoare, care scoate în evidenţă nişte rotunjimi în faţa cărora rămâi indiferent, şi nu ca regulă generală, abia după vârsta de şaptezeci şi cinci de ani.

O dezlegă, îi scoase cu un gest delicat căluşul din gură şi-i zâmbi.

— Vă mulţumesc, rosti, într-o slovacă melodioasă, atrăgătoarea femeie. Bătrânul criminalist se întoarse spre bărbatul din fotoliu.

Acesta era un omuleţ pirpiriu. Locotenentul îl dezlegă şi pe el în doi timpi şi trei mişcări, dar tocmai când se îndrepta din şale, văzu deodată negru înaintea ochilor, pentru ca apoi, din întunericul care-l învăluise, să ţâşnească un roi de stele verzi şi roşii. Se răsuci anevoie şi zări cum femeia, înarmată cu un

minuscul spărgător de nuci, se pregăteşte să-l lovească în scăfârlie a doua oară.

În ciuda faptului că fusese luat prin surprindere, nici dezarmarea femeii nu constitui o problemă pentru bătrânul criminalist. O prinse de braţul fragil şi, cu toate menajamentele posibile, îi smulse arma din mână. Altcineva însă îl apucă de gât pe la spate şi nişte pumnişori neputincioşi începură să-l izbească în cap. Mai mult de două steluţe verzi nu izbutiră să scapere însă, locotenentul executând figura numită cuprindere prin cădere înainte şi trântind la pământ stârpitura aceea pirpirie cu atâta putere, încât omuleţul nici măcar nu mai încercă să se ridice.

Locotenentul se trase într-o parte.

— Potoliţi-vă! zise el pe un ton aproape duios. Ce v-a apucat, oameni buni?

Se uită pe rând la cei trei, dar conclavul păstra o tăcere duşmănoasă. Cu toate că şi între ei îşi aruncau priviri ameninţătoare, în faţa locotenentului se simţeau solidari, ca nişte veritabili gangsteri.

— Bine... oftă locotenentul. Atunci, s-o luăm după tipic!

La zece treizeci, după un interogatoriu complicat şi penibil, aflase totul. Era un deplorabil caz de şantaj; o cursă de o naivitate strigătoare la cer, în care însă au căzut şi probabil vor mai cădea şi de aici încolo chiar şi oamenii cei mai înţelepţi, victime ale acelei triste slăbiciuni omeneşti provenite dintr-o insuficientă disciplină morală şi dintr-o anume activitate glandulară: vechii truveri o botezaseră, cu un termen romantic, dragoste.

Bărbatul, care crease toată harababura aceea în

mica dar confortabila locuinţă, ocupa o funcţie importantă într-un minister oarecare şi îl puteau aştepta două cariere: care dintre ele avea să se realizeze depindea de rezultatul cercetărilor sale febrile.

Putea fi o carieră strălucită, căci bărbatul, însurat cu fiica unui personaj foarte respectat şi suspus, nu era câtuşi de puţin un incapabil, avea o origine socială acceptabilă şi o putere de muncă remarcabilă, aşa că nu se putea spune că ascensiunea sa rapidă s-ar fi datorat exclusiv protecţiei. Dar cariera sa putea fi, pe de altă parte, şi infinit mai puţin strălucită, dacă nu cumva l-ar fi aşteptat chiar o coborâre vertiginoasă pe scara ierarhică, şi asta fiindcă fiica acelui personaj suspus era de o gelozie feroce. Iar femeiuşca înzestrată cu forme irezistibile, care încercase să-l doboare pe locotenent cu micuţul spărgător de nuci, deţinea anumite scrisori; funcţionarul din minister făcuse imprudenţa să i le scrie în iarna trecută, într-o epocă când i se păruse că pentru ca existenţa să-i fie cât de cât suportabilă nu se putea lipsi cu niciun preţ de formele acelea fermecătoare, deşi, la o privire mai atentă, cât se poate de banale, la sfatul omuleţului, pe numele său Sidi Farkaš, femeia se hotărâse să facă uz de acele scrisori, întrucât, la rândul lui, domnul Farkaš, deşi nedăruit în ceea ce-l privea cu niciun fel de forme, exercita asupra femeii o putere tiranică, în bună măsură inexplicabilă. În disperare de cauză, funcţionarul recursese la violenţă. Sidi încercase să-i vină în ajutor acolitei sale în urma convorbirii telefonice întrerupte – al cărei martor, datorită unei atingeri de fire, fusese şi locotenentul Borůvka – dar fără succes. Şi fiindcă cei doi crezuseră că

locotenentul este o altă victimă a lor, fie un alt şantajist, în orice caz un individ ostil lor, de cum se văzuseră eliberaţi din situaţia înjositoare în care se găseau, nu pregetaseră să încerce să-l lichideze.

Aşadar, la zece treizeci, locotenentul aflase tot ce voia să afle. La zece patruzeci, străbatea pentru a doua oară maidanul bătut de lună presărat cu hârtii, cutii de conserve goale şi prezervative folosite, ducând în buzunar scrisorile fatale, pe care, o dată ajuns în biroul lui, avea de gând să le distrugă. Iar în sinea sa, medita plin de întristare asupra avantajelor morale şi practice ale fidelităţii conjugale.

La ora unsprezece, intră în birou şi deschise fereastra. Luna, care, între timp, ca urmare a unor bizare schimbări în atmosferă, luase o culoare verzuie, atârna deasupra acoperişurilor din olane ale oraşului tăcut şi lumina faţada scorojită a bisericuţei de peste drum; lumina, fireşte, şi silueta vetustă a sfântului de ipsos.

Locotenentul oftă şi gândul lui zbură la fata cu coc fermecător şi cu gâtul de lebădă; se gândi apoi la nevastă-sa cea atât de cicălitoare, căreia îi era credincios de optsprezece ani. Se gândi şi la Věra Selucká, şi la funcţionarul din minister, pe care, în urmă cu o jumătate de oră, îl salvase de consecinţele unei infidelităţi compromiţătoare.

Oftă din nou. Şi iarăşi îi zbură gândul la fata cu gât de lebădă, simţind cum i se înstăpâneşte în suflet un simţământ de uşurare amestecat cu părere de rău. Era unsprezece şi zece. Cu siguranţă, îşi zise el abătut, dar şi uşurat, a avut destulă minte şi s-a dus acasă...

Numai că fata se pare că n-avea niciun dram de

minte. Când locotenentul formă numărul vinăriei „La motan”, nici nu trebui să se ostenească prea mult ca s-o descrie.

— Da, domnişoara vă mai aşteaptă! îl informă un glas de chelner care se voia şmecheros. O clipă!

În clipa aceea de aşteptare, printr-un proces psihologic obscur, locotenentul Borůvka îşi retrăi întreaga viaţă. Fu cuprins, din senin, de o emoţie insuportabilă, de un soi de angoasă. De ce, n-ar fi putut spune.

— Tovarăşul locotenent? se auzi în receptor un glas cântat, cu un timbru liric.

— Da, răspunse locotenentul răguşit.

— Credeam ca nu mai veniţi, spuse încet fata. Făcu o pauză. Locotenentul îşi auzea bătăile inimii. Apoi din nou, vocea de la celălalt capăt al firului, vicleană, insistentă, tandră, o voce de pisică sau de şarpe. De şarpe cu Ş mare: Veniţi!

— Eu... făcu răguşit locotenentul; privi disperat pe fereastră şi îl cuprinse un regret, o teamă şi un dor atât de intens după liniştea sa sufletească pierdută, agravate de mustrări de conştiinţă, de lipsa curajului, de cine ştie ce încă, încât amuţi, şi când, după o clipă, fata şopti încet: „Alo?”, închise, ca un laş.

Privind din nou pe fereastră, îi sări în ochi sfântul acela scorojit. Se încruntă la el. „Du-te de te spânzură, mârâi printre dinţi. Te pricepi grozav, ce să zic! Tu, cu poruncile tale!” Apoi se ridică şi îşi spuse că s-a isprăvit cu aventurile. Începând de azi, între el şi fata aceea nu vor exista decât relaţii strict oficiale.

Nici măcar nu se va mai gândi la ea...

Îşi aminti, nu fără mândrie, cât de puţine elemente avusese la dispoziţie la începutul acelei nopţi aiurite, ce indicii insignifiante, şi cu toate acestea, printr-o

deducţie fantastică, ajunsese la rezolvarea fericită a cazului – da, şi totodată, şi îndărăt la apăsătoarea fidelitate conjugală...

Tresări.

Privi pe fereastră şi se încruntă.

Pesemne că iarăşi avea halucinaţii! I se păruse că sfântul de ipsos se strâmbă la el necuviincios.

„Fir-ar să fie, îşi spuse în gând, de unde am mai scos-o şi pe asta, că a fost o deducţie la mijloc?...”

Crimă orizontală

— Raport privind elucidarea cazului crimei orizontale, îi dictă funcţionarei cu coc monumental locotenentul Borůvka, care avea o slăbiciune pentru titlurile pompoase. În ziua de douăzeci mai...

— Tovarăşe locotenent...

— Ce este?

— Nu vă supăraţi, orizontal se scrie cu z sau cu s?

— S-ar cuveni să ştii, o repezi locotenentul, morocănos. Purtându-se grosolan cu fata, voia să se elibereze de mustrările de conştiinţă care-i rămăseseră de pe urma acelei nopţi de nebunie, nu prea îndepărtată în timp. Presupun că ai învăţat la şcoală.

— Da. Numai că...

— Atunci scrie aşa cum e corect în cehă.

— Da. Dar orizontal...

Locotenentul trânti carnetul cu notiţe pe masă şi, la tonul grosolan de adineauri, găsi de cuviinţă să adauge şi o ironie din cele mai antipatice:

— Ştii ce, tovarăşă? Du-te de te uită în dicţionar! Şi vino pe urmă şi scrie!

Fata se aplecă peste claviatura maşinii, proptindu-şi capul pe fermecătorul gât de lebădă. Locotenentul simţi un junghi în inimă, de aceea continuă cu un glas cam behăitor:

— În ziua de douăzeci mai, la ora şapte şi douăzeci şi cinci, Božena Potěšilová a anunţat telefonic un asasinat comis în strada Neruda nr. 32. Victima a fost găsită de noi zăcând pe spate în pat, cu un pumnal

înfipt în ochiul drept, cu capul odihnindu-se pe urechea dreaptă, în poziţie orizontală, în direcţia ferestrei.

— Eu nu înţeleg, piui fata.

— Preferi să-ţi dictez în nemţeşte? se răsti locotenentul. Baba zăcea pur şi simplu pe spate, cu capul puţin întors spre dreapta şi în ochi avea înfipt un pumnal. Ce găseşti de neînţeles în asta?

Dar, reconstituind scena în minte, trebui să recunoască în sinea lui că nu se exprimase precis.

Obiectul înfipt în ochiul drept al bătrânicii sfrijite nu era chiar un pumnal, şi, de aceea, locotenentul mârâi spre fată să menţioneze în josul paginii că schiţa armei ucigătoare este anexată. O desenă mai târziu, cu propria lui mână:

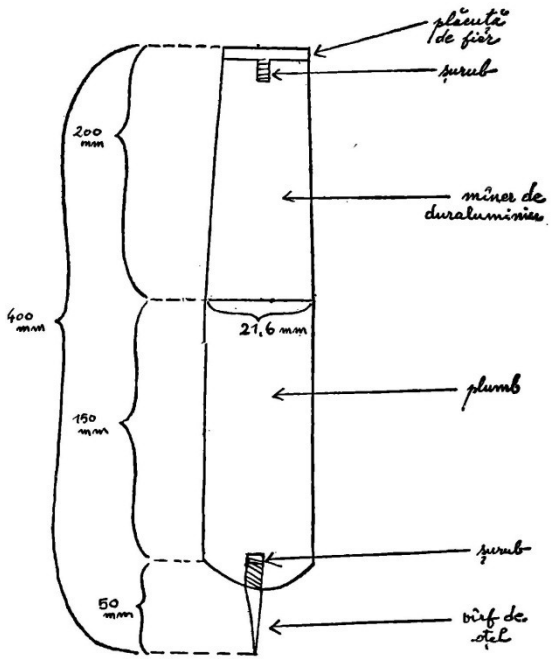

Iar apoi, cu ochii mijiţi, reconstitui întâmplarea în toate amănuntele ei.

Bătrânica, rigidă ca un butuc, zăcea pe un pat larg, drept la mijloc, cu capul sprijinit pe o pernă mică şi subţire. La spatele ei, deasupra tăbliei patului, până unde putea să ajungă cu mâna ei descărnată, atârna, la capătul unui şnur, un întrerupător cu buton. Mânerul bizarului pumnal era îndreptat, aidoma unui sinistru deget arătător, direct spre fereastra casei de peste drum, perfect vizibilă, de la care un bărbat cu barbă, aplecat în afară, urmărea curios activitatea miliţiei. Încăperea, o odaie spaţioasă la etajul al treilea al unei case înguste din secolul al XVIII-lea, era ticsită de mobilă demodată şi de tot felul de fleacuri – lămpi, sfeşnice şi vaze, amintind mai degrabă a hală de vechituri decât a odaie de locuit. În aer, în ciuda faptului că fereastra era deschisă, se simţea un iz acrişor.

— În poziţia asta aţi găsit-o azi dimineaţă, domnule profesor? se adresă locotenentul Borůvka unui găligan care, cu o expresie de groază întipărită pe chip, se aţinea într-una la un pas în spatele lui.

— Da. Cumnata mea i-a adus micul dejun, dar când a bătut la uşă, nu i-a răspuns. Uşa era încuiată pe dinăuntru, aşa că ne-am gândit, ştiţi... nu cumva să fi păţit ceva peste noapte. Înţelegeţi, avea optzeci şi cinci de ani... şi... Cumnata, de spaimă, nu mai ştia ce să facă, eu am trimis-o după un vecin, pe urmă am spart cu toţii uşa şi...

Bărbatul arătă cu capul spre uşa veche, sculptată, care atârna strâmbă în ţâţâni.

— Şi pe urmă aţi trimis-o imediat pe cumnata dumneavoastră să ne telefoneze. N-aţi mişcat nimic de la locul lui?

— Nimic. Vecinul a stat aici tot timpul, nu-i aşa, domnule Kemr?

Un bărbat cărunt, îmbrăcat într-o cămaşă în dungi, care stătea mai deoparte, confirmă dând din cap.

— Nu voiam să-l las pe domnul profesor singur, zise.

— Fereastra n-aţi deschis-o dumneavoastră?

— Nu. Mama, de cum se împrimăvara şi până toamna târziu, dormea cu fereastra deschisă. Îi plăcea aerul curat, zise vlăjganul.

— Şi întotdeauna dormea aşa, pe spate?

— Întotdeauna exact în poziţia asta. Spunea că dacă dormi pe stânga, apeşi pe inimă, iar dacă dormi pe dreapta, apeşi pe ficat. Şi că sub cap e bine să ai o pernă cât mai subţire.

— Într-un cuvânt, era o femeie pedantă?

Profesorul – îl chema Petr Potěšil – zâmbi trist.

— În unele privinţe, da. Se poate spune că respecta un regim de viaţă foarte strict.

— Păi, cred şi eu, interveni, neîntrebată, o femeie uscăţivă, care părea să fi fost cândva destul de frumoasă. Optzeci şi cinci de ani, noi, ce mai, n-o să apucăm să trăim atât!

Locotenentul Málek i se adresă aspru:

— Ce vă face să credeţi asta, tovarăşă? întrebă el pe un ton ameninţător.

— Necazurile, alergătura... Ea a trăit fără griji. Nu lăsa să se atingă nimeni de tabieturile ei!

— Božka, o întrerupse un alt bărbat, care semăna la înfăţişare cu profesorul, numai că era ceva mai scund. Despre morţi numai...

— Nu, nu! i-o tăie locotenentul. Zicala asta nu e valabilă în cazul unei anchete. Ce voiaţi să spuneţi, tovarăşă?

Femeia făcu o grimasă.

— Uitaţi-vă la locuinţa asta! spuse ea cu un accent de ură. Două chichineţe, sufrageria şi hardughia asta. Aici locuia ea, iar în chichineţe locuiam noi ceilalţi, toţi. Eu cu Pavel avem trei copii mici, iar Petr cu Máňa doi. Sufrageria nu aveam voie s-o transformăm în cameră de locuit. Era obişnuită să ia prânzul acolo, era obişnuită să cineze acolo, era obişnuită să stea toată după-masa acolo. Iar aici, în camera asta, copiii nu aveau voie să intre. Ce mai tura-vura, bătrâni sunt uneori insuportabili.

Málek se uită semnificativ la locotenent. Acesta îi întoarse privirea. Cazul începea să se contureze limpede. Chiar prea limpede.

Neclar rămânea doar faptul că uşa fusese închisă pe dinăuntru.

— Să recapitulăm, oftă locotenentul. Dumneavoastră, domnule profesor, împreună cu soţia şi cu cei doi copii, locuiţi în camera mai mică, aceea care dă în curte, iar dumneavoastră, domnule inginer, tot cu soţia şi cu trei copii, în camera mai mare, care dă în stradă. Iar bunica, singură, aici, în camera asta mare...

— Da, aprobă din cap inginerul Pavel Potěšil şi înghiţi în sec.

— Hm, făcu locotenentul. Cercetă camera din priviri. Era o încăpere înaltă, cum sunt de obicei încăperile în casele vechi; de plafonul murdar spânzurau pânze de păianjen şi, de-a valma, vreo câteva lustre antediluviene. Pe mese şi piedestaluri erau îngrămădite lămpi de bronz, sfeşnice, statuete de alabastru prăfuite, pe o comodă se afla un ornic mare, iar pe pereţi atârnau o groază de tablouri vechi. Hală de vechituri! Bărbatul de vizavi se aplecase şi

mai tare peste pervaz şi se zgâia peste drum în chipul cel mai neobrăzat.

— Hm, mormăi locotenentul. Cine a fost ultimul care a văzut-o pe răposată în viaţă?

Inginerul Potěšil fusese ultimul care o văzuse. În jurul orei nouă seara, îi adusese un pahar cu lapte la pat. Acest pahar ţinea de ritualul medical al bătrânei doamne, şi cele două familii îndeplineau cu schimbul îndatorirea de a i-l oferi. Inginerul pusese paharul pe noptieră şi ieşise. Auzise cum, în urma lui, bătrâna – ca în fiecare seară – întoarse de două ori cheia în broască; el, pe urmă, o ştersese la bodegă. De multă vreme nu mai putea suporta să-şi petreacă serile în sânul familiei. Locotenentul Borůvka îl înţelese perfect.

— Prin urmare, dumneavoastră sunteţi ultimul care a fost la ea. Ceilalţi au văzut-o pentru ultima oară la cină?

— Nu, interveni profesorul Potěšil. După cină – ea se şi retrăsese în camera ei – m-am dus să iau apă la bucătărie şi m-a chemat la ea.

— Pentru ce?

— Fără vreun motiv special. Mi-a povestit, sărmana, o istorie încâlcită, cum că copiii i-ar fi ascuns ochelarii, că domnul inspector silvic îi îndeamnă la rele şi mi-a ţinut o scurtă predică despre bună creştere.

— Pe urmă, aţi plecat şi abia după aceea s-a dus la dânsa domnul inginer, cu laptele?

— Da.

— Hm, mârâi din nou locotenentul şi îndreptă privirea spre bărbosul din casa de vizavi. Acesta – să i se fi părut doar? – rânjea la el. Încă ceva, se întoarse

locotenentul spre vecinul în cămaşă zebrată. Dimineaţa, când aţi spart uşa, lumina în cameră era aprinsă sau stinsă?

— Stinsă, declară martorul hotărât. Nu ne-am atins de nimic, cu atât mai puţin de comutator.

Locotenentul mai aruncă o privire spre omul cel curios de vizavi.

— Cine e? îl întrebă pe profesor.

Profesorul zâmbi.

— Domnul inspector silvic, zise. Cel ce-i instigă, aşa pretindea mama, pe copiii mei. E pensionar şi locuieşte la fiică-sa, văduvă. Avea nişte certuri cumplite cu mama.

— Se certau? Cum aşa? Se vizitau?

— Nu, nu se vizitau. Se certau peste stradă, explică profesorul zâmbind subţire. De ce se certau, Dumnezeu ştie! Probabil de plictiseală. În definitiv, întrebaţi-l pe el.

Málek clipi din nou semnificativ spre locotenent.

— O s-o facem şi pe asta, zise locotenentul. Acum, vă rog să treceţi alături.

— E clar, izbucni Málek, după ce se închise uşa. Baba le ocupa spaţiul, trebuiau să se descotorosească de ea. Aşa că au ticluit lucrurile în aşa fel ca să pară c-a făcut-o silvicultorul, de vizavi: camera încuiată pe dinăuntru, arma crimei parcă anume făcută să fie aruncată de la distanţă. Bagă de seamă: vârf ascuţit de oţel, partea dinainte grea, de plumb, aerodinamică, cea din spate uşoară, din duraluminiu, ce mai, parcă s-ar fi inspirat după jocul ăla, ştii, cu săgeţile azvârlite la ţintă, unde mai pui certurile peste stradă...

— Dar camera era într-adevăr încuiată pe

dinăuntru, îl întrerupse locotenentul.

— Aşa pretind ei!

— Vecinul de asemenea!

— Uite ce este, Josef, şi Málek rânji cu un aer atotştiutor, dacă-i scuturăm niţel, unul câte unul, ştii, un mic interogatoriu încrucişat, pariez că praful s-alege din minciunica uşii încuiate. S-au înţeles cu vecinul!

— Nu ştiu, zise locotenentul Borůvka. Cheamă-l încoace.

— Da. Era încuiată, confirmă bărbatul cel cărunt, dând din cap hotărât. Am avut grijă sa mă uit eu însumi pe gaura cheii: cheia era pe dinăuntru. Pe urmă, i-am ajutat să spargă uşa.

— Nu minţi! răcni la el, pe nepusă masă, adjutantul. Cum ar fi putut să fie încuiată pe dinăuntru, când cineva i-a venit de hac acolo, înăuntru?

— Nu zbiera la mine, tovarăşe, rosti cu demnitate bărbatul în camaşă cu dungi. Dacă nu poţi să te caţeri pe cornişă, fă bine şi uită-te pe fereastră!

Málek roşi şi se uită, descumpănit, la locotenent. Locotenentul aprobă din cap. Málek se duse la fereastră şi se plecă în afară.

— Doamna inginer m-a rugat, continuă între timp martorul, pe un ton jignit, să-i ajut să forţeze uşa. N-aveam altceva de făcut, era încuiată.

Málek se întoarse de la fereastră cu o mină sfidătoare.

— Faţada e netedă, spuse. Cea mai apropiată fereastră se află la trei metri distanţă. Credeţi cumva că vreo muscă a comis crima?

— Asta trebuie să aflaţi dumneavoastră, i-o tăie martorul. Eu nu pot decât să declar sub jurământ că

uşa era încuiată şi că şi zăvorul era tras pe dinăuntru.

Cei doi miliţieni, fără voia lor, se uitară la uşă. Pe uşa sculptată strălucea un zăvor masiv, cu limba ruptă, bineînţeles, care atârna batjocoritor într-un singur şurub.

— Să fie oare bărbosul de vizavi? medită cu glas tare Málek. Să fi aruncat pumnalul? De la o asemenea distanţă? Cu asemenea precizie? Nu! Cineva îşi bate joc de noi!

— Nu prea seamănă toate astea a bătaie de joc, mârâi locotenentul, uitându-se la bătrâna moartă. Dar să fie în stare cineva să arunce chestia asta de peste drum – bătrânul criminalist cântărea în palmă arma ucigaşă, pe care doctorul Seifert o extrăsese cu grijă într-o basma – nu, nu cred nici eu... Doar dacă...

Tăcu. Locotenentul aşteptă o clipă, apoi întrebă iritat:

— Doar dacă ce?

— Ai citit *Pumnalul de aluminiu* de Austin Freeman?

— Aoleu! se strâmbă Málek. Iar romane poliţiste!

— Da, iar, zise locotenentul. E acolo o situaţie identică. Asasinul lansase, tot aşa, de peste drum, cu o muschetă veche, un pumnal de aluminiu.

— Asta-i bună!

Locotenentul Borůvka oftă şi zise:

— Nu ştiu ce ţi se pare curios. Oricum, hai să mergem să-i facem o vizită inspectorului silvic.

Pe bărbos îl bucură vizibil venirea miliţiei.

— Poftiţi, domnilor, vă stau la dispoziţie. Aşadar, i-a venit cineva de hac babei? Bine a făcut! Păcat că n-a făcut-o mai demult!

— Nu e frumos să vorbiţi aşa, se încruntă

locotenentul.

— Frumos, urât, rânji unchiaşul, asta e. Era o babă ţicnită, şi-mi pare bine.

— Dumneavoastră o uraţi? aruncă Málek o întrebare profund inteligentă. Bătrânul îi făcu cu ochiul şmechereşte, şi faţa – sau atât cât i se mai vedea din faţa năpădită de barba aceea stufoasă, ca a lui Krakonoš[18] – i se lumină de un zâmbet fericit.

— Sunt suspect? întrebă el în culmea încântării. Foarte suspect? Mă suspectaţi că aş fi comis eu crima?

— N-am spus asta, zise Borůvka.

— Să ştiţi că aş fi avut motive s-o fac! stărui moşneagul. De câte ori n-am vrut s-o omor! Vedeţi flinta aia de colo? arătă el spre o frumoasă puşcă de vânătoare, cu încrustaţii metalice, agăţată pe perete. De câte ori nu mi-a venit s-o încarc şi...

— Când aţi văzut-o ultima oară în viaţă? îl întrerupse locotenentul.

Bătrânul miji ochii şmechereşte.

— Păi, înainte s-o omor...

— Şi când a fost asta?

— Aseară, răspunse prompt bărbosul. Vin de la televizor – fiică-mea îl ţine alături, în bucătărie – şi văd că peste drum e lumină. Baba stă lângă uşă cu fiu-său, cu profesorul, şi îl bate la cap. Pe urmă, el iese, baba se fâţâie niţel prin cameră, atunci, am luat flinta din cui... Moşul îşi frecă palmele satisfăcut, iar ochişorii îi sclipiră în cap. Locotenentul îl observa mohorât. Dar când să trag, s-a băgat pe fir feciorul celălalt, inginerul sau ce naiba o fi. Îi aducea babei lăptic. Aşa că a trebuit să aştept oleacă, până ce baba

[18] Krakonoš – personaj din mitologia cehă, stăpân al munţilor Krakonoše, din nordul Cehiei.

l-a băut; flinta însă era încărcată şi pusă aici, pe fereastră. Ei, şi pe urmă baba se culcă... de emoţie, bătrânului îi ardeau obrajii – ochesc, şi taman în momentul când ochesc, mutra aia scârboasă, de maimuţă, întoarce capul şi se uită fix la mine, cu ochii ei hrăpăreţi. N-ar fi trebuit să facă una ca asta, domnilor! Poate m-aş fi răzgândit, dar când i-am văzut privirea de cămătăreasă, ce mai tura-vura – moşul mimă în gol, cu arătătorul, gestul descărcării puştii – am apăsat, şi gata!

Adjutantul Málek păşi ameninţător spre bătrânul care îl privea avid şi-i întindea îndatoritor mâinile împreunate.

— Da! Puneţi-mi cătuşele. Repede! Ce-or să se mai mire vecinii! adăugă. Prin Malá Strana mă duceţi pe jos? întrebă el excitat. Credeţi că *Vecĕrni Praha*[19]*...*

Adjutantul, parcă fascinat, duse într-adevăr mâna la buzunar.

— Pavel, stai puţin, îl opri locotenentul, uitându-se posomorât la moşneagul care nu mai putea de bucurie. Spuneţi-mi încă ceva, domnule inspector silvic: după ce aţi tras cu puşca de vânătoare, cum aţi stins lumina din dormitor?

Moşneagul se holbă la bătrânul criminalist şi zâmbetul îi pieri încetul cu încetul de pe faţa bărboasă.

— Aşa e, zise el dezamăgit. Nu m-am gândit la asta. Ştiţi cum se întâmplă, domnule chestor; orice criminal comite câte o greşeală, cât de mică...

Enigma acelei împuşcături miraculoase nu-i dădea pace locotenentului, aşa încât, înainte de a se duce la

[19] *Vecĕrni Praha* – ziar de seară praghez.

masă, scoase din mica bibliotecă din cabinetul său lucrarea intitulată *Balistica externă şi internă* şi o deschise, plin de speranţă. Dar dând, chiar în prima pagină, de fraza: „În sistemul de coordonate x, y pentru coordonata punctelor de pe parabola traiectoriei în vid este valabilă relaţia:

$$x^{(0)} = v_0 \cdot \cos \varphi \cdot t \quad y^{(0)} = v_0 \sin \varphi \cdot t - \frac{g}{2} t^2.$$

închise contrariat cartea şi se duse acasă să mănânce. Aici, după un schimb viu de cuvinte cu fiica sa Zuzanka, care făcuse imprudenţa să-i dea la semnat carnetul de note, căzu pe gânduri şi, drept pedeapsă, îi ceru fetei să calculeze, la cercul de matematică, la care trebuie să se ducă în după-amiaza aceea, câte atmosfere sunt necesare ca să expulzeze pe ţeava unei arme cu un diametru de 21,6 mm un proiectil cântărind 500 g, astfel ca la o distanţă de 12 m să cadă cu o viteză de 6 m/sec.

Zuzanka, care n-avea habar de matematică şi deci nu putea ghici dacă problema e uşoară sau grea, o şterse la cercul de meditaţii condus de domnul doctor în ştiinţele naturii Pavel Lavecký. Nici nu-i trecea prin minte că de data asta tatăl ei se bizuie mai degrabă pe eficientul ajutor al domnului doctor în ştiinţele naturii decât pe talentele matematice ale fiicei sale.

Toate acele date – greutatea proiectilului, diametrul acestuia, precum şi viteza de cădere – le primise locotenentul, înainte de prânz, la laborator.

— Prostii, opiniase doctorul Seifert. Chestia asta e exclus să fi fost lansată dintr-o puşcă. S-a ciocnit de craniu cu o viteză relativ mică, maximum, să zicem,

cinci-şase metri pe secundă. Altfel ar fi arătat craniul acela bătrân dacă ar fi fost izbit de un proiectil ca ăsta. Ar fi fost făcut zob. Vezi-ţi de treabă, Josef! Arma a fost lansată cu mâna goală.

— În afară de asta, nu sunt nici urme de praf de puşcă, se amestecă în discuţie dr. Hejda, chimistul laboratorului.

Locotenenţul ridică spre el o privire timidă.

— Dar dacă – ştii, aşa procedează uneori sinucigaşii – dar dacă, înainte de a trage, a turnat apă pe ţeavă, în cazul acesta, urmele de explozie...

— Auzi tâmpenie! îl întrerupse specialistul în balistică Jandáček. Ca să lansezi cu o armă de foc un proiectil de o jumătate de kilogram, e nevoie de un tun ceva mai mic, cu o puşcă de vânătoare, nu faci nimic. E adevărat, calibrul coincide perfect, dar îţi spun că e nevoie de un tun. Puşca n-ar rezista.

Dar locotenentul nu voia să se dea bătut.

— Sau, se apucă el să clipească des din ochi, absenţa urmelor de praf de puşcă s-ar putea explica şi prin... ştiţi, dacă ar fi tras cu ceva în genul puştilor cu aer comprimat...

Nu termină ce avea de spus. Jandáček, care se aşezase pe marginea biroului locotenentului, pufni în râs şi se săltă pe masă, zguduind-o cu râsul lui nebun.

— Domnilor! hohoti el. Chestia asta, Josef, să n-o mai spui niciodată! Mai ales de faţă cu şeful. Te-ar trimite să te ocupi de hoaţele de buzunare de la Bílá Labut'[20], dacă nu cumva ai păţi-o şi mai rău!

Locotenentul, roşu ca focul, nu mai puse nicio întrebare şi amuţi. Fără doar şi poate că totul nu era decât o prostie. La avizul negativ al colegilor se

[20] Bílá Labut' – mare magazin universal din Praga.

adăuga şi o altă enigmă: cum naiba ar fi putut criminalul să stingă lumina din dormitorul bătrânei, când conform depoziţiei inginerului Potěšil, cât şi celei a moşneagului atât de dornic de a fi arestat, lumina era aprinsă în momentul crimei – şi cine dracu ar fi putut să ochească pe întuneric?! „E o prostie, ce mai, de bună seamă cineva îşi bate joc de noi, ajunse locotenentul, fără să-şi dea seama, la concluzia adjutantului Málek. Încă un caz fantastic care se adaugă la cazurile fantastice de care am avut parte în cariera mea – şi când le povestesc nimeni nu mă ia în serios! Asta e, un caz fantastic, nu unul demn să fie trecut în analele serviciului nostru.

Dar, pe de altă parte, anumite indicii pledau totuşi pentru ipoteza balistică a locotenentului: uşa zăvorâtă pe dinăuntru, precum şi depoziţia portăresei, care, seara, în jurul orei nouă, auzise un zgomot, după toate probabilităţile o împuşcătură, ce răsunase pe strada Neruda. Zgomotul acela îl auziseră şi alţi martori demni de crezare. Numai că, îşi spuse locotenentul cu amărăciune, se putea tot atât de bine să fi fost şi eşapamentul unei maşini, căci acolo, pe strada Neruda, toate maşinile accelerează, ca să facă faţă pantei abrupte.

După ce Zuzanka plecă la cercul de meditaţii, locotenentul se tolăni cu un oftat dureros în fotoliul din faţa biroului său. Pentru moment, nu putea face altceva decât să mediteze şi să aştepte rezultatele exacte ale necropsiei şi examenelor de laborator. Nicăieri nu-i plăcea mai mult locotenentului să mediteze decât acasă. Se instală confortabil în fotoliu, închise ochii, puse mâinile împreunate la ceafă şi îşi răsturnă capul pe spate. Reconstitui în minte

hardughia aceea parcă bântuită de stafii, înţesată de tot felul de vechituri, cu patul spartan la mijloc, cu lustrele de bronz, cu statuetele din alabastru reprezentând păstori şi păstoriţe. Revăzu faţa aceea zbârcită, stafidită, ochiul în care era înfipt mânerul acelei arme bizare, chipul crispat de rictusul morţii – şi se cutremură. Parcă ar fi avut înaintea ochilor coperta unui roman poliţist american. Şi mânerul acela al armei, îndreptat orizontal, într-un punct precis, fereastra deschisă...

Deodată, deschise brusc ochii şi şi-i aţinti în tavan, bălţat de un soi de pictură abstractă, rezultatul neglijenţei vecinului de deasupra, care, cu câteva luni în urmă, plecase de acasă uitând să închidă apa la baie. Strânse tare pleoapele, apoi deschise iarăşi ochii. Sări în sus, parcă speriat de o idee ce-i venise, şi se repezi la mica bibliotecă a Zuzankăi, din colţul opus al camerei. Deasupra rafturilor, el, într-un elan pedagogic demn de toată lauda, atârnase portretul lui Komenský[21]; Zuzanka însă, mai târziu şi cu de la sine putere, îi alăturase lui Comenius fotografia unui alt bărbos, mult mai tânăr şi cu un banjo în mână. Se apucă să scotocească cu înfrigurare printre cărţile de şcoală ale fetei, până ce o găsi pe aceea pe care o căuta. O scoase îngândurat din raft şi se duse la birou. Învelitoarea din hârtie de ambalaj era acoperită cu desene groteşti şi frânturi de conversaţie scrisă, de neînţeles pentru locotenent, de genul: „La Čamrů, da?” sau: „Ştii?”(acelaşi scris), „Ştiu!”(scrisul Zuzankăi), „E grozav!”(iarăşi scrisul celălalt) şi „E!” (scrisul Zuzankăi). Printre ele, aproape că nu se mai

[21] *Jan Amos Komenský (Comenius)* (1592—1670) – reprezentant de seamă al culturii cehe din secolul al XVII-lea, scriitor şi filosof.

desluşea titlul: „Fizica pentru clasa a II-a cursul superior.” Locotenentul răsfoi o vreme cartea, apoi se apucă să studieze un anume capitol. Deschise un caiet, luă un creion şi, o oră încheiată, se îndeletnici cu nişte calcule încâlcite:

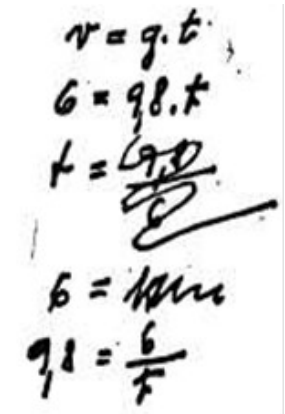

$\frac{t}{h} = 9,8 \cdot 6$

$t = 58,8$

$s = \frac{1}{2} g \frac{6t^2}{t^2}$

$s = 4,9 \cdot 58,8^2$

$58,8 \cdot 58,8$

2940
5504
5504

3554,4

$s = \frac{354554,4 \cdot 4,9}{}$

1516176
3190896

18,353,165 m = 18,353 Km

de la ~~ma~~ luna ~~18 Km~~ ???

Tocmai când ajunsese la calculul distanţei şi ştergea, scârbit, ultimul rând aşternut pe hârtie, se întoarse şi Zuzanka de la meditaţie.

— Ai făcut exerciţiul o întrebă el sever.

Zuzanka se strâmbă.

— Nu, tăticule.

— De ce?

— Astăzi a venit tovarăşul director. Domnul profesor Lavecký a trebuit să meargă la muncă patriotică. Iar tovarăşul director a spus, se hlizi Zuzanka, că îşi dă seama că pe tine, ca criminalist, te pasionează balistica, dar că el, ca profesor, are obligaţia să ne educe în spiritul coexistenţei paşnice între popoare, aşa încât e de părere că nu e indicat să ne înveţe matematica cu exemple din balistică...

— Aşa a spus? se oţărî locotenentul, întrebându-se în sinea sa dacă nu cumva domnul acela principial nu devenise pacifist militant găsind în vreun manual ecuaţia:

$$x^{(0)} = v_0 \cdot \cos \varphi \cdot t \; y^{(0)} = v_0 \sin \varphi \cdot t - \frac{g}{2} t^2.$$

Dar reflecţia o păstră pentru el şi îşi continuă interogatoriul;

— Ce-aţi studiat astăzi?

— Ecuaţii cu o necunoscută.

— Şi merge?

— Merge, zise obraznic Zuzanka, uitându-se provocator în ochii tatălui ei.

— Vedem, noi imediat, rosti tatăl, cu un glas prevestitor de rele. Şezi şi scrie. De la ce înălţime...

— Tăticule, voiam să mă uit la televizor. În program e...

— Taci din gură, aşază-te şi scrie!

— Tăticule...

— Până nu rezolvi ecuaţia, nici să nu te gândeşti la televizor! decise tatăl. Vedem noi imediat dacă cunoşti ecuaţiile cu o necunoscută! Scrie!

— Dar...

— SCRIE!!!! răcni locotenentul Borůvka cu toată puterea plămânilor. Tonul acela, cu care nu era deprinsă, o descumpăni pe Zuzanka, care se aşeză ascultătoare la măsuţa ei din colţul camerei, aruncă o privire nefericită spre bărbosul cu banjo şi se apucă să scrie.

— De la ce înălţime, îi dictă locotenentul, trebuie să cadă un corp cântărind o jumătate de kilogram, ca să ajungă la pământ cu o viteză de şase metri pe secundă. Ai scris?

— Am scris, miorlăi Zuzanka.

— Atunci, calculează! Eu mă duc alături să mă uit la televizor, ca să nu spui, ca altădată, că prezenţa mea te deranjează!

Ultima frază izvorâse din cea mai pură ipocrizie. Plecarea în camera cu televizorul ascundea un plan, bazat pe anumite observaţii asupra psihologiei Zuzankăi, mai ales în raport cu temele la matematică...

Începerea în care se afla televizorul era goală, doamna Borůvková era la o adunare de pionieri cu micul Pepiček, şi locotenentul, după ce închise uşa, se feri să se depărteze de ea şi îşi lipi urechea de placa din lemn lustruit. Pe faţă îi trecu o umbră de zâmbet. Calculul său fusese corect – nu cel de pe hârtie, care-i dăduse absurdul rezultat de optsprezece kilometri – ci cel referitor la comportarea Zuzankăi în minutele

următoare.

De după uşă, se auzi un zgomot slab, de parcă cineva ar fi întors arcul unui orologiu vechi; zgomotul se repetă în total de şase ori consecutiv şi dură de fiecare dată doar o fracţiune de secundă. Urmă un moment mai lung de tăcere, după care Zuzanka rosti încet:

— Olda? Salut! Ascultă... mi-a dat un exerciţiu... de matematică, se-nţelege, n-am voie să mă uit la televizor până nu-l termin... Olík, Olín! Nu eşti tu prietenul meu? Pentru tine e un fleac... hai, ia o hârtie şi un creion, mai repede... El e alături, se zgâieşte la Simonová, e mort după ea...

În spatele uşii, locotenentul, desemnat prin acel „el”, se întunecă la chip la menţionarea numelui Simonovei. Sperase că fiica sa nu observă interesul pe care i-l trezesc programele de televiziune în care apărea cântăreaţa respectivă. Dar, după cum se vede, se înşelase.

— Hai, scrie: de la ce înălţime trebuie să cadă un corp cântărind o jumătate de kilogram... dicta glăsciorul Zuzankăi, şi locotenentul asculta.

În alte împrejurări, ar fi intervenit energic împotriva unui asemenea mod de însuşire a cunoştinţelor, dar acum...

— Ce spui? o auzi pe Zuzanka. Ce? Că greutatea e inutilă? Cum? Că formula pentru legea căderii libere e aceeaşi, indiferent de masă? Ei, parcă nu l-ai cunoaşte! El şi tabla înmulţirii a uitat-o. Ce nevoie are de ea pentru criminalii lui?!

De cealaltă parte a uşii, locotenentul roşi uşor şi, înfuriindu-se, se duse să se aşeze în fotoliul din faţa televizorului. Şedea acolo cam de un sfert de oră, dar uitase să-l pună în funcţiune. Se auzi din nou

zgomotul acela discret foarte asemănător cu întoarcerea arcului unui ceas cu cuc, urmat apoi de vorba şoptită a Zuzunkăi. Un moment lung de tăcere, întreruptă doar de scrâşnetul pe hârtie al unui creion prost ascuţit.

— Mulţumesc, Olínek. Îţi rămân îndatorată! şopti în cele din urmă Zuzanka; şi din nou linişte, punctată de clinchetul uşor al telefonului, semn că receptorul fusese pus în furcă.

Locotenentul rămase visător, gândindu-se cu tristeţe în ce postură i-o fi apărând el fiicei sale; probabil în chip de babalâc, de domn bătrân mai mult sau mai puţin respectabil, şi desigur în aceeaşi postură îi apare şi unei alte fete tinere, doar cu doi-trei ani mai mare decât Zuzanka... Din aceste meditaţii apăsătoare îl smulse, în sfârşit, scârţâitul uşii şi vocea miorlăită a Zuzankăi, pe care o folosea ori de câte ori voia să se linguşească pe lângă părintele ei.

— Am terminat, tăticule.

— Da? Bine, bine. Arată-mi!

Smulgându-i aproape din mână hârtia cu calculele, se cufundă numaidecât în cifre.

— Pot să mă uit la televizor? E exact? gânguri Zuzanka.

Tatăl se mulţumi să dea din cap. Zuzanka întoarse butonul şi se cuibări fericită pe trepiedul jos de lângă fotoliul tatălui ei. Dar acesta se ridică şi se îndreptă ca un somnambul spre biroul său. Acolo, pe masa de lucru, întinse sub lampă foaia scrisă.

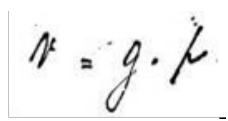

caligrafiase frumos Zuzanka, la fel ca în calculul său, iar mai departe urma:

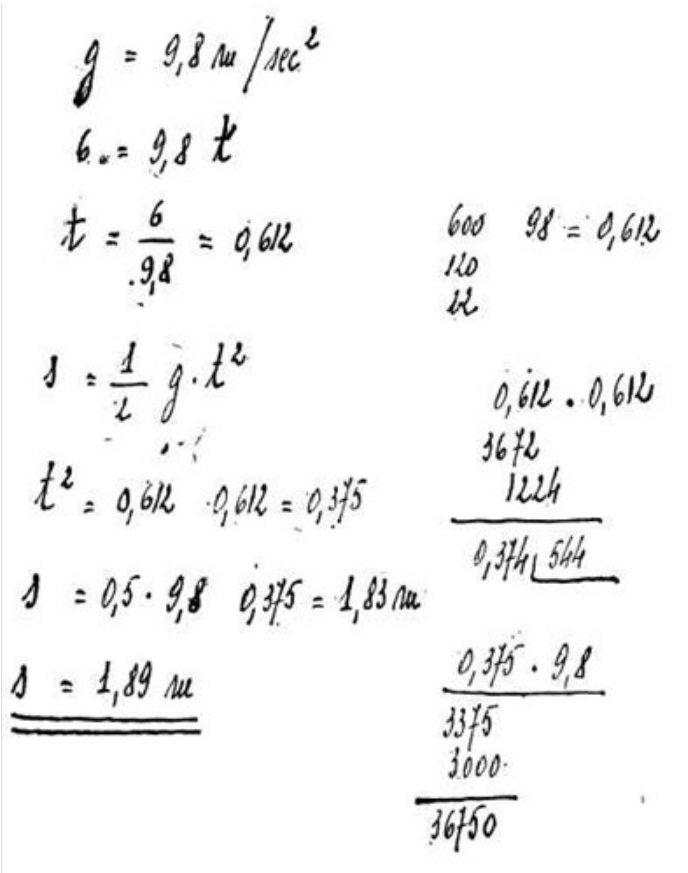

Locotenentul privi îndelung, nici n-ar fi putut spune câtă vreme „rezultatul, atât de flagrant diferit de cel găsit de el, şi în cele din urmă mormăi:

— Ar corespunde!

Se întristă, se ridică, îşi îmbrăcă trenciul în vestiar, îşi puse pălăria şi ieşi repede din casă.

Din camera cu televizorul se auzea vocea banjo-istului bărbos, care cânta:

I-am spus atunci cu nepăsare
că bucuros o voi urma,
că poate să mă şi omoare,
dacă aceasta-i voia sa...

Nici chiar această filosofie ultraoptimistă n-avu darul să-l înveselească. Mai degrabă dimpotrivă.

Uşa locuinţei de pe strada Neruda i-o deschise sergentul major-şef Šinták, care-l salută lipind călcâiele.

— Aţi venit să arestaţi pe cineva, tovarăşe locotenent? întrebă el grav.

— Poate, făcu locotenentul şi se făcu nevăzut în odaia în care, în dimineaţa aceea, fusese găsită bătrâna asasinată.

În prag, răsuci comutatorul şi privi în odaie. Se aprinsese una din lustre, cea din mijlocul camerei, de deasupra mesei rotunde lustruite. Se vede că bătrâna avusese o adevărată manie pentru lustre. Atârnau de plafon nu mai puţin de cinci.

Una exact deasupra patului.

Locotenentul oftă şi se apropie de pat. Se opri în faţa lui, privindu-l îngândurat. Ridică apoi ochii spre tavan şi spre lustra grea, de bronz, de deasupra patului. Aceasta avea două braţe, şi între ele, chiar la mijloc, prins de o bară lucioasă de bronz, în stil baroc, era fixat un suport pe care era cocoţată statueta unui

zeu antic, poate Mercur, poate altul – locotenentul nu-şi putea da seama, dar nici nu-l interesa.

Întinse încet mâna spre comutatorul fixat la capătul unui şnur ce spânzura în spatele tăbliei patului, la îndemâna celui culcat în pat. Apăsă pe buton. Cele două braţe se aprinseră, şi zeul antic sclipi.

Locotenentul privi, timp de câteva minute interminabile, obiectul acela demodat, vestigiu al barocului târziu, adaptat, prin electrificare, la cerinţele secolului douăzeci. Firele electrice erau încolăcite pe bara de care era fixat suportul statuetei. Nu-şi putea desprinde privirea de la lustră. Ridicase de vreo câteva ori piciorul, de parcă ar fi dat să se urce în pat, dar renunţase de fiecare dată. Faţa sa rotundă exprima o vie suferinţă lăuntrică. Părea că locotenentul se teme de ceva. Poate să nu sufere o decepţie, să nu se adeverească acel calcul bizar, făcut de colegul fiică-sii pentru el, în urma vicleşugului folosit. Sau, mai degrabă, să nu se dovedească exact.

În sfârşit, îşi luă inima în dinţi. Stinse lustra, se descălţă şi se urcă în pat. Ridicându-se în picioare, pe pat, moţul ciufulit din creştet îi atinse partea inferioară a lustrei, de care era fixată o rozetă de bronz. Se cufundă din nou în gânduri. Privi îndelung rozeta aceea, dar nu cu admiraţie, deşi era un obiect frumos executat, de o subtilă asimetrie, cu un cap de înger la mijloc.

Întinse mâna, cu grijă, şi atinse cu un deget îngerul. Apoi, apucă delicat, cu degetul mare şi arătătorul, nasul îngerului. Trase.

Îngeraşul se deschise. Un arc îl menţinea de partea inferioară a lustrei, şi arcul, de bună seamă, nu provenea din epoca barocului. În spatele îngerului, la

capătul barei lucioase de care era fixat suportul, se căsca o gaură rotundă, foarte asemănătoare cu gura unei puşti de vânătoare de calibrul 12.

Locotenentul se posomorî.

Întinse mâna şi răsuci statueta zeului.

Era înşurubată. O scoase cu grijă şi văzu că e goală pe dinăuntru. Dedesubtul ei se iviră două bobine groase, lungi, care sclipiră în lumina soarelui ce tocmai asfinţea.

În ciuda părerilor dispreţuitoare ale fiică-sii, despre el locotenentul îşi mai amintea atâta fizică încât să recunoască în obiectul din mâna lui un electromagnet.

— Electromagnetul, îi dictă locotenentul, mai ţâfnos ca niciodată, funcţionarei intimidate, îl introdusese în lustră – pune în paranteză: schiţa e anexată – uite-o! şi aruncă pe maşina de scris un desen executat de mâna lui.

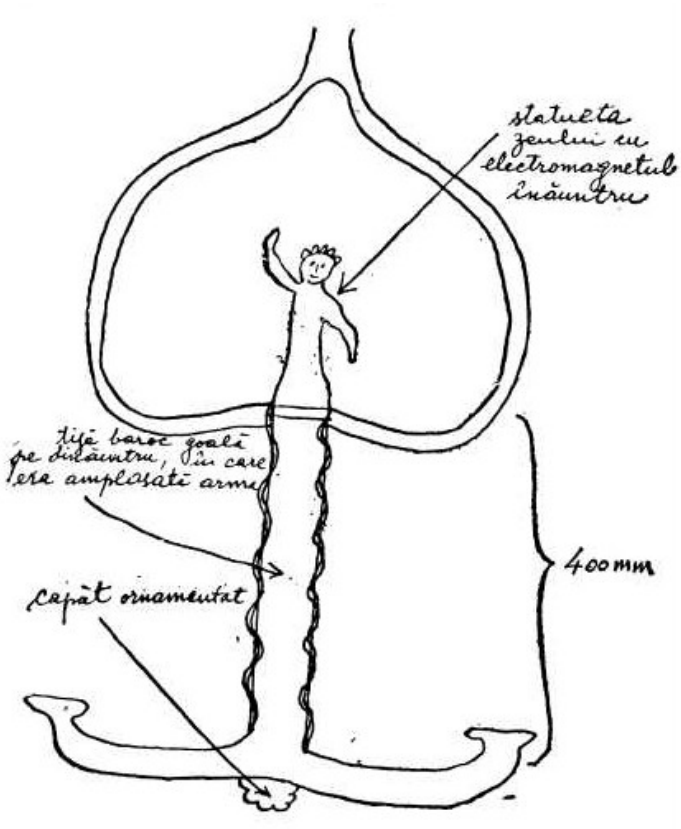

Făcu o pauză, pentru ca fata să-i poată admira în voie talentul la desen, şi continuă:

— Cum ziceam: electromagnetul îl introdusese în statueta goală profesorul Potěšil, care, după cum am aflat, predă fizica, şi tot el prevăzuse cu un arc îngerul de la baza lustrei.

Tăcu, căci îşi dădu seama că stilul e defectuos; dar de data asta fata se feri să-l corecteze. De aceea continuă:

— Prilejuri a avut destule, căci, conform depoziţiilor

membrilor familiei Potěšil, bătrâna şedea toată după-amiaza în sufragerie, dormitorul ei rămânând deci gol. Potěšil mărturiseşte: în ziua fatală, spre seară, s-a furişat în dormitorul victimei – după victimă, pune „de mai târziu”, dar să arate frumos! – şi a slăbit cele două becuri de la lustra de deasupra patului. În urma încercărilor făcute pe când bătrâna se afla în sufragerie, constatase încă dinainte că gura tubului gol se găseşte exact deasupra pernei pe care victima de mai târziu, care era foarte pedantă, îşi punea capul său...»

— Când e vorba de părţi ale corpului *său,* e inutil în limba cehă, îl corectă timid fata.

— Atunci, şterge-l! zise arogant locotenentul Borůvka. Şi continuă: După cina din ziua fatală, profesorul Potěšil a urmat-o pe bătrână afară din sufragerie, şi când a constatat...

— Cine? Bătrâna?

— Bineînţeles! Când bătrâna a constatat că lustra de deasupra patului ei nu se aprinde, l-a chemat înăuntru. Potěšil a înşurubat la loc cele două becuri, făcându-le să se aprindă, şi totodată a introdus pe furiş proiectilul ucigător în ţeavă. Electromagnetul, conectat prin comutator la reţea, dar, bineînţeles, izolat de cele două becuri, ţinea, prin plăcuţa de metal amplasată la capătul lui, arma în ţeavă. Când, mai târziu, victima de mai târziu – nu, scrie: mai târziu, când viitoarea victimă s-a culcat – nu! scrie aşa: mai pe urmă, când viitoarea victimă s-a culcat şi a stins pe dibuite lumina, arma ucigătoare s-a declanşat, a deschis prin propria ei greutate capacul cu arc al îngeraşului şi a căzut liber pe capul victimei de mai târziu – nu, şterge! pe capul victimei, cu o viteză de şase metri pe secundă. Datorită ascuţişului

vârfului, greutăţii armei şi vârstei victimei, în paranteză: optzeci şi cinci de ani şi şapte luni, incidenţa a fost mortală. Datorită greutăţii mânerului armei, capul s-a răsucit apoi spre dreapta, astfel că arma părea să indice că ar fi fost aruncată prin fereastra deschisă. Potěšil mai ştia că victima – nu, scrie: că bătrâna se scoală abia după plecarea fratelui şi a nevestei lui – după „lui”, adaugă „proprii” – şi de aceea miza pe faptul că crima va fi descoperită de cumnată, care îi va aduce victimei micul dejun. Ca să aibă şi un martor imparţial, a chemat pe unul din vecini, care nu bănuia nimic, să-l ajute să spargă uşa. Spera astfel să întărească şi mai mult alibiul uşii încuiate pe dinăuntru.

Locotenentul tăcu satisfăcut şi se uită peste umărul fetei. Ignora cu stoicism în ziua aceea gâtul de lebădă şi cocul.

— Aşa, făcu. Şi acum, scrie: mobilul crimei – lipsa de spaţiu, din locuinţa familiei profesorului Potěšil şi a fratelui său, inginerul Potěšil.

Căzu pe gânduri. Din cauza asta se certase cu adjutantul Málek. Acesta, deşi de obicei era neîndurător faţă de criminali şi era cunoscut drept un adept înverşunat al pedepsei cu moartea, la analiza cazului, se înduioşase subit şi spusese:

— Ştiu, Josef, că-i o porcărie, sigur că da, dar eu parcă i-aş înţelege. La urma urmelor, baba era bătrână ca Matusalem, cine ce folos avea de pe urma ei! Nu uita că e criză de locuinţe, şi ce nevoie avea o babă ca aceea de o cameră atât de mare? Se lăfăia acolo, iar pe ceilalţi îi obliga să se înghesuie ca sardelele...

Ciudat, dar locotenentul, din principiu adversar al pedepsei capitale şi, ori de câte ori era posibil, dispus

să le acorde inculpaţilor circumstanţe atenuante, se încruntase.

— Numai că erau oameni, zisese. Nu sardele.

— Tocmai de-aceea! ripostase, semnificativ, Málek.

— Tocmai, de-aceea! repetase, la fel de semnificativ, locotenentul Borůvka.

Málek îi interpretase replica drept o încuviinţare a propriei sale opinii. Dar locotenentul căzuse pe gânduri. Se întreba la ce tratament avea să fie supus odată şi odată el însuşi, ca proprietar al unui apartament cu trei camere, în care îşi petrecuse – cu scurte întreruperi – optsprezece ani de viaţă, şi bună şi rea, dar totuşi viaţă, şi oare câţi ani să fi trăit bătrânica aceea nesuferită în hala ei de vechituri? La ce tratament avea să fie el supus când va fi cu adevărat bătrân, de prisos pentru toată lumea?

— Mai e ceva, tovarăşe locotenent? auzi vocea catifelată şi uşor distantă a fetei.

Se încruntă pe dată, într-un mod de-a dreptul respingător.

— Nu! Dă-l încoace! Ia să văd!

Luă foile, în ziua aceea bătute ceva mai apăsat ca de obicei, şi se uită la titlu:

Raport privind elucidarea cazului crimei verticale.

Îi sări pe loc ţandăra.

— De ce-ai scris *verticală*? Eu ştiu că ţi-am dictat: *orizontală*!

Dar fata îşi aruncă, jignită, pe spate capul cu frumosul gât de lebădă cu tot şi se răsti:

— Ştiţi ce, tovarăşe locotenent? Consultaţi dicţionarul şi citiţi, vă rog, definiţia cuvântului *orizontal*!

Vechea, infailibila dactiloscopie

Era la jumătatea lunii octombrie, sezonul se sfârşise. Pe şoseaua care duce de la San Candido la Cortina se târa, singuratică, o maşină roşie, cu capota albă. Valea aceea din Munţii Dolomiţi era învăluită într-o ceaţă deasă de toamnă, ce ajungea, aidoma talazurilor fumegânde ale unei mări fantastice, până la marginea şoselei. Maşina se opri, un bărbat în balonseide coborî şi deschise capota. Din partea cealaltă, sări o fată în pantaloni strâmţi şi într-un pulover de lână fină. Furios, bărbatul se apucă să meşterească la motor. Fata făcu câţiva paşi până la marginea şoselei, întinse, graţios, un picior înainte, rămânând în postura aceasta, visătoare; chiar în faţa ei, deasupra întinsului alb al mării de ceaţă, se înălţa o stâncă sălbatică, despicată în două – vârful pietros al unui munte, semănând izbitor cu un turn de catedrală gotică, dar în viziunea sculpturală a unui Salvador Dali. Chiar în clipa aceea, străpungând învelişul zdrenţuit al norilor, un mănunchi de raze de soare căzu pe stâncă, şi înfricoşătoarea turlă gotică – Piscul Balaurului – se învălui brusc într-o hlamidă aurie, răsărind din cenuşiul şi negrul pâclei întocmai ca o cetate mitică din legendele Regelui Arthur, lăcaş de crunţi cavaleri şi de vrăjitori emuli ai Diavolului. Fata suspină, neputându-şi lua privirea de la năluca aceea; i se revelau, acolo, înfăţişări ale lumii nebănuite, miraculoase, cu totul altfel decât cele cu care era deprinsă. Era o fată zveltă, fără să fie slabă,

cu plete blonde şi cu ochii de un verde-deschis, în care acum Piscul Balaurului se oglindea miniaturizat şi poleit cu aur. Vântul rece îi răvăşi o buclă blondă de pe frunte, smulgându-i un al doilea suspin.

Bărbatul de sub capotă se apucă să înjure ca un birjar.

În sezonul de vară şi de iarnă, pe şoseaua aceasta se târăsc caravane nesfârşite de maşini; acum însă era pustie. Aproape de locul unde oprise maşina roşie cu capota albă se desfăcea un drum îngust, dar practicabil, la capătul căruia se afla o tăbliţă pe care scrima: HOTEL NESTE DI FALCONE 4 km. Drumul ţinea poalele Muntelui Balaurului, apoi tăia o şa muntoasă – unde urca, în pantă abruptă, vreo cincizeci de metri – pentru ca, în continuare, să şerpuiască, pe nenumărate serpentine, până în vale.

Maşina roşie, care, cu puţin înainte, oprise pe şosea, avansa acum încet, cu motorul stins, de-a lungul povârnişului Muntelui Balaurului, intimidată parcă de tăcerea în care erau învăluite crestele acelea ameţitor de înalte. Din când în când, totuşi, pe porţiunile mai abrupte, răsuna scrâşnetul frânelor. Maşina ocoli cu grijă un vârf de stâncă ce se înălţa ameninţător şi coborî spre punctul cel mai jos al şeii. Acolo, se opri din nou, şi unui observator care ar fi privit-o de deasupra norilor plumburii maşina i s-ar fi înfăţişat în chip de fragă roşie, prizărită sub cupola cu sclipiri aurii şi portocalii a unei catedrale suprarealiste. Sau în chip de strop rubiniu de sânge pe postamentul unui sfeşnic uriaş de bronz înălţat spre cerul înnorat, înnegurat.

Dacă însă acel observator ipotetic din tării ar fi coborât niţel mai jos, ar fi înregistrat un dialog destul

de prozaic, purtat pe un ton de arţag.

Un glas de fată:

— Ce-am spus eu! Na, am păţit-o!

Un glas de bărbat:

— N-a fost ideea mea s-o luăm pe drumul ăsta. Cu motorul oprit, e întotdeauna riscant.

— De ce nu recunoşti, tată, că tu eşti de vină? Aşa eşti tu...

— Cum adică, aşa sunt eu?! Nu pot să mă gândesc la toate, Zuzanka!

Bărbatul îşi scoase pălăria, şi pe capul său rotund zvâcni în sus un moţ rebel.

Era locotenentul de miliţie Josef Borůvka, cu fiica sa Zuzana, în vârstă de şaptesprezece ani.

În situaţia aceea neplăcută nimerise din cauza dorinţei neînfrânate a Zuzankăi de a vedea ţări străine. Pentru a profita cât de cât sub raport pedagogic de pe urma acestei dorinţe, îi făgăduise că, dacă trece cu bine clasa, vor merge împreună în Italia, de unde era originară familia mamei Zuzankăi. Săvârşise însă o eroare fatală: nespecificând ce anume înţelege prin formula „a trece cu bine”, după o dispută înverşunată cu fiica şi soţia, fusese silit să-şi ţină făgăduiala, deşi mediile de încheiere a anului ale zvăpăiatei sale odrasle se compuneau în cea mai mare parte din 7 şi 8, la care se adăugau doi de 5 – la matematică şi fizică – şi câte un zece la muzică şi la educaţia fizică. Zuzanka interpretase „a trece cu bine” ca fiind egal cu „a nu cădea”, iar cei doi de cinci, de la matematică şi fizică, îi explicase prin refuzul ei de a cocheta la lecţia despre derivate cu domnul profesor doctor în ştiinţele naturii Pavel Lavecký. Aşa încât, pradă celei mai proaste dispoziţii,

locotenentul Borůvka fusese nevoit să facă un drum la Čedok[22]. Fusese o vreme când şi el – dar degeaba, fiindcă pe atunci un asemenea vis era curată utopie – jinduise după niscaiva călătorii în străinătate. Acum însă ajunsese la vârsta când îi era mai drag ca orice fotoliul confortabil din faţa televizorului, acesta din urmă slujindu-i drept somnifer. Cu imaginea respingătoare a paturilor tari din hotelurile ieftine şi cu toate celelalte avataruri ale călătoriei în minte, păşea deci pe străzile Pragăi, inundate de florile verii timpurii, şi în gândul lui socotea cât avea să-i mai rămână pe carnetul de economii după ce va achita la Cedok tributul datorat trecerii cu succes a clasei de către fiică-sa. În adâncul sufletului, trăgea nădejde că i se va aduce la cunoştinţă că a fost epuizată cota de devize pe anul în curs. Dar, precum se ştie, omul e de obicei înşelat în speranţele sale. E drept că locotenentul mai avea o şanşă, şi anume ca formalităţile pentru obţinerea paşapoartelor să se poticnească la vreun for oarecare, sau poate lui, în calitate de poliţist comunist, prin vreun *caprice*[23] politico-birocratic, să-i fie refuzată viza italiană... dar, deziluzie! Cererea pentru plecarea în străinătate îi fu aprobată prompt şi în spiritul acordurilor internaţionale. Nici nu trecură patru luni de la înaintarea actelor, că şi fu invitat să ridice paşapoartele...

Locotenentul făcu o ultimă tentativă: erau în plin octombrie şi Zuzanka începuse de mult cursurile. „O aşteaptă, la sfârşitul anului, examenul de maturitate, încercă el să-şi aducă nevasta la sentimente mai

[22] Agenţia de voiaj cehoslovacă.

[23] Capriciu.

bune; lipseşte fata paisprezece zile, şi pe urmă, mai mult ca sigur, cade la examen.” Se ciocni însă de o totală lipsă de înţelegere, inclusiv din partea directoarei şcolii, în care, în taină, văzuse ultima salvare. Da, spusese această doamnă, e într-adevăr ultima clasă, dar Italia e o ţară istorică. Zuzanka o să capete o groază de impresii noi, care nu pot decât să-i fie de folos la istorie şi geografie, materii la care oricum nu străluceşte...

Aşa se face că, în ciuda strădaniilor sale, atât de puţin tipice pentru un cetăţean cehoslovac, locotenentul Borůvka, se afla acum, împreună cu fiica sa Zuzanka, în „Felicia” roşie, la piciorul stâncilor învăpăiate de soare ale Muntelui Balaurului şi, neţinând seama de prezenţa unei minore lângă el înjura şi blestema furios şi fără perdea.

Se afla şi înjura, e un fel de a vorbi. „Felicia” nu făcuse faţă celor cincizeci de metri de urcuş pe şaua muntoasă, şi asta din vina locotenentului. Nimic de zis, bătrânul criminalist se ocupase de maşină chiar mai mult decât ar fi fost nevoie, şi ultimele două zile dinaintea plecării le petrecuse, practic, culcat pe sparte, dar, la graniţa italiană, din cauza emoţiei, uitase să facă plinul cu benzină şi iată că acum, sub Muntele Balaurului, maşina refuza să-l mai slujească. La propunerea Zuzankăi, o împinseseră ei doi pe drumul spre hotelul „Neste di Falcone” unde, după indicator, trebuia să se afle o staţie de benzină, dar nu bănuiseră cursa pe care le-o va întinde şaua muntoasă.

Aşa că acum coborau pe jos serpentina, când deodată, se treziră învăluiţi în ceaţa deasă, albă-cenuşie, ce umplea întreaga vale.

Zuzanka mergea înainte, bătrânul criminalist, dârdâind în impermeabilul subţire (luat special pentru condiţiile climei din însorita Italie), în urma ei. În ceaţă, silueta Zuzankăi îşi pierdea contururile cunoscute, familiare şi devenea pur şi simplu simbolul feminităţii juvenile. Dintre toate gândurile negre care-l bântuiau pe bătrânul criminalist, se impuse unul, ceva mai plăcut; amintirea unei alte siluete, foarte asemănătoare, a unei alte fete ce-i era de asemeni dragă, chiar dacă într-altfel, şi căreia de asemeni, chiar dacă niţel într-altfel decât fiică-sii, îi purta pică. Numai că fata aceea era departe, iar pe el îl dureau picioarele, ceaţa îi tăia răsuflarea, pietrişul presărat pe drum îi chinuia tălpile. Se împiedică, icni, scutură din cap ca să gonească gândurile triste şi privi în jur. Prin cine ştie ce lege a naturii, în borhotul alb-cenuşiu al văzduhului se căscase o pâlnie stranie, prin care se scurgea de sus, ca un sirop auriu, un torent de raze de soare ce picurau, apoi, una câte una parcă, în prăpastia de dedesubtul drumului. Zuzanka se opri la marginea drumului, scrută lumina aceea aurie diluată şi strigă:

— Tăticule! Vino să vezi ceva!

Locotenentul fu sincer impresionat de această dovadă a trezirii simţului pentru frumuseţile naturii în sufletul fiică-si, care nu se lăsa îndeobşte mişcată decât de frumuseţea, pentru el de neînţeles, a zgomotului infernal emis de *big-beat*-ul şcolii, *The Backside Slappers;* pesemne însă că farmecul naturii străvechi atinge în cele din urmă chiar şi cea mai electrofonizată dintre inimi... Locotenenetul se apropie de buza râpei şi privi în jos. Lumina cădea oblic şi făcea să scânteieze, cam la douăzeci de metri dedesubtul lor, pe un fel de platou, un strat de nisip

galben-deschis.

— Ce frumos e! oftă el. Păcat că nu-i şi mama cu noi.

Dar Zuzanka dădu din cap impacientată:

— Lasă asta! Priveşte! Acolo! Urmele alea! şi arătă cu degetul spre nisip.

Locotenentul privi în direcţia indicată. Suprafaţa netedă a nisipului era scormonită la mijloc, de parcă ar fi avut loc o luptă în locul acela. De-acolo porneau nişte urme de paşi foarte precis conturate, şi fără doar şi poate recente, urmele unor pantofi mari, bărbăteşti, care se pierdeau apoi undeva în ceaţă. Numai că locotenentul era în concediu şi nici prin gând nu-i trecea să şi-l întrerupă.

— Bine, bine, mormăi el. O fi căzut cineva acolo şi pe urmă şi-a văzut de drum.

Zuzanka se enervă.

— Bine, tăticule, dar nu vezi?...

— Văd, mârâi bătrânul criminalist. Mai bine te-ai uita ce frumos e pe-aici. S-ar putea să nu mai vezi a doua oară în viaţă locurile astea.

— De unde să fi venit tipul? strigă Zuzanka, exasperată.

— Care tip?

— Păi, ăla care s-a bătut acolo cu naiba ştie cine şi pe urmă şi-a văzut de drum!

Locotenentul Borůvka tresări. Chiar aşa! Urmele plecau dinspre locul presupusei lupte şi era un singur rând de paşi, asta se vedea foarte clar. Înspre locul luptei, nicio urmă. De jur-împrejur, nisipul era perfect neted, intact.

Locotenentul îşi ieşi din sărite:

— Şi ce-mi pasă mie? zise el trufaş. S-a comis vreo crimă? Nu s-a comis. Şi, la urma urmelor, sunt în

concediu!

Zuzanka îşi schimonosi buzele.

— Vorbeşti de parc-ai fi comisarul din povestea lui Čapek[24] zise dispreţuitoare. De ce eşti aşa de sigur că aici nu s-a comis nicio crimă?

— Din ce poveste?

— Păi, din povestea despre urmele alea...

Locotenentul îşi aminti vag că citise cândva acea povestire a lui Čapek. În ea, profesiunea sa era luată peste picior, ceea ce, fireşte, n-avusese darul să-l facă să admire arta scriitorului, în plus, povestirea nici nu avea sfârşit, provenienţa urmelor misterioase era lăsată neclarificată, drept care el zvârlise cartea dezgustat şi nu mai reluase lectura. Mai târziu, la cursul de cultură generală pentru miliţieni, unul din conferenţiari menţionase povestirea ca o manifestare a idealismului lui Čapek şi a concepţiilor lui mistice. Avea dreptate. Locotenentului îi plăceau enigmele, dar numai cele dezlegate. Privi cu ochi de gheaţă urmele şi se posomorî.

— Şi ce-i cu asta? zise. De jur-împrejur trebuie să fie stânci, numai că e ceaţă, de-aceea nu se văd. Pesemne că vreun alpinist şi-a dat drumul sau a sărit de sus în locul ăsta...

În clipa aceea, bizarul fenomen atmosferic încetă şi o boare de vânt învălui în ceaţă obiectul disputei sale cu fiică-sa.

— Sau a fost un fenomen de fata morgana, reluă locotenentul, având sentimentul că găsise o explicaţie perfect satisfăcătoare, raţională şi logică, demnă de modul de a gândi al cuiva care face parte dintr-un colectiv unde se lucrează pe baze strict

[24] Povestirea *Urmele* a scriitorului ceh Karel Čapek (1890-1938).

ştiinţifice. Tot cam aşa, îşi spuse el, s-ar putea explica şi urmele de paşi din povestirea idealistă a lui Čapek. Dacă eu aş scrie romane poliţiste, gândi, nu mi-aş permite niciodată să-mi las cititorul cu buzele umflate.

Şi totuşi, şi foarte curând, concediul său luă brusc sfârşit. Străbătuseră aproximativ un kilometru, între timp ceaţa se mai ridicase puţin, continuând însă să atârne deasupra drumului, aidoma tavanului unei peşteri joase, când deodată, Zuzanka ţipă îngrozită, arătând, cu degetul ei lung şi cam murdar, undeva în faţă, unde, la doi paşi de drumul pietros, sub zdrenţele rare, răsfirate, ale vaporilor de apă, zăcea un corp inert. Locotenentul Borůvka se încruntă nemulţumit. Era cadavrul unei femei, întins pe spate, cu gura larg deschisă şi cu ochii holbaţi spre creştetul luminat al Piscului Balaurului, care lucea prin ceaţă ca un lampion fantomatic.

Zuzanka, de groază, tremura din cap până-n picioare – era primul cadavru adevărat pe care-l vedea, şi locotenentul se apropie abătut de necunoscută. Observă că stă cu ceafa rezemată de un bolovan plat şi că în jurul ei se formase o băltoacă mare de sânge, care nici nu apucase să se închege în întregime. Pe tâmplă, se vedea o echimoză mai mică, urma – deduse experimentatul locotenent – unei lovituri cu un obiect necontondent. Femeia era îmbrăcata în pantaloni de schi negri, înguşti şi într-un pulover gros, peste care purta o scurtă îmblănită, şi se vedea numaidecât că era o blană fină, scumpă. Femeia putea să aibă patruzeci de ani, era frumoasă, îngrijită şi nu părea să fi fost săracă. Pe degetele cu unghiile date cu lac roz sclipeau mai multe briliante

mari. Locotenentul îi căută pulsul, dar mâna era rece, nici urmă de puls. Prin mintea bătrânului criminalist trecu automat gândul că nu jaful fusese mobilul crimei.

— Tă-tă... tă-ticule, hai de-aici! făcu clănţănind din dinţi Zuzanka, care era albă ca varul. Hai! E-e îngrozitor!

— Este, făcu bătrânul criminalist. Asta-mi mai lipsea! Bine, anunţăm cazul la hotel şi plecăm mai departe. Haide.

Dar ştia prea bine – de-aceea şi era grozav de înciudat pe sine însuşi – că n-avea să-l lase inima să plece, că nu se va mişca de la hotel până nu va afla cine a ucis-o pe femeia cu briliante. Căci locotenentul Borůvka – spre deosebire de autorul acela idealist, ale cărui concepţii despre viaţă şi societate fuseseră mai degrabă confuze – nu-şi permitea niciodată să-l lase pe cititor cu buzele umflate.

Ceva mai încolo, drumul se bifurca, şi la intersecţie se afla înfipt un indicator cu două săgeţi. Sub cea din stângă scria: CASTELL GIORNO 3 km, sub cea din dreapta: HOTEL NESTE DI FALCONE 1 km. Grăbiră pasul; pe Zuzanka o mână groaza, iar pe locotenentul Borůvka sentimentul acut al datoriei. În mai puţin de un sfert de ceas, ajunseră la hotel.

Era o clădire luxoasă, în stil alpin, cu o terasă pentru dans, acum pustie, cu un parking acoperit şi cu obloane verzi proaspăt vopsite, cele mai multe închise. Obloanele străluceau prin ceaţă ca imaginile cromolitografiate de pe ciocolata elveţiană. După ce străbătură veranda cu geamuri, ajunseră într-un hol numai pluş şi crom, pustiu însă. Nici la recepţie nu era nimeni, şi pe pupitru se afla, scos din furcă,

receptorul telefonului. Era linişte şi mirosea uşor a cafea. În semiobscuritatea tutunie a holului sclipeau vag fotoliile de piele, goale, iar pe şirul de cârlige de pe tăblia din spatele pupitru lui de la recepţie atârna o singură cheie.

Zuzanka se înfioră şi se lipi de tatăl ei.

— Ce atmosferă stranie, tată! Dacă... dacă i-o fi ucis cineva pe toţi de-aici?...

Ca şi cum i-ar fi răspuns, undeva în interiorul hotelului se făcu auzit zumzetul unui aspirator. Locotenentul tuşi timid. Zgomotul se stinse, ecoul liniştit pierzându-se pe culoarele cu lambriuri de lemn.

Locotenentul tuşi din nou şi strigă cu glas slab:

— Alo!

Nimic.

— Strigă tu, Zuzanka, zise locotenentul.

— Mi-e frică!

— Vezi-ţi de treabă! Sunt doar aici, cu tine, zise locotenenul împieptoşindu-se şi se apropie de cămin. Nu se vedea nici urmă de foc, dar rezemat de cămin se afla un vătrai pe care, pentru orice eventualitate, locotenentul puse stăpânire.

Zuzankai îi mai reveni curajul, îşi duse mâinile jalnic la gură şi strigă cu un glăscior piţigăiat şi tremurat:

— Alo!

Undeva, sus, cineva se trezi, în fine, la viaţă. Se auzi un tropăit de paşi şi un glas de bărbat rosti:

— *Ja, ich geh, schon, gnäd' ge Frau!*[25]

Îndată după aceea, deasupra balustradei apăru un cap cu obraji purpurii, cu o mustaţa neagră de bandit

[25] Da, vin imediat, stimată doamnă. (germ.)

şi cu o chelie mare. Se opri brusc.

— *Ja?* întrebă nu cine ştie ce amabil posesorul obrajilor purpurii. *Sie wünschen?*[26]

Locotenentul Borůvka îşi mobiliză toate cunoştinţele de limbă germană, cândva excelente, şi spuse:

— *Eine Frau liegt auf den Wege – un veit von dem Hotel*[27]*.*

— *Eine Frau?*[28] Omul păru să se cutremure de groază. *Die gnädige Frau Winterbourne?*[29]

— *Ich weiss nicht,* zise locotenentul Borůvka. *Sie ist tot.*[30]

— *Tot?* strigă el, *Alice, tot?*[31]

— *Ja,* zise locotenentul Borůvka. *Er-ermordet.*[32]

În aceeaşi clipă, bărbatul duse mâna la piept, în dreptul inimii şi, cu un strigăt de deznădejde, se prăvăli pe trepte ca un butuc.

Deasupra, tropăiră alţi paşi, de femeie de astă dată, şi pe covorul din fibre de cocotier veni în goană o cameristă.

— I se întâmplă des? întrebă locotenentul, când fata îngenunchie alături de el, lângă bărbatul leşinat.

— Nu, răspunse camerista, tot în nemţeşte. Se aflau în zona de frontieră disputată de cele două state limitrofe şi aici domnea un bilingvism străvechi.

---

[26] Ce doriţi? (germ.)

[27] Pe drum zace o femeie – nu departe de hotel. (germ.)

[28] O femeie? (germ.)

[29] Stimată doamnă Winterbourne. (germ.)

[30] Nu ştiu. E moartă. (germ.)

[31] Moartă? Alice moartă? (germ.)

[32] Da, asasinată. (germ.)

Locotenentul se uită la cameristă, căci i se păruse că folosise un ton ciudat de rece. Era o fată brună, frumoasă şi cu un sânge-rece surprinzător. Între timp, fata se apucase să pălmuiască cu delicateţe obrajii bărbatului cu mustaţă de bandit.

— Oare de ce-o fi leşinat? întrebă locotenentul.

Fata răspunse cu răceală, fără să ridice capul:

— Era îndrăgostit de doamna Winterbourne.

— Stai puţin, zise locotenentul. De unde ştii că doamna Winterbourne...

— V-am auzit de sus, răspunse camerista. Era de aşteptat.

— Ce anume?

Fata se mulţumi să ridice din umeri.

— Că domnul... că acest domn o să leşine? insistă locotenentul. Sau că cineva o va ucide pe doamna Winterbourne?

Fata făcu o grimasă.

— Mai degrabă c-o să-l ucidă pe domnul Winterbourne.

— Cine?

— Păi, el... Fata arătă din cap spre bărbatul care îşi revenea cu încetul. *Signor* Faggioti. *Padrone.*[33]

În sfârşit, acesta îşi recăpăta cunoştinţa şi, la ordinul locotenentului, se duse la telefon, să cheme poliţia. Locotenentului nu-i dădea pace un anume gând. În timp ce *il padrone* turuia enervat în receptor, locotenentul îşi plimba ochii trişti de la faţa roşie a acestuia la aceea îngheţată, ca de ceară, a cochetei cameriste. Îi făcea impresia că curba gurii mari şi atrăgătoare a fetei e deformată de un zâmbet – dispreţuitor, ironic, nu-şi putea da seama.

[33] Patronul. (ital.)

— De ce era receptorul scos din furcă? îl întrebă pe hotelier, de îndată ce acesta încheie convorbirea.

Hotelierul se uită încurcat la telefon.

— De ce? Pentru Dumnezeu, de ce? şi îşi încreţi fruntea. A! da, acum ştiu. De dimineaţă, am vrut să-l chem pe Savini, un prieten de la Castell Giorno. A sunat ocupat. Am pus receptorul pe pupitru – şi pe urmă am uitat...

— Ce anume făceaţi?

— Când?

— Când aţi uitat de receptor?

Il padrone privi în gol, după care se apucă să dea explicaţii, pe un ton tărăgănat şi obosit; părea că-i vine greu să vorbească. „Ce-o fi asta? se întrebă locotenentul. De ce se codeşte? S-ar zice că nu izbuteşte să născocească la repezeală ceva...”

— De ce vreţi să ştiţi? Mă rog, cine sunteţi dumneavoastră?

Locotenentul roşi uşor.

— Sunt criminalist, zise. În vacanţă. Dar e de dorit să-mi spuneţi tot. Asta, bineînţeles, dacă vreţi ca asasinul doamnei Winterbourne să fie descoperit fără întârziere.

Trecură câteva clipe până ce *il padrone* se hotărî să vorbească. Spuse:

— I-am dus doamnei Winterbourne micul dejun în sufragerie şi pe urmă am ieşit afară. M-am dus să mă plimb. M-am întors acum cinci minute.

— Da, în momentul de faţă, ei sunt singurii clienţi ai hotelului, continuă el. De fapt, îi găzduiesc numai fiindcă domnul Winterbourne este prietenul profesorului Skeet de sus, de la observatorul astronomic. Da, sus pe Piscul Balaurului e un

observator. Ce anume? Nu. Nu îi găzduiesc pentru că... doamna Winterbourne... Ei bine, să zicem că şi pentru dânsa... Toată lumea este... era bucuroasă să-i îndeplinească doamnei Alice orice dorinţă i s-ar fi citit în priviri... Locotenentul observă că ochii negri ai hotelierului capătă o strălucire aparte, şi o tristeţe fără motiv îl cuprinse. Sezonul s-a sfârşit. Hotelul e în renovare, personalul e liber. Dar pe soţii Winterbourne îi consider mai degrabă oaspeţii mei personali. Le gătesc eu însumi, şi tot eu gătesc şi pentru mine şi Carla. Ce întâmplare cumplită, sughiţă el. Aproape că nu-mi vine să cred!

— Unde se află acum domnul Winterbourne?

— Nu ştiu. Spuneau că după micul dejun se duc la Castell Giorno.

— La ce oră au luat micul dejun?

Hotelierul se uită la ceasul de la recepţie. Arăta ora zece.

— Înainte de nouă.

Locotenentul căzu pe gânduri. Întrebă:

— La Castell Giorno se ajunge urcând spre răscrucea de deasupra hotelului?

— Nu. Se poate merge şi pe acolo, dar e o cărare de munte abruptă, incomodă. De obicei ei coborau de la hotel în vale. Pe şosea. Ziceau că fac astfel o plimbare bună pentru sănătate.

— Numai că ea... Locotenentul se întrerupse. Îşi amintise că femeia moartă zăcea, cu capul zdrobit, pe bolovanul plat, tocmai între răscruce şi şaua muntoasă, şi că, după spusele hotelierului, n-ar fi avut ce căuta acolo.

Dar nu spuse nimic. În schimb, întrebă:

— Ce distanţă e până la Castell Giorno?

— Pe şosea, cam şapte kilometri. Dar drumul e

uşor. Iar la întoarcere, luau întotdeauna un taxi.

Pe obrazul hotelierului se rostogoli o lacrimă.

— Hm, făcu locotenentul Borůvka. Unde se află acum domnul Winterbourne?

Hotelierul îşi şterse lacrima şi se răsti la locotenent:

— V-am spus că nu ştiu! Nu sunt pus să-l păzesc! Izbucni într-un plâns isteric. Din partea mea, domnul Winterbourne poate să se ducă şi dracului!

Camerista îl conduse pe locotenent în budoarul doamnei Winterbourne, o încăpere mică şi luminoasă. Dar era o lumină albă şi rece. Lumina ce pătrundea prin fereastră se reflecta în oglinda mare, ovală, de pe măsuţa de toaletă, şi de asemenea şi în bateria de flacoane, borcănaşe şi alte obiecte de sticlă sau metalice destinate producerii frumuseţii. Aceste obiecte însă nu-l interesară pe locotenent. Îl atraseră în schimb alte flacoane, borcănaşe şi tuburi multicolore, pe care le văzu îngrămădire pe noptieră şi în sertarele acesteia după ce le deschise. Toate acestea – se convinse el dintr-o singură ochire – serveau la producerea şi menţinerea unui lucru mult mai de preţ.

— Da, zise cu indiferenţă camerista. Tot timpul avea noptiera plină cu chestii de-astea. Domnul Winterbourne i le aducea de la oraş. Cică ar fi fost bolnavă.

— Nu ştii ce avea? Locotenentul luă în mână una dintre cutiuţe. Denumirea nu-i spunea nimic, dar în compoziţia chimică apărea termenul „barbituratum”.

— Nu ştiu, zise camerista.

— Domnul Winterbourne nu discuta despre boala soţiei sale?

— Ba da. Cu patronul.

— Şi patronul?

Camerista se încruntă. Ori poate că locotenentului i se păruse doar. Acum ţinea între degete o altă cutie. Deschisă. Aproape goală. Nu rămăseseră în ea decât două fiole mici, conţinând un lichid translucid. Printre cuvintele străine ale compoziţiei chimice locotenentul recunoscu unul: „morphine”.

— Ei? o îndemnă el pe cameristă. Patronul nu ţi-a spus nimic?

Camerista lăsă iute capul în jos, apoi îl înălţă brusc şi îşi aţinti privirea în ceaţa albă de dincolo de fereastră.

— Mi-a spus, zise pe un ton glacial, dar şi cu un accent de satisfacţie. Zicea că e grav bolnavă. Că n-are de trăit mai mult de doi-trei ani...

— Ştiam de la doctorul Benito, bâigui hotelierul, care plângea în hohote. *Madonna mia,* nu mai puteam îndura! Uneori, nopţile, o auzeam gemând. Era cumplit! Cumplit! Biata doamnă! Atât de tânără! Atât de frumoasă! Şi cât de mult suferea!

Îşi şterse ochii cu o batistă mare şi izbucni din nou în plâns.

— Liniştiţi-vă, rosti posomorât locotenentul. V-aţi dus la plimbare singur?

— Singur, zise *il padrone,* plângând cu sughiţuri.

— Încotro aţi pornit-o când aţi ieşit din hotel? Pe drumeag în sus, sau pe şosea, în jos?

— În sus, zise hotelierul. Privi nervos în jur. Privirea i se opri asupra cameristei, care se aşezase într-unul din fotoliile mari de piele din hol. În alt fotoliu, Zuzanka, înspăimântată, şedea nemişcată, iar în al treilea, locotenentul Borůvka îşi freca mâinile. Nu de satisfacţie. De frig. Hotelierul era prăbuşit în al

patrulea fotoliu.

— Nu v-aţi întâlnit cu nimeni?

— Nu.

— Nu v-a văzut nimeni?

— Nimeni.

— Aşa încât, rosti tărăgănat locotenentul, n-aveţi martori?

— Martori? De ce? Ce nevoie e de martori? Nu cumva... pentru numele lui Dumnezeu... nu cumva credeţi...

— Nu cred nimic, zise locotenentul. Numai că există aici o mică neconcordanţă, care, poate, se va lămuri. Dumneavoastră spuneaţi că domnul şi doamna Winterbourne au plecat pe şosea, la vale. Dar doamna Winterbourne zace lângă drumul de munte pe care aţi mers dumneavoastră.

— *Madonna mia!* gemu *il padrone.* Eu... eu n-am mers decât o bucăţică! Puţin de tot, în spatele hotelului, până la băncuţă, o băncuţă de unde se vede valea. Am stat acolo...

— Pe frigul ăsta?

— Da. Pe mine nu mă supără frigul. Sunt călit. Am stat acolo, pe bancă. Carla! se întoarse el brusc spre cameristă. Tu trebuie să mă fi văzut! Şedeam pe banca aia şi mă uitam la tine, cum aeriseşti aşternutul din camera Alicei... din camera doamnei Winterbourne. Te-am văzut. Ţi-am făcut semn cu mâna! Nu se poate să nu mă fi zărit!

Locotenentul se uită repede la cameristă. Aceasta tăcea şi îl privea pe hotelier, batjocoritoare. Rosti leneş:

— Nu v-am văzut, *padrone.* Era ceaţă.

— Aşa e, zise locotenentul. Şi dumneavoastră, prin ceaţa asta, aţi putut s-o vedeţi pe domnişoara la

fereastră?

Bărbia hotelierului începu să tremure.

— Dar... bâigui el. Dar n-am ucis-o eu! El a ucis-o! El!

— Cine?

— Winterbourne! Şi hotelierul izbucni în plâns.

— De ce credeţi asta?

— Fiindcă în ultima vreme se certau îngrozitor...

— Din ce cauză?

— Din cauza ăleia... a femeii ăleia de la observator!

Înainte ca locotenentul să poată afla mai multe despre cei de la observator, în veranda cu pereţi de sticlă răsunară nişte paşi grei şi în hol pătrunse un tânăr bronzat, în uniformă de jandarm de munte.

— Crimă? întrebă, cu un glas dintr-o dată avid, tânărul *carabiniere.* De ce nu mi-aţi spus la telefon? Trebuia să-mi spuneţi din capul locului! Ca să se ancheteze o crimă, trebuie să fie de faţă, domnul căpitan, care vine de la oraş. Unde aveţi telefonul? Îl anunţ chiar acum. Trebuie să-mi fac datoria! De ce nu m-aţi anunţat imediat că e vorba de o crimă?

Şi jandarmul, în ciuda aspectului său specific italienesc, vorbea tot nemţeşte.

— N-am avut curaj, bâigui *il padrone.* N-am putut să rostesc... cuvântul acela.

— Eu credeam că cineva din personal v-a furat ceva, zise *il carabiniere* indispus. Cazul ăsta nu intră în competenţa mea. Unde e telefonul?

Privi în jur şi se îndreptă hotărât spre pupitrul de la recepţie. Locotenentul Borůvka se ridică şi alergă după el.

— Cât durează până soseşte domnul căpitan?

— Cam jumătate de oră. Mai degrabă trei sferturi.

De ce?

— Nu, nimic. Aş vrea doar să înceapă odată ancheta, răspunse locotenentul, brusc îngândurat, căci se întreba dacă hotelierul e cu adevărat atât de sensibil, încât nu putuse spune lucrurilor pe adevăratul lor nume, ori dacă întârzierea aceasta a sosirii specialiştilor, nu fusese anume provocată cu cine ştie ce scop.

— Cine sunteţi dumneavoastră? i se adresă, suspicios, jandarmul.

— Un turist.

— E poliţist! strigă hotelierul. În vacanţă.

Il carabiniere tresări.

— Poliţist?

— Da. Dar străin, zise iute locotenentul Borůvka.

Il carabiniere lăsă să cadă în jos mâna pe care o întinsese spre telefon.

— Şi în vacanţă? întrebă el cu un glas sumbru, şi mai suspicios încă. Acum? Şi aici?

— Da. Nu mi s-a rezolvat la timp cererea de paşaport. Voiam să vin vara, dar...

— Ce anume nu vi s-a rezolvat la timp?

— Cererea. Pentru viza de ieşire. Paşaportul.

— Când ziceţi c-aţi depus-o?

— În iunie.

Locotenentul simţi că începe să transpire. *Il carabiniere* nu-l slăbea din ochi.

— Suntem în octombrie! rosti el semnificativ şi formă numărul.

Se părea însă că problema vizei de ieşire a locotenentului îl preocupa mai mult decât împrejurările în care fusese comisă crima. Foarte curând, se văzu de ce.

— Când ziceţi c-aţi cerut paşaportul? întrebă jandarmul, douăzeci de minute mai târziu, pe când stăteau cu toţii, într-un semicerc trist, în jurul cadavrului.

— În iunie.

— Şi spuneţi că dumneavoastră aţi găsit cadavrul?

— Da...

— Şi că sus, pe şosea, vi s-a terminat benzina, fiindcă aţi uitat să vă umpleţi rezervorul?

— Da.

— Şi aţi mers, cu motorul oprit, la vale, dar v-aţi împotmolit sus, pe şa?

— Pot s-o dovedesc, zise abătut locotenentul Borůvka. Maşina mai e acolo.

— Lucrul acesta, accentuă *il carabiniere*, dând ochii peste cap, nu-l pun la îndoială. Şi spuneţi c-aţi venit aici ca turişti?

— Da.

— Acum, în octombrie?

— Doar v-am spus că nu mi-au eliberat la timp...

— *Was erzählen Sie mir da für Marchen!*[34] zbieră netam-nesam *il carabiniere*, cu o voce de tenor dramatic. Vorbiţi de iunie – şi suntem în octombrie! Rezolvarea unei chestii ca asta durează atât de mult pentru alţii, nu pentru poliţişti! Pentru cei care au şi ei de-a face cu poliţia, dar în alt sens!

— Dar nu înţelegeţi...

— *Mir scheint Sie sind höchstenst verdächtig!*[35] *Il carabiniere* aruncă o privire furioasă cadavrului, după care o măsură bănuitor, din cap până-n picioare, pe

[34] Ce-mi umblaţi mie cu poveşti. (germ.)

[35] Îmi face impresia că sunteţi mai mult decât suspect. (germ.)

Zuzanka; din fericire fata nu pricepea o boabă din ce se vorbeşte, căci în orele facultative de germană avea obiceiul să-şi rezolve corespondenţa amoroasă, destul de vastă, de care, se înţelege, locotenentul Borůvka habar n-avea.

— Din ce ţară sunteţi de fapt? se răţoi *il carabiniere.*

Bătrânul criminalist rosti cu jumătate de gură:

— Din Cehoslovacia.

La aceste cuvinte, tânărul cel tuciuriu execută o pantomimă de toată frumuseţea, demnă de scena unui teatru de operetă: îşi trecu degetul mare pe după curea, se legănă pe călcâie, dădu ochii peste cap şi scoase un şuierat care voia sa spună multe.

— *Ach, so!* făcu el şi se întoarse spre hotelier. Doamna aceasta, după câte ştiu, era cetăţeană a Statelor Unite ale Americii?

— *Jawohl,* Fritz.

— Lucrurile încep să se clarifice, decretă *il carabiniere,* privindu-l încruntat pe locotenent; era cât se poate de limpede că pe el îl bănuia a fi criminalul. Aşadar, sunteţi poliţist, nu? Poliţist comunist!

— Eu sunt fără partid, murmură locotenentul.

— Deci, din poliţia secretă! ricană *il carabiniere.*

— De la secţia de criminalistică! protestă locotenentul; inutil însă, căci era vădit că bărbatul în uniformă greu va putea fi clintit din opinia pe care şi-o formase.

— Agent! pufni acesta. Agent comunist! Iar *madame* Winterbourne era o americană bogată. Probabil fiica vreunui politician. Poate chiar fiica unui senator al Statelor Unite ale Americii.

În ciuda temperaturii scăzute, locotenentul Borůvka transpira abundent. „La naiba, îşi spune în sinea lui. E

pentru prima oară în viaţă că mă aflu peste hotare, şi am şi intrat într-un bucluc politic!”

Dintr-o dată, regretă profund că Zuzanka nu căzuse la matematică.

— Nu e exclus să fie rudă chiar cu preşedintele Statelor Unite! Divaga jandarmul, vizibil sedus de o asemenea ipoteză bogată în consecinţe. Ei bine, o să vedem noi cum stau lucrurile! Până una-alta, în aşteptarea domnului căpitan, sunteţi arestat, declară el cu neascunsă satisfacţie şi adăugă sarcastic: Tovarăşe!

Ce-i drept, locotenentul Borůvka nu rămase sub stare de arest decât până la sosirea căpitanului care se numea Rheingold Bramante.

— Prin urmare, coleg! Pe faţa smeadă a căpitanului tresări un zâmbet. Din poliţia comunistă, da? Îmi pare bine, zise şi-i întinse locotenentului mâna. Fritz! Ai înnebunit, sau ce-i cu tine? Cum îţi închipui că un coleg al nostru ar putea fi un asasin! Că s-ar apuca să ucidă, şi încă fiind oaspetele unei ţări străine? Iertaţi-l, domnule coleg! E încă tânăr, verde, fără experienţă. Dumnezeu ştie de ce, trecu apoi la o nemţească stâlcită: Permiteţi-mi să vi-l prezint pe domnul Winterbourne.

Bărbatul cel înalt, lat în umeri, cu părul uşor încărunţit, care-l însoţea şi care la prima vedere oferea imaginea tipică a gentlemanului sportiv englez idealizat, la vârsta cea mai frumoasă îşi scoase în tăcere mănuşa de piele şi strânse mâna locotenentului. Apoi se aplecă deasupra moartei. Muşchii obrajilor i se încordară. Locotenentul se uită iute la hotelier. Acesta plângea cu sughiţuri. Pe obrajii lui Winterbourne nu se prelingea nicio lacrimă. Se

stăpânea, oferind un exemplu perfect de calm britanic.

— E îngrozitor, zise sec. Şi e vina mea. Nu trebuia s-o las singură. Puteam să bănuiesc c-o să se întâmple aşa ceva. În ultima vreme, suferea cumplit.

Locotenentul tresări.

— Poate că ar trebui să cercetăm cadavrul, domnule coleg, zise căpitanul pe un ton vesel. Dumneavoastră susţineţi că e vorba de o crimă?

— Ce altceva ar putea fi? spuse locotenentul şi un val de căldură îl cuprinse. O altă idee îi veni în minte, dar o respinse imediat, cu un sentiment de jenă. Accident nu poate fi. E prea departe de poalele munţilor, ca să se fi putut prăbuşi...

— Uiţaţi-vă, vă rog, făcu ironic căpitanul. Stă cu ceafa pe piatră. Cutia craniană e sfărâmată de o lovitură puternică. E lipită de piatră. Aici, vedeţi, creierul a ieşit afară. Iar în jurul rănii, îndărătul pielii, s-a format un con din resturile osului cranian.

Un nou val de căldură îl inundă pe locotenent.

— Dumneavoastră v-aţi gândit că moartea a fost provocată de o lovitură în tâmplă cu un obiect necontondent, continuă căpitanul. Că apoi, victima, căzând pe spate, şi-a sfărâmat craniul de o piatră. Numai că trebuia să fi fost o cădere de la o înălţime uriaşă! Căpitanul făcu cu ochiul. De la o înălţime ameţitoare! Vă daţi seama ce cădere trebuie să fi fost! Zâmbi, şi locotenentul simţi o antipatie puternică pentru căpitan, tocmai fiindcă acesta avea dreptate. Dar nu numai din cauza asta. Italianul râse şi îşi ciocăni fruntea cu degetul. Un poliţist, zise, trebuie să aibă ceva în cap. Dar la dumneavoastră poliţia se ocupă mai mult cu datul în cap nu-i aşa? Poliţia comunistă mai mult dă în cap, cu bastonul de

cauciuc, ha-ha-ha! râse el cu gura până la urechi şi se uită la Winterbourne. Acesta însă păstra o tăcere gravă. Hotelierul plângea cu sughiţuri. Din cauza transpiraţiei, locotenentului i se lipise cămaşa de spinare, şi cu toate că de felul lui era un om blajin, simţi că începe să-l urască pe căpitan.

— Deci, după dumneavoastră, ar fi crimă, continuă, pe acelaşi ton vesel, căpitanul. După mine, e sinucidere!

— Asta-i o prostie, izbucni locotenentul. Îl lăsaseră nervii. Căpitanul se lovi din nou cu degetul peste frunte.

— Poliţistul trebuie să aibă cap. Şi ochi. Ochi, urechi, cap – toate la un loc dau deducţia. Pe când la dumneavoastră, pumni, dinţi, mărturisiri smulse, ha-ha-ha!

Bătrânul criminalist făcea eforturi să se stăpânească. În ce îl privea, păzise întotdeauna cu străşnicie buna reputaţie a secţiei de criminalistică, şi se şoptea despre el că, din prea mare bunătate, nu se putuse hotărî cândva să producă dovada demascatoare în cazul unui asasin care făptuise două crime, pentru motivul că ticălosul acela era un orfan sărac, crescut la orfelinat şi grav bolnav de turbeculoză. Pumnii şi-i folosise doar de două ori de-a lungul întregii sale cariere, şi în ambele cazuri avusese în faţă un adversar care folosea pistolul. Iată de ce acum nu izbuti să-şi păstreze până la capăt calmul.

— Dar e o prostie! strigă. Auzi vorbă! Sinucidere! Am mai văzut eu crime înscenate ca sinucideri, dar...

— Ochi, cap, la un loc – deducţie, repetă ironic căpitanul şi arătă în sus, spre cer. Uitaţi-vă!

Locotenentul se lăsă pe spate, atât de tare că-l

duru mijlocul. Dar nici nu-şi dădu seama, durerea înecându-se într-un nou val de sudoare.

Căci între timp ceaţa se risipise şi soarele nu mai lumina acum doar catedrala de piatră a Piscului Balaurului, ci şi povârnişul şi un alt turn de piatră, de cealaltă parte a văii. Dintr-acolo, drept deasupra locului în care se aflau, cam la înălţimea de trei sute de metri, se întindeau cele două cabluri groase ale unui funicular de munte.

Locotenentul Borůvka roşi, apoi păli:

— Era ceaţă, şopti. Asta... asta nu se vedea de loc!

Winterbourne vorbea calm şi niciun muşchi nu i se clintea pe faţă:

— Dimineaţa, am vrut iniţial să facem o plimbare până la Castell Giorno. Pe urmă, Alice s-a răzgândit. În zilele ceţoase ca asta, îi plăcea să meargă cu funicularul sus, la observator. Acolo e aproape întotdeauna soare, şi Alicei îi făcea bine soarele. Îi plăcea să stea să se uite în jos, la oceanul de ceaţă. Dar fiindcă eu trebuia să mă duc azi la Giorno – aşteptam un pachet cu un medicament important şi la poştă ne duceam întotdeauna noi, în plimbare – am sunat, ca să fie pornit motorul de la staţia de sus, am ajutat-o apoi pe Alice să se urce în cabină şi am aşteptat până a plecat. Pe urmă, am luat-o pe şosea spre Giorno, şi chiar la intrarea în sat l-am întâlnit pe domnul căpitan. Dânsul mi-a dat îngrozitoarea veste. Dumnezeule, când mă gândesc că acum două ore – se uită la ceasul de la mână – mai puţin de două ore, am văzut-o în viaţă, am văzut pentru ultima oară chipul ei drag, atunci când am închis uşa funicularului! E vina mea... Winterbourne lăsă capul în jos, dar nu ridică glasul. Pentru nimic în lume nu trebuia s-o las singură. Ştiam ca se gândeşte la asta...

— Aveţi vreo întrebare, domnule coleg? se adresă căpitanul Bramante locotenentului. Pumnii, însă, vă rog să nu-i folosiţi!

Locotenentul se stăpâni. În sinea lui îl ura pe căpitan; Bramante pusese la îndoială capacităţile sale de deducţie şi, ceea ce era mai grav, cinstea sa de poliţist, sentimentele sale, concepţia sa despre lume, niţel cam confuză, dar în niciun caz lipsită de mărinimie. Îşi învinse însă antipatia şi spuse:

— Dacă îmi permiteţi, aş avea. Vreau să ştiu, dacă a fost sinucidere, de unde a apărut echimoza de pe tâmpla stângă?

Bramante tresări şi se întunecă la faţă. Privi spre Winterbourne, dar acesta răspunse calm:

— Alice a alunecat azi-dimineaţă şi s-a lovit de balustrada scării. Domnişoara Carla a văzut, nu-i aşa?

Camerista cu ochi negri dădu afirmativ din cap.

Totodată, îi zâmbi lui Winterbourne – sau şi de astă dată i se păru doar locotenentului?

— Da, zise. S-a lovit de balustradă. Am ajutat-o să se ridice.

— Biata doamnă! zise plângând *il padrone.* Atâta suferinţă, şi pe deasupra, şi asta!

Bramante se linişti şi privi din nou batjocoritor spre locotenent.

— De unde e pornit funicularul? întrebă locotenentul, ignorând privirea căpitanului.

— De la staţia de comandă de sus, de pe Piscul Balaurului, îi explică Winterbourne calm. Staţia se află pe versantul estic al stâncii, nu se vede de la observator, dar soneria de semnalizare e în legătură cu observatorul. Aşa încât sus, la staţie, nu trebuie să se afle în permanenţă cineva. Administratorul observatorului, sau domnul Skeet sau doamna Skeet,

vin de la observator şi pornesc motorul.

— De jos, poate să sune cine vrea?

— Nu. Numai cine are cheia cabinei.

— Dumneavoastră o aveţi?

— Da. Skeet e un vechi prieten al meu. Şi al Alicei.

— Deci, azi-dimineaţă aţi sunat?

— Da. Am sunat, am ajutat-o pe Alice să se urce în cabină, am aşteptat până s-a auzit de sus semnalul că e pornit motorul, am închis uşa în urma ei, şi Alice a sunat a doua oară. Cabina a pornit, am stat câteva clipe să privesc în urma ei şi după aceea am plecat spre Castell Giorno.

Locotenentul Borůvka privi în sus, spre cablurile funicularului. Puteau să fie trei sute de metri, chiar mai mult. Valea era îngustă, în niciun caz mai largă de un kilometru. Se uită îndelung la cablurile groase, care se arcuiau majestuos deasupra capului lui.

— Hm, făcu. Aţi întâlnit pe cineva în drum spre Castell Giorno? Vreau să spun, înaintea domnului căpitan Bramante?

— Da. Cam la doi kilometri înainte de sat, a trecut pe lângă mine, pe motocicletă, *signor carabiniere,* aici de faţă.

Tânărul smead aprobă grav din cap.

— Bine, zise locotenentul şi căzu pe gânduri. Toţi tăceau. Spuneţi-mi, vă rog, continuă el, dacă a sărit din cabină în mers, înseamnă că sus cabina a ajuns goală. De atunci au trecut două ore. Cum de nu li s-a părut ciudat celor de sus? De ce n-au telefonat la hotel? Sau de ce n-a coborât unul din ei?

Winterbourne strânse din umeri. Locotenentul se întoarse spre hotelier.

— Nu ştiţi?

Hotelierul îi aruncă lui Winterbourne o privire

încărcată de ură.

— De unde să ştiu? izbucni el furios.

— Eu nu ştiu, zise locotenentul şi în aceeaşi clipă văzu că un necunoscut se ivise pe drumul care ducea spre hotel. Era un bărbat scund, îndesat, în pantaloni de munte şi bocanci cu ţinte şi păşea grăbit spre micul grup.

— Cine e? întrebă locotenentul.

Căpitanul se uită la noul venit.

— Cred c-o să aflăm de ce cei de sus, la observator, nu s-au mirat când au văzut cabina goală, zise. E administratorul.

— Nu. Eu lucram în magazie. Scoteam conservele din lăzi. N-am auzit soneria, zise administratorul. La staţie s-a dus doamna Skeet.

— Şi dânsa nu s-a mirat când a văzut cabina goală?

— Şi-a închipuit că a fost o glumă, răspunse administratorul.

— Dar uşa cabinei trebuia să fi fost deschisă?

— Era deschisă. Tocmai de aceea şi-a şi închipuit doamna Skeet că domnul Winterbourne i-a făcut o farsă, cum i-a mai făcut o dată, mai demult.

Locotenentul, fără un cuvânt, se întoarse spre englez.

— N-a fost nicio farsă atunci, zise Winterbourne. Alice şi cu mine voiam cu adevărat să mergem sus. Dar, în ultima clipă, ne-am răzgândit, am uitat să semnalizăm şi am sărit din cabină. Pe urmă, n-am mai prins-o. Cabina pornise şi au tras-o sus goală.

— Aşa... Locotenentul se întoarse din nou spre administrator. Atunci, dumneavoastră de ce-aţi coborât, dacă aţi crezut că e vorba de o farsă?

— Fiindcă m-a trimis domnul profesor, care era

totuşi îngrijorat. Întâi a vrut să telefoneze, dar la hotel suna într-una ocupat.

Locotenentul îi aruncă o privire aspră hotelierului. Îşi amintise de receptorul de pe pupitrul de la recepţie. De receptorul scos din furcă.

Hotelierul se uita cu jale la femeia moartă şi pe obraji i se prelingeau lacrimile şiroaie.

În cabină, atenţia locotenentului fu atrasă de banchetă. Cabina era mică, servea probabil numai pentru nevoile observatorului şi fusese dereticată şi vopsită cu grijă de curând. Ferestrele parcă erau de cristal atât erau de curate, clanţele de alamă sclipeau aurii. Bancheta era şi ea proaspăt vopsită; era plasată de-a lungul întregului perete din spate şi era rabatabilă. Când locotenentul o ridică, apăru un spaţiu gol, destul de mare, îşi zise bătrânul criminalist, ca să poată ascunde chiar un om în toată firea.

Cabina îşi începu ascensiunea spre Piscul Balaurului. Se înghesuiră înăuntru toţi patru – locotenentul Borůvka, căpitanul Bramante, administratorul observatorului şi Zuzanka, care se temuse să rămână singură jos, între străini, cu care nici măcar nu se putea înţelege. Locotenentul, ca să evite privirea ironică a criminalistului italian, prefera să se uite fix pe fereastră, ţinând strâns mâna Zuzankăi.

Jos, sub ei, sălbaticul peisaj alpin se deplasa încet. O vreme apropiat, când ajunseră deasupra văii fatale, se desfăcu brusc într-o prăpastie ameţitoare. De-acolo de sus, văzură desluşit drumul, platoul de piatră, porţiunea acoperită de nisip. Trecură apoi deasupra serpentinei şi a şeii muntoase, şi înălţimea

scăzu din nou; „Felicia” roşie se ivi şi ea la vedere, aidoma unui strop de sânge pe un covor cenuşiu. Încet-încet, se apropiau de Piscul Balaurului.

Acesta se înălţa acum drept în faţa lor, ameninţător: un turn de piatră despicat la vârf, închipuind două turle gotice încremenite într-un spasm monstruos. Zuzanka simţi că i se taie răsuflarea şi îşi încleştă şi mai tare mâna de cea a tatălui.

Dar locotenentul, departe de a se fi lăsat impresionat de terifianta frumuseţe a peisajului, era interesat de cu totul altceva.

— Butonul ăsta la ce serveşte?

Indică un buton roşu de pe peretele cabinei.

— E butonul de semnalizare. Când vrei să urci sus, apeşi pe butonul ăsta.

— Într-altfel nu se poate semnaliza?

— Nu. Numai de aici, din cabină. Şi numai dacă ai cheia cabinei.

Cabina se înfundă într-un nor rarefiat, şi după ce îl străbătu, urcă mai departe scăldată în razele limpezi ale soarelui. La răsărit, pe bolta necuprinsă, de un albastru limpede, undeva în jos, se profila în depărtare dantelăria de piatră portocalie, albă şi galbenă a lanţului muntos la poalele căruia se afla Cortina d’Ampezzo. Cabina intră în umbra Piscului Balaurului, care se interpusese între ea şi soare.

— Ce ordine e aici în cabină, constată locotenentul. O curăţaţi des?

— Nu prea, răspunse administratorul. Dar acum s-a terminat sezonul. În timpul sezonului, mai vin din când în când în vizită la domnul profesor diverşi prieteni de-ai lui. La sfârşitul sezonului, pun întotdeauna cabina la punct.

— Aţi pus-o la punct de curând, nu-i aşa?

— Alaltăieri, precizează administratorul. Vopseaua de pe banchetă abia s-a uscat.

Locotenentul Borůvka se trase fără voie mai încolo.

— Nu vă temeţi, colega, zise căpitanul Bramante. La noi, accentuă el, vopselele se usucă repede.

— Da. Vopselele da, zise locotenentul şi se uită trist în ochii căpitanului. Se întoarse spre administrator. Când a fost ultima oară doamna Winterbourne sus, la observator?

— Când? Administratorul îşi încreţi fruntea. Staţi puţin. Ieri n-a mers nimeni cu funicularul, alaltăieri l-am vopsit. Aşa e: acum trei zile a fost dânsa la noi ultima oară.

Ajunseseră foarte aproape de vârf. Vedeau cum se apropie de ei staţia de comandă, care înghiţea cablul bucată cu bucată. Lângă staţie se afla un bătrân lat în umeri, cărunt, cu barbă şi cu capul descoperit. Vântul puternic, care aici, la înălţimea de aproape trei mii de metri, probabil nu se potolea niciodată, îi răscolea sălbatic părul argintiu.

Când cabina se opri, bătrânul, văzând pe căpitan că deschide uşa, se sperie şi întrebă tulburat:

— Căpitanul Bramante? S-a întâmplat ceva?

Căpitanul lăsă capul în jos, cu un aer tragic:

— N-a fost o farsă, domnule profesor...

— Dumnezeule! strigă bărbatul cărunt. Alice...

— Da. Şi-a luat viaţa.

Bătrânul nu rosti niciun cuvânt. Întoarse privirea spre stâncă. Locotenentul Borůvka se uită şi el în aceeaşi direcţie şi ce îi fu dat să vadă îl făcu să uite, pentru o clipă, toate celelalte. De după stâncă, îşi tăcuse apariţia o femeie tânără în pantaloni de schi şi

într-o scurtă de blană ruginie. Avea părul roşu şi ochii verzi. Nu putea să aibă mai mult de douăzeci şi cinci de ani şi era dintre acele femei în faţa cărora locotenentul era incapabil să găsească alt subiect de conversaţie în afară de starea vremii.

— Audrey, rosti bătrânul şi glasul i se frânse. Alice... şi-a luat viaţa.

— Oh! făcu femeia cu o compătimire nesinceră, convenţională. *That's too bad!*[36]

După ce intră în camera de zi a observatorului, locotenentul constată că bătrânul, de fapt, nu era propriu-zis bătrân. Avea cel mult cincizeci de ani; impresia de moşneag venerabil i-o dădea barba colilie şi coama *à la* Einstein, femeia cu păr roşu era soţia sa.

— Ţineam foarte mult la Alice. Era o femeie rară, plăcută şi îngrozitor de bolnavă. Cancer la stomac, spuse el cu tristeţe. Ştia. Era mult prea inteligentă ca să i se poată ascunde.

— Aţi cunoscut-o când a devenit soţia lui Winterbourne sau o cunoşteaţi dinainte? întrebă locotenentul.

— Păi... rosti încet profesorul şi privi spre soţia lui.

— *Newer mind, Johnny* [37], zise roşcata. Spune.

Profesorul oftă.

— Am cunoscut-o o dată cu Winterbourne, în timpul războiului. Eram înrolaţi amândoi în trupele de *commandos,* şi Alice, ei bine... oftă stăpânit, ca un adevărat englez... cred că James şi cu mine eram ceea ce se numeşte rivali. Alice venise în Anglia cu

[36] E îngrozitor. (engl.)

[37] Nu face nimic, Johnny. (engl.)

corpul auxiliar feminin american. Ei bine... l-a preferat pe James. Am rămas însă, toţi trei, buni prieteni.

În observator stărui câteva clipe tăcerea. Locotenentul Borůvka medita asupra enigmaticului caracter britanic, pe care îl considerase întotdeauna o născocire a autorilor de romane umoristice. Dar iată că profesorul şi soţia sa şedeau, în faţa lui, nemişcaţi, cu chipurile absolut inexpresive. Umbra moartei nu le tulbura calmul.

Cel puţin în aparenţă.

— Veneau des aici? întrebă locotenentul.

— Da, dar numai de doi ani încoace. Eu le-am propus. Alicei îi plăcea aici.

— Cred şi eu... făcu bătrânul criminalist, aruncându-şi privirea pe fereastră. Afară, oceanul alb se încropise iarăşi. De data asta însă era vălurit, alcătuit din mii şi mii de norişori, din care răsăreau, ici-colo, vârfurile cenuşii şi portocalii ale stâncilor. E frumos aici. Nici nu-ţi vine să crezi că...

Locotenentul nu-şi termină fraza. Se cufundă în gânduri.

— Şi dumneavoastră... o întrebă el, mai târziu, pe Audrey Skeet, după ce rămaseră, numai ei doi, în camera ei, o iubeaţi şi dumneavoastră?

Roşcovana îl atinţi drept în ochi. Ai ei erau la fel de luminoşi ca cei ai locotenentului, şi bătrânul criminalist nu fu în stare să suporte o privire chiar într-atât de identică cu a lui. Clipi.

— Nu, răspunse roşcata. Nu o iubeam. Nu aveam de ce. Sau credeţi că ar fi trebuit să am?

— Nu, nu cred, zise locotenentul. Când a ajuns cabina la staţie, eraţi singură?

— Da.

— Cabina a sosit cu uşa deschisă?

— Da. Am crezut că Jackie mi-a făcut iarăşi o glumă proastă.

— Jackie?...

— Winterbourne.

— Aha! Nici administratorul, nici soţul dumneavoastră nu erau de faţă?

— Nu. Soţul meu era la observator, iar administratorul trebăluia în magazie. Descărca nişte lăzi sau aşa ceva.

— Ce-aţi făcut, când cabina a sosit goală?

— Cum v-am spus, am crezut că e o glumă. M-am înfuriat. M-am dus la bucătărie să spăl vasele. E imposibil să găseşti o servitoare care să-ţi vină aici. Nevasta trebuie să facă tot...

Ironia din cuvintele din urmă nu se adresase de data asta locotenentului Borůvka. Dar cui oare? îi trecu acestuia prin minte.

— Şi pe urmă?

— Cam după jumătate de oră, a venit soţul meu în bucătărie. I-am spus şi lui.

— Ce anume?

— Despre cabina care a venit goală. Despre păcăleala lui Jackie. Numai că el a intrat la idei, a încercat să telefoneze la hotel...

— ...şi era ocupat. Asta ştiu.

— Atunci, ce altceva aţi mai vrea să aflaţi?

Locotenentul privi pe fereastră. Printre norişorii albi, plana, dintr-o parte într-alta, o pasăre mare, cu penajul sclipind în soare.

— Prin urmare, pe doamna Winterbourne n-o iubeaţi... rosti el. Dar pe domnul Winterbourne?

Aruncă o privire iute spre femeia cu părul roşu. În ochii doamnei Skeet se aprinsese o luminiţă verde,

rea.

— Ce vreţi să spuneţi?

— Mă gândesc, zise locotenentul, urmărind din priviri zborul păsării, care, cu o siguranţă ancestrală, plana deasupra vârfurilor de stâncă, expunându-şi la soare burta cenuşie, mă gândesc dacă nu cumva pe doamna Winterbourne n-o iubeaţi fiindcă, pe vremuri, soţul dumneavoastră voise să se însoare cu ea, sau... ştiu eu, din vreun alt motiv.

— Vă gândiţi cam prea departe! rosti tăios frumoasa doamnă Skeet. Aceasta e de altfel manierea de a gândi a tuturor poliţiştilor. N-o iubeam, fiindcă, pur şi simplu, nu-mi era simpatică.

— Scuzaţi-mă. Locotenentul mai urmări o clipă zborul păsării, până ce dispăru între stânci. Apoi schimbă subiectul: Funicularul poate fi dirijat numai de aici, de la staţie?

— Da. Frumoasa femeie căzu pe gânduri, apoi făcu o grimasă. Din interiorul cabinei nu poate fi pusă în mişcare, dacă la asta vă gândiţi.

— Da. Chiar la asta mă gândeam, zise încet locotenentul, după care întrebă repede: Cât timp ar dura drumul pe jos de aici până la hotel?

— Pe jos? Ce idee! De ce credeţi că avem funicular?

— Într-adevăr! Pe jos, nu merge. Singura posibilitate rămâne deci funicularul.

— Nu-i mai puţin adevărat că dacă aţi fi alpinist, spuse femeia batjocoritor, v-aţi putea da drumul cu coarda de pe peretele estic până jos, pe şosea.

— Aha!

— Dar pentru asta ar trebui să aveţi coardă, spuse roşcata cu ironie neascunsă. Sau ar trebui s-o împrumutaţi de la administrator.

Coardă? Sigur că da. Am una în şopron, se miră administratorul.

— E acolo?

— Bineînţeles. Veniţi să vedeţi.

Coarda era acolo, în şopronul de lângă turla observatorului, agăţată într-un cârlig. Locotenentul privi în jur. Observă că şopronul nu se vede nici din magazie, nici de la staţia funicularului.

— Spuneţi-mi, întrebă, eraţi singur în magazie? Profesorul Skeet nu era cu dumneavoastră?

— Ce să caute acolo? Era la observator.

— De ce v-aţi apucat să despachetaţi conservele tocmai astăzi? Se terminaseră proviziile la bucătărie? Sau de ce?

— S-or fi terminat pesemne. Nu ştiu. Doamna Skeet mi-a spus să le despachetez. Ea e cea care găteşte.

Locotenentul căzu pe gânduri. Pe urmă, spuse:

— Bine. Cât timp aţi stat în magazie?

— Până când a venit profesorul şi mi-a spus să cobor în vale.

— Aşa că atunci când a sunat soneria, pe care din magazie n-aveaţi cum s-o auziţi, la staţie s-a dus doamna Skeet, şi din momentul acela, cel puţin o jumătate de oră, dumneavoastră trei nu v-aţi mai văzut unul pe celălalt?

— Păi... nu ne-am văzut.

— Interesant, făcu locotenentul. Mulţumesc.

În timp ce locotenentul îşi continua ancheta, căpitanul Bramante şi profesorul Skeet luaseră ca pretext tragica moarte a doamnei Winterbourne pentru a lansa atacul asupra unei sticle pântecoase de whisky scoţian. Când intră locotenentul în încăperea observatorului, nivelul lichidului din sticlă

coborâse simţitor şi ochii negri ai poliţistului italian pluteau în lacrimi ca două măsline în ulei.

Dar sosirea locotenentului îl înveseli pe loc.

— Cu ce îi pot fi de folos colegului cehoslovac? întrebă. Să arestez pe cineva? Să zdrobesc nasul cuiva cu un pumn?

— Cum credeţi dumneavoastră, zise locotenentul rece. Eu m-aş mulţumi dacă aţi fi atât de bun şi aţi dispune să fie luate amprentele digitale din cabină. Şi dacă le-aţi compara cu amprentele digitale ale profesorului Skeet, ale soţiei sale, ale administratorului observatorului, ale domnului Winterbourne şi ale hotelierului din vale.

Căpitanul îşi ciocăni fruntea.

— Ah! Cogeamite funicularul l-aţi scăpat din vedere, şi acum alergaţi după fleacuri. De ce să iau amprentele?

— Vă rog s-o faceţi.

— Înţeleg. La dumneavoastră, toată lumea e suspectă. Oricare cetăţean e suspect. Nimeni n-are voie să facă decât ce i se ordonă. La noi, poţi face tot ce nu e interzis prin lege. Nimeni nu e suspectat. Nu putem lua amprentele fără motiv bine întemeiat. Iar eu... căpitanul desfăcu larg braţele şi ridică teatral din umeri – nu am motive să-l suspectez nici pe domnul profesor, nici pe doamna Skeet, nici pe administrator, nici pe hotelier, nici pe domnul Winterbourne. Numai pe răposată o suspectez, râse el zgomotos. Ştiţi de ce anume?

Locotenentul se uită cu dezgust la colegul său. Optsprezece ani de contact apropiat cu cadavrele nu izbutiseră să-i transforme pielea obrajilor în epidermă de elefant.

— Ştiu, făcu mohorât. De sinucidere.

— Exact! jubilă căpitanul. Iar dumneavoastră suspectaţi pe alţii de crimă! Eu însă pe cei vii n-am niciun motiv să-i suspectez. Suspectez numai cadavrul.

O idee străfulgeră mintea locotenentului. Fu ca un şoc, ca o lovitură în moalele capului.

— Atunci, ştiţi ce? spuse. Daţi dispoziţie să fie luate numai amprentele digitale ale cadavrului...

Ideea îl amuză pe căpitan.

— Colega vrea să demaşte cadavrul? Colega vrea să dovedească vinovăţia cadavrului în ce priveşte sinuciderea?

— Nu, rosti locotenentul Borůvka glacial. În ce priveşte crima.

Căpitanul se înveseli şi mai tare.

— Numai că, la noi, dactiloscopia e lichidată! La dumneavoastră, poate că nu. În ţările înapoiate, criminalii sunt şi ei încă nişte înapoiaţi – nu poartă mănuşi. Doamna Winterbourne e din Statele Unite ale Americii. Doamna Winterbourne nu purta mănuşi. Deci: doamna Winterbourne nu poate fi asasinul! În ţările civilizate, domnule coleg, asasinii poartă mănuşi!

Peste faţa rotundă a locotenentului trecu o expresie de tristeţe.

— Da, zise. Chair aşa e, poartă mănuşi.

Mai târziu, la hotel, locotenentul ceru să i se aducă o hartă a regiunii. Patronul, care tot nu-şi venise în fire, scotoci îndelung în biroul lui până ce izbuti să descopere o hartă veche militară, fiindcă locotenentul refuzase hărţile tipărite colorate, înţesate cu desene de hoteluri, animale de pădure şi trambuline de schi. Luă harta şi se retrase într-una din camere. Rămase

acolo întreaga după-amiază, storcându-şi creierii, aplecat deasupra hărţii.

Zuzanka, care, ca niciodată, păstra tăcerea, se ghemuise într-un fotoliu rotund, lângă fereastră, şi se uita afară. Nu îndrăznea să-şi tulbure tatăl. Era pentru prima dată când dovedea o asemenea sfială faţă de el.

Se întunecase, şi locotenentul tot mai stătea cu nasul în hartă. De studiat, nu mai putea s-o studieze, fiindcă uitase să aprindă lumina. Pe moţul lui ciufulit, căzu întâi, strecurându-se prin fereastră, lumina tulbure a amurgului timpuriu de toamnă, iar mai apoi sclipirea portocalie-trandafirie a vârfurilor de stâncă învăpăiate de soarele în asfinţit. În cele din urmă, se lăsă întunericul, şi pe pătratul ferestrei rămase să se profileze doar coafura tapată a Zuzankăi. Deasupra capului fetei, aidoma unui luceafăr deosebit de strălucitor, pâlpâia, undeva pe piscul Balaurului, o luminiţă singuratică: observatorul.

Locotenentul se ridică şi trecu la fereastră. Îşi aşează mâna durdulie pe umărul fetei. Zuzanka înălţă spre el ochii de un verde deschis.

— Ai găsit, tăticule?

— N-am găsit, zise trist locotenentul. Cred că ştiu cum s-au petrecut lucrurile, dar există ceva care nu se potriveşte.

— Ce anume?

— Ei! Locotenentul făcu un gest de lehamite, apoi îşi aminti unul din principiile sale în materie de educaţie: Uite ce este, Zuzanka, ştii că nu discut niciodată cu tine despre munca mea. Poţi să mă întrebi despre tot ce vrei, dar pentru treburile astea eşti încă prea mică.

— Tăticule... Zuzanka se ghemui la pieptul tatălui ei. Cadavrul l-am descoperit împreună, aşa că şi eu sunt implicată în cazul ăsta, nu? Şi pe urmă, eu...

Se opri brusc.

— Ce-i cu tine? întrebă locotenentul, neliniştit. Urechea sa era prea exersată cu nuanţele tonului Zuzankăi, ca să nu-şi dea seama că fata se pregăteşte să-i comunice un lucru pe care, în mod normal, i l-ar fi ascuns.

— Nimic, nimic...

— Cum adică, nimic? Totuşi, mi se pare că vrei să-mi spui ceva!

— Ai să te superi, tăticule...

— Păi, dacă e ceva urât, am să mă supăr! rosti el aspru, anulându-şi însă imediat efectul cuvintelor dinainte printr-o alta frază: Ştii doar cum mă supăr ori de câte ori faci ceva ce nu se cuvine.

Zuzanka, ştiind într-adevăr cât de inofensiv se supără taică-său, îi dădu drumul, fără să se lase prea mult rugată:

— Voiam doar să-ţi spun că şi-aşa citesc întotdeauna rapoartele despre cazurile pe care le anchetezi, când le aduci acasă, să le corectezi noaptea. De exemplu, înainte de a veni încoace, am citit raportul despre criminalul acela care a comis patru crime din sadism...

— Zuzanka! gemu criminalistul. As... astea sunt secrete de serviciu. Şi, în general, n-au ce căuta în mâna copiilor!

— Lui Pepicek nu-i povestesc nimic! i-o tăie, jignită Zuzanka, căci, fireşte, nu se punea pe acelaşi plan cu fiul în vârstă de zece ani al locotenentului. Şi dacă îţi spun, o fac numai ca să ştii că nu sunt o naivă. De exemplu, ştiu că procuristul ăla de la casa de

economii de pe Václavské Náměstí şi-a tăiat nevasta bucăţi şi a ars-o în soba din bucătărie. Iar voi aţi crezut că a fugit în străinătate, aşa că nici nu l-aţi cău...

— Stai puţin! protestă locotenentul. Nu le încurca. Până la urmă, l-am prins!

— Da. Numai că dacă nu l-ar fi apucat o criză de apendicită şi n-ar fi început să delireze în timp ce era adormit pentru operaţie.

— Tot l-am fi prins! Pentru asta n-aveam nevoie de niciun fel de crize de apendicită. Noi...

— Ştiu, tăticule, ştiu! Zuzanka se ghemui şi mai strâns lângă tatăl ei, aşa încât acesta n-avu cum să observe luminiţele ironice din ochii verzi, ca de pisică, ai fetei. Ştiu cât de abil l-aţi descoperit, de exemplu, pe asasinul acela din Vinohrady, tipul acela, necrofilul care şi-a omorât nevasta şi pe urmă a...

— Sfinte Dumnezeule, copilule! răcni disperat locotenentul, ocarându-se în sinea lui fără menajamente pentru neglijenţa cu care îşi ţinea hârtiile acasă. Stai puţin! Hai mai bine să-ţi spun cum văd eu cazul ăsta...

Se duse la masă, aprinse lampa.

— Uită-te. Întinse pe masă harta militară, scoase din valiza deschisă un blocnotes şi schiţă la repezeală un plan.

— După acest domn coleg italian, începu el să explice, doamna Winterbourne s-ar fi sinucis. Dar dacă am şi eu o idee cât de cât vagă în materie de sinucideri, atunci ştiu că o femeie bogată şi care, după toate aparenţele, a trăit toată viaţa ei răsfăţată, care are noptiera plină de stupefiante, nu se sinucide sărind din funicular. O femeie care ştie ce înseamnă durerea, nu riscă să se schilodească, o femeie ca ea...

— ...ia o doză letală de barbiturice, încheie Zuzanka fraza în locul lui.

Locotenentul, surprins de o exprimare atât de ştiinţifică în gura fiică-sii, renunţă la tonul oratoric şi didactic pe care-l folosise până atunci.

— Aşa e. Ai dreptate, zise. De aceea, cred că din funicular a aruncat-o cineva.

— Cum?

— Exact: cum? Păi, uită-te şi tu. Oricum aş întoarce-o, reiese că n-a putut s-o facă singur. Avea nevoie de un complice.

— Tăticule!

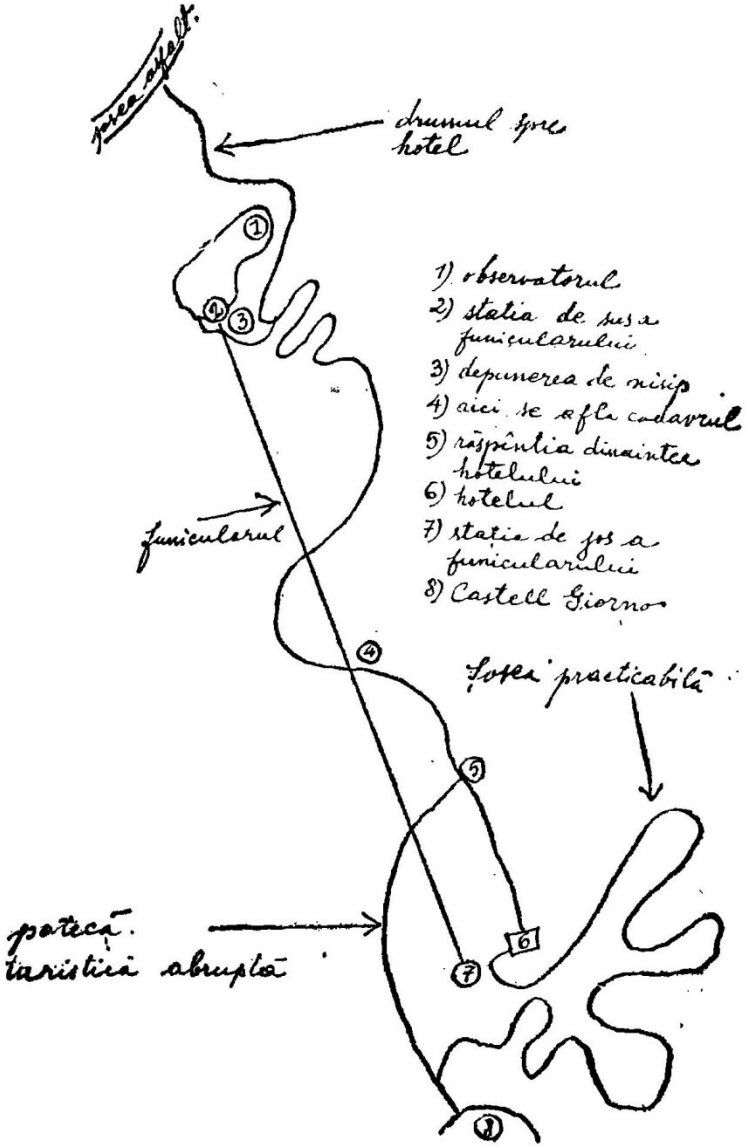
Șosea asfalt.
drumul spre hotel
1) observatorul
2) stația de sus a funicularului
3) depunerea de nisip
4) aici se află cadavrul
5) răspîntia dinaintea hotelului
6) hotelul
7) stația de jos a funicularului
8) Castell Giorno
funicularul
Șosea practicabilă
potecă turistică abruptă
1
2
3
4
5
6
7
8

— Da, da... Nici mie nu-mi place versiunea asta. Complici la crimă îşi iau, în general, criminalii profesionişti...

— Ori, să zicem, doi tineri căsătoriţi, atunci când vor să scape de socru, pentru ca...

— Da, o întrerupse locotenentul. Dar acum, să ne concentrăm asupra cazului nostru. Cineva a aruncat-o pe doamna Winterbourne din cabină, numai că pe urmă a trebuit să iasă din ea, în aşa fel încât să nu fie văzut de cei de sus, de la staţie. Altfel, avea nevoie de un complice. Iniţial, am crezut că poate fi manevrată cabina dinăuntru, Winterbourne putând în felul ăsta să se urce în funicular cu nevastă-sa, să stopeze cabina, să-i dea brânci neveste-sii, să se întoarcă jos şi să trimită iarăşi cabina sus.

— Oricum li s-ar fi părut suspect celor de la observator!

— Exact. De aceea am exclus posibilitatea asta. Dar iată cum s-ar mai fi putut petrece lucrurile, fii atentă: funicularul l-a pus în mişcare doamna Skeet, care, de dimineaţă, i-a spus administratorului să se ducă să despacheteze cutiile de conserve din magazie, în felul acesta, el nu mai poate auzi soneria, înţelegi?

— E clar, zise Zuzanka. Doamna Skeet e o femeie frumoasă, Winterbourne e şi el un tip bine, numai că dânsa, fiind măritată...

— Chiar aşa! făcu locotenentul. Zău, nu ştiu, Zuzanka, dacă e cazul să discut cu tine asemenea lucruri. Dar ştii că în viaţă...

— Las’ că ştiu! Doamna Winterbourne pesemne că a mirosit ceva şi l-a ameninţai pe domnul Winterbourne că îşi modifică testamentul... Sunt sigură că şi-a făcut testamentul, de vreme ce ştia că

nu mai are mult de trăit. Iar lui Winterbourne nu-i convenea să...

— Cam aşa ceva, încuviinţă locotenentul, trist. Văd că ştii destule despre treburile astea, cu toate că eu...

Numai că pe Zuzanka n-o interesau părerile tatălui despre părerile ei. Ardea, toată, de pasiune detectivă.

— Aşa trebuie să fi fost! Deci, Winterbourne a aruncat-o pe doamna Winterbourne din cabină, a dat semnalul pentru doamna Skeet, ea a oprit funicularul şi l-a trimis în sens opus. Odată ajuns jos, Winterbourne a coborât şi a întins-o spre Giorno!

— Da. Posibil este. Numai că va trebui să şi dovedim. Dacă Bramante mi-ar permite sa le iau tuturor amprentele digitale... Locotenentul se posomorî. În clipa aceea, sună telefonul.

Locotenentul, abătut, ridică receptorul. Din depărtare, îi ajunse la ureche un glas slab, deformat, dar bătrânul criminalist îşi dădu seama din prima clipă că la celălalt capăt al firului se află căpitanul Bramante. Acesta renunţase la germana lui stâlcită şi din tonul lui dispăruse orice urmă de ironie sau de veselie bahică. Era, dimpotrivă, foarte grav acum.

— Daţi-mi voie să vă cer scuze, domnule coleg, rosti căpitanul în receptor. Sper că nu sunteţi supărat pe mine pentru glumele proaste pe care le-am făcut...

— Cu plăcere, răspunse locotenentul Borůvka, căruia nu-i veni în minte nici o altă frază în germană. Ce-aţi descoperit? Ascultă îndelung, mohorât, explicaţiile date de glasul slab din depărtare, şi pe măsură ce asculta, chipul i se întuneca tot mai tare.

În sfârşit, închise telefonul şi se întoarse spre Zuzanka care îl privea cu ochi lacomi.

— Au făcut examenul dactiloscopic, zise. Pe clanţa

cabinei sunt câteva amprente. Se văd foarte clar, fiindcă clanţa a fost lustruită de curând. Tăcu. Amprentele doamnei Winterbourne nu se află printre ele.

— Dar asta... asta înseamnă... şopti Zuzanka, că doamna Winterbourne nici n-a mers cu funicularul! Mănuşi nu avea, aşa că ar fi trebuit să...

— Da, aprobă din cap locotenentul. Sau a mers, şi asasinul avea mănuşi. În încăpere stărui, câteva clipe, o tăcere desăvârşită.

— Sau poate că nici nu purta mănuşi. Se baza pe faptul că pe clanţă sunt tot felul de amprente. A ameţit-o cu o lovitură în tâmplă, unde se mai lovise şi de dimineaţă, a deschis uşa şi i-a făcut vânt. În mod sigur, s-a bazat pe amprentele de pe clanţă. În starea aceea de surescitare, a omis faptul că, în urmă cu două zile, cabina a fost vopsită şi curăţată...

— Winterbourne! strigă Zuzanka.

— Poate. Căpitanul Bramante va veni încoace, să ia amprentele digitale ale lui Winterbourne şi ale hotelierului. Şi ale celor de sus, de la observator.

— Ale lor, de ce?

— Fiindcă mai există şi alte posibilităţi. Din păcate, toate presupun colaborarea a cel puţin doi făptaşi. Să ne gândim: doi dintre cei trei de la observator puteau, de exemplu, să fie înţeleşi între ei. Tot timpul cât a urcat funicularul şi încă aproape o jumătate de oră după aceea, toţi trei s-au aflat în locuri diferite şi n-au ştiut unul de altul. Lucrul acesta îl confirmă atât administratorul, cât şi doamna Skeet. Unul dintre făptaşi ar fi, în mod obligatoriu, doamna Skeet. Al doilea, fie soţul ei, fie administratorul. Bineînţeles, nu ştiu ce anume l-ar fi determinat s-o facă. Dar ştii, Zuzanka, dacă ar fi să-ţi povestesc cât de

neverosimile sunt uneori mobilurile crimelor...

— Da! De pildă, individul, paznic la o uzină, care avea numai un metru şi patruzeci şi şapte înălţime şi care a tras în strungarul acela, pe care nici nu-l cunoştea, numai fiindcă îl văzuse îmbrăţişând o fată, şi ea necunoscută...

— Da, şi altele la fel, o întrerupse locotenentul. Pe scurt, oamenii sunt capabili să săvârşească o crimă pentru te miri ce fleac, doar să li se ofere prilejul. Să admitem că doamna Winterbourne a ajuns până sus, unul dintre făptaşi i-a dat cu ceva în cap şi a ameţit-o, a coborât cu funicularul o bucata de drum înapoi, a aruncat-o şi s-a întors la staţie, iar pe urmă doamna Skeet ne-a spus că a crezut că a fost o glumă. Şi aşa s-ar fi putut petrece lucrurile. În versiunea asta, asasinul a mizat în mod sigur pe faptul că poliţia va înghiţi ipoteza sinuciderii. Toată lumea ştia că doamna Winterbourne este bolnavă incurabil...

Tăcu. Zuzanka îşi ţinea răsuflarea. Locotenentul continuă

— Mai există şi o a treia posibilitate. Dar asta chiar că e fantastică.

— Spune-mi-o, tată! Cam în genul, nu-i aşa, în care a tras balerina aceea printr-un...

— ...ventilator. Da, ştiu. Mereu am parte de cazuri dintr-astea, pe care nu le crede nimeni că s-au petrecut cu adevărat. Ceilalţi colegi ai mei sunt mai norocoşi. Lor le pică numai cazuri de omor cu lovituri date în cap cu ciocanul, numai chestii dintr-astea...

— Da. Ca...

— Da... Locotenentul se grăbi s-o întrerupă, căci, la fel ca mulţi alţii, prefera să-şi păstreze iluzia despre ignoranţa scumpei sale odrasle, decât ca aceasta să-i confirme nişte adevăruri care apoi să-i dea de gândit.

Dar versiunea asta ar fi cea mai fantastică din toate cu câte am avut de-a face până acum.

— Hai, tăticule, spune-mi-o!

— Ţi-aminteşti de cazul de la stâncile Prachovské? Se opri brusc. De fapt, nu ţi-am povestit...

— Cazul acela, când asasinul şi-a făcut vânt de pe o stâncă pe alta, pe coardă?... Dumnezeule! Zuzanka îşi duse palma la gură. Te gândeşti... la urmele alea. Urmele acelea, ca în povestirea lui Čapek!

Locotenentul încuviinţă din cap şi se aplecă deasupra hărţii. Căpşorul tapat ai Zuzankăi se aplecă alături de al lui.

— Platoul nisipos se află la poalele versantului estic al Piscului Balaurului, pe unde, am aflat, se poate coborî cu coarda. Adu-ţi aminte de bancheta din cabină. E destul loc sub ea ca să se poată ascunde un om.

— Ah! Zuzanka duse din nou palma la gură.

— Aşa... Pe de altă parte, hotelierul declară că le-a servit Winterbournilor micul dejun şi imediat după aceea s-a dus să se plimbe. A plecat înaintea lor, înţelegi. Tot el a scos receptorul din furcă. Şi tot el a scornit şi minciuna aceea cum că pe frigul de azi dimineaţă ar fi stat nu ştiu câtă vreme pe bancă, să se uite la una din ferestrele hotelului, unde o vedea pe cameristă. Prostii! Prostii! De altfel, l-a contrazis şi camerista.

— Nu uita că ea nu-l poate suferi!

— Ai spirit de observaţie, o lăudă locotenentul. Dar de ce nu-l poate suferi? Fiindcă, probabil, hotelierul a trăit cu ea. Până ce a apărut doamna Winterbourne. S-a îndrăgostit de dânsa, ceea ce a trezit, firește, şi ura cameristei.

— Crezi că a omorât-o camerista?

— Nu... Locotenentul tresări, surprins. Rămase câteva clipe pe gânduri, dar apoi clătină din cap. Nu, n-ar fi putut s-o facă. În schimb, hotelierul...

— Dar el... pentru ce motiv ar fi?... Aha! Doamna Winterbourne n-a vrut să se culce cu el!

— Ce vorbă e asta! Locotenentul se înfurie. Ce înseamnă să se culce!

— Păi, înseamnă...

— Ştiu eu foarte bine ce înseamnă! Dar asemenea expresii, în gura unei fete tinere...

Urmă o întreagă prelegere despre vocabularul pe care se cuvine să-l folosească o fată. Sub raport lingvistic, acest vocabular ar putea fi asimilat, în cel mai bun caz, cu limbajul doamnelor din a doua jumătate a secolului al nouăsprezecelea.

După ce ascultă, smerită, morala până la capăt, Zuzanka luă din nou cuvântul:

— Prin urmare, tu crezi că hotelierul s-a vârât sub banchetă, după ce, în prealabil, a scos telefonul din furcă, pentru ca cei de la observator, intrigaţi, să nu poată chema hotelul şi el, între timp, să-şi asigure un alibi; pe drum a aruncat-o pe doamna Winterbourne, s-a ascuns din nou sub banchetă, şi când doamna Skeet a plecat la bucătărie, a ieşit... Coarda o avea la el, sau a luat-o de la administrator... Cât de lungă e coarda asta?

— Fantastic, nu? oftă locotenentul. Pare imposibil. Cu coarda poţi coborî stânca etapă cu etapă, dacă cunoşti terenul.

— Urmele nu erau prea departe de stâncă?

— Nu ştiu. Trebuie să mergem sa ne uităm mâine, când n-o mai fi ceaţă...

— Sau a coborât cu coarda numai o porţiune şi pe urmă a sărit. Oamenii pot sări de la nişte înălţimi

incredibile. Odată, Olda...

Se opri brusc.

Dar locotenentul adulmecase urma.

— Care Olda? Filfizonul acela de la Asociaţia voluntară pentru apărarea patriei? Špaček, sau cum îl cheamă?

— Acela, bâigui Zuzanka, care se fâstâcise.

— Derbedeul acela cu care ţi-am interzis să ai vreo legătură...

— Da, da, acela, Olda Špaček, ţi-am spus doar... Dar, crede-mă, n-am niciun fel de legături cu el. Atâta doar că... Dumnezeule, tată! Şi Zuzanka, pe neaşteptate, scoase un strigăt atât de pătrunzător, încât locotenentul se răsuci ca fulgerul, cu pumnii încleştaţi.

Dar nu se afla nimeni în spatele lui. Liniştindu-se, se întoarse din nou spre Zuzanka, care, de tulburată ce era, gâfâia aproape. După câteva clipe, îşi reveni şi zise cu glas întretăiat:

— Tăticule, ascultă...

Locotenentul o ascultă atent timp de câteva minute. Afară, se stârnise vântul; şuiera, mugea, îşi făcea de cap. Steaua luminoasă a observatorului nu se mai vedea, o perdea neagră de nori o acoperise. Dar în ciuda vremii urâte, când Zuzanka termină ce avea de spus, locotenentul porni la drum, prin noaptea neagră, şi îi îngădui şi fetei să-l însoţească.

Se întoarseră abia peste două ore. Dar nici acum nu zăboviră prea mult la hotel. Locotenentul chemă la telefon, din holul hotelului, observatorul. Îi răspunse Skeet. Locotenentul îl anunţă că vrea să-l viziteze neîntârziat. Plecă apoi, împreună cu Zuzanka, spre staţia funicularului, şi prin noaptea neagră ca cerneala şi răscolită de vânt, porniră să urce amândoi

spre Piscul Balaurului, care, după ce ajunseră deasupra norilor şi se apropiară de el, le răsări în faţă, în bătaia lunii, aidoma unei fantasme dintr-un coşmar. Locotenentului, care stătea cu nasul lipit de geamul rece al cabinei, chiar aşa îi şi apăru – ca o fantasmă dintr-un vis înfricoşător, halucinant, dar nu mai puţin logic, perfect logic... Către logica visului acesta îl conduseră relaţiile, interzise de el – şi deie Domnul să fi fost numai camaraderești! – ale fetei sale cu un anume filfizon din Praga.

La scurt timp după plecarea locotenentului şi a Zuzankăi în prima lor expediţie tainică nocturnă, intră în hotel, ca o furtună, căpitanul Bramante. Cu o lipsă de delicateţe la care nu te-ai fi aşteptat din partea acestui poliţist italian atât de afabil, îi trezi pe Winterbourne şi pe hotelier şi le luă la amândoi amprentele digitale. Din exces de zel, i le luă şi cameristei, se urcă în maşină şi, cu toate că vântul se înteţise între timp, porni cu toată viteza pe şosea, la vale, îndreptându-se, prin Castell Giorno, spre oraş.

La vreun ceas de la plecarea spre Piscul Balaurului, locotenentul şi Zuzanka se întoarseră cu funicularul la hotel. Îi însoţea şi astronomul cu părul cărunt. Fără să piardă timpul, se înfundară din nou, toţi trei, în umbrele nopţii. Porniră în sus, pe drumul care ducea la hotel, şi la raspântie, o luară pe cărarea turistică, spre Castell Giorno.

La ora opt dimineaţa, când căpitanul Bramante, ameţit de nesomn şi pradă unei dispoziţii din cele mai proaste, reveni la hotel, cei trei îl aşteptau în hol. Împreuna cu ei se aflau şi hotelierul, Winterbourne şi camerista, cea din urmă cu o figură îngheţată.

Căpitanul îl lua pe locotenent deoparte şi, îi comunică cu glasul înăbuşit:

— Am făcut comparaţiile dactiloscopice. Pe clanţa dinafară se află amprentele administratorului, ale doamnei Skeet şi ale mele, pe cea dinăutru ale administratorului şi ale mele.

— Dar ale lui Winterbourne?

— Ale lui Winterbourne, nu. Mai sunt câteva, neidentificate. Probabil ale dumneavoastră – dacă ne-aţi permite, mai târziu, ca să fie îndeplinite toate formalităţile...

— Nu va fi nevoie, zise întunecat locotenentul. Asasinul era dintr-o ţară civilizată. Lucra cu mănuşi.

Porniră apoi spre locul unde, în ajun, fusese găsită doamna Winterbourne, moartă. Toţi, cu excepţia lui Skeet, pe care locotenentul, din motive cunoscute numai de ei doi – şi, bineînţeles, şi de Zuzanka – îl lăsase la hotel.

În Dolomiţi se făcuse o splendidă zi de toamnă. Soarele strălucea ca un bec de magneziu mare, atârnat sus de tot pe boltă. La piciorul Piscului Balaurului, care se ridica spre cer ca o torţă portocalie, locotenentul Borůvka explica grupului adunat în jurul său ipotezele sale iniţiale cu privire la crimă.

— Dar toate variantele acestea, conchise, implicau existenţa unui complice. În afară de ultima, aceea cu asasinul ascuns sub banchetă şi coborârea cu coarda, care putea fi bine atribuită domnului Faggioli.

Hotelierul, pentru a nu ştiu câta oară în decursul expunerii, se apucă să protesteze pe un ton plângăreţ.

— Liniştiţi-vă, rosti locotenentul. În cele din urmă,

fiica mea mi-a sugerat altă idee – şi astfel mi-am adus aminte de unele fapte, care au confirmat apoi justeţea ipotezei. Prima dintre acestea... Locotenentul privi spre Winterbourne; acesta păstra un calm cu adevărat englezesc. Nu cu mult timp în urmă, s-a mai întâmplat o dată, să ajungă cabina goală sus. Doamna Skeet a considerat că e vorba de o glumă proastă. Dumneavoastră ne-aţi explicat că aţi sărit din cabină şi n-aţi mai apucat să daţi semnalul de oprire.

— Aşa s-a întâmplat într-adevăr, spuse Winterbourne.

— Se prea poate. Al doilea argument l-am descoperit noaptea asta, sub un bolovan, lângă drumul acela turistic abrupt, pe care nu se poate circula cu maşina, dar care scurtează considerabil drumul spre Castell Giorno. Care îl scurtează în asemenea măsură, încât îl poţi întâlni pe *il carabiniere* la distanţa de un kilometru de sat, ceea ce echivalează cu o oră de mers încet pe şosea...

Căpitanul Bramante tresări şi holbă ochii la Winterbourne.

Winterbourne aprobă din cap, în tăcere.

— Al treilea argument, continuă locotenentul Borůvka, îl va proba prietenul dumneavoastră profesorul Skeet, cu care aţi făcut împreună războiul. La *commandos*, dacă nu mă înşel?

— Nu vă înşelaţi, rosti la fel de calm Winterbourne.

— Prietenul dumneavoastră Skeet, continuă locotenentul, se urcă chiar în clipa asta în funicular şi îi va semnaliza soţiei sale, care se afla sus. Acum, doamna Skeet pune motorul în mişcare. Foarte curând, vom vedea cabina...

Tăcu. Toţi cei prezenţi întoarseră capetele spre

muntele din faţa Piscului Balaurului, pe povârnişul căruia era înfipt pilonul cel mare al funicularului. După vijelia din noaptea trecută, adia un vânticel rece, bolta, albastră ca sineala, parcă ar fi rost măturată. De sus – sau din depărtare – se auzea vag bâzâitul unui motor. Sau poate că nu era decât o iluzie auditivă.

În schimb, pata roşie care apăru din spatele pilonului şi se apropie de ei nu era o iluzie optică. Avansa, prinsă de cele două cabluri, la o înălţime ameţitoare deasupra văii de piatră.

— Uitaţi-vă cu atenţie, rosti încet şi cu adâncă tristeţe locotenentul Borůvka. Cabina se apropia, acum se afla chiar deasupra lor. Şi deodată, din ea se desprinse o pată întunecată. Vreo câţiva dintre cei de faţă se porniră să ţipe speriaţi: era un corp omenesc, care cădea drept în jos, spre ei.

Locotenentul Borůvka îşi mută repede privirea, pe rând, de la unul la altul din cei de faţă. Doar doi erau calmi: Zuzanka şi Winterbourne. Dar locotenentul ştia precis că există o deosebire esenţială în calmul celor doi. Zuzanka era într-adevăr calmă. Winterbourne făcea eforturi să se păstreze calm.

Bătrânul criminalist privi spre corpul care cădea. Acum însă nu mai cădea. Plutea în văzduh, şi deasupra lui, pe fondul bolţii albastre, înflorise o floare mare, albă, ce semăna cu un ghiocel de munte gigantic, cu caliciul întors spre pământ. Cobora, încet, spre platforma nisipoasă, de sub Piscul Balaurului.

Uitându-se la ea, o tristeţe fără margini puse stăpânire pe sufletul locotenentului. Se întoarse spre Winterbourne. Căpitanul Bramante îl imită. Muşchii de pe obrazul lui Winterbourne se încordară, ochii săi cenuşii se aţintiră neclintiţi în ochii locotenentului,

alunecară apoi spre căpitan şi din nou spre locotenent.

— *Yes,* rosti calm Winterbourne. *That’s how I did it.* Frază pe care, mult mai târziu – acasă, la Praga – Zuzanka i-o traducea în cehă lui Oldrich Špaček, filfizonul din echipa de paraşutişti a Asociaţiei voluntare pentru apărarea patriei, nu prea corect, prin cuvintele: Da, asta este aşa cum am făcut-o.

Lumina căzătoare

În ciuda senzaţiei plăcute pe care i-o dădea soarele italian de octombrie, încălzindu-i trupul dolofan, locotenentul Borůvka era pradă unei vii nemulţumiri. Se afla pe malul mării, tolănit într-un şezlong vărgat, şi semăna mai mult ca oricând cu o băşică cu moţ zburlit în creştet. Din şezlongul lui, se uita încruntat la Zuzanka, care se zbenguia pe plajă împreună cu doi domni. Zuzanka purta un bikini minuscul, de-a dreptul scandalos, pe care reuşise să-l ascundă de ochii tatălui ei până aici, la Veneţia. Cel mai vârstnic dintre cei doi domni purta un şort-Bermuda până la genunchi şi o bluză pe care erau imprimate capetele de titlu ale celor mai faimoase ziare de senzaţie din întreaga lume; cel mai tânăr, un slip albastru ca peruzeaua. Săltau în văzduh o minge cu dungi roşii şi albe, şi plaja răsuna de clinchetul râsului fetei. Locotenentul Borůvka considera cu totul nelalocul ei comportarea celor doi domni, îndeosebi a celui mai în vârstă, care trecuse de multişor de prima şi chiar de ultima tinereţe şi îi putea fi foarte bine Zuzankăi bunic. Era încredinţat că la fel gândeşte şi tânăra şi fermecătoarea doamnă care şedea alături de el, într-un alt şezlong, şi pe care se căznea s-o distreze din când în când, într-o engleză din cele mai stâlcite, conversând cu ea despre vreme. Căci doamna era soţia bătrânului zglobiu în şort-Bermuda.

Locotenentul Borůvka şi Zuzanka îşi petreceau zilele concediului lor în Italia în calitate de oaspeţi ai

acelei doamne şi a soţului ei, domnul Greffi. Greffi era văr cu răposata doamnă Winterbourne, şi drept recunoştinţă faţă de locotenent, fiindcă îl descoperise pe ucigaşul rudei sale (într-adevăr, Winterbourne îşi omorâse soţia – fără ca doamna Skeet să ştie – fiindcă se temuse de o schimbare a testamentului), îi invitase la reşedinţa sa din Veneţia. Era, asemeni multor altora stabiliţi la Veneţia, cetăţean al Statelor Unite, de unde însă, din motive destul de obscure, după douăzeci de ani de fructuoasă activitate comercială, fusese nevoit să-şi ia tălpăşiţa. Pentru cei din Italia rămăsese învăluit în mister caracterul însuşi al activităţii sale comerciale din America; conaţionalii săi mai răi de gura (şi mai puţin bogaţi) făceau chiar unele aluzii la legăturile pe care le-ar fi avut Greffi cu o anumită organizaţie din Chicago, Illinois, ai cărei membri manipulau mai degrabă arme decât mărfuri, dar pe faţă nu îndrăznea nimeni s-o spună. Cert este că veselul şi sprintenul bătrân era plin de bani, şi tocmai acest lucru li-l arăta cu ostentaţie oaspeţilor săi din Cehoslovacia. Greffi avea, dintr-o primă căsătorie, şi un fiu, un băiat chipeş şi bine clădit; de curând, având în vedere înclinaţiile acestuia pentru jocurile de noroc (şi mai ales lipsa sa de talent pentru acest soi de jocuri), îi tăiase subvenţia lunară, trimiţând tuturor cămătarilor mai cunoscuţi din Europa o înştiinţare cum că nu recunoaşte obligaţiile financiare ale fiului său. Şi, în sfârşit, mai avea un *palazzo* splendid pe Canale Grande şi o soţie, a doua, care-i putea fi fiică nu numai lui, dar chiar şi mult mai tânărului locotenent Borůvka. Iată de ce, îşi repetă locotenentul în sinea sa, cu siguranţă că doamnei îi displace profund comportarea soţului ei, care, acolo, pe plajă, se întrecea în zburdălnicie cu tânărul în slip

de culoarea peruzelei, fiul unui oarecare Alfieri, prietenul lui Greffi.

Soarele cobora încet spre turla catedralei San Marco. După câteva tentative nereuşite, locotenentul se lăsă păgubaş să-i mai comunice *signorei* Greffi că vântul care sufla dinspre mare începuse să fie cam rece; urmărea acum o altă scenă de pe plajă. Un domn corpolent, în pantaloni albi, o domnişoară nu mai puţin corpolentă într-un costum de baie *deux-pièces,* o altă femeie, de vreo treizeci de ani, trupeşă şi foarte atrăgătoare, un tânăr prezentabil şi muşchiulos, care semăna îndeaproape cu tânărul Alfieri prin contrastul dintre frumuseţea fizică şi acel fluid spiritual cam lânced ce emana din el, veneau în goană spre ei, fugărind un băieţel neastâmpărat, care într-una din mâini ţinea o păpuşă slută, cu părul roşu, iar în cealaltă o sticlă de coniac franţuzesc, şi urla ca din gură de şarpe. Până în prezent, băieţelul izbutise să scape de urmăritori, şi ori de câte ori câştiga un avans sau se refugia în vreun loc unde era mai greu să fie prins, trăgea, hlizindu-se răutăcios la ceilalţi, câte o duşcă zdravănă din sticlă.

Locotenentul Borůvka oftă şi încercă s-o informeze pe vecina sa de şezlong că şi el are un băiat de aceeaşi vârstă. Vecina dădu din cap, zâmbi şi spuse că şi ea e de părere că la noapte va ploua. În consecinţă, locotenentul îşi îndreptă din nou atenţia spre tristul spectacol de pe plajă; urmăritorilor băieţelului li se adăugaseră între timp Zuzanka şi cei doi domni veseli cu mingea pestriţă, aşa că, în cele din urmă, băieţelul fu prins şi predat părinţilor pentru a i se aplica corecţia cuvenită. Părinţii erau domnul cel gras şi frumoasa cea trupeşă în vârstă de vreo treizeci de ani.

Până ce gondolele străbătură distanţa de la Lido la palatul domnului Greffi, băieţelul mai fu pedepsit de câteva ori, dar fără să vădească semne de îndreptare. Locuiau – el, părinţii lui, precum şi domnişoara cea grasă, pe numele ei Isabelle di Campiano, logodnica tânărului Marcello Greffi – în palatul Greffi, tot în calitate de invitaţi ai bogătaşului italo-american. Pe puşti îl chema Cesare Larina şi printre poznele lui din ziua aceea se numărau: vărsarea ciocolatei de dimineaţă în fântâna arteziană din holul cel mare al palatului Greffi; aşezarea unei pioneze pe scaunul domnişoarei di Campiano; legarea clopoţelului – prin care locatarii palatului erau chemaţi la masă – de coada terrierului Boston Einstein, proprietatea doamnei Larina; furtul coniacului franţuzesc, pe care tatăl său, angrosistul Farina, îl ascunsese sub şezlong, şi consumarea, fără permisiune, a unei doze respectabile din sticlă; muşcarea de deget a domnişoarei cehe, în momentul când îl prinsese, atât de tare, încât îi dăduse sângele; înţeparea din răzbunare sadică a balonului roşu cu dungi albe (act care avusese parte de aprobarea secretă a locotenentului Borůvka, căci astfel luase sfârşit zbenguiala cam deşănţată a Zuzankăi cu bătrânul în şort-Bermuda şi cu tânărul în slip de culoarea peruzelei); şi, în sfârşit, chiar în faţa palatului, zvârlirea păpuşii slute, un suvenir foarte la modă la Veneţia, în apele nu tocmai curate ale canalului. Păpuşa se scufundă încet, în timp ce o palmă sonoră răsună pe obrazul prigonitorului ei, corpolentul domn Farina nemaifiind capabil să-şi păstreze cumpătul din punct de vedere pedagogic. Păpuşa cea pocită se mai răsuci de două ori sub apă, apoi, prinsă în vreun

vârtej din adâncuri dispăru, spre surpriza şi jalea băieţelului, care îşi regreta acum, dar prea tardiv, gestul. O clipă mai târziu, gondola trase la scara palatului Greffi, şi serviabilul majordom îl ajută pe locotenent, care nu se simţea prea sigur pe picioarele sale, să păşească pe pământul de o stabilitate relativă şi el.

Corpolentul domn Farina nu întârzie să regrete gestul pripit şi crud; era vădit că urletele de neînchipuit ale scumpului său băieţel îi sfâşiau literalmente inima simţitoare de părinte. În cele două ore care trecuseră de la întoarcerea de la Lido şi până la dineul de gală, băiatul mai izbutise să cadă şi în bazinul fântânii arteziene, drept care trebuise să fie dus din nou sus şi schimbat, dar cu toate astea, la masă, domnul Farina îl mângâia cu duioşie pe cap, iar pe genunchi, Cesare ţinea o altă păpuşă la modă, şi mai slută, dacă e de închipuit aşa ceva, decât cea care se scufundase în undele întunecate ale lui Canale Grande. Şi ca şi cum acest dar, menit să-i câştige iertarea odraslei sale, n-ar îi fost de ajuns, duiosul părinte şi om de afaceri îşi hrănea fiul cu mâna lui, îndopându-l cu cele mai alese delicatese de pe masa îmbelşugată, delicatese pe care puştiul i le indica el însuşi cu degetul lipicios, căci fiind prea mic nu putea ajunge la ele. Iar locotenentul Borůvka se gândea posomorât în ce mod bizar sunt educaţi copiii în Italia.

În seara aceea, *dinner*-ul avea un fast deosebit. Participau la el nu numai cel mai bun prieten al lui Greffi, domnul Alfieri, care venise însoţit de fiul său, ci şi oaspeţii domnului Alfieri, un oarecare domn de Cervi cu soţia, pe care Greffi o cunoscuse pe vremuri

în America. Dar principala atracţie şi centrul atenţiei întregii societăţi era Zuzanka Borůvková, care, cu o graţie de pisică, strălucea, în lumina lumânărilor scumpe de ceară, cu un negrăit farmec blond; căruia, după cum se ştie, nu-i rezistă niciun italian şi viceversa. Farmecul acela insolit era accentuat şi mai mult de splendoarea unei elegante toalete de seară, strânsă pe talie, toaletă căreia femeile din Cehoslovacia îi spun „rochiţă”, cusută cu atâta măiestrie de doamna Borůvková, încât *madame* Farina, o adevărată competenţă în materie, nu se îndoise nicio clipă că este o creaţie a lui Schiaparelli.

Succesul fiicei sale în societate nu-l bucura însă din cale-afară pe locotenentul Borůvka. Mai degrabă îl umplea de anxietate, justificată şi de prezenţa tânărului care, în locul slipului de culoarea peruzelei, purta acum un soi de uniformă marinărească, şi mai ales de cea a bătrânului care schimbase şortul-Bermuda cu un smoking alb, dar, din cauza asta, nu-i dădea mai puţin insistent târcoale Zuzankăi. Aşa se explica şi faptul că conversaţia locotenentului în engleză era mai haotică ca oricând. Oricât se strădui, nu izbuti să exprime cât de cât inteligibil ideea pe care intenţionase s-o aducă la cunoştinţa doamnei de Cervi că în sufragerie domneşte o răcoare plăcută, nici că în Cehoslovacia, pe vremea asta, e destul de frig (informaţie hărăzită doamnei Farina), nici că în Italia, în comparaţie cu patria sa, vremea e mult mai blândă (observaţie destinată domnişoarei di Campiano); mai mult, nu reuşi să traducă inteligibil niciuna dintre cele cinci idei referitoare la fenomene meteorologice, prin care ar fi dorit să atragă atenţia deosebit de fermecătoarei doamne Greffi. Iar după ce, mai târziu, o surprinse, fiind desigur neobservat,

de după un paravan, şi fără voia sa, pe acea preafrumoasă doamnă mustrând pe cineva – fără doar şi poate pe veselul ei soţ – pentru ceva, care, din frântura de frază prinsă din zbor, putea fi rezumat aproximativ astfel: „cocheteria cella ragazza ceca”, renunţă să se mai aventureze în noi conversaţii şi se aşeză mohorât pe marginea bazinului mare din mijlocul holului, de unde ţâşnea, cu un susur liniştitor, o fântână arteziană şi începu să contemple plafonul de sticlă. Trufaşul stăpân al *palazzo*-ului îi explicase, chiar în acea după-amiază, că în engleză i se spune *falling light* – lumină căzătoare – şi că se numără printre caracteristicile clasice ale arhitecturii palatelor veneţiene. Neavând altceva mai bun de făcut, admira plin de tristeţe elementul acela de arhitectură clasică şi, prin sticlă, stelele argintii îi făceau cochet cu ochiul.

Îl smulse din meditaţie o ceartă violentă, care acoperi murmurul liniştitor al artezienei. Se ridică şi privi spre masa de la celălalt capăt al holului. Domnul Greffi-senior şi domnul de Cervi stăteau faţă în faţă, ca doi cocoşi, stacojii la chip şi mult aplecaţi înainte. Se menţineau în această poziţie absolut neverosimilă nu fiindcă asupra lor n-ar mai fi acţionat legile gravitaţionale, ci fiindcă fiecare dintre ei era ţinut de braţ de câte doi domni: domnul Greffi de fiul său şi de domnul Farina, domnul de Cervi de domnul Alfieri şi de majordomul cel zâmbitor, care însă, în această împrejurare, arbora o figura gravă. Pe canapeaua din colţ zăcea domnişoara di Campiano, leşinată, în jurul ei agitându-se cele trei doamne, iar între cei doi rivali, care erau roşii ca focul la faţă, ţopăia băieţelul cel obraznic, râzând nepărtinitor de amândoi deopotrivă.

Zuzanka şi Alfredo Alfieri stăteau stingheriţi deoparte. Cei doi combatanţi lansau cuvinte din cele mai sonore şi, fără îndoială, suculente, din care, însă, locotenentul Borůvka nu pricepea o boabă.

Dar nici nu se străduia să priceapă, mai ales că nici n-avea la îndemână pe cineva care să-i slujească de tălmaci. Datorită ieşirii temperamentoase a celor doi foşti afacerişti din Chicago, serata luă sfârşit, şi locotenentul n-avu niciun motiv să regrete faptul; răsuflă uşurat când putu s-o conducă pe Zuzanka, înainte ca fata lui să fi apucat să dispară cu unul dintre bărbaţii focoşi care se ţineau după fustele ei, în vreunul dintre nenumăratele cotloane ale palatului, în siguranţa luxosului apartament pentru oaspeţi ce le fusese destinat.

Afară, domnul de Cervi tot mai vocifera încă, plin de furie, şi când locotenentul se aplecă pe fereastra sa de la primul etaj apucă să-l mai vadă în gondola care se îndepărta; deşi tânarul Alfieri îl ţinea, ameninţa cu pumnii spre ferestrele etajului doi al palatului Greffi. De la etajul superior, răsuna în noaptea umedă, înstelată, glasul la fel de furios al domnului Greffi, multiplicat în ecouri de faţadele colorate ale palatelor înşirate de-a lungul canalului şi pe care jucau reflexele apei şi ale felinarelor ce se legănau la prora gondolelor negre plutind pe ea încet, visător şi fantomatic.

Locotenentul Borůvka trase jaluzelele, se întinse sub baldachinul de mătase şi încercă să adoarmă. Nu izbuti însă. Din camera alăturată, prin pereţii de piatră, ajungea până la el sforăitul sonor şi neîntrerupt al domnişoarei di Campiano.

Dar acesta nu era singurul zgomot care tulbura tăcerea nocturnă a bătrânei case: în liniştea holului,

fântâna arteziană susura lin şi multă vreme se mai auzi şi scrâşnetul unor chei răsucite în broască – era bătrânul majordom, care încuia cu grijă toate nenumăratele intrări ale locuinţei domnului Greffi.

Când, în sfârşit, se înstăpâni liniştea, un strigăt disperat îi cutremură pe locatarii vechii reşedinţe, atât pe cei ce dormeau, cât şi pe cei ce vegheau. „Ajutor!” striga din răsputeri un glas de bărbat, şi pe scările de marmură răsună strident zgomotul unor paşi grăbiţi.

Locotenentul, care, ca şi alţii de altfel, era treaz, sări din pat. Zuzanka, în schimb, nu se trezi din somnul sănătos al celor şaptesprezece ani ai ei. De aceea, locotenentul deschise cu grijă uşa şi se furişă pe coridorul luminat tulbure cu lumânări de ceară. Văzu un domn corpolent, într-o haină de casă fâlfâitoare, venind în goană drept spre el; striga într-una: „Ajutor!” şi fiecare pas al său răsuna ca o împuşcătură, căci picioarele dolofane îi erau încălţate în nişte papuci care clempăneau.

— Ce s-a întâmplat? întrebă locotenentul, în engleză, cel puţin după părerea sa. Domnul cel corpolent se opri ca lovit de trăsnet, îşi rostogoli spre locotenent ochii înspăimântaţi şi zise, întinzând mâinile înainte ca pentru a se apăra:

— Nu, nicidecum! Vă înşelaţi! Nu l-am omorât eu!

Se ivi deci necesitatea trezirii Zuzankăi. Vrând-nevrând, locotenentul se duse s-o scoale, dar o sili să îmbrace peste pijamaua cochetă, cu pantaloni trei-sferturi, halatul alb de baie. Zuzanka, cu engleza ei, doar în parte însuşită la şcoală, în rest, şi în mod mult mai temeinic, deprinsă datorită studierii pasionate a textelor cântecelor *beat* de la radio Luxemburg, îl

eliberă în fine pe tatăl ei din izolarea lingvistică în care era obligat să se complacă în palatul Greffi. Şi locotenentul îi fu sincer recunoscător (alt motiv de recunoştinţă faţă de fiica lui nu-şi amintea să mai fi avut cândva), mai ales că spaima subită, la ora trei dimineaţa, a domnului cel gras începuse să-l intereseze la culme.

De fapt, nici n-ar fi avut nevoie – cel puţin la început – de engleza Zuzankăi ca să afle ce se întâmplase; în camera de la etajul doi a stăpânului casei, unde domnul Farina, tremurând din tot corpul, îl conduse ţinându-l de mână, situaţia i se înfăţişă fără echivoc de la prima privire. Bătrânul, care, nu mai departe decât în după-amiaza aceea, ţopăise atât de vioi, se potolise definitiv. Zăcea întins pe jos, în mijlocul dormitorului mobilat în cel mai ales stil veneţian – dormitor pe care însă nu-l împărţea cu soţia sa; smokingul alb îl înlocuise, cu puţin înainte, cu o pijama galbenă ca lămâia şi cu un halat verde ţipător. Holba ochii, în care se citea o expresie de groază, spre tavanul acoperit cu stucaturi aurii şi scotea limba vânătă, umflată, la lustra veneţiană.

— Mă duceam... mă duceam la nevastă-mea, bâiguia înspăimântatul domn Farina – şi Zuzanka, pe cât o ajutau şi pe ea puterile, traducea – când, deodată, mi s-a părut că-l aud pe domnul Greffi horcăind. Am bătut la uşă, dar nu mi-a răspuns nimeni. Sfinte Dumnezeule! Poate că ar fi trebuit să intru, dar o discreţie firească m-a împiedicat s-o fac. Când m-am întors, am bătut din nou şi nici de data asta nu mi-a deschis nimeni... am intrat... şi...

Locotenentul se aplecă deasupra cadavrului. Pe gâtlejul acestuia se vedeau clar urmele unor degete.

Ale unor degete foarte puternice, foarte viguroase. Se încleştaseră în gâtlejul bătrânului cu atâta forţă, încât urmele se învineţiseră instantaneu. Treabă de bărbat, îşi spuse locotenentul şi privi în jur. Covorul răvăşit şi prosopul ud care de bună seamă căzuse din mâna victimei – uşa de la baie era deschisă şi în baie curgea încă apa – aceste două indicii arătau că avusese loc o luptă. Da, treabă de bărbat, îşi repetă locotenentul.

În cameră mai era şi a doua uşă deschisă: o portiţă metalică prevăzută cu un zăvor ce putea fi manevrat numai dinăuntru. Lumina lustrei cădea pe o scară îngustă, în spirală.

— Unde duce scara asta? îi întrebă locotenentul pe majordom.

— În hol, răspunse domnul bătrân.

Făcea eforturi să se stăpânească, dar era vădit că soarta veselului său stăpân îl răscolise.

— În cel în care se află fântina arteziană?

— Da.

— Şi stă întotdeauna aşa, larg deschâsă?

— Nu. Domnul o încuia întotdeauna pe dinăuntru. Cu zăvorul.

Locotenentul privi din nou în jur. Dormitorul nu prezenta alte semne de dezordine. Patul bătrânului era făcut, dar neatins. La căpătâiul fotoliului mare din colţ era aprinsă o lampă; pe o măsuţă, în faţa fotoliului, se afla o mapă cu hârtie de corespondenţă, un stilou şi un tub de medicamente deschis. Locotenentul îl luă în mână. Erau somnifere.

Se răsuci pe călcâie şi intră în baie. Apa tot mai curgea cu zgomot din robinetul deschis. Îl închise îngândurat. Ceva scrâşni sub tălpile lui. Se aplecă şi

ridică de pe jos un ciob de sticlă. Privi atent în jur. Pe pardoseala de marmură se întindea o băltoacă de apă şi în ea se aflau cioburile unui pahar spart.

Se îndreptă din spinare şi se uită îngândurat la domnul Farina.

— De fapt, n-am fost la nevastă-mea, bâigui încurcat domnul cel gras. De obicei nu mă duc la ea, dar... nu puteam dormi... am băut câteva pahare de vin în plus în seara asta, şi, înţelegeţi, vinul trezeşte poftele, chiar dacă eu, cum să vă spun, nu mai... Am ciocănit la uşa ei, dar n-a răspuns... uşa era încuiată... am ciocănit un timp, pe urmă m-am gândit că e obosită şi doarme şi m-am întors în camera mea.

— Şi, pe drum, l-aţi auzit pe domnul Greffi gemând?

— Nu încă. După ce m-am întors în dormitorul meu, am stat să mă uit puţin pe fereastră şi pe urmă am simţit nevoia să mă duc la toaletă. Am ieşit deci încă o dată pe coridor şi am pornit-o înapoi, şi chiar atunci, când am trecut de colţ...

Domnul cel gras se opri brusc.

— Aţi auzit?...

— Nu, încă nu. Am văzut... deşi lumina era slabă... dar cum am trecut de colţ, am zărit la capătul opus al culoarului o siluetă care a dispărut după celălalt colţ, pe coridorul care duce spre camera domnului Greffi.

— V-aţi dat seama cine era?

— Era un barbat, spuse domnul cel gras, şovăind.

— L-aţi recunoscut?

— N-aş putea să jur...

— Nici nu e nevoie. Cine era?

— Cred că era domnul... Greffi.

— Greffi? Asta înseamnă că, cu puţin timp înainte

de a fi ucis, a fost undeva.

— Nu, nu, nu! Domnul Farina îşi agită mâinile mici. Nu domnul Greffi-*senior.* Domnul Greffi-*junior!*

Locotenentul se uită la cadavrul bătrânului, la gâtul lui livid pe care erau întipărite urmele vinete ale unor degete. Ale unor degete puternice, de om tânăr.

— Şi pe urmă? întrebă.

— Pe urmă am cotit după al doilea colţ, şi când am trecut pe lângă uşa domnului Greffi, am auzit horcăitul acela. Am ciocănit, după cum v-am spus, dar dinăuntru nu mai răzbatea niciun zgomot. M-am dus atunci la toaletă, cât am stat acolo, am recapitulat situaţia şi am ajuns la concluzia că nu e exclus ca domnului Greffi să i se fi făcut rău – m-am gândit, printre altele, la un infarct, Doamne fereşte! şi corpolentul domn Farina îşi duse temător mâna la inimă. Şi când am ciocănit din nou şi tot nu mi-a răspuns... amuţi, arătând din cap spre cadavru.

Locotenentul îl lăsă să plece şi privi îngrijorat spre Zuzanka. Dar, după experienţa din Dolomiţi, se părea că fata devenise insensibilă la asemenea lucruri. Se aplecase curioasă deasupra cadavrului, cercetând urmele negre ale degetelor care îl strangulaseră, şi tatăl, preocupat de soarta fiicei sale, îşi zise că de fapt cariera de detectiv e cel puţin la fel de onorabilă ca şi aceea de actriţă de cinema, pe care se decisese Zuzanka s-o urmeze şi că, la urma urmei, e şi mai bine retribuită. Aşa încât lăsă deoparte orice scrupule şi se adresă majordomului prin gura Zuzankăi:

— Ai încuiat casa peste noapte?

— Da, domnule.

— Nu putea să intre sau să iasă nimeni?

— Exclus, domnule. Casa n-are decât două intrări, amândouă sunt încuiate şi cheile sunt la mine,

domnule. Am încuiat chiar şi fumoarul, domnule, de unde se poate ieşi pe terasă, fiindcă uşa terasei am lăsat-o deschisă, ca să se aerisească fumoarul. Aşa procedez întotdeauna când avem lume mai multă, domnule. În ce priveşte ferestrele de la parter, toate au gratii. Podul e încuiat în permanenţă şi se descuie numai când trebuie să luăm ceva de acolo.

— N-ai auzit nimic suspect?

— Nu, domnule.

Locotenentul îşi mai roti o dată privirea prin dormitor şi se îndreptă spre fereastră. Obloanele erau ridicate. Locotenentul se aplecă în afară. Dedesubt, sclipeau undele negre ale canalului, pustiu la ora aceea, şi felinarele de pe stâlpii debarcaderelor împrăştiau o lumină tulbure. La intrarea principală a palatului Greffi, se legănau trei gondole, amarate toate trei. Locotenentul privi spre casa de alături, din dreapta. Nu, pe acolo n-ar fi putut pătrunde nimeni, faţada era perfect netedă, lipsită de statui sau alte ornamente, iar ferestrele cele mai apropiate se aflau la o distanţă de cel puţin cinci metri. La fel şi în partea stângă. Privi, plin de speranţă, de cealaltă parte a canalului, dar rămase dezamăgit. Chiar în faţa palatului, se ridica o biserică. Probabilitatea ca tragedia nocturnă din dormitorul lui Greffi să fi avut vreun martor întâmplător se dovedea nulă.

Tocmai de aceea, reluă interogatoriul majordomului:

— Spune-mi, de ce s-a certat aseară domnul Greffi cu domnul de Cervi?

— E vorba de o ceartă veche, domnule, spuse sec majordomul. Datează încă din vremea când domnul mai avea întreprinderea din Chicago, domnule.

— De ce se certau?

— Din cauza unei coroane, domnule.

— O coroană?

— O coroană mortuară, domnule. La moartea unui prieten de afaceri, domnul Dillinger[38], domnul i-a trimis o coroană foarte scumpă. Cea mai scumpă dintre toate coroanele trimise cu ocazia aceea, domnule. Dar domnul de Cervi nu recunoaşte acest lucru şi susţine că cea mai scumpă coroană dânsul o trimisese. Desigur, e ridicol, domnule.

— Într-adevăr! Pentru un fleac ca ăsta...

— Nu asta am vrut să spun, domnule. Ridicolă e pretenţia domnului de Cervi că ar fi trimis o coroană mai scumpă decât a stăpânului meu. Domnul de Cervi era proprietarul unei întreprinderi mult mai mici decât a noastră. Pierderile sale în oameni însumau doar şase bărbaţi pe an, domnule. Pe când noi, bănuiesc, înregistram pe an douăzeci şi şapte-treizeci şi doi de morţi şi douăzeci de răniţi, domnule!

— Aha! făcu locotenentul şi renunţă să mai ceară alte amănunte cu privire la cearta celor doi oameni de afaceri. Căzu pe gânduri. Majordomul rămase câteva clipe neclintit, apoi tuşi şi zise:

— Dacă îmi permiteţi, domnule...

— Te rog.

— Aveţi cumva vreo bănuială?

Locotenentul Borůvka îl privi cu asprime.

— Dumneata ce crezi? zise. O femeie nu putea s-o facă – doar dacă e luptătoare de profesie. Cu toată vârsta înaintată, domnul Greffi era un om foarte voinic, şi pe urmă, uită-te la urmele astea. Nici domnul Farina n-a fost – pe de-o parte, s-ar fi ferit să dea alarma, şi pe de alta, e prea gras pentru ca să fi

[38] Faimos gangster american.

fost în stare de o asemenea ispravă, înţelegi. Dânsul... Mă refer la...

Şi după ce Zuzanka îi explică gândul tatălui ei, majordomul se declară de acord:

— Înţeleg, domnule. Vă exprimaţi eufemistic.

— Cam aşa ceva, zise locotenentul. Rămâne tânărul Greffi, el şi cu domnul Farina sunt singurii bărbaţi din casă care intră în consideraţie. Căci eu n-am făcut-o.

Majordomul îşi drese glasul. Părea jignit.

— Pe mine, domnule, nu mă consideraţi bărbat?

— Ba da, sigur că da, se grăbi locotenentul să se scuze. Numai că o crimă care se respectă nu poate fi comisă de unul dintre slujitori. Aşa ceva nu se face, nu intră în regula jocului...

— Vă mulţumesc, domnule, zise majordomul, uşurat. Înseamnă deci...

— Da. Trimite-l aici pe domnul Marcello Greffi şi cheamă poliţia. Casa însă las-o încuiată!

— Recunoaşteţi, prin urmare, că dumneavoastră sunteţi persoana pe care a văzut-o domnul Farina pe coridor? îl întrebă locotenentul, câteva clipe mai târziu, pe tânărul smead, care intrase în încăpere, suspect de palid la faţă. Tânărul Greffi îmbrăcase un halat de casă înflorat. Nervos, clipea într-una din ochi.

— Sigur că recunosc. Eu eram. Nu puteam dormi.

— Când aveţi insomnie, obişnuiţi să vă plimbaţi pe coridor?

— Nu. Mă întorceam...

Tânărul se întrerupse în chip suspect.

— Nu cumva din camera tatălui dumneavoastră? îi propuse locotenentul o soluţie.

— Nu. Din... fusesem în fumoar. Am fumat, ca să

mă calmez.

— De ce să vă calmaţi?

— De fapt, nu ca să mă calmez. Ca să... pur şi simplu mi-a venit chef să fumez...

— În camera dumneavoastră nu fumaţi?

— Nu. Adică... uneori da... alteori nu...

— Uneori da, alteori nu, îl îngână locotenentul batjocoritor. Nu vi se pare ciudat că tocmai azi, la ora trei dimineaţa, v-a venit ideea să vă duceţi până jos, în fumoar?

— Ce să fac... Asta e realitatea... am fost în fumoar. Era o noapte atât de rece... vreau să spun caldă.

Tânărul dădea din colţ în colţ.

— Noaptea a fost rece, rosti locotenentul în englezeşte, după care puse să i se traducă următoarea frază: Vă rog să-mi spuneţi de unde a-ţi luat cheia de la fumoar?

— Cheia? Ce nevoie aveam de cheie?

Locotenentul, fără să scoată o vorbă, se duse la uşa, o deschise şi privi în lungul coridorului. Îl zări pe majordom, înconjurat de oaspeţii răposatului, îmbrăcaţi în haine de casă pestriţe, care îl ascultau cu lăcomie. Stăteau cu capetele îndreptate înainte, sorbind fiecare cuvânt de pe buzele majordomului. Când locotenentul deschise uşa, săriră la o parte, cu un aer vinovat.

Locotenentul îl chemă din nou pe majordom în dormitor şi, după ce acesta intră, îl întrebă:

— I-ai deschis astă-noapte fumoarul domnului Greffi?

— Nicidecum, domnule.

— Ce aveţi de spus? se adresă locotenentul lui Greffi.

— Eu... n-am de spus decât atât... că fumoarul era

deschis.

— Ne putem convinge...

— Nu, nu-i nevoie! izbucni Greffi. Vă cred.

— Da? lungi locotenentul cuvântul. Eu însă nu vă cred pe dumneavoastră. Unde aţi fost? întrebă el şi-i făcu semn majordomului să plece.

Tânărul Greffi spuse zdrobit:

— Pe coridor. Mă plimbam pe coridor... şi... fumam...

Era evident că îşi dădea şi el seama cât de neconvingător sună cuvintele sale. Duse mecanic mâna la gât şi îşi freca mărul lui Adam. Locotenentul se încruntă:

— Aveţi datorii? se răsti el la tânăr.

Greffi tresări, se uită cu ochii holbaţi la criminalist şi aprobă din cap.

— Averea tatălui dumneavoastră vă revine, prin testament, dumneavoastră?

— Numai jumătate. Jumătate primeşte soţia lui.

Tânărul Greffi îşi îndreptă rugător mâinile spre locotenent:

— Nu l-am omorât eu! Îmi dau seama că nu mă credeţi, dar nu l-am omorât eu! Consideram că e un risc prea mare... aş fi fost primul suspectat... adică... se corectă el repede, nici nu m-am gândit vreodată la aşa ceva! Eu nu sunt un ucigaş!

Locotenentul Borůvka îl măsura încruntat.

— Zău? întrebă el încet. Atunci, unde aţi fost astă-noapte?

Înainte ca tânărul Greffi să poată răspunde, cineva ciocăni la uşă.

— *Signore tenente,* murmură grăsulia domnişoară di Campiano. Trebuie să vă spun ceva. Ceva

important şi... întoarse spre Greffi o privire îndrăgostită. Şi strict personal!

La un semn pe care-l făcu din capul său rotund locotenentul, Greffi dispăru cu foarte mare plăcere.

— *Signore!* Domnişoara îşi apăsă amândouă mâinile, împreunate ca pentru rugăciune, pe sânii măreţi. Locotenentul îi studie mâinile, ca toate celelalte atribute fizice; şi mâinile domnişoarei di Campiano depăşeau dimensiunile feminine obişnuite.

— *Signore!* repetă domnişoara, pe acelaşi ton rugător. Dumneavoastră îl suspectaţi pe logodnicul meu de paricid...

— De ce anume? întrebă Zuzanka.

— Ştiţi! Şi domnişoara îşi desfăcu larg braţele, într-un gest teatral. Palmele ei mari îi aminteau locotenentului de palmele unui anume individ, un bărbat din Stèchovice, cu care acesta astupase, din păcate cu succes total, gura soacră-si şi ca urmare mai scotea şi-n ziua aceea minereu la ocna din Přibram.

— Ce ştiţi? întrebă el.

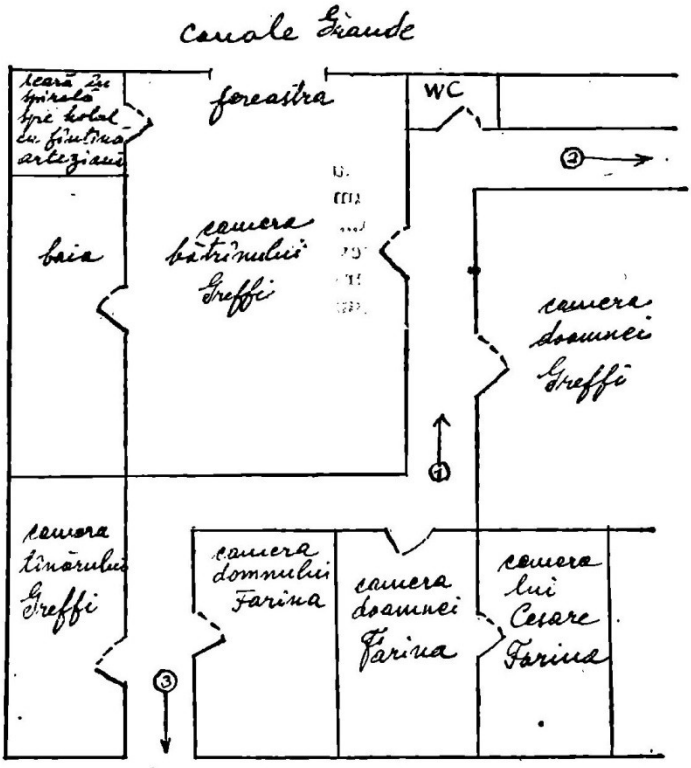
Canale Grande
scară în spirală spre holul cu fântâna arteziană
foresteria
WC
baia
camera bătrânului Greffi
camera doamnei Greffi
camera tânărului Greffi
camera domnului Farina
camera doamnei Farina
camera lui Cesare Farina
① - locul în care domnul Farina l-a zărit pe tânărul Greffi și direcția în care mergea acesta
② - pe aici se merge spre scara din dos care dă în holul de la parter
③ - pe aici se merge spre scara principală care dă în holul de la parter

— Că îl suspectaţi pe Marcello că şi-ar fi ucis tatăl. Aşa zicea majordonul. Dar nu l-a omorât el! Pot s-o

dovedesc!

— Da?

— A fost la mine! Toată noaptea! Până în clipa în care ne-a trezit strigătul domnului Farina! Domnişoara plecă ruşinată privirea. Dar vă rog să fiţi discret. E penibil pentru mine... dar să nu vă gândiţi la nimic rău, suntem logodiţi de cinci ani... Se îmbujoră şi tăcu. Locotenentul o măsură îndelung, îngândurat şi plin de tristeţe. Rememora o serie de fapte petrecute în noaptea aceea, anterioare crimei: în primul rând, zgomotele care tulburaseră liniştea nocturnă a palatului; scrâşnetul cheilor în broaşte, susurul fântânii, respiraţia zgomotoasă a corpolentei domnişoare... Oare ce făcea în camera ei tânărul Greffi, dacă sforăitul acela aproape inuman îl împiedicase şi pe el, pe locotenent, să doarmă, între douăsprezece şi jumătate, când se culcase, şi până la trei, când nu din voia sa părăsise patul?

Dar, în definitiv, în realitate ce făcuse tânărul Greffi?

Dincolo de fereastra dormitorului începuse să pâlpâie o lumină palidă, tulbure, iar capetele sfinţilor gălbui de pe faţada bisericii de peste drum se înconjuraseră de aureole. Se crăpa de ziuă. Locotenentului îi veni o idee.

O asigură pe voluminoasa domnişoară di Campiano că nu are niciun motiv de temere şi o împinse politicos pe uşă afară. Nu chemă pe nimeni înăuntru. Luă de pe măsuţa domnului Greffi o hârtie de scrisori şi un creion şi, cu una şi aceeaşi idee în minte, schiţă la repezeală planul etajului al doilea al vechiului palat.

Stătu câtva timp concentrat asupra planului, plimbându-şi de colo-colo degetul pe foaia de hârtie. Pe Zuzanka, care voia să ştie ce face, o repezi

spunându-i că e prea tânără pentru asemenea treburi. Deodată, se ridică sprinten şi ieşi pe coridor.

La apariţia lui, locatarii palatului, care discutau neliniştiţi pe coridor, amuţiră brusc. Şase perechi de ochi se pironiră asupra locotenentului. Într-una din ele, locotenentul citi o conştiinţă încărcată.

Mobilizându-şi toate cunoştinţele de engleză, ceea ce îi provocă o mare încordare a spiritului, se adresă doamnei trupeşe, deosebit de atrăgătoare, îmbrăcată într-un capot chinezesc:

— *Signora,* veniţi, vă rog, cu mine în camera dumneavoastră.

— Da, zise doamna Farina, ştiam: Luigi a telefonat la poliţie.

Drept care, în ciuda faptului că era mult prea tânără pentru asemenea treburi, o nouă intervenţie a Zuzankăi deveni de neînlăturat.

Cu toate acestea, în dormitorul doamnei cu capot chinezesc, locotenentul se răzgândi din nou şi îi porunci Zuzankăi să aştepte acolo, iar el o trase pe femeia cea trupeşă şi atrăgătoare în camera de alături, unde băieţelul cel obraznic dormea un somn dulce strângând la piept pocita păpuşă la modă. De sub patul băieţelului ieşi, somnoros, terrierul Einstein, privindu-l surprins pe locotenent.

Locotenentul îşi mobiliză încă o dată precarele sale cunoştinţe în materie de limbă engleză şi rosti cât putu mai rar:

— *The murderer is Marcello Greffi!*[39]

Frumoasa doamnă păli.

— De ce mi-o spuneţi mie?

[39] Asasinul este Marcello Greffi! (engl.)

Locotenentul îşi încreţi fruntea şi, cu mari eforturi, reuşi să încropească încă o frază:

— Chiar nu ştiţi de ce?

După anevoioasa rostire a acestor cuvinte, chipul locotenentului împrumută expresia de adâncă tristeţe şi lehamite a terrierului Einstein de la picioarele sale. Doamna lăsă capul în jos.

— *Yes,* murmură ea ştiu. A fost la mine.

În pătucul lui, Cesare se zvârcoli, şi păpuşa cea slută căzu fără zgomot pe covorul gros. Locotenentul o ridică. Era umedă; probabil în urma căderii băieţelului, înainte de cină, în bazinul din hol. Îl aţintea pe locotenent cu un singur ochi, urduros, de sticlă, cu luciu opalin.

— Da, am fost la ea, bolborosi Marcello. Dar n-o să spuneţi nimănui, nu-i aşa?

— Când aţi plecat? răspunse locotenentul tot printr-o întrebare.

— A ciocănit cineva la uşă... ea... ea s-a temut că e soţul ei...

— Mulţumesc, puteţi pleca, zise locotenentul. Fraza aceasta o aşteptase, şi acum ştia că, spre deosebire de domnişoara di Campiano, doamna Farina spusese adevărul.

Dar, în cazul acesta, cine îl ucisese pe zglobiul bătrân, de vreme ce Marcello era singurul bărbat din palat care dispunea de forţa fizică necesară?

Logic, n-ar fi putut s-o facă decât în răstimpul, destul de scurt şi agitat, dintre momentul în care domnul Farina îl zărise pe Marcello Greffi dând colţul coridorului şi cel în care, întorcându-se de la toaletă, ciocănise pentru a doua oară la uşa victimei.

Locotenentului lucrul acesta i se părea însă incredibil.

Le ceru tuturor să se întoarcă în camerele lor, şi se retrase el însuşi, împreună cu fiica sa, în apartamentul ce le fusese rezervat. Dincolo de geamuri, ziua înainta. Sfinţilor de pe faţada catedralei de vizavi nu li se mai vedeau acum doar aureolele din jurul capetelor, ci erau vizibili în întregime, în fastuoasa lumină galben-aurie a zorilor ce se ridicau deasupra canalului. Primele bărci cu motor cu lapte, pâine şi fructe brăzdau apa canalului. La una din ferestrele palatului lipit de biserică, un motan negru, cu blana lucioasă şi bine hrănit, îşi făcea atent toaleta de dimineaţă.

Locotenentul avea sentimentul că îi scăpase un element esenţial. Ce anume, nu ştia. Era vorba, fără doar şi poate, de un indiciu în aparenţă insignifiant, de imaginea rece, obiectivă, a unui lucru văzut în treacăt, dar pe care conştiinţa îl înregistrase involuntar. Şi care acum îl obseda. Cu jumătate de glas, locotenentul se apucă să înşire cuvinte fără noimă. Nu erau însă chiar cu totul lipsite de noimă. Cândva, demult, la cursul de psihologie, li se pomenise despre descompusul savant Freud, şi teoriilor acestuia le fusese opus exemplul luminos al câinilor nu ştiu cărui academician, cărora li se provocase reflexul de salivare; după curs, locotenentul Borůvka, ghidându-se după principiile dialecticii înseşi, care recomandă, după cum se ştie, confruntarea directă a tezelor antagoniste, căutase în biblioteca Direcţiei Miliţiei tomul intitulat *Introducere în psihanaliză.* Lectura acestuia îi oferise multe clipe de uimire secretă, căci ea îl făcuse să înţeleagă o serie dintre cele mai tainice impulsuri ale sufletului său, frământat de atâtea tendinţe obscure; tot în

cartea aceea citise şi despre metoda asociativă pentru readucerea în memorie a unor lucruri aflate în pragul dintre conştient şi subconştient.

Iată de ce, acum, îşi îndreptă privirea spre fiica sa, care răpusă de atâtea impresii adormise pe patul aşternut, şi mormăi:

— Zuzanka, Zuzanka – fetiţă – păpuşă – băieţel – băieţel – păpuşă – ah!

Şi scoţând această exclamaţie teatrală, sări din fotoliu.

Zuzanka se trezi.

Se frecă la ochi şi gânguri:

— Tăticule, ce s-a întâmplat?

— Nimic. Aşteaptă-mă aici!

Şi ieşi valvârtej din cameră.

Dădu buzna în odaia băieţelului şi se repezi la patul acestuia. *Madame,* care se odihnea, alături, prăbuşită, într-o postură cât se poate de decorativă, într-un jilţ stil *Renaissance,* tresări speriată şi gemu

— Tot nu vă ajunge? Mai vreţi ceva?

— *Yes. Police comes*[40], rosti locotenentul ca un somnambul, apucă păpuşa slută, şi dintr-o dată, orice altceva încetă să mai existe pentru el. Îşi biciui memoria. Nu. În timpul cinei, nu se uitase mai atent la păpuşă – dar primei păpuşi, celei care se scufundase în canal, îi lipsea, întocmai ca şi acesteia, un ochi!

Se răsuci – păpuşa îi căzu din mână – şi se năpusti pe uşă afară, ca apucat.

Străbătu în goană coridorul şi dispăru pe uşa dormitorului victimei.

---

[40] Da. Vine poliţia. (engl.)

Ajuns acolo, se aplecă, ridică de jos prosopul ud şi dădu fuga în baie.

Aceasta era, în întregime, îmbrăcată în plăci de faianţă roz, şi pe cuierul cromat atârnau alte două prosoape, cu dungi roz şi albe.

Dar prosopul pe care îl ţinea în mână era colorat cu buline de un verde-pal...

O dată mai mult, locotenentul se răsuci pe călcâie ca un somnambul şi se năpusti afară ca nebun.

— Zuzanka! strigă el nerăbdător din pragul camerei sale: Zuzanka, îmbracă-ţi...

Tânărul Greffi, care asculta avid de după colţ, nu mai apucă să audă ce anume să îmbrace fiica locotenentului, fiindcă acesta trânti uşa în urma sa. De altfel, chiar dacă ar fi auzit, n-ar fi priceput. Cu fata sa locotenentul Borůvka vorbea în cehă.

Când la vreo jumătate de oră după aceea, sosi în sfârşit, somnoroasă, şi poliţia, căpitanul rotofei care conducea echipa observă că pe marginea bazinului din hol stau un bărbat cu faţa rotundă şi cu un moţ ciufulit în vârful capului şi o fata tânără, în halat de baie alb. Bărbatul se uita îngândurat la terrierul mic din faţa sa, care, cel puţin în momentele acelea, îi semăna izbitor, şi peste cei trei, prin plafonul de sticlă, se prelingea, trandafirie, „lumina căzătoare”. Căpitanul îşi aţinti ochii pe piciorul zvelt şi fermecător al fetei, care, prin despicătura halatului, era vizibil până mai sus, de genunchi. Era gol, şi arunca şi el, în semiobscuritatea încăperii, o licărire trandafirie. Şi fiindcă acel destoinic criminalist stărui prea mult cu privirea asupra acelui picior, nu observă că fata, în chip cu totul inexplicabil, poartă pe cap o caschetă de baie.

În cele din urmă, află că bărbatul cu faţa rotundă este colegul comunist, pe care presa, după cazul din Dolomiţi, îl făcuse celebru, şi de aceea nu avu nimic împotrivă să-l lase să părăsească pentru scurt timp palatul Greffi. Câteva minute mai târziu, gondolierii ce se găseau pe Canal Grande la ora aceea, putură să-l urmărească, amuzaţi, pe locotenent, cum, încruntat, se luptă cu încăpăţânarea, manevrând o singură vâslă lungă, ca să îndrepte gondola neagră cu prora aurită în direcţia soarelui care răsărea şi pe al cărui glob de foc se profila, fastuoasă, silueta palatului Alfieri.

Se vede treaba că vâsla era murdară, fiindcă primul lucru pe care îl ceru locotenentul majordomului somnoros fu să-i permită să se spele pe mâini. Majordomul îi conduse în baia de marmură şi, după cum i se poruncise, se duse să-şi trezească stăpânii.

Lucru de mirare, o dată ajuns în baie, pe locotenent îl părăsi dorinţa de a se spăla pe mâini. Când majordomul se întoarse ca să-l anunţe că e aşteptat în hol, îl surprinse pe bătrânul criminalist uitându-se, cu nemăsurată tristeţe, la cele două prosoape albe cu buline verzi-pal ce atârnau în cuier, de parcă ar fi vrut să le hipnotizeze.

Sau invers, de parcă bulinele acelea, verzi, de culoarea ochilor fiicei sale, l-ar fi hipnotizat ele pe el.

Ştirea îl zdrobi pe domnul Alfieri-senior, dar şi mai tare păru să-l afecteze pe fostul companion de afaceri al zglobiului răposat. Domnul de Cervi îşi ridica braţele lungi spre cer, şi cu degetele sale osoase, se apucă să-şi smulgă de pe creştet ce brumă mai rămăsese dintr-un păr cândva abundent...

— Dumnezeule! Dumnezeule! strigă el disperat. Fecioara Maria! Isuse Cristoase! Pe toţi sfinţii! Nu e cu putinţă!

Locotenentul, care nu se înduioşa niciun moment însă, îl lăsă în grija soţiei sale, cu o comportare mult mai calmă şi mai demnă. Tot în grija ei îl lăsă şi când se urcară cu toţii în gondolă, cu care ocazie locotenentului îi alunecă piciorul. Acest incident fu cât pe ce să pună capăt în mod tragic excursiei sale în Italia, căci bătrânul criminalist ştia să înoate doar atât cât se cere pentru obţinerea insignei de bună pregătire fizică. Domnul de Cervi, de care se agăţă în ultima clipă şi care, în consecinţă, căzu el în canal în locul locotenentului nu ştia, după cum se văzu îndată, să înoate de loc. Capul lui chel dispăru sub apă în secunda următoare, şi numai o coloană de bule de aer mai arăta că nici sub apă preacucernicul domn nu conteneşte, să invoce cerurile. Din fericire, majordomul nu îşi pierdu cumpătul şi îl ridică cu vâsla în gondolă. Aşa că plecarea trebui să fie amânată pentru ca *signor* de Cervi, care era completamente distrus, să-şi poată schimba veşmintele.

În holul cel mare, în jurul bazinului dreptunghiular, se afla adunată întreaga societate care benchetuise acolo cu o seară în urmă. Lipsea doar bătrânelul care, nu mai departe decât în ajun, mai ţopăia încă pe plajă, bătând mingea. Îl substituiau însă căpitanul cel rotofei şi suita sa. Căpitanul n-avea motive să fie prea vesel. După o cercetare sumară, dar temeinică, nu aflase nimic încurajator, şi acum arunca priviri amărâte spre locotenentul Borůvka, spre *madame* Farina şi Marcello Greffi.

— Nicidecum, spuse posomorât locotenentul, ca şi cum i-ar fi citit gândurile. *Signor* Marcello nu şi-a ucis

tatăl. O ştiţi şi dumneavoastră.

Şi cum căpitanul îşi mutase privirea pe un al patrulea, pe domnul Farina, locotenentul adăugă repede:

— Şi fiindcă eu îl cunosc pe făptaş, *signor* Marcello nici nu va avea nevoie să probeze un alibi. De aceea, vă rog să nu-l treceţi în procesul-verbal. Doar suntem gentlemeni...

Din fericire, corpolentul domn Farina nu înţelese, probabil fiindcă asculta mult prea încordat. În schimb, atrăgătoarea doamnă Farina privi recunoscătoare spre locotenent. Acesta îi răspunse cu o privire mustrătoare, posomorâtă.

— Toate uşile erau închise pe dinăuntru cu cheia sau cu zăvorul, ferestrele de la parter au gratii, la etajele de sus e exclus să se ajungă din clădirile vecine. Prin urmare, ne găsim din nou în faţa enigmei tipice a camerei încuiate, rosti locotenentul. Toate soluţiile posibile ale acestei enigme au fost epuizate, deşi soluţia căutată era obligatoriu una dintre ele. Ucigaşul, continuă el, trebuia să fie un bărbat. Un bărbat puternic, solid. Unul singur din palat intra în consideraţie. Dar acesta, după cum ştiţi, n-a comis crima.

Cei prezenţi aproape că nici nu mai suflau. Terrierul Einstein deschise botul şi scoase o limbă roz.

— Aşadar, trebuie să fie cineva care a intrat aici venind de afară, continuă locotenentul. Dacă îmi permiteţi, voi întrerupe pentru câteva clipe expunerea, ca s-o trimit pe fiica mea să-mi aducă ceva.

Făcu un semn cu capul şi Zuzanka, care era încă îmbrăcată în halatul alb de baie, se ridică şi ieşi graţios pe uşa principală. Căpitanul privi mirat în

urma ei.

— Ce anume... dădu el să zică, dar locotenentul îi făcu semn cu mâna să aibă răbdare. În hol domnea o tăcere mormântală. „Lumina căzătoare”, palidă şi rece, cădea pe suprafaţa bazinului. Cineva oprise fântâna arteziană; niciun val nu încreţea suprafaţa netedă ca sticla, acoperită de pete de ulei în toate culorile curcubeului.

Locotenentul se întoarse încet, ostentativ, spre bazin. Părea că-i invită şi pe toţi ceilalţi să-l imite. Semicercul de chipuri se urni, şi suprafaţa lichidă, uleioasă, al cărei fund cobora destul de mult sub nivelul podelei, ajunse punctul de interferenţă al tuturor privirilor.

O mişcare se produse sub apă. După câtva timp, se ghici un corp lung, alb, vrâstat de două dungi înguste, roşii şi cu o pată de asemenea roşie la una din extremităţi. Apoi, suprafaţa apei se încreţi, şi o fată zveltă, fără să fie slabă, într-un minuscul bikini roşu şi cu o caschetă de baie roşie, se săltă peste marginea bazinului şi îşi scoase de pe faţă ochelarii de scafandru.

Măcar că atenţia căpitanului rotofei nu era îndreptată în primul rând spre chipul fetei, nu-i fu greu să recunoască totuşi în ea pe fiica criminalistului ceh.

Cineva dintre cei de faţă scoase un geamăt.

Era Alfredo Alfieri, care, după exemplul domnului de Cervi, se apucă apoi să-şi smulgă părul din cap.

Fata în costumul de baie roşu se întristă aproape la fel de tare ca şi tatăl ei.

— Da, îi explica, câteva zile mai târziu, locotenentul fiicei sale, cu un glas cam nesigur, pe

când străbăteau în „Felicia” cea roşie, obligaţi din minut în minut la viraje periculoase, şoseaua pustie din Dolomiţi, de data asta în sens invers. Da. Păpuşa m-a condus la ideea asta. Cesare o scăpase în canal, în faţa palatului, şi nu i-o pescuise nimeni. Şi cu toate astea, noaptea, o avea la el – şi era udă! Adu-ţi aminte că Cesare, înainte de cină, căzuse în bazin. Aşa mi-a trecut prin minte bănuiala că între bazin şi canal există o legătură. Lucru pe care tu l-ai verificat.

— Da, sughiţă Zuzanka. Locotenentul, ocrotit de liberalismul legilor italiene, cumpărase pe drum o sticlă de Chianti şi Zuzanka se servise din belşug din băutura respectivă, pe care nu o bea însă pentru prima oară, cum îşi închipuia, în mod greşit, locotenentul. Cu atât mai puţin bănuia că, spre deosebire de patrie, aici, în Italia, Zuzanka băuse ca să-şi înece amarul. Putea... putea să treacă pe acolo şi un elefant, zise fata, sughiţă şi adăugă: Bineînţeles, cu condiţia să ştie să înoate.

— Pe urmă, lucrurile au început să se lămurească de la sine. Prosopul ud din dormitorul bătrânului domn nu semăna cu prosoapele din baie. În schimb, am găsit câteva identice în baie la Alfieri. Cineva din casa lui Alfieri îl adusese deci cu el – probabil într-o pungă de plastic – ca să se usuce când va ieşi din bazin. Nu voia să lase urme. Mai apoi însă, luptându-se cu bătrânul Greffi, l-a scăpat pe jos, şi fiindcă tocmai ciocănea domnul Farina la uşă, şi-a pierdut cumpătul, a uitat de prosop şi a fugit. Domnul de Cervi nu putea să fie, fiindcă nu ştie să înoate. De-aceea l-am şi aruncat în apă, ca să mă conving.

Tăcu, căci trebuia să fie atent la volan; nu prea reuşea să menţină maşina în jumătatea din dreapta a şoselei, despărţită prin două linii albe, groase.

— Pe urmă, am găsit punga de plastic la tânărul Alfieri. O avea legată cu o sfoară în jurul taliei, dar în timpul luptei, bătrânul Greffi a agaţat-o cu inelul lui, a rupt-o şi prosopul a căzut. Interesant e că abia după aceea mi-a venit în minte o observaţie a doamnei Greffi, pe care am auzit-o de după paravan.

— Ce observaţie? sughiţă Zuzanka.

— Îi reproşa cuiva că prea cochetează cu fata cehă... adică cu tine, adăugă locotenentul, dintr-o dată sever. Şi avea dreptate! Zuzanka, să nu te mai prind că te porţi vreodată aşa cum te-ai purtat atunci pe plajă şi nici costumul ăla de baie să nu-l mai văd pe tine!

— L-am comandat special pentru Italia, zise Zuzanka abătută. Ce vină am eu că ei nu mă lăsau în pace?...

Locotenentul voi să remarce plin de venin că nu i se prea păruse s-o fi deranjat faptul că nu era lăsată în pace, dar renunţă.

— Am crezut, zise, că doamna Greffi îl ceartă pe bărbatul ei şi în gândul meu o felicitam. Dar pe urmă... Locotenentul tăcu şi se posomorî. Pe urmă mi-am dat seama că vorbise cu Alfredo Alfieri. Era amantul ei, spuse cu un glas tragic, şi fiindcă în Italia divorţul nu e posibil, Alfieri s-a hotărât... să ucidă.

Rămaseră un timp tăcuţi. „Felicia” biruia cu vrednicie o pantă abruptă.

— Cine şi-ar fi închipuit că e capabil de aşa ceva? medită cu glas tare locotenentul. La început, mi-a fost chiar simpatic – exceptând, bineînţeles, felul cum se purta cu tine – ca pe urmă să constat că nu e decât un ucigaş oarecare, un individ abject.

Tăcu. Stâncile dantelate de deasupra Cortinei se înălţau peste pâclele toamnei.

— Poate că nu e un om chiar atât de rău, murmura Zuzanka. Cu siguranţă că a iubit-o grozav, dacă din cauza ei... Glasul i se frânse. Locotenentul aruncă spre fiică-sa o privire de şoim. Ochii verzi ai Zuzankăi pluteau în lacrimi. Fata oftă.

— E un ucigaş, rosti sever bătrânul criminalist.

Zuzanka, pesemne că nu-l auzi.

— Tăticule, crezi... crezi, zise ea printre sughiţuri, că o să-l spânzure?

Locotenentul încetă iarăşi, pentru câteva clipe, să acorde atenţie şoselei şi întoarse privirea spre fată. Pe obrajii bucălaţi ai acesteia se prelingeau lacrimi fierbinţi, lăsând în urma lor dâre lucioase, şerpuitoare. Locotenentul îşi văzuse ultima oară fata plângând în felul ăsta atunci când îi interzisese orice legături cu un anumit tânăr paraşutist.

Se încruntă, se concentră asupra şoselei cenuşii şi se hotărî să fie dur. Dar, pe urmă, inima lui bună îl făcu, ca de atâtea ori până atunci, să piardă încă o bătălie în necurmatul şi zadarnicul război pedagogic pe care-l purta cu fata lui.

— Nu, mormăi. Din păcate, sunt convins că nu. În Italia, nu eşti trimis la spânzurătoare pentru o crimă pasională...

Miji ochii şi privi ţintă la şoseaua ce gonea sub roţile maşinii, ca să nu vadă cum ochii verzi ai Zuzankăi se întorc spre el, încărcaţi de speranţă şi recunoştinţă.

Logică aristotelică

Sezonul paradelor modei era în toi. Ale celei de primăvară. Ca în fiecare an, doamna Lucie Borůvková apelase la serviciile casei de mode Rosemblum spre a-i coase fiicei sale, Zuzanka, un fleac oarecare, o bluză înflorată de data asta, şi cele două sute de coroane pe care le plătea pentru că recurgea la forţele ultracalificate ale renumitei case de mode urmau – la fel ca în fiecare an – să-i aducă un câştig înzecit.

Căci doamna Borůvková era ea însăşi cusătorească. Diplomă, e adevărat, nu avea, în schimb manifesta un talent deosebit pentru această îndeletnicire. Să notăm, spre exemplificare, că rochia de seară pe care i-o cususe în mare graba Zuzankăi anul trecut fusese considerată, în cercurile opulentei nobilimi italiene, drept un model creat de Schiaparelli, după cum compleul, cusut într-ascuns (soţul ei habar n-avea că se ocupă cu aşa ceva; îşi procura în felul acesta, ca multe alte femei cehe, un venit suplimentar ilicit) pentru soţia unui oarecare diplomat francez de la ambasada din Praga, trecuse la festivalul filmului de la Cannes drept ultima creaţie a casei Dior.

Dar orice talent are nevoie de surse de inspiraţie, şi acesta era motivul pentru care doamna Borůvková zvârlea, an de an, câteva sutare pe tejgheaua salonului Rosemblum. Căci salonul organiza, exclusiv pentru clientela sa, prestigioase parade ale modei. Acolo puteau fi văzute superbele modele de care erau

lipsiţi muritorii de rând la marile parade de la Lucerna[41] şi contemplarea lor avea asupra capacităţii creatoare a doamnei Borůvková un efect asemănător cu cel al marihuanei, îi dădea adică frâu liber fanteziei. Tot acolo, pe de altă parte, puteau fi admirate şi cele mai frumoase manechine, şi acesta era motivul pentru care locotenentul Borůvka îşi însoţea întotdeauna soţia la aceste evenimente mondene.

De data aceasta, de asemenea, era instalat în rândul întâi şi, prefăcându-se că se plictiseşte de moarte, sorbea din ochi acea perindare de excepţionale frumuseţi. Într-o parte a podiumului, chiar deasupra lui, stătea o femeie din categoria acelora denumite în jurnalele de mode „femeie mai plină”, care nu ostenea să-i arunce locotenentului priviri din cele mai elocvente, dar pe care el o ignora total, după cum nu acorda atenţie nici explicaţiilor ei de strictă specialitate, destinate publicului feminin şi caracterizate prin bizara acţiune a unei legi lingvistice necunoscută deocamdată ştiinţei, după care, în anumite împrejurări, toate substantivele, aproape fără excepţie, se transformă în propriile lor diminutive. Astfel, pentru doamna aceea durdulie nu existau lucruri ca „rochie”, „fustă”, „bluză”, „ciorapi”, „pantofi”, ba nici chiar, „soţ” sau „bărbat”, ci numai şi exclusiv „rochiţă”, „fustiţă”, „bluziţă”, „ciorăpei” şi „pantofiori”, precum şi „soţior” şi „bărbăţel”.

O lege similară îşi exercită înrâurirea, printre altele, şi asupra limbajului chelnerilor, dar locotenentul Borůvka nu la asemenea lucruri se gândea. Atenţia sa era îndrepjtată în întregime spre rochiţele prezentate,

[41] Sală din Praga.

sau mai degrabă spre fetiţele pentru care prezentarea acelor rochiţe constituia profesia de bază sau cea secundară.

Nu era singurul; publicul acelei manifestări culturale cu caracter strict feminin era presărat cu un număr surprinzător de mare de bărbaţi, numai în parte soţiori. Majoritatea erau bărbăţei de alt tip şi în alt gen de raporturi cu cuconiţele pe care le însoţeau.

Un asemenea bărbăţel şedea chiar lângă locotenent. Lucru ciudat, era singur, şi diminutivul nu i se potrivea de fel. Avea pe puţin doi metri înălţime şi mai bine de un metru lăţime. Cu toate astea, locotenentul nu l-ar fi luat în seamă, dacă portarul nu l-ar fi chemat pe culoar, la telefon, tocmai în timpul prezentării unui model de costum de baie; ridicându-se, găliganul îi acoperise pentru un moment perspectiva şi, în plus, îl călcase pe picior, dându-i astfel criminalistului posibilitatea să-i evalueze greutatea la circa un chintal. După cum se văzu ulterior, toate aceste observaţii involuntare îi folosiră locotenentului întrucâtva.

În momentul în care recâştigă vizibilitatea asupra podiumului, pe care tocmai se răsucea o brunetă fermecătoare, într-un complet de plajă, doamna durdulie îi adresă un zâmbet atât de semnificativ, încât observă şi doamna Borůvková. Doamna durdulie privi iute spre sală şi anunţă că manechinele vor prezenta acum câteva lucruşoare de plajă. „Ca prim model, zise, veţi vedea un costumaş din două piese, din danteluţă roz, indicat îndeosebi pentru fetele mai tinere.” Locotenentul înghiţi în sec, tulburat, surprinse în preajma lui un soi de foiala nervoasă, de aceea simula un căscat plictisit. Muzicii intime care se revărsa de undeva, din nişte difuzoare mascate, îi luă

locul un *slow-rock* ameţitor, şi sala, în aşteptarea lucruşoarelor din două piese, amuţi.

Dar nu apăru nimeni. Doamna durdulie îşi prelungi profesional zâmbetul, dindărătul acestuia însă îşi scoaseră curând corniţele mânia şi nerăbdarea. Muzica intimă fu reluată, dar perdeaua de catifea de după care ieşeau manechinele stăruia să atârne nemişcată.

Muzica se amesteca acum cu zumzetul slab al glasurilor contrariate ale publicului. Zâmbetul de pe faţa doamnei durdulii se stinse încet, aproape imperceptibil, iar doamna Borůvková se apucă să discute pe şoptite cu Zuzanka.

— Vă rog să aveţi un minuţel de răbdare, grăi dulce doamna durdulie, îndreptă spre locotenentul Borůvka o privire de scuză şi dispăru în spatele perdelei de catifea. Zumzetul din sală se înteţi.

Trecu un minut, trecură două, trei. Numai muzica, din nou ameţitorul *slow-rock,* continua netulburată. Locotenentul Borůvka se foia nerăbdător pe scaun.

În sfârşit, perdeaua de catifea se dădu deoparte, dar spre dezamăgirea lui nu o fată tânără în costum de baie fu cea care apăru, ci din nou doamna durdulie. Faţa ei nu mai era împodobită de acel zâmbet profesional. Dimpotrivă. Avea întipărită pe ea o expresie de groază.

Făcu un semn cu capul spre locotenent, şi cum acesta se uită de două ori în jur, să vadă cui îi face semn, întrebă şuierător:

— Domnule inspector... vreţi să veniţi o clipă?

Criminalistul se căţără pe podium şi se pierdu printre cutele perdelei. Sala îngheţase.

După câteva clipe, apăru din nou, îşi drese glasul şi se adresă sălii, care păstra o tăcere mormântală.

— Rog să nu părăsească nimeni încăperea. Rămâneţi cu toţii pe locurile dumneavoastră!

În spaţiul strâmt în care se retrase apoi, se afla victima. Zăcea cu faţa în jos, sub o oglindă, şi era îmbrăcată într-un costum de baie *deux-pièces,* din dantelă roz. De sub omoplatul stâng ieşea mânerul unui pumnal din acelea care se găsesc de vânzare în magazinele sportive. Mânerul era înfăşurat într-o batistă violetă, care atârna cu un capăt pe spatele fetei şi se îmbibase în parte de sânge. Totuşi, monograma era vizibilă într-un colţ: J.N.

Locul dramei era despărţit de restul încăperii prin perdele de pânza grosolană. În două părţi, acestea erau fixe – în spatele lor se aflau alte cabine similare – în celelalte două părţi, atârnau libere; prin stânga, se trecea în vestiarul din spatele scenei, iar prin dreapta, în atelier.

Doamna durdulie îl aştepta pe locotenent în vestiar, împreună cu maistrul-şef al salonului, doi croitori, o coafeză, cele cinci manechine rămase în viaţă şi şase croitorese. Pe cei doi pereţi laterali şi la mijloc se întindeau cuiere lungi, încărcate de rochii aşezate pe umeraşe, iar în faţă atârna perdeaua de catifea care despărţea încăperea de podium. În timpul paradei, atelierul din dreapta era gol, nu se lucra în el, fiindcă toţi erau ocupaţi până peste cap cu treburile din spatele scenei.

Locotenentul cercetă posomorât cabinele, foarte asemănătoare cu nişte cabine de ştrand. Apoi se întoarse brusc şi intră în vestiar.

— Unde e telefonul?

Doamna durdulie înaintă din mijlocul grupului.

— Vă rog să veniţi cu mine. Am un telefon în birou, dar e mai aproape cel de pe coridor.

Păşi în faţa locotenentului de-a lungul cabinelor manechinelor şi, când ajunse în dreptul ultimei cabine, se opri, dădu la o parte perdeaua de pânză şi o ţinu ridicată ca să treacă locotenentul. Locotenentul trecu înainte şi se trezi în atelier. La dreapta, se afla un perete cu o uşă, pe care doamna o deschise. Chiar în faţa acelei uşi, pe o poliţă de pe perete, se găsea telefonul.

În timp ce vorbea, locotenentul observă că în partea aceea uşa nu are clanţă, ci doar un buton; deci, din partea aceea, nu putea fi deschisă fără cheie.

Intră, după aceea, în biroul directoarei casei de mode Rosemblum, Dagmar Králová, doamna cea durdulie. Luă loc şi făcu faţă cu stoicism torentului ei de cuvinte; privirile arzătoare cu care îşi însoţea doamna durdulie vorbele se făcea însă că nu le observă. În loc să trezească în el vreo înflăcărare amoroasă, interesul ce i-l manifesta doamna aceea de vârsta lui mai degrabă îl mâhnea. Aştepta impacientat sosirea tovarăşilor de la miliţie.

— Cred, domnule inspector, că aş putea să vă fiu de mare folos la descoperirea asasinului. Aceasta fiind o întreprindere în care majoritatea lucrătorilor sunt femei, pot spune că-mi cunosc bine salariatele. Nimic nu scapă instinctului meu.

— Obişnuiesc să mă bazez pe logică, declară locotenentul.

— Bănuiesc însă că, în practica dumneavoastră, cazul de faţă e un caz oarecum neobişnuit. Nici nu ştiţi cât de îndeaproape vă urmăresc activitatea!

— Cum aşa?

Doamna se plesni cu mâna ei grăsuţă peste gură.

— Poate că nu fac bine că vă spun, dar

dumneavoastră n-o să mă trădaţi, nu-i aşa? Sora mea e măritată cu un judecător şi îmi împrumută – soţul ei nu ştie! – *Buletinul criminalistic.* Acolo găsesc foarte des relatări despre splendidele dumneavoastră succese.

— *Buletinul criminalistic* nu e roman poliţist, zise locotenentul întunecat. Şi nici o revistă destinată publicului.

— Ştiu, zise doamna şi îşi aşează mâna dolofană pe încheietura mâinii locotenentului. De altfel, pot să vă ajut nu numai cu instinctul meu de femeie, ci şi cu logica bărbătească de care vorbeaţi. Ascultaţi! Mă ascultaţi?

Locotenentul aprobă din cap. Avea în faţă planul salonului Rosemblum şi, în timp ce doamna vorbea, îşi îndreptă atenţia asupra lui.

— Pe Marcela putea s-o omoare numai cineva care se afla în vestiar sau în atelier, şopti conspirativ doamna. De fapt, e o singură încăpere mare, pe care cabinele pentru manechine şi perdelele o împart provizoriu. După prezentarea modelelor, toate astea se scot şi rămâne un singur atelier mare, cu două uşi. Una în spate, care dă spre scara de serviciu şi care era încuiată. Pe cealaltă, am ieşit când ne-am dus la telefonul de pe culoar. Dar aceea...

— Da, o întrerupse locotenentul. Uşa nu se poate deschide de pe culoar. Cine are cheia de la uşa aceea şi cine are cheia de la cealaltă, din spate?

— Eu, zise doamna zâmbind. Cheia de la uşa dinspre scara de serviciu o au şi câţiva lucrători ai atelierului. Bineînţeles, nu personalul administrativ. Numai că, în momentul critic, toată lumea se afla în vestiar. Înţelegeţi, în timpul prezentării, fiecare abia îşi mai vede capul de treburi şi, din păcate, nu-i

rămâne timp să se uite la ceilalţi, să vadă ce fac. Fiecare manechin – sunt în total şase – are la dispoziţie, pentru ca lucrurile să meargă strună, o croitoreasă care o ajută să se dezbrace şi să se îmbrace. La noi, fetele se schimbă în cabine. În alte locuri, continuă ea pe un ton indignat, în alte locuri fetele se schimbă în prezenţa salariaţilor bărbaţi, dar eu nu admit la noi aşa ceva. De-aceea am pus să se facă aceste cabine improvizate, chiar dacă, întrucâtva, ne complică existenţa.

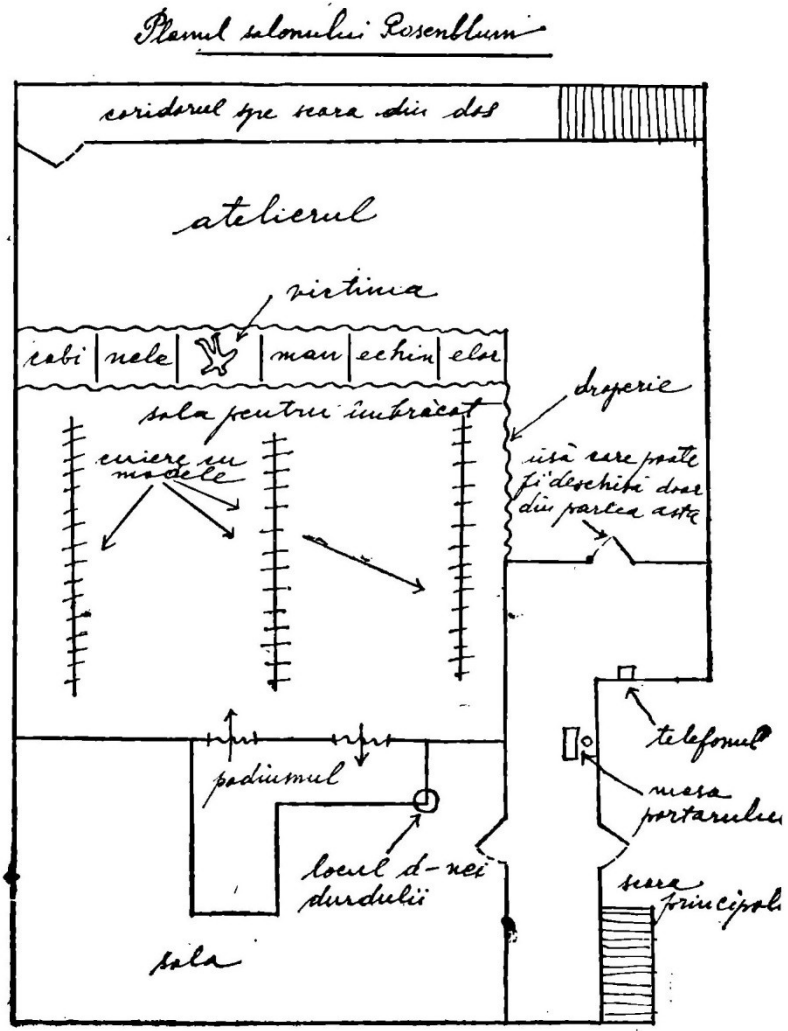

— Adică, tuşi locotenentul, în alte locuri doamnele nu se jenează?

— Cum să zic, zâmbi doamna cu îngăduinţă, unele

nu. Dar aici, la mine, nu admit aşa ceva. Pe de o parte, din motive principiale, zise ea pe un ton sever, pe de alta, din motive speciale – şi tocmai aceste motive speciale cred că au jucat un rol important în cazul de faţă. Dar mai întâi să vă descriu cum se desfăşoară lucrurile, aici, în culise, în cursul unei parade a modei.

Locotenentul aprobă din cap şi urmări degetul doamnei durdulii, care-i arăta pe plan:

— Iată cum se procedează: manechinul vine de pe podium pe aici, intră în cabina ei, unde croitoreasa o aşteaptă cu modelul următor. O ajută să se dezbrace, pe urmă să se îmbrace şi atârnă modelul prezentat pe unul dintre cele trei cuiere mari de aici... Doamna indică pe plan trei linii haşurate, două de-a lungul celor doi pereţi laterali ai vestiarului, a treia la mijloc. Între timp, manechinul termină operaţia îmbrăcării – îşi pune pălărioara, încalţă pantofiorii sau îşi pune mănuşile – şi pe urmă iese din cabină în vestiar, unde unul din maiştri îi verifică toaleta şi ţinuta, iar coafeza îi aranjează părul. Acum e gata pregătită şi trece pe aici, pe după cealaltă perdea, pe podium. Totul trebuie să meargă după ceas. Aşa fiind, înţelegeţi – doamna se aplecă spre locotenent, cu un aer confidenţial – nimeni n-are timp să se ocupe de ceilalţi, în afară de cei cu care lucrează direct...

— Înţeleg, zise locotenentul. Dar în momentul crimei, fata aceea, Marcela, îşi punea un costum de baie...

— Da, şi tocmai de-aceea a rămas singură în cabină mai mult decât celelalte. Trebuia să se dezbrace la... doamna se îmbujoră – în sfârşit, trebuia să se dezbrace de tot şi, pe lângă asta, ca să îmbrace un costum de baie, nici n-avea nevoie de ajutorul

croitoresei. Tocmai acesta e elementul important în... cum se zice, deducţia mea? Sau se zice altfel?

— Deducţia, zise locotenentul rece. Şi care e, mă rog, deducţia dumneavoastră?

— Cineva, doamna ridică, plină de importanţă, glasul, cineva ştia că Marcela va rămâne mai mult timp singură în cabină. Deci, acest cineva cunoştea programul paradei. *Ergo:* era probabil unul dintre salariaţii atelierului. *Ergo:* în momentul critic, trebuia să se afle în vestiar.

— Hm...

— Acolo, cum vă spuneam, lumea abia îşi mai vedea capul de treburi. Putea să plece numai cineva a cărui muncă nu e direct legată de schimbarea modelelor sau de adusul rochiilor, de aranjatul coafurilor sau de verificarea toaletelor manechinelor. Putea să treacă pe aici, pe după perdeaua asta, în atelier, arătă ea pe plan. Ocolind cabinele, putea să intre pe din dos, în oricare dintre ele.

Doamna îşi compuse o figură misterioasă şi îşi aşeză din nou, spre marea neplăcere a locotenentului, mâna grăsulie pe încheietura mâinii sale.

— Şi acum e momentul să mă refer la motivele acelea speciale pentru care mă opun cu hotărâre ca manechinele mele să se schimbe în prezenţa bărbaţilor. Miji ochii. E vorba de maistrul-şef, un specialist în adevăratul înţeles al cuvântului; a învăţat meseria la Viena, la Londra, la Paris şi anume la Dior. Dar, din fire – doamna îşi subţie buzele sever – un crai fără pereche, un individ fluşturatic, pe deasupra şi gelos. Se ţine scai de orice femeie chiar când e îmbrăcată, darămite când o vede doar în combinezon!

— Zău? făcu locotenentul, în expectativă.

— Aşa e cum vă spun! Multe dintre fetele noastre au avut tot felul de neplăceri cu el, unele chiar aici, la serviciu. Înţelegeţi acum de ce am stăruit întotdeauna să nu se renunţe, în niciun caz, la cabine. Şi acum, fiţi atent, vă rog: maistrul acesta – îl cheamă Fendrych – i-a dat târcoale, şi e puţin spus că i-a dat târcoale Marcelei. Numai că pe Marcela n-o interesa de loc, dar chiar de loc, persoana lui, ştiţi?

— Ştiu. Adică nu ştiu... zise locotenentul posomorât.

În clipa aceea, se deschise uşa şi în prag apăru, într-o proastă dispoziţie vizibilă, adjutantul Málek, venit, cu echipa locotenentului, la locul crimei.

Proasta dispoziţie a adjutantului îl miră pe locotenent. Adjutantul jubila ori de câte ori se ivea ocazia să ancheteze o crimă nouă, frumoasă; în afară de asta, după cum se preciza şi în dosarul său de la cadre, avea cea mai justă atitudine faţă de muncă. Iată de ce, locotenentul avea motive să fie surprins văzându-l indispus.

Înţelese numaidecât pricinile proastei dispoziţii a lui Málek. Ele erau scrise pe faţa unui alt membru al echipei, adus în mod excepţional în vederea unor eventuale percheziţii corporale asupra salariatelor salonului, şi anume pe faţa încordată, ofensată, a tinerei miliţiene cu coc maiestuos. Venise ea în locul tovarăşei Jebavá, care era în concediu de naştere. Locotenentul omisese să-i caute o înlocuitoare acesteia din urmă, aşa încât fetei, care până atunci făcuse numai munci de birou, de dactilografă mai ales, i se ivise un prilej neaşteptat. Nimeni, nici măcar locotenentul n-avea de unde să ştie cât tânjise ea după un asemenea prilej şi cât de rău o nimerise

adjutantul Málek cu câteva clipe în urmă, în maşină, când încercase s-o cuprindă pe după mijloc.

Din ziua în care fata, cam cu un an în urmă, îşi făcuse apariţia la secţia de criminalistică, adjutantul se afla într-o ofensivă perpetuă. Încununarea eşecurilor sale o constituia însă cocul măreţ al fetei, podoabă demnă de tot respectul şi purtat cu încăpăţânare de posesoarea lui, în ciuda faptului că adjutantul nu ostenea să-l ponegrească. Împodobea – sau urâţea, depinde din ce unghi era privită chestiunea – capul fetei din clipa aceea îndepărtată şi parcă ireală când locotenentul Borůvka, brusc îngândurat, uitase ce dictează şi îi spusese absent: „Pieptănătura asta îţi stă bine! Aşa să te piepteni!”

Uneori, chiar şi atâta e de ajuns pentru a decide soarta unui om. Fata se pieptănă în continuare aşa chiar şi după ce locotenentul – în urma unei aventuri nebuneşti, al cărei deznodământ era destul de puţin cunoscut, dintr-o noapte ameţitoare de primăvară, noapte petrecută de ea, singură, la vinăria „La motan” – încetase să-i mai adreseze vreo frază asemănătoare, limitând raporturile dintre ei la dictarea unor fraze bombastice şi încâlcite, presărate cu un număr intolerabil de construcţii pasive şi alte germanisme. Iat-o deci apărând acum în pragul uşii, în eleganta ei bluză neagră, încheiată până sub bărbie cu năsturei albi, şi aţintindu-şi asupra locotenentului ochii fermecători, puternic rimelaţi... Poate să fi fost de vină ochii aceia, încadraţi ca într-un chenar de doliu, poate cocul, poate bluza neagră cu năsturei albi – locotenentul ducea de-atâta amar de vreme o luptă disperată cu vârsta critică şi era nevoit să recunoască tot mai făţiş că din această hărţuială el ieşea învins – cert este că, din clipa în care fata se ivi

în uşă şi până la încheierea cazului manechinului ucis, creierul locotenentului rămas tot timpul învăluit într-un soi de pâclă. Şi aşa se face că prima misiune pe teren a fetei coincise cu unica împrejurare în care locotenentul dovedi o incapacitate totală, cu totul surprinzătoare la el...

Dar în momentul acela, se înţelege, nu bănuia cum se va desfăşura ancheta, aşa încât se îndreptă spre locul crimei cu un aer marţial.

Cercetarea locului crimei nu aduse date deosebite. Se constată că victima murise instantaneu, vârful pumnalului pătrunzându-i direct în inimă; că lovitura fusese aplicată cu forţă, aşadar, după toate probabilităţile, de mâna unui bărbat voinic; că pe mânerul pumnalului nu se afla nicio amprentă digitală, asasinul înfăşurându-l într-o batistă violetă, pe care însă, lucru de necrezut – pesemne cuprins de panică sau fiindcă nu era întreg la minte – o lăsase la locul crimei, în ciuda faptului că era brodată pe ea monograma J.N.

Poşeta victimei conţinea obiectele obişnuite: o agendă cu un număr normal de adrese, în majoritate de domni, un ruj de buze, o pudrieră, o pensulă mică pentru vopsitul genelor şi un mic flacon de parfum *Chanel;* o batistuţă de mătase; un portmoneu cu douăsprezece coroane şi şaptezeci şi cinci de haleri; o legătură de chei pe un inel; o cheiţă separată; un pachet început de *chewing-gum* american cu gust de mentă, marca *Chicletts;* o brichetă şi un pachet de ţigări marca *Partizan,* un tub de tablete al căror efect medical îi fu comunicat locotenentului la ureche de bătrânul medic legist Seifert şi, în sfârşit, o scrisoare de dragoste cu un cuprins destul de interesant:

„Marcelo nu mai fi supărată mias pune capăt zililor al tău Pepa”[42]

Din lectura ei, locotenentul deduse prompt şi cu glas tare că o scrisese un bărbat, şi anume unul nu prea cult.

— Care e numele de botez al domnului Fendrych? întrebă.

— Josef, se grăbi să-i satisfacă curiozitatea doamna durdulie, care citise scrisoarea peste umărul locotenentului. Şi făcu din cap un gest plin de tâlc.

— Trimiteţi-l sus, la mine, zise locotenentul şi se întoarse în biroul doamnei durdulii.

Din momentul acela pâcla din capul locotenentului începu să acţioneze nociv; dovadă că acesta n-avea nicio îndoială că foarte curând va opera o arestare.

Maistrul Fendrych făcea parte din categoria acelor domni cărora jurnalele de modă le atribuie acelaşi epitet ca şi doamnelor mai pline. În plus, era foarte chel şi avea nişte buze pofticioase, veşnic umede. Şi tremura tot, de frică.

— Ce-am făcut? bâigui el neajutorat. Tocmai beam...

— Ce? i-o tăie locotenentul, în acelaşi timp cu fata de la miliţie, care întrebă aspru:

— Unde?

Locotenentul o privi mustrător. Nu-i plăcea să se amestece cineva în interogatoriul lui. Ca urmare a acestei priviri, pâcla se îndesi.

— Bere, răspunse speriat domnul cel rotofei, adică în colţ, lângă cuier, se corectă el galant, întorcându-se spre fată. O ascunsesem acolo.

---

[42] Diminutiv de la Josef. (cehă)

— Martori aveţi?

— Păi... nu cred să am. În timpul paradei, e balamuc curat, tovarăşe. Dar ce nevoie am de martori? Ce motiv aş fi avut s-o... între Marcela şi mine nu era absolut nimic...

— Asta nu din meritul dumneavoastră, nu-i aşa? întrebă, plină de râvnă, fata.

Locotenentul mârâi nemulţumit.

— Ce vreţi să spuneţi... domnişoară? întrebă domnul cel rotofei, cu o voce de muribund.

— Vreau să spun... începu fata, dar locotenentul o întrerupse, cu glasul ridicat:

— Domnişoara vrea să spună... tovarăşa vrea să spună că vă ţineaţi de capul victimei, şi asta de mai mult timp. Că aţi ameninţat-o, aruncă el la întâmplare, iar fata îi vârî maistrului sub nas scrisoarea găsită în geantă.

— Asta ce e? se răsti ea plină de zel.

Maistrul se uită la scrisoare şi se văzu că i-a căzut o piatră de pe inimă.

— Aha! Şi dumneavoastră credeţi că eu am scris-o?

— Dar cine?

— Asta nu ştiu. Cine ştie? S-ar putea s-o fi scris boxerul.

— Care boxer? strigară locotenentul şi fata într-un glas, uitându-se lung unul la celălalt; locotenentul nervos, fata cu un zâmbet de scuză.

— Campionul de categoria grea, Nešetřil. În timpul paradei, şedea în rândul întâi. Chiar lângă dumneavoastră, tovarăşe... tovarăşe prefect...

— Tovarăşă, croncăni, cu o infatuare de-a dreptul dezgustătoare, locotenentul Borůvka, în timp ce aşteptau sosirea boxerului, fii aşa de amabilă şi nu te

mai amesteca în interogatoriul meu!

— Voiam să vă ajut, zise fata, smerită. Am citit în manualul miliţianului că interogatoriul încrucişat reprezintă cel mai eficient tip de interogatoriu.

— Când voi avea nevoie de un interogatoriu încrucişat, o să apelez la tovarăşul adjutant, că de-aceea e aici. Dumneata, zise locotenentul pe un ton superior, vei fi utilizată pentru treburi mai puţin calificate, atunci când va fi cazul.

Fata lăsă capul în jos, şi cocul cel frumos străluci scurt pe dinaintea ochilor locotenentului. Se încruntă şi îl trimise pe sergentul-major şef Šinták să se ducă să vadă de ce întârzie Nešetřil atât.

Când fu, în cele din urmă, adus – îl depăşea cu un cap chiar pe lunganul de Málek – boxerul se comportă într-un mod cel puţin ciudat. Spre a se elibera de complexul de inferioritate provocat, de diferenţa de înălţime, locotenentul se ridică în picioare şi îl luă din scurt pe găliganul care tocmai dădea să ia loc:

— Dumneata aveai legături cu Marcela Linhartová? Namila, pe al cărui chip turtit nu se ivi niciun semn de emoţie, răspunse calm:

— Îhî. Şi mai am încă.

În vremea asta, frământa în mână o batistă mare, verde, pe care o puse apoi pe masă, în faţa lui. Într-unul din colţurile batistei se desluşea clar o monogramă: J.N.

Locotenentul se uită la Málek. Acesta dădu din cap şi se răsti la boxer:

— Nu mai ai! Marcela Linhartová a fost omorâtă!

Dacă scontase pe efectul psihologic al acestui atac crud, rezultatul îi întrecu aşteptările. Namila deschise gura, închise ochii şi se prăvăli de pe scaun ca un sac de cartofi, cu o expresie neidentificabilă pe figură.

— Asta aş putea s-o iau drept mărturisire, rosti cinic Málek, în vreme ce fata se pleca deasupra matahalei leşinate.

— Că a ucis-o? întrebă mirat sergentul-major-şef.

— Da, zise locotenentul. Poate.

Fata îşi înălţă spre el capul.

— Ba nu, zise. N-a omorât-o el. Era numai foarte îndrăgostit de ea.

Intervenţia fetei avu darul să-l irite pe locotenent. Rosti cu un glas behăitor:

— Destul, tovarăşă! Păstrează-ţi părerile pentru dumneata! Ţi-am spus să nu te amesteci în interogatoriul nostru!

— Dar eu...

O pornire inexplicabilă, pe care nici măcar el n-ar fi putut-o defini, îl aduse pe locotenent în culmea furiei. Fără să-şi dea bine seama cum şi în ce fel, adoptă cel mai antipatic dintre tonurile posibile şi formulă o întrebare pe care se prea poate să n-o fi adresat nimănui, niciodată, în toţi cei aproape optsprezece ani de carieră:

— Ştii ce e acela un ordin? behăi el.

Fata luă poziţia de drepţi. Năstureii albi de pe plastronul negru sclipiră, şi din colţul unuia din ochii atât de frumos rimelaţi ţâşni o lacrimă.

— Ştiu, tovarăşe locotenent.

— Atunci, retrage-te! Ajută-le tovarăşilor să întocmească inventarul obiectelor găsite asupra victimei!

Reglementarul „să trăiţi!” răsună mai degrabă ca un sunet nearticulat.

Adjutantul Málek îndreptă spre locotenent o privire poncişă. Apoi întoarse lacom ochii după silueta zveltă

în bluză neagră, care dispărea pe uşă.

Boxerul se ridică în capul oaselor, şi locotenentul, a cărui furie ajunsese aproape de demenţă, se repezi să-l ia la rost.

Cele aflate îl înfuriară şi mai tare; asta fiindcă se vădi că, după toate probabilităţile, fata avusese dreptate.

Căci boxerul – în pofida unor indicii superficiale – nu părea să fie el asasinul Marcelei. Da, avusese legături cu ea, inclusiv fizice, după cum specificase la o întrebare a locotenentului. Da, batista violet cu monograma J. N. îi aparţine; nu ştie cum a ajuns în cabină. Pesemne că a pierdut-o sau i-a împrumutat-o Marcelei, fiindcă ea uita adesea să-şi ia batista şi pe urmă trebuia să i-o dea pe-a lui. De altfel, batistele astea tot de la ea le primise. Ea pusese să-i brodeze monograma pe ele. E adevărat, se certau din când în când, dar n-a ridicat niciodată mâna asupra ei, asta nu. Ştia că putea s-o vateme, fiindcă are o putere pe care uneori nici el nu şi-o poate stăpâni, e campion republican la categoria grea, şi la toamnă urmează sa fie trimis la Olimpiadă.

Cum s-au petrecut lucrurile în timpul paradei? Păi, portarul l-a chemat la telefon. Cine îi căuta? Nu ştie. Când a ajuns la aparat, da, la cel din nişa de pe coridor, n-a răspuns nimeni. A aşteptat câtva timp – cât anume? Nu ştie, dar mult. Păi, foarte mult. Era curios să afle cine îl caută. Repeta într-una: Alo! Alo! Pe urmă, celălalt a închis. Nu, n-a spus nimic. A închis. El a mai stat cam un minut, tot repetând: Alo! De ce? Păi aşa, ca sa fie sigur. Da. Da. Domnul inspector are dreptate, era inutil, dar nu şi-a dat seama pe loc. De obicei, el îşi dă seama de câte un

lucru abia cu o clipă mai târziu.

Aşa, şi pe urmă s-a întors în sală, şi acolo i s-a spus să nu plece. Aşa că n-a plecat. A rămas.

Depoziţia boxerului fu confirmată aproape în întregime. Portarul, e adevărat, nu-l văzuse în timp ce stătea la telefon, şi nici nu-l prea auzise. La început, da, l-a auzit rostind de câteva ori: Alo! Alo!, dar nu repeta decât asta, aşa că portarul nu l-a mai ascultat. Dacă a spus şi altceva, nu ştie. Are impresia că a tăcut, căci multă vreme a fost linişte, dar pe coridor e şi un difuzor şi portarul a ascultat muzica până în clipa când a început gălăgia în sală şi el s-a dus să vadă ce se întâmplă...

— Şi în tot timpul ăsta, domnul Nešetřil a stat la telefon?

— Probabil că da, răspunse portarul nesigur. Cred că da. În orice caz, pe lângă mine n-a trecut. A venit când eu eram în sală. S-a întors abia după mine.

În ciuda ezitării portarului, locotenentul consideră că şi acest punct al depoziţiei boxerului, la fel ca toate celelalte, este verificat.

Ca toate celelalte, în afară de unul.

Cea mai bună prietenă a victimei, Jarmila Hezounková, declară că victima i se plânsese de boxer. Spunea că e gelos, certăreţ, şi cu toate că trăia cu ea, nunta o amâna mereu. Odată, Marcela venise la probă cu monoclu la ochi, nu un monoclu adevărat, tovarăşe locotenent, o vânătaie în jurul ochiului, şi după insistenţe îndelungate, îi mărturisise ei, Jarmilei, că i-a făcut-o Pepa, fiindcă pe stradă îi intrase ceva în ochi şi Pepa a crezut că îi făcuse cu ochiul cântăreţului acela, Matoušek, care se nimerise să treacă tocmai atunci pe lângă ei.

Ce-i drept, boxerul negă că el ar fi fost autorul vânătăii, care, după el, apăruse fiindcă Marcela „căzuse pe ochi”. Dar din ce pricină căzuse, şi unde, şi cum, nu-şi mai amintea, aşa încât, considera locotenentul, se putea spune că de fapt recunoscuse.

Fireşte că în felul acesta – din punctul de vedere al locotenentului – cădea şi afirmaţia boxerului cum că n-ar fi ridicat niciodată mâna asupra victimei.

Recunoscu că amânase nunta în repetate rânduri, dar se justifică spunând că voia întâi să câştige medalia de aur la Olimpiadă şi „să i-o aducă Marceluţei, aşa, ca dar de nuntă.” La această explicaţie, locotenentul se mulţumi să se strâmbe, şi se strâmbă şi mai tare atunci când boxerul, ca să întărească veridicitatea acelei poveşti, adăugă că „îndatoririle conjugale nu sunt recomandabile în perioadele de antrenament serios”. „Atunci, cum se explică, după cum declară domnişoara Hezounková, că în această perioadă de antrenament intens, te ţineai tot timpul de capul răposatei?” întrebă el sarcastic, şi boxerul, incapabil de o minciună mai subtilă, în loc să nege pur şi simplu afirmaţia imposibil de dovedit a Hezounkovăi, lăsă capul în jos, recunoscând astfel – din punctul de vedere al locotenentului – şi a doua circumstanţă agravantă.

Totuşi, pentru moment, crima nu putea fi pusă pe seama boxerului. Uşa care despărţea nişa cu telefonul de atelier nu se putea deschide fără cheie. Şi nu se găsi vreo cheie nici la boxer, nici la vreunul dintre cei de faţă, nici în vreuna dintre încăperi, oricât de temeinic fură cercetate. Cheie aveau doar portarul, durdulia doamnă directoare şi maistrul croitor-şef.

Şi nici pe seama maistrului croitor-şef nu putea fi pusă; între timp, făcuse rost de doi martori. Mai bine zis, de două martore: amândouă susţineau că în momentul critic observaseră cum maistrul se cinsteşte dintr-o sticlă aflată pe podea, îndărătul cuierului. Una dintre martore era o croitoreasă bătrână şi cocoşată, a doua un manechin, o fată tânără şi frumoasă, cu trăsături de japoneză. Niciuna, nici cealaltă nu-l prea convinseră pe locotenent şi înfăţişarea lor atât de diferită îi fu suspectă din capul locului, dar nu putea dovedi că avea de-a face cu nişte martori mincinoşi. De aceea, reveni la întrebarea anterioară – în ce fel ar fi putut pugilistul să facă rost de cheia de la atelier.

Nu ajunse la niciun rezultat, drept care se cătrăni şi mai tare. Furia şi-o vărsă tot pe fata de la miliţie; seara târziu, după ce încheiaseră cercetările la salonul de mode şi coborau pe scări de la etajul întâi la parter, nefericita se găsi să-l întrebe pe portar, cu de la sine putere:

— Spune-mi, te rog, tovarăşe, unde duce scara asta?

Şi arătă o scară îngustă, din holul blocului, vizavi de scara principală, care se pierdea undeva în spatele cabinei telefonice.

— Sus, în clădirea vecină.

— Nu duce cumva... începu fata, dar locotenentul o apostrofă cu o vehemenţă de-a dreptul cazonă, încât abia afară, pe trotuar, i se mai domoliră bătăile inimii.

Primul lucru care le sări în ochi în garsoniera manechinului ucis fu un anunţ mortuar, rezemat de oglinda măsuţei de toaletă. Textul era în germană şi aducea la cunoştinţa tuturor prietenilor şi

cunoştinţelor că la Viena murise, în vârstă de şaizeci de ani, un oarecare domn Anton Streytschek, patronul unei fabrici de dulciuri. În calitate de urmaşi erau trecuţi salariaţii fabricii. De ce expusese manechinul anunţul acolo, era greu de spus. Şi cel mai puţin indicat s-o ghicească era locotenentul, a cărui pâclă de pe creier luase proporţiile unui veritabil *smog*[43] londonez. Adjutantul Málek bănuia că e vorba de vreun turist străin, pe care, după cum se exprimă el, răposata „îl agăţase pe undeva, probabil la hotel «Yalta»”.

Altminteri, în materie de elemente suspecte, locuinţa nu cuprindea nimic altceva în afară de vreo alte câteva scrisori de dragoste de-ale boxerului, cele mai multe scrise la supărare şi toate pline de cele mai variate greşeli de ortografie şi gramatică. Pesemne, boxerul simţea nevoia să corespondeze cu iubita lui doar atunci când era certat cu ea. Din acest punct de vedere, nu constituia o excepţie... Printre scrisorile acelea se afla şi una care le dădu de gândit anchetatorilor.

Marcelo, suna scrisoarea respectivă, *dacă mai faci odată atuncea pe ceam mai scump că te omor Pepa.*

Atuncea fusese scris iniţial cu *i,* dar mai pe urmă boxerul schimbase *i* în *e.*

Adjutantul fluieră şi se uită semnificativ la locotenent. Locotenentul îi răspunse cu o privire la fel de semnificativă. Fata, care în febra cercetărilor se învăpăiase în obraji, nu se putu stăpâni nici de astă dată şi făcu imprudenţa să-şi exprime punctul de vedere.

— Asta nu înseamnă nimic, gângăvi ea. Sigur n-a

[43] Ceaţă amestecată cu funingine, caracteristică Londrei.

ucis-o el.

Locotenentul trecu de la tonul de infatuare dezgustătoare de până atunci la unul de ironie dulceagă:

— Pot îndrăzni să întreb cărui fapt îi datorăm această certitudine? Deşteptăciunii femeieşti sau prostiei femeieşti?

Fata cea zeloasă înghiţi în sec. Respira anevoie. Se înroşi, ochii săi căpătară o strălucire suspectă. Dar apoi, îşi luă inima în dinţi şi făcu un lucru pe care, faţă de şeful ei, nu-l mai făcuse niciodată: se arătă ofensată.

— N-aveţi decât să-i spuneţi cum vreţi, tovarăşe locotenent Borůvka, rosti ea, tremurând de încordare. Dar lucrul ăsta se citeşte pe nasul lui turtit...

— Ce spirit de observaţie grozav! replică locotenentul şi izbucni într-un hohot de râs de-a dreptul respingător. Nimic nu-ţi scapă: nici chiar faptul că boxerul are nasul turtit!

— *À propos* de nas, i-o tăie fata. Am citit deunăzi în dosarul Mědilek...

— Nu văd legătura, o repezi locotenentul. Nu-i plăcea să i se amintească de cazul Mědilek. Interogase atunci, timp de trei zile şi trei nopţi, un pensionar surd, care se jura pe toţi sfinţii că nu ştiuse nimic despre cadavrul vecinei sale, cu care împărţea aceeaşi căsuţă de la periferie; cadavrul îl descoperiseră nişte muncitori care în fiecare dimineaţă, în drum spre lucru, treceau prin faţa casei şi cărora li se păruse suspect mirosul cumplit care răzbătea dinăuntru. Când locotenentul ajunse la locul crimei, era cât pe ce să leşine din cauza duhorii; cadavrul intrase într-un stadiu avansat de descompunere. Cu toate astea, moşneagul cel surd

pretindea că habar n-avusese că vecina lui era moartă, că, ce-i drept, i se păruse lui suspect că nu aude radioul din apartamentul vecin, dar o pusese pe seama surzeniei. După ore întregi de interogatoriu, de-a lungul cărora utilizase toate subtilităţile deprinse din experienţă şi din studiu în ce priveşte tehnica întrebărilor încrucişate, locotenentul aduse, în cele din urmă, pe tapet şi argumentul duhorii aceleia, care era cu neputinţă să treacă neobservată! O păstrase până în ultimul moment, ca pe un atu, aşteptându-se ca, după această performanţă de logică, moşul să se dea bătut şi să facă mărturisiri complete. Se înşelase. Moşul se strâmbă, arătă spre nasul său mare, roşu, borcănat şi declară: „De la cinşpe ani nu mai am miros!” şi îşi probă afirmaţia cu certificat de la medicul legist. Mai târziu, se descoperi că pe babă o omorâse un negustor ambulant de articole textile.

Acesta era motivul pentru care locotenentul protestă vehement împotriva citării cazului Mědilek *à propos* de nasul boxerului. În adâncul sufletului, simţi un nou val de ură, dar şi de admiraţie pentru năstureii albi.

— Ei bine, continuă rece fata, constat după nasul lui că e un om de treabă... Pe lângă asta: dacă ar fi vrut cu adevărat s-o omoare, atunci s-ar fi ferit s-o ameninţe în scris – aşa ceva e absurd în cazul unei crime premeditate, şi crima aceasta e clar că a fost premeditată. Dar, admiţând chiar că i-a scris după conceperea crimei, în niciun caz nu i-ar fi scris că are de gând s-o omoare!

Tot ce-i putu spune locotenentul fu un dulceag:

— De unde ştii?

— Ştiu, i-o tăie fata. Poate că ştiu din proprie experienţa.

— Ai omorât vreodată pe cineva?

— Încă nu, rosti fata şi îi aruncă locotenentului o privire pătrunzătoare, lipsită de orice echivoc.

Într-o străfulgerare, criminalistul intui de ce o urăşte atât de tare: era o chestiune de dialectică. Se încruntă şi se grăbi să se întoarcă la scrisorile de dragoste ale boxerului.

Nu mai găsi în ele nimic susceptibil să schimbe în vreun fel sau altul profilul cazului. Îi mai rămânea să afle cum făcuse boxerul rost de cheia de la atelier şi unde o ascunsese după crimă.

Şi totuşi, încă înainte de a părăsi garsoniera, pe când şedeau în jurul unei măsuţe rotunde şi meditau la efuziunile acelui suflet simplu, dar în mod evident pasional, cazul luă o întorsătură neaşteptată.

Sergentul-major-şef Šinták introduse în cameră un bărbat, care declară că aflase despre cele petrecute şi vrea să depună, voluntar, mărturie. Cunoştea un amănunt care, poate, nu era lipsit de însemnătate.

Nu era. Din depoziţia martorului, reieşi că, în seara dinaintea crimei, în garsoniera manechinului ucis izbucnise o ceartă violentă. Într-atât de violentă, încât martorul, care locuia chiar deasupra, fusese silit să bată de câteva ori cu coada măturii în podea, pentru ca cei de dedesubt să se certe la un diapazon mai rezonabil. De ce se certau, nu ştia. Nu se înţelegea nimic. Dar trebuie să fi fost ceva grav, căci zbierau ca ieşiţi din minţi.

— V-aţi putut da seama cine erau cei ce se certau?

— Curtezanul domnişoarei, domnul Nešetřil, spuse martorul, fără ezitare. Campionul republican la categoria grea...

— Asta ştiu, îl întrerupse locotenentul. Şi mai cine?

— Domnul conferenţiar Linhart, vărul domnişoarei.

În seara aceea, fata mai făcu o tentativă de a zvârli un vreasc pe focul mocnit al anchetei, ca să risipească în felul acesta lamentabila ceaţă care îi răpea locotenentului luciditatea ce-l caracterizase în alte ocazii. Locotenentul o jignise, şi totuşi o întrista gândul că poate niciodată între ea şi şeful ei nu va mai domni acea atmosferă, atât de dragă ei, de prietenie tandră, colegială. În maşină, în drum spre comisariat, rosti moale, pe un ton călduţ, neoficial, de care locotenentul îşi amintea cu regret:

— Tovarăşe locotenent, permiteţi-mi să vă pun o întrebare...

Şi tocmai fiindcă îşi amintea atât de bine de acest ton şi mai ales fiindcă îl regreta atât de mult, locotenentul nu ezită s-o repeadă şi de data asta, răstindu-se pe acel ton infatuat, dezgustător de-a dreptul:

— Ce mai vrei?

— Cred c-ar fi bine, zise fata, smerită, să punem să se ia amprentele digitale de pe telefonul de jos, de la intrarea clădirii în care se afla salonul Rosemblum.

Vocea smerită a fetei îl înfurie şi mai tare pe locotenent, ceea ce îl făcu să treacă de la tonul plin de îngâmfare la unul ironic-dulceag, şi mai respingător decât cel dintâi:

— De ce, mă rog? Holmes în fustă ce eşti!

Răbdarea acelei fete atât de răbdătoare şi de cumsecade avea şi ea o limită!

— De-aia, îl repezi la rândul ei. Din prostie femeiască!

Şi îşi jură pe ce avea mai sfânt că nu va mai interveni în ancheta aceea.

Sau, în orice caz, nu cu ştirea locotenentului.

Confruntarea dintre iubitul manechinului ucis şi vărul ei, care avu loc noaptea târziu, nu făcu decât să întărească bănuiala locotenentului. În consecinţă, dădu ordine severe să fie căutată în continuare cheia ipotetică peste tot, inclusiv în sistemul de ventilaţie şi în cel de canalizare al clădirii.

Sub aspect fizic şi spiritual deopotrivă, cei doi bărbaţi care făceau obiectul confruntării erau leit David şi Goliath. Conferenţiarul Linhart era un domn mărunţel, nervos şi foarte ager la minte, campionul la categoria grea era, nimic de zis, cam cu treizeci la sută mai înalt, dar în ce priveşte spiritul nu manifesta nimic care, cu cea mai mare bunăvoinţă, să poată fi numit isteţime.

Cearta din seara trecută fusese provocată de faptul că victima se plânsese vărului ei de comportarea grosolană a logodnicului şi mai ales de pretextele pe care le scornea acesta pentru a amâna mereu căsătoria. Boxerul negase şi de astă dată, aducând justificări foarte neplauzibile pentru faptele ce i se imputau. În schimb, declaraţiile conferenţiarului nu puteau fi puse la îndoială, fiindcă coincideau întru totul cu depoziţia Hezounkovăi.

Conferenţiarul îl invitase pe boxer la o discuţie în locuinţa fetei; fata neavând părinţi, se considera, într-un fel, tutorele ei. Când, aseară, îi reproşase cumnatului său *in spe,* cu tot calmul cuvenit, greşeala de care se făcuse vinovat faţă de verişoara sa, precum şi alte greşeli, boxerul se enervase în raport direct proporţional cu justeţea reproşurilor. Negase că s-ar fi purtat brutal, pentru că îndată după aceea să-şi manifeste brutalitatea prin fapte – fata, dând să spună şi ea ceva, el îi dăduse brânci, gata s-o

răstoarne pe studio... Amânarea căsătoriei o explicase prin povestea cu medalia de aur de la Olimpiadă, pe care, chipurile, voia s-o aducă Marcelei ca dar de nuntă.

Atunci urmase lovitura de teatru: logodnica îl întrerupsese plină de venin, spunând că medalia ar putea să i-o aducă cel mult ca dar de botez, fiindcă aflase la policlinică, în dimineaţa aceea, că va avea un copil. Lucru de mirare: ştirea nu-l făcuse pe boxer să cadă în genunchi, să-şi ceară iertare cu lacrimi în ochi şi să promită că va solicita la primărie termenul cel mai urgent posibil pentru căsătorie. În loc de asta, se înfuriase şi mai rău şi îşi învinuise logodnica de infidelităţi numeroase şi des repetate. În momentul acela intervenise pentru prima oară vecinul de sus cu coada măturii. Conferenţiarul Linhart, deşi altminteri manifesta un respect, izvorât din prudenţă, pentru forţa fizică a logodnicului verişoarei sale, îndrăznise să ridice glasul, spre a apăra onoarea rudei sale, fără alt rezultat decât că şi boxerul ridicase glasul (în acel moment se produsese cea de a doua intervenţie a vecinului) şi îl apucase pe conferenţiar de gât cu atâta putere, încât îi lăsase o vânătaie mică, pe care omul de ştiinţă se grăbi să o arate anchetatorilor. Adăugă că încercase să strige după ajutor şi că în gând îşi şi luase adio de la viaţă, când, spre marea lui surprindere, a treia intervenţie a vecinului de deasupra se dovedi salvatoare. Boxerul, brusc calmat, îl aruncase cu un aer jignit pe conferenţiar pe canapea, lângă verişoara sa, şi plecase încruntat. Pe urmă, până către miezul nopţii, conferenţiarul se străduise să-şi liniştească verişoara, care, trezită din semileşinul provocat de brutalitatea logodnicului, făcuse o criză de nervi.

Boxerul, zdrobit, recunoscu totul. Adăugă doar că, încă în drum spre casă, încercase aspre mustrări de conştiinţă, că toată ziua următoare îi telefonase logodnicei, care însă refuza să vină la telefon, şi că în cele din urmă, în disperare de cauză, venise la parada modei, unde portarul, care nu bănuia nimic, îl lăsase să intre. Intenţia lui era să încerce să se împace şi, spre a întări împăcarea, avea de gând să anunţe data irevocabilă a căsătoriei; chiar în după-amiaza aceea, fusese la primăria din Oraşul Vechi şi i se fixase data.

A doua zi dimineaţa, locotenentul află că în privinţa asta boxerul spusese purul adevăr. Adjutantul Málek interpretă însă fixarea datei căsătoriei în defavoarea boxerului. Râvna aceasta în ce priveşte urgentarea căsătoriei, la fel ca şi misterioasa chemare telefonică (după toate probabilităţile, aranjată dinainte de boxer) le explica, nici mai mult, nici mai puţin, ca fiind o încercare de a crea un alibi atât psihologic cât şi practic, şi le declară drept noi dovezi în sprijinul tezei premeditării, o premeditare rafinată. Boxerul, trăsese concluzia Málek, nu era atât de prost pe cât voia să pară, iar locotenentul, după alte câteva consideraţii dintre cele mai nebuloase, se alătură opiniei adjutantului.

Fata de la miliţie nu se mai amestecă în desfăşurarea cercetărilor.

Sau, cel puţin, nu cu ştirea locotenentului.

Ceaţa nu se ridicase nici peste noapte. Locotenentul îşi petrecu noaptea într-o stare de veghe întreruptă de scurte vise erotice, al căror obiect, însă, nu era câtuşi de puţin doamna durdulie, care, în ziua următoare, pe la ora unsprezece dimineaţa, pătrunse în biroul său. Iată de ce

locotenentul o întâmpină politicos, dar nu mai mult decât atât.

— Dragă domnule inspector! ciripi doamna durdulie, şi pe locotenent îl învălui o adiere sufocantă de parfum, de parcă în birou ar fi intrat un grup întreg de turiste moscovite. N-o să vă supăraţi dacă o să-mi iau permisiunea să vă critic niţel?

— Poftim, zise locotenentul răspicat.

— N-aveţi pic de încredere în mine! îl ameninţă doamna cu degetul, şăgalnic. Fendrych e încă în libertate!

— Care Fendrych? întrebă locotenentul încurcat, căci în ultima jumătate de oră se gândise la cu totul alte lucruri decât la crima aceea.

— Ah, glumeţule! Fendrych *al nostru!* Maistrul-şef!

— Hm, el... se încruntă locotenentul. Are alibi. A fost văzut, în perioada critică, bând bere.

— Sper că nu vă referiţi la mărturia nenorocitei ăleia de Boženka Smetanová? Dragă domnule inspector, ăsta e un caz tipic de iubire platonică! Boženka, sărmana, îl divinizează! S-ar arunca şi-n foc pentru el. După mine, ăsta nu-i de loc un alibi!

— Independent de ea, l-a văzut bând şi... Locotenentul se uită în hârţoagele deasupra cărora, cu câteva clipe înainte, visase să facă o nouă excursie la Veneţia, dar nu însoţit de Zuzanka: Lucie Helebrantová, manechin.

Doamna durdulie râse dispreţuitor.

— Helebrantová? Dragă domnule inspector, dar e acelaşi lucru!

— Cum adică, acelaşi lucru?

Doamna zâmbi într-o manieră mistică.

— Ah, mă tem că lucrurile care se abat de la o logică riguroasă nu vă sunt prea clare...

— Îmi sunt destul de clare, se încruntă locotenentul, şi m-aş declara satisfăcut cu ele. Dar, din păcate, nu constituie o dovadă.

— Nu? Şi dacă v-aş spune că, puţin timp înainte de... de întâmplarea aceea cumplită, Marcela mi-a mărturisit că e însărcinată?...

— V-a mărturisit dumneavoastră? Aveaţi relaţii chiar atât de apropiate?

Doamna lăcrimă. Mai bine zis, se făcu că îşi şterge cu batista o lacrimă, cu mare grijă să nu-şi deranjeze rimelul din jurul ochilor perfizi.

— Am iubit-o pe Marcela ca pe fata mea. Pe lângă asta, Marcela era prietenă cu Yvonka. Yvonka e fiica mea, singurul lucru care mi-a rămas de la răposatul meu soţ. Fluturarea batistei marcă o nouă lăcrimare. De aceea mi-a şi mărturisit. Era, biata de ea, atât de nervoasă din cauza asta, că – ştiu, n-ar trebui s-o spun, dar dumneavoastră sunteţi un om distins şi aveţi toată înţelegerea pentru mizeriile omeneşti – ce mai încoace-încolo, m-a rugat să-i aranjez... ştiţi dumneavoastră. Nu voia să se afle, fiindcă nu logodnicul ei era tatăl...

Doamna lăsă ochii în jos, oftă şi adăugă:

— Femeile o duc greu pe lumea asta.

Locotenentul roşi.

— După dumneavoastră, tatăl era Fendrych?

— După ea, rosti doamna pe un ton tragic.

— Şi nu se putea să fi avut copilul cu Nešetřil?

— Cu mogâldăul ăla de om? se miră doamna. Domnule inspector, de el n-ar fi trebuit să se ascundă. Ar fi luat-o imediat de nevastă. Umbla după ea ca un căţel.

Locotenentul clipi din ochi şi scutură din cap. „Ceva se potriveşte şi ceva nu se potriveşte, îşi spuse el. De

unde o fi ştiind femeia asta că victima era însărcinată? Fetele de felul Marcelei nu se laudă cu aşa ceva. Şi odată ce-i spusese boxerului în ce stare se află, e puţin probabil să-i fi cerut, în acelaşi timp, anumite servicii directoarei sale. Dar atunci, de unde ştie? De la Yvonka? În ce-l priveşte pe boxer, e posibil ca fata să-i fi spus fără să vrea, din enervare, în timpul certei."

— Nu înţeleg totuşi de ce n-a aruncat paternitatea pe capul lui Nešetřil, întrebă el, dacă, după câte spuneţi, trăia în acelaşi timp şi cu el? Pe boxer nu l-ar fi dus probabil mintea să se îndoiască de paternitate, dacă, aşa cum ziceţi, alerga după ea ca un căţel. „E clar, îşi răspunse el însuşi în clipa următoare. Nešetřil e de părere că îndatoririle conjugale nu sunt indicate în perioada antrenamentului. Poate că el spune adevărul, şi nu Hezounková, poate că o respingea pe Marcela, nu se ţinea de capul ei, şi atunci ar fi putut să-şi dea uşor seama că nu-i copilul lui. Se vede treaba că şi-a şi dat!

Aceasta era o explicaţie logică. Numai că doamna avea la îndemână altă explicaţie, de natură ceva mai mistică.

— Prietene, rosti ea cu glasul coborât şi insinuant. Zău că nu cunoaşteţi sufletul femeilor! Lui Fendrych i-a cedat! Omul ăsta e un diavol, exercită o fascinaţie de-a dreptul supranaturală asupra femeilor... asupra anumitor femei, mai ales asupra celor prea tinere. Aproape toate îi cedează. Şi pe urmă toate, fără excepţie, îl urăsc.

— Zău?

— Credeţi-mă! Pe când la Nešetřil era vorba de dragoste! Doamna pronunţă acest cuvânt romantic cu un D mare, îndulcit. Iar Marcela era prea cinstită ca

să-i facă una ca asta băiatului ei de zahăr, ursuleţului ei cel blajin...

Locotenentul roşi, şi din dorinţa de a-i impune femeii din faţa lui prin vasta sa experienţă zise:

— Hm, ce-i drept, eu cunosc femeile sub diferite aspecte, dar...

— Ah! Doamna strânse pleoapele şi încleşta degetele locotenentului. Sunt convinsă că le cunoaşteţi! O femeie simte asta. Din dumneavoastră emană ceva... ceva...

— Ce? întrebă locotenentul, năuc.

Doamna repetă interjecţia de adineaori, după care explică:

— Nobleţe... putere de voinţă... bunătate... virilitate... nu ştiu...

— Păi... nici eu nu ştiu, zise încurcat locotenentul.

— Eu însă ştiu! Nu vă daţi seama cât de mult doresc să stau o dată de vorbă cu un bărbat ca dumneavoastră, şi despre alte subiecte decât crima asta. Sunt o femeie singură, şi adesea mi se întâmplă să nu am cui cere un sfat... dumneavoastră m-aţi putea sfătui...

— Ori de câte ori aveţi nevoie, adresaţi-vă nouă, zise locotenentul. De-aceea suntem puşi aici.

— Ah... de ce pluralul ăsta, dragă domnule inspector... sau pot să vă spun prieten?

— Cum doriţi. Aşadar, dumneavoastră credeţi că Fendrych...

— Daţi-l încolo de Fendrych!

Sună telefonul. Málek era cel ce telefona, ca să anunţe că mai întârzie, fiindcă n-a terminat încă interogatoriul prietenelor victimei. Locotenentul îi spuse că e-n regulă. Închise şi o anunţă pe doamna durdulie că e chemat la o consfătuire urgentă.

Doamna se ridică. Un nou val de parfum îl ameţi pe locotenent.

— Am să mai vin. Am să vă procur noi dovezi împotriva lui Fendrych. Vin curând. Şi după ce îl demascăm, sărbătorim împreună evenimentul. Îmi făgăduiţi?

— Da, rosti cu un glas stins bătrânul criminalist. Fără doar şi poate...

Strângerea de mână fu un poem. După ce o văzu plecată, locotenentul dădu mirat din cap, de parcă nu şi-ar fi crezut urechilor. Sau mai degrabă ochilor, fiindcă în clipa următoare se lăsă pe vine şi se uită, prin gaura cheii, pe coridor. Doamna durdulie păşea cu eleganţă spre scară, dar, la un moment dat, se opri brusc. Se întoarse, duse mâna la coapsă şi se apucă să pipăie ceva. „Jartiera”, îşi spuse în gând experimentatul locotenent. Parcă vrând să-i confirme supoziţia, doamna îşi ridică fusta, pe care o lăsă însă numaidecât în jos, căci de după cotul coridorului se ivise sergentul major-şef Šinták, care se fâstâci şi o ocoli cu o plecăciune adâncă. Doamna privi în jur, observă la stânga o uşă şi intră hotărâtă înăuntru. Locotenentul ştia că e uşa de la toaletă.

Cineva tuşi în spatele lui. Se îndreptă iute din şale, şi se întoarse. Era funcţionara. Purta iarăşi bluza cea neagră cu năsturei albi şi în mână ţinea un dosar. Se vede treaba că intrase neobservată din biroul de alături.

— V-am adus stenogramele dactilografiate, tovarăşe locotenent, anunţă ea în poziţie de drepţi.

— Pune-le pe masă, rosti criminalistul cu demnitate, şi când fata se execută şi se întoarse tristă să plece adăugă: Stai puţin. Spune-i tovarăşului Šinták să se ducă imediat după Fendrych.

Fata tresări. Părea că în sufletul ei se dă o luptă. Întoarse spre locotenent ochii ei mari şi murmură:

— Vreţi să-l arestaţi, tovarăşe locotenent?

— Nu-i treaba dumitale, răspunse acesta, cu o trufie abjectă.

Fata şovăi din nou. Rosti încet de tot:

— Dacă vreţi să puneţi să-l aresteze, cred c-ar trebui să mai aşteptaţi puţin...

— Crezi? o întrerupse locotenentul cu o ironie lâncedă.

— Da. Fiindcă au ieşit la iveală... fiindcă s-ar putea să iasă la iveală lucruri care...

— Uite ce este, tovarăşă! Da. Au ieşit la iveală anumite lucruri! Chiar adineaori au ieşit la iveală unele lucruri care mă determină să mai discut o dată, temeinic, cu Fendrych!

— Vă referiţi la ce v-a zis Králová asta despre...

Locotenentul se sperie. În sufletul lui se strecură bănuiala neagră, năucitoare, că femeile ar fi într-adevăr dotate cu anumite puteri speciale, probabil extrasenzoriale...

— De unde ştii ce mi-a spus Králová?

Fata lăsă ochii în jos.

— Am auzit. Ea...

— Cum ai auzit?

Gestul plecării ochilor risipi pe loc teoria despre puterile extrasenzoriale.

— Prin uşă. Eu...

— Aşadar, dumneata asculţi pe la uşi?

— N-am ascultat. Dar izolaţia uşii e proastă, tovarăşe locotenent. Se aude tot.

— Dacă lipeşti urechea de uşă, nu-i aşa?

— Nu, e suficient să stai lângă uşă...

— Şi de ce stăteai acolo?

— Vă aduceam stenogramele...

— Vasăzică le-ai adus, dar de fapt stăteai la uşă, aşa-i? Ai auzit tot?

— Nu voiam să vă deranjez...

Locotenentul pufni cu răutate. Urmă un minut de tăcere ofensată. În cele din urmă, fata îşi luă inima în dinţi:

— Králová asta îl urăşte pe Fendrych. De-aceea îl acuză pe el că ar fi comis crima.

— De unde ştii?

— E destul să auzi cum vorbeşte despre el... şi cum încearcă să vă sedu... în sfârşit, cum vrea să vă influenţeze...

— Aha! se înfurie locotenentul şi se înroşi ca un nap purpuriu. Tot logică femeiască, nu? Logică fără argumente! Doar aşa, simplu: e destul să asculţi, ca să ştii tot! Numai că, tovarăşă dragă, behăi el, şi cuvântul „dragă” o duru pe fată cel mai tare, aici, la secţia de criminalistică, noi nu ne putem îngădui să ne conducem după logica femeiască! Aici, la secţia de criminalistică, trebuie să ne conducem după logica aristotelică!

Pentru o clipă, cultura clasică a locotenentului îi tăie fetei respiraţia. N-auzise în viaţa ei de logica aristotelică. După cum n-avea de unde şti nici că, în săptămâna aceea chiar, când Zuzanka îl rugase s-o ajute la economie politică (în expunerea căreia profesorul Nevlídny făcuse o incursiune în propedeutica filosofică), locotenentul îşi storsese îndelung şi zadarnic creierii ca să descopere unde e eroarea în silogismul:

Tot ce are aripi zboară.
Struţul are aripi.

Deci, struţul zboară.

Dar fiindcă locotenentul tăcea mânios, cu faţa întoarsă spre fereastră, privind ţintă faţada bisericuţei Sfântului Sidoniu (fata nici nu bănuia ce rol trist jucase în viaţa ei sfântul acela antipatic, determinând o cotitură în purtarea locotenentului faţă de ea), şi nu-i ordona să plece, îşi mai luă o dată inima în dinţi şi zise:

— Ştiu, tovarăşe locotenent, că nu vă puteţi baza pe o simplă părere. Dar există şi uşa din spatele atelierului. Oricine ar fi putut să...

Locotenentul se întoarse spre ea cu o mină ameninţătoare şi fata amuţi.

— Iar te amesteci în anchetă, zise locotenentul, dar dând cu ochii de năstureii albi, uită pe loc ce voise să spună. Închise ochii şi îşi aminti: Da, pe uşa din dos putea să intre oricine. Oricine ar fi avut cheia. Numai că opt salariaţi au cheia. Şi fiecare dintre ei are o groază de cunoştinţe. Pe rând, tovarăşă, o să-i interogăm pe rând. Dar imperativul vremii noastre, dacă n-ai aflat încă, este economia. Iar noi avem în vedere doi tipi foarte suspecţi, în legătură cu care deţinem dovezi că au ameninţat-o pe victimă, respectiv că s-au ţinut de capul ei şi au profitat de ea, şi cu care, cu amândoi sau cu fiecare în parte, victima aştepta un copil!

Confruntată cu o asemenea enigmă ginecologică, fata voi din nou să intervină, dar un nou produs al marii erudiţii a locotenentului o lăsă cu gura căscată:

— *Entia non sunt multiplicanda praeter necessitatem*![44] behăi bătrânul criminalist, la care

[44] Entităţile nu trebuie multiplicate peste ceea ce este necesar! (lat.)

fata replică smerită;

— Ce înseamnă asta?

— Asta înseamnă... Locotenentul se opri brusc. Se numeşte... Cuţitul lui Occam[45].

— Occam ăsta a fost un asasin?

— Occam a fost un filosof din... a fost un filosof antic.

— Nu înţeleg, zise fata, distrusă.

— Asta înseamnă... în sfârşit, e ca şi cum aş spune pe limba noastră: De ce să procedăm simplu, când se poate complicat?

— Înţeleg. Cu toate astea, eu cred că n-ar fi atât de complicat... şi nici neeconomic...

Locotenentul, care fusese cât pe ce să fie prins cu ocaua mică, încercând adică să treacă bruma de cunoştinţe clasice ce-i mai rămăsese în minte drept o vastă erudiţie în domeniul filosofiei scolastice, izbucni:

— Bineînţeles! Pentru logica femeiască nimic nu e complicat! Logica femeiască! Bieţii de noi, ăştia de la secţia criminalistică, suntem prea proşti pentru ea! răcni el. Ştii ce, tovarăşă? Cred c-ai face mai bine să-ţi ceri transferul în echipa care urmăreşte hoţii de buzunare de la Bilá Labut'! Ascultă sfatul meu! Acolo ai avea grijă de sacoşele muierilor. Pentru aşa ceva cred că sunt suficiente capacităţile dumitale criminalistice. Aici vei încerca în curând să introduci ca metode de lucru telepatia, sau spiritismul, sau alte asemenea cuceriri ale logicii femeieşti!

Această jignire, pentru a doua oară în ultimele douăzeci şi patru de ore, întrecu limita de răbdare a fetei. Îi sări ţandăra:

---

[45] Occam William (1285–1347) – filosof şi teolog englez medieval.

— Iertaţi-mă, tovarăşe locotenent, dar câteodată e nevoie şi de logica mea femeiască, mai ales atunci când logica dumneavoastră aristocratelică e în suferinţă!

Se răsuci din călcâie şi, fără să fi primit ordin s-o facă, se îndreptă spre uşă. Se gândi s-o trântească în urma ei, dar îi lipsi curajul şi se mulţumi s-o închidă într-un mod mai energic.

Faţa rotundă a locotenentului Borůvka rămase să strălucească aidoma unui burduf cu vin roşu.

O clipă mai târziu, intră în birou adjutantul Málek, obrajii acestuia prezentând şi ei o tendinţă accentuată spre culoarea roşie.

— Ce fată neobrăzată! îşi vărsă năduful locotenentul. Ştii ce mi-a spus? Dar lasă că-i...

Málek însă îl întrerupse.

— Josef, rosti el glacial, după părerea mea, n-ar trebui să amesteci în problemele de serviciu... ezită – aventurile tale personale...

— Personale? Eu? Ce-ai spus?

— Nu te mai preface! Şi-aşa vorbeşte tot târgul.

— Ce vorbeşte?!

— Păi, despre asta, rosti Málek dur, şi în glasul lui se putea desluşi o gelozie turbată; cu un minut în urmă, încercase o dată în plus s-o cuprindă pe fata ofensată pe după mijloc, şi roşeaţa unuia dintre obrajii săi roşii nu se explica numai prin influenţa unor factori psihici. Că îţi înşeli nevasta cu tovarăşa noastră de aici!

— Asta-i culmea! Eu... în faţa acestei uriaşe nedreptăţi întreaga fiinţă a locotenentului se răzvrăti. Eu mă abţin... de un an încheiat... şi drept răsplată...

— Te abţii cam prea ostentativ, zise sarcastic Málek. Prea ostentativ o repezi pentru orice

tâmpenie. Prea bate la ochi!

— Dar eu...

— Pot să-ţi spun doar atât: că e un camuflaj cam prea primitiv!

Camuflaj! Vasăzică aşa îl răsplătea lumea pentru eforturile lui de a-şi păstra cinstea conjugală?! Locotenentul era copleşit de atâta nedreptate.

— Chiar tu te-ai găsit să vorbeşti, Pavele! replică el jignit. Crezi că eu nu văd nimic? Că nu te-am văzut cum îi faci ochi dulci? Că n-am băgat de seamă cum o vrăjeai la maşina de scris, sunt patru zile de-atunci? Chiar tu te-ai găsit să-mi faci morală, Pavele?

— Da, chiar eu, zise Málek. Nu uita că eu sunt holtei, iar tu eşti însurat. Tată de familie. Şi n-aş putea spune că morala noastră nouă, socialistă...

— Pavele! Aşa cum există un Dumnezeu.

— Dumnezeu nu există! replică adjutantul, perfect informat.

Argumentul îl doborî pe locotenent.

— Între noi nu e nimic, rosti răguşit. Pavele, îţi jur...

— Apă de ploaie, i-o tăie sec Málek. Dar nu te teme! Nu-ţi fie teamă! *Eu* am caracter. *Eu* n-am să-i spun nimic neveste-tii. Şi acum, ascultă. Uite-aici interogatoriile pe care le-am luat la salonul Rosemblum.

Stenogramele interogatoriilor se dovediră cu totul lipsite de interes, dar locotenentul oricum nu le-ar fi luat în seama. Năstureii albi, reproşurile adjutantului, cazul însuşi, ce se împotmolise, toate acestea nu făceau decât să îndesească pâcla amorfă din capul său, şi bătrânul criminalist începuse să mediteze cât se poate de serios la o plecare de bună voie din lumea aceea ce se dovedea atât de ingrată faţă de

meritele sale morale.

De aceea, nu-i făcu nicio plăcere când, la ora trei după-amiază, doamna cea durdulie îşi făcu din nou, marţială, apariţia în biroul său, de data asta însoţită de o croitoreasă cu faţa plină de coşuri.

— Prietene, îi şopti dulce doamna, strângându-i stăruitor mâna în mâna ei. V-am promis dovezi noi, iată că le-am adus. Ce ziceţi de mine?

Locotenentul nu răspunse.

— Despre ce e vorba? zise el sec şi se uită spre martoră.

— Spune, Alenka, ce-ai văzut alaltăieri după-masă?

Martora trase aer în piept şi-i dădu drumul, de parcă ar fi debitat o lecţie învăţată pe de rost:

— Marcela Linhartová l-a respins pe domnul Fendrych.

— I-a ars o palmă, zâmbi doamna. Şi ce-a zis domnul Fendrych?

— A zis: „Asta n-am să ţi-o iert; eşti o...” Martora îşi înghiţi vorba.

— Ce anume?

— A folosit o expresie necuviincioasă, zise doamna durdulie. Alenkăi îi e ruşine s-o repete.

— Ce expresie necuviincioasă? Depoziţia trebuie să fie precisă şi completă!

— I-a spus... Martora tot nu-şi găsea curajul, şi până să apuce să dezvăluie ce expresie scârboasă folosise domnul Fendrych la adresa victimei, uşa se deschise brusc şi susnumitul domn se ivi în persoană în prag.

— Pardon! făcu.

— Ce căutaţi aici? se răsti la el locotenentul.

— Am fost convocat...

Locotenentul îşi aminti că, de dimineaţă, îi dăduse

fetei nişte instrucţiuni în sensul acesta. Le îndeplinise, şi locotenentul nu-şi putea scoate din gând că probabil o făcuse din rea-voinţă...

— Ah, aşa! Desigur, zise. Poftiţi.

Domnul cel rotofei intră, şi locotenentul observă că doamna durdulie se întunecă la faţă. În urma domnului rotofei intră un domn mai uscăţiv.

— Dumneavoastră ce căutaţi aici?

— Dânsul e martorul meu, îl scuză domnul Fendrych. Tot în legătură cu berea. Şi el m-a văzut ieri, pe când beam berea. Ba chiar i-am dat şi lui să tragă o duşcă.

— Cum se face că nu l-aţi menţionat din primul moment ca martor?

— Eram atât de tulburat, că nu m-am gândit la el. Mi-am amintit doar de domnişoara Smetanová şi de domnişoara Helebrantová...

— Se-nţelege! strecură doamna printre dinţi. Croitoreasa plină de coşuri, speriată, se făcu ghem în fotoliu.

— Dispunem de o mărturie împotriva dumneavoastră, rosti sever locotenentul Borůvka. Cu o zi înainte de crimă, victima v-a pălmuit şi, ca urmare, dumneavoastră aţi proferat ameninţări la adresa ei.

— Dar n-a-fost nimic serios! gemu domnul cel rotofei. Am spus-o numai aşa, într-o doară. E un fel de-a vorbi. Staţi să vă explic!

— În plus, tovarăşa aici de faţă – locotenentul arătă cu un semn din cap pe doamna durdulie – ne-a adus la cunoştinţă un element referitor la victimă şi la dânsa. Eraţi în relaţii intime, fapt care nu a rămas fără urmări...

Domnul cel rotofei tresări puternic, după care se

uită încruntat la doamna cea durdulie.

— Eu... eu am fost precaut! Folosesc întotdeauna mijloace de protecţie... se întoarse el spre locotenent. Iar dânsa, oricum, e la vârsta când...

Doamna tuşi.

Locotenentul clipi din ochi.

— Ce vreţi să spuneţi prin *la vârsta când?* zise el. Linhartová nu împlinise încă douăzeci şi doi de...

Domnului cel rotofei i se tăie răsuflarea.

— Eu... şi Linhartová?! Dar... Ea e de vină! răcni el şi se întoarse plin de ură spre doamna cea durdulie. Ea, ca să se răzbune, tovarăşe prefect! Eu şi Linhartová – vă rog, uitaţi-vă la mine! Am glumit niţel cu ea! Mi-am băgat mâna pe unde nu trebuia! De-asta mi-a şi tras palma! Pe când asta... arătă el spre doamna durdulie, care se făcuse vânătă la faţă. Dacă aţi cunoaşte-o! Femeia asta se dă la toţi bărbaţii care-i ies în cale! Ce-am mai pătimit cu ea! Adică... aşa vine vorba. E un fel de-a vorbi. Cât era ziua de lungă: „prietene” în sus, „prietene” în jos, până am căzut mesa. Şi când mi-a venit mintea la cap şi i-am spus să se ducă naibii, atunci – nu vă doresc să aveţi parte de scenele pe care mi le-a făcut mie! Iar acum vrea să mi-o arunce în spinare pe nenorocita aia de fată, căreia i-a făcut de petrecanie namila aia, campionul ăla... Auzi, codoaşa dracului!

— Nu permit! protestă doamna cu glas piţigăiat. Mojicule!

După care, evenimentele se precipitară într-un duel verbal imposibil de reprodus şi pe care locotenentul se strădui zadarnic să-l stăvilească. În cele din urmă, Málek, ajutat de martorul maistrului-şef, se văzu nevoit să-l scoată cu forţa pe culoar pe croitorul zurbagiu.

Locotenentul, care se alesese cu gulerul rupt, se întoarse spre doamnă. Sânii acesteia tresăltau violent, iar machiajul feţei i se cam deranjase din cauza transpiraţiei provocate de enervare.

— Domnule inspector, sper că nu l-aţi luat în serios pe depravatul ăsta...

— Speraţi degeaba! răcni locotenentul, întrecându-se pe sine. Ba l-am luat în serios, şi încă cum! Mi-e de ajuns să mă uit la dumneavoastră şi să văd cum mă sedu... cum încercaţi să mă influenţaţi, ca să-mi dau seama ce urmăriţi! Ruşine să vă fie! Sunteţi mama unei fete mari! Iar eu, eu sunt bărbat însurat! Şi dumneavoastră, din cauza poftelor murdare care vă stăpânesc, încercaţi să compromiteţi un om nevinovat, care...

— Nu ştiu dacă *dumneavoastră* vă purtaţi ca un om însurat, replică sec doamna. Am observat eu foarte bine cum vă uitaţi la domnişoara aceea care era aici, cu dumneavoastră...

— N-o amesteca pe ea în treaba asta! izbucni locotenentul. În general, îţi permiţi să observi cam prea multe lucruri care nu te privesc! Ruşine să-ţi fie! Hoaşcă bătrână ce eşti! Nu mă mir de fel că Fendrych te-a trimis la plimbare! Nu mă mir de fel!

Ultimele cuvinte le strigă în spatele doamnei.

Cu toate că pieptul îi fremăta de enervare, doamna, spre deosebire de locotenent, păstră aparenţele şi ieşi din birou într-o alură marţială, ca o veritabilă doamnă, deşi de fapt nu era. Sau era. Competenţa locotenentului în materie de doamne era redusă.

Îşi şterse transpiraţia de pe faţa ca o lună şi se lăsă să cadă în fotoliu. După care făcu un gest la care recurgea numai în rarele momente când îi era rău de

la stomac. Vârî mâna în ultimul sertar al biroului, scoase de acolo o sticlă de lichior „Taina mănăstirii”, îşi turnă un păhărel şi-l dădu peste cap.

În după-amiaza aceea, mai dădu peste cap încă vreo câteva asemenea păhărele. Ancheta, cel puţin aşa i se părea, se împotmolise de-a binelea. Scena provocată de doamna aceea durdulie îl dezgustase. Reproşurile neîntemeiate ale lui Málek treziseră în el o furie neputincioasă. Iar fata în bluză neagră îi stătea pe suflet ca un ghimpe dureros, chinuitor, pe care, după toate probabilităţile, nici cel mai iscusit chirurg nu i l-ar fi putut smulge.

Plecând de la circă, îşi târâi paşii pe străzile Pragăi, pe care începutul primăverii făcea să plutească iarăşi, la fel ca în urmă cu un an, presimţirea miresmelor liliacului, şi intră în barul „Embassy”. Când ieşi din bar, presimţirea parfumului de liliac se accentuase simţitor, în raport direct proporţional cu vălul de ceaţă de pe ochii săi şi cu intensitatea deznădejdii accentuate de tentaţia alcoolului, pe care o încercase în momentul când abordase tejgheaua barului.

Păşea clătinându-se pe lângă vitrinele mari, luminate, ale magazinului alimentar cu autoservire din colţul Pieţii Václav, şi moţul îi tresălta trist pe capul ca o bilă, căci pălăria şi-o uitase la bar. Trăia un sentiment de înfrângere totală, pe toate fronturile existenţei, senzaţia unui sfârşit amar, senzaţia că viaţa, în cei cincisprezece-douăzeci de ani cât se va mai speti muncind pe lumea asta, nu-i mai putea oferi decât dezamăgiri, necazuri şi durere. Privi cu ochi melancolici magazinul luminat şi tresări.

În dreptul unuia din nenumăratele standuri cu conserve remarcase o siluetă binecunoscută. Era

întoarsă cu spatele spre el şi stătea în cumpănă între ton în sos tomat şi brânză topită cu legume.

Locotenentul sughiţă – sau să fi fost mai degrabă un geamăt? – o luă la goană, se împiedică, se agăţă de un domn elegant cu o pălărie cu boruri largi, mormăi ceva în chip de scuză şi trecu ca un bolid pe după colţul Pieţii Václav. O clipă mai târziu, îşi tăia drum prin mulţimea care umple de obicei, seara, magazinul cu autoservire, spre standul deasupra căruia mai zărea încă impozantul coc.

Fata se mai afla încă în dilemă, ezitând între tonul cu sos tomat şi brânza topită, iar în coşuleţul de sârmă zăcea singuratic un sfert de pâine uscată. Locotenentul fu zguduit de un imens val de duioşie. Şi de un regret profund. Se apropie pe la spate de fată şi i se adresă răguşit:

— Tovarăşă...

Fata se întoarse, şi pe faţă i se întipări o expresie de spaimă.

— Tovarăşă, eu... dumneata... noi...

— Vă rog, tovarăşe locotenent, să nu vă supăraţi, rosti fata temătoare. Ştiu că nu voiaţi să fie luate amprentele digitale. Dar eu am crezut că...

— La naiba cu amprentele digitale! zise disperat locotenentul. Eu...

— Dar s-a confirmat. Zău!

— Tovarăşă! gemu locotenentul. Tovarăşă! Iartă-mă că m-am răstit în halul ăsta la dumneata!

Luară loc apoi, aşa cum ar fi trebuit s-o facă cu un an în urmă, dar cum n-o făcuseră atunci, la o masă în vinăria „La Motan” şi începură să discute despre cazul anchetat. În aparenţă, cel puţin.

— Ai avut dreptate, recunoscu locotenentul spăşit. Era de-ajuns să te uiţi la femeia aia, ca să-ţi dai

seama că-l urăşte pe Fendrych.

— El oricum, cel puţin asta e părerea mea, trebuia scos din cauză, zise fata. Doar nu era să aleagă o asemenea ocazie, când în orice clipă putea să-l caute cineva!

Locotenentul oftă.

— Ai dreptate. Trebuia să-l elimin de la început. Probabil a făcut-o boxerul, dar, pentru numele lui Dumnezeu, cum a intrat pe uşă?

Întrebarea rămase fără răspuns. Fata mânca cu înghiţituri de păsărică un şniţel natur, comandat de generosul locotenent cu gândui de a o feri astfel de pericolul de a-şi ruina sănătatea cu ton conservat.

— Nu vă supăraţi, zise fata, dar eu cred că n-a fost boxerul. E o crimă prea rafinată pentru el. Să-şi găsească un complice care să-l cheme la telefon, pe urmă...

— Dar atunci, cine a fost?

Fata se fâstâci.

— Ştiţi, când aţi pus să se afle cine are cheia de la uşa din dos a atelierului...

— Aşa!

— O avea şi Marcela Linhartová.

— Ştiu.

— Şi... eu am vrut să vă spun, dar nu m-aţi lăsat să vorbesc...

— Nu te supăra, îngăimă locotenentul.

— Nu face nimic. Era chiar cheiţa pe care o avea în geantă, separat, ştiţi? Nu pe inelul cu celelalte chei.

Locotenentul tresări.

— Asta înseamnă că?...

Fata aprobă din cap şi îi dădu răgaz să-şi dreagă singur, cât de cât, reputaţia compromisă. Era, de felul ei, o fată dezinteresată.

— Asta înseamnă, spuse locotenentul, că... stai puţin, să presupunem că ucigaşul o împrumutase de la ea... sau că i-o furase... pusese să i se facă o copie, urmând ca după crimă să pună originalul la loc în geantă... fiindcă era informat că se ştie că ea, adică Linhartová, o are şi se temea ca nu cumva cercetările... fiindcă ar fi fost percheziţionaţi în primul rând oamenii cu care fata venea cel mai des în contact...

— Da. Dar n-a avut timp s-o treacă pe inel, lângă celelalte, aşa că a aruncat-o pur şi simplu în poşetă.

Amuţiră amândoi. Locotenentul chibzuia cu îndărătnicie, dar pâcla de pe creierul lui nu se destrămase încă de tot. Rosti dezamăgit:

— Vezi că ceva tot nu e în regulă. În răstimpul cât portarul a fost atent la gălăgia din sală, e exclus ca Nešetřil să fi putut să se strecoare neobservat pe uşă venind de pe scara principală, să alerge până jos, să urce pe cealaltă scară, să descuie pe din dos atelierul, să pătrundă în cabină...

— Fireşte că e exclus! îl întrerupse fata. Şi, în afară de asta, Marcela Linhartová era moartă când portarul şi-a părăsit masa ca să se ducă în sală.

Locotenentul se înroşi.

— Ai dreptate! Sunt un... Dar ce-i cu batista? E a lui Nešetřil doar! S-o fi uitat acolo? E adevărat că-i cam greu de cap, dar...

— Dar nici aşa de prost nu e ca să lase în urma lui o asemenea carte de vizită, termină fata în locul locotenentului. Tocmai batista m-a făcut să mă gândesc că cineva vrea să arunce crima pe spinarea lui Nešetřil. Şi apoi, telefonul.

— Telefonul?

— Şi anunţul mortuar din locuinţa Marcelei

Linhartová.

— Asta chiar că... Locotenentul nu-şi termină fraza; nici el nu ştia ce voise să spună. Fata continuă:

— Pe Nešetřil l-a chemat cineva la telefon. Chiar în momentul săvârşirii crimei. Sau cu puţin înainte. De-aceea am insistat să se ia amprentele digitale de pe aparatul din holul clădirii. Fiindcă acesta e telefonul cel mai apropiat de locul crimei, vreau să spun, telefonul public cel mai apropiat.

Fruntea locotenentului se acoperi de broboane de sudoare. Pâcla de pe creierul lui se destrăma încetul cu încetul.

— Crezi că...

Fata dădu grav din cap. Cocul din creştet străluci în toată splendoarea sa.

— Da, încuviinţă ea. La telefon era ucigaşul.

— E vorba doar de o simplă formalitate, domnule conferenţiar, rosti, la vreo jumătate de oră după aceea, locotenentul Borůvka în pragul uşii omului de ştiinţă, care nu-şi ascundea furia. Unde aţi fost ieri după-amiază?

— Unde? La cinematograf. De ce?

— Ca să nu existe dubii, nu cumva aţi păstrat bileţelul?

Diminutivul îi aduse aminte locotenentului de doamna durdulie, de aceea se corectă:

— Vreau să spun, biletul de intrare.

— Staţi puţin, zise conferenţiarul şi duse mâna la buzunarul de la piept. Scoase un pumn de bilete vechi, începu să scotocească încruntat prin ele. Iată-l! Cinematograful „Blanik”, ora şaptesprezece treizeci. Rula *Chemarea Vestului.*

— Ah, da, un film interesant, aprobă din cap

locotenentul. Dar mai interesantă decât filmul mi s-a părut completarea – cum Dumnezeu îi zicea? *Singurătatea copiilor,* sau aşa ceva. Nu vă aduceţi aminte? Despre copiii din flori...

— Da. Cam aşa ceva, zise conferenţiarul. Sunt şi eu de părere că e un film reuşit.

Locotenentul se întristă din cale-afară.

Aproape că îi era ruşine că pentru demascarea asasinului fusese de-ajuns un truc atât de vechi!

Faptul fu confirmat, bineînţeles, şi de amprentele digitale ale conferenţiarului, găsite de tânărul de la secţia de dactiloscopie pe receptorul telefonului din holul casei de mode Rosemblum; operaţia o făcuse în afara orelor de serviciu, din pură amabilitate, la cererea fetei cu coc excentric. Făptaşul nu folosise mănuşi în timp ce vorbise de la telefonul public, ca să nu pară suspect, fiindcă era o zi caldă de primăvară. Pe deasupra, se bazase pe ingeniozitatea planului său, şi când, după crimă, revenise prin hol, pusese la loc, cu sânge rece, receptorul scos din furcă.

În focul interogatoriului încrucişat, conferenţiarul, la început furios, se prăbuşi într-un mod lamentabil şi făcu mărturisiri complete. Când verişoara îi împărtăşise necazurile sale, se gândise că i se oferă un prilej unic. Îl chemase pe Nešetřil „la o discuţie” în garsoniera Marcelei şi, acolo, provocase intenţionat cearta aceea, străduindu-se să fie cât mai zgomotoasă, presupunând, corect, că astfel va atrage atenţia vecinului de deasupra. Cu aceeaşi ocazie îi subtilizase lui Nešetřil o batistă cu monogramă. Boxerul obişnuia, şi locotenentul avea să-şi amintească acest lucru mai târziu, să-şi şteargă palmele cu batista şi pe urma s-o lase pe unde se

nimerea. Mai târziu, când rămăsese să-şi „liniştească”, până către miezul nopţii, verişoara, îi furase acesteia cheia de la atelier. Ştia de existenţa ei – verişoara o mai pierduse o dată şi chiar îi dăduse să i se facă o copie după cheia împrumutată de la o colegă. În după-amiaza crimei, aşteptase momentul propriceascuns în spatele uşii atelierului, de unde se auzea difuzorul care transmitea în culise programul de pe podium. Când se apropie rândul Marcelei să-şi facă apariţia în costum de baie – conferenţiarul ştia că atunci va fi singură în cabină – dăduse fuga jos, şi de la telefonul din hol, îi chemase pe Nešetřil din sală, alergase pe scara de serviciu înapoi la etajul întâi, se încredinţase că atelierul e gol şi pe urmă toate merseseră strună. Ba chiar se poate spune că şi destinul îi surâsese, fiindcă nu fusese nevoit să-şi aştepte verişoara, cum prevăzuse iniţial. Era în cabină şi tocmai se schimba.

A doua zi, când locotenentul Borůvka îi dictă fetei raportul, aceasta se văzu obligată să protesteze aproape la fiecare paragraf, pentru ca meritul descoperirii făptaşului să nu-i revină în întregime ei, deşi adevărul acesta era. Trebui să facă pe urmă – acasă, noaptea şi în deplină taină – un efort stilistic considerabil pentru a suci în aşa fel raportul, încât nu numai să elimine cantitatea obişnuită de germanisme, proprii locotenentului, dar să reiasă din el că cel care îl demascase pe conferenţiarul universitar Linhart nu fusese nimeni altcineva decât iubitul ei şef.

Dar o făcu bucuroasă. Şi cea mai mare recompensă nu fură cele treizeci şi cinci de coroane care i se adăugară, la propunerea locotenentului, la salariul

lunar, ci acea intonaţie aproape uitată cu care criminalistul îşi presără raportul rostind fraze care în mod normal nu-şi aveau locul acolo.

— Îţi admir deducţia, spuse, de pildă, acesta. Cu câtă logică ai stabilit legătura dintre anunţul mortuar şi mobilul crimei, şi anume că Linhart urmărea să moştenească el averea fabricantului austriac, care îi lăsase totul nepoatei sale şi care în afară de cei doi nu mai avea alte rude... Asta zic şi eu logică!

— Nu ştiu dacă e logică, replică fata nesigură. Cred că mai degrabă a fost din cauza zestrei.

— Ce zestre?

— Am şi eu un unchi, zise fata. E scriitor şi bogat, dar altfel, e om de treabă. Josef Kopanec. Eu sunt singura lui rudă în viaţă; el e un burlac bătrân; şi orice i-aş spune – are nişte concepţii teribil de învechite – el tot îmi adună zestre. Tăcu şi adăugă cu tâlc: Mi-a strâns până acum cincisprezece mii.

— Dar ce legă...

— Păi, când am văzut anunţul acela, care era semnat numai de salariaţii fabricii şi de nicio rudă, mi-a trecut prin gând că poate a fost şi el un unchi de treabă, poate tot burlac şi el, şi că poate şi el i-a strâns Marcelei zestre...

— Minunat! murmură locotenentul. Apoi se gândi că oricât de minunată era performanţa, cu greu putea fi totuşi încadrată în sfera riguroasei logici aristotelice. Căzu pe gânduri. Să fie totuşi ceva preţios în logica asta feminină, ceva valabil chiar şi pentru ştiinţa criminalistică?...

— Dar eu, oricum, n-o să am nevoie de ea, spuse încet fata.

Locotenentul se smulse din gândurile sale.

— De ce anume?

— De zestrea aceea. Eu n-o să mă mărit niciodată.

— Ce vorbă-i asta! sări locotenentul, simţind o împunsătura în inimă. O fată atât de inteligentă şi de... îşi adună întreg curajul – şi de frumoasă...

Fata ridică din umeri.

— Dacă n-am noroc la bărbaţi! zise şi, după o clipă, adăugă: Cel puţin la cei care mă interesează... înţelegeţi, tovarăşe locotenent?

Iar a doua zi, locotenentul îşi dădu definitiv seama că logica feminină e un domeniu care lui îi este absolut inaccesibil. Primi o vizită la care nici în vis nu s-ar fi aşteptat: doamna cea durdulie!

Dar nu o jignise de moarte?! O făcuse hoaşcă sau ceva de genul ăsta, fusese atât de enervat că şi uitase. Dar cu siguranţă ceva de genul ăsta, dacă nu şi mai rău.

Şi totuşi doamna intră, se aşeză pe marginea scaunului şi scoase o tabacheră de argint.

— Permiteţi? întrebă.

Îi oferi foc. Ea îşi aprinse ţigara şi, cu degetele nervoase, înmănuşate, începu să se joace cu tabachera.

— Sper, domnule locotenent, că veţi uita cele petrecute aici ieri după-amiază. Vă rog frumos, zise.

— Nu face nimic, răspunse locotenentul, care după seara din ajun era într-o asemenea dispoziţie, încât l-ar fi iertat bucuros şi pe ucigaşul propriei sale mame. Să nu mai vorbim despre asta.

— Eu... Doamna se înecă, şi tabachera de argint căzu pe jos; locotenentul se aplecă galant, o ridică şi o puse pe masă, în faţa doamnei. Doamna scoase o batistuţă şi îşi suflă delicat nasul.

— Eu... Dar nu vreau să vă reţin. Unei femei... mai

ales unei femei singure... nu i se realizează niciodată visele...

Locotenentul mormăi încurcat:

— Dar, stimată doamnă, lăsaţi că... Mai mult nu găsi ce să spună.

— Vă mulţumesc, zise doamna. N-am să uit niciodată.

Se ridică, luă tabachera, o băgă în poşetă şi se îndreptă spre uşă.

Locotenentul, care rămăsese năucit, nu-şi putea da seama ce gest atât de frumos făcuse de i se mulţumea, dar nu stătu prea mult să se gândească la asta. Porni în pas de dans spre uşă şi i-o deschise vizitatoarei sale. Când o închise la loc, dădu încă o dată, nedumerit, din cap şi se aplecă iarăşi spre gaura cheii.

Văzu cum doamna păşeşte elegant pe coridor, cum se uită în jur şi cum, deodată, o coteşte spre toaletă.

Îşi îndreptă spinarea.

„Am înnebunit, se gândi el. Oare emoţiile să aibă în general efecte fiziologice asupra femeilor – sau să fie tot jartiera?”

Nu înţelegea.

Avea să înţeleagă totuşi, dar mult mai târziu.

Sfârşitul bătrânului cotoi

Sezonul mieunatului la lună al pisicilor era pe sfârşite. În noaptea aceea, cocoţat pe hornul de pe acoperişul casei locotenentului Borůvka, un cvartet de cotoi concertase fără oprire, executând o melopee totodată jalnică şi duioasă şi ţinându-l pe locotenent treaz toată noaptea.

Iar în timpul acesta, la celălalt capăt al oraşului, un alt cotoi murea. În chinuri. Se zvârcolea cuprins de spasme. Urla. Şi se sfârşi înainte să-i poată veni cineva în ajutor.

Acum – era ora şapte dimineaţa – locotenentul stătea lângă un pat dublu, răvăşit, pe care, într-o pijama cu dungi albastre şi roşii, se înălţa un morman uriaş de carne – cel ce cu o oră în urmă mai fusese încă procurorul Pavel Hynais. Nu mai rămăsese din el decât un cadavru urât, cu faţa schimonosită de un rictus de suferinţă, dându-i o expresie aparte, pe care i-o cunoşteau foarte bine puzderia de răufăcători care avuseseră de-a face cu procurorul şi diverşi alţii pe care acesta îi punea, cu de la sine putere, pe aceeaşi treaptă cu răufăcătorii. Doar atât că figura procurorului era mai hidoasă ca oricând şi mai puţin profesională.

Înainte de a muri, procurorul vomitase. Resturile cinei numai pe jumătate digerate murdăriseră pijamaua pe piept şi pe burtă, precum şi feţele albe de pernă şi plapuma.

De deasupra acelui morman de carne îşi îndreptă

spinarea bătrânul medic legist Seifert; îl durea mijlocul, se strâmbă şi se uită la locotenent.

— Pare arsenic, dar există câteva simptome atipice, zise. Va trebui să facem analiza de laborator. Un medic tânăr, de la Spitalul de Urgenţă, care se ţinea deoparte, aprobă din cap zelos.

— Nici mie nu mi s-a părut lucru curat. Când m-a chemat doamna, am crezut întâi, din cele ce mi-a spus dânsa, că e vorba de o intoxicaţie cu carne alterată, dar pe urmă...

— Ce v-a spus doamna Hynais?

— Că soţul ei are crampe la stomac şi că se teme să nu fi mâncat pe undeva ceva stricat.

Locotenentul privi posomorât prin încăpere. Cu excepţia patului răvăşit, peste tot domnea o ordine excepţională. În şifonierul întredeschis se înălţau teancuri de rufărie geometric aranjată, legată cu panglici roz şi albastre. Hainele procurorului erau agăţate în cuier, lenjeria sa era împăturită exemplar pe un scaun. Deasupra patului atârna un tablou mare, în stil impresionist, reprezentând o coloană de demonstranţi deasupra cărora flutura un fluviu de drapele roşii. Locotenentul îşi zise că tabloul nu se prea potriveşte cu atmosfera sobră, întunecată a camerei, înţesată de mobilier strălucind de lustruit ce era şi de sticlărie rece.

— Când am ajuns, era prea târziu, continuă medicul cel tânăr. Viteza de înaintare a bolii mi s-a părut din prima clipă suspectă. De-aceea am şi trimis după dumneavoastră.

— La ce oră v-a chemat? întrebă locotenentul.

— Mi-a telefonat la cinci. Dar eram pe teren.

— Aşa că aici aţi ajuns la...

— La cinci şi jumătate. Din păcate, se isprăvise.

Numai că – tânărul medic privi cadavrul – mă îndoiesc că aş fi putut face ceva, chiar dacă aş fi venit la timp. Ce părere aveţi, domnule coleg?

Bătrânul medic legist Seifert aprobă hotărât din cap.

— Am impresia că n-aţi fi putut face nimic, zise el.

Locotenentul rămase tăcut şi îşi plimbă din nou privirea peste dormitorul rece. Dincolo de fereastra încenuşată de lumina acelei dimineţi ceţoase şi reci, se vedea grădina. O grădină bine îngrijită, cu meri şi cireşi abia înfloriţi, ale căror coroane albe se desprindeau din ceaţă, cu arbori pitici îngrijit legaţi de araci, cu brazde săpate, se vedea numaidecât, de mâna unui om priceput. Fereastra era deschisă. În vila de alături se auzea plângând o femeie.

În schimb, femeia bărbatului care zăcea ca un muşuroi diform pe patul răvăşit nu plângea. Era o doamnă mărunţică, destul de vârstnică. Stătea în bucătărie, lângă uşa cu geamlâc ce dădea pe terasă, foarte palidă, şi pe faţa ei albă, ridată, încadrată de un păr rar, cenuşiu, străluceau nişte ochi negri, mari, ca de copil. Locotenentul nu-şi putea da seama ce se ascunde îndărătul lor. Nu se putea citi nimic în ei.

— I-aţi spus domnului doctor, la telefon, că vă temeţi ca soţul dumneavoastră să nu fi mâncat pe undeva ceva. Ce-aţi vrut să înţelegeţi prin asta?

— Am avut la cină muşchi tocat, zise femeia cu un glas slab, parcă temător. Era de ieri, şi mi-a fost frică să nu se fi stricat, fiindcă ieri a fost o căldură...

— Dar aţi mâncat şi dumneavoastră, nu?

— Da.

— Şi n-aţi avut niciun fel de neplăceri?

Femeia făcu semn din cap că nu.

Adjutantul Málek se apropie de chiuvetă, şi începu

să zdrăngăne farfuriile.

— Astea sunt vasele rămase de la cină? întrebă. Nu le-aţi spălat?

— Nu, zise femeia. Voiam să le spăl azi-dimineaţă, dar după...

Málek se uită la locotenent. Locotenentul aprobă din cap. Málek îi făcu un semn sergentului-major-şef Šinták şi acesta se îndreptă spre chiuvetă. Scoase din geantă nişte pungi de plastic şi se apucă să împacheteze în ele, cu grijă şi cu o teamă plină de respect, farfuriile cu resturi de sos şi de ceva negru, care până nu demult fusese probabil muşchi tocat.

Locotenentul se uită prin bucătărie. Ca şi în dormitor, şi aici domnea o ordine deplină. Bufetul alb, de modă veche, strălucea ca un altar de biserică.

— Soţul dumneavoastră n-a mai mâncat aseară nimic altceva?

— Acasă, nu, zise nesigură femeia. Dar îi plăcea să guste câte ceva, în timpul zilei, în oraş.

— Unde?

— În diferite locuri. La snack-barul de la „Aleron”, la „Gurmandul”, la Clubul cineaştilor – nici nu mai ştiu pe unde. Îi plăcea şi... Tăcu.

Locotenentul o îndemnă:

— Şi?...

— Uneori nici nu mai mânca acasă. Şi aseară a lăsat o parte din mâncare. Probabil că iar s-o fi săturat cine ştie pe unde. Îl certam eu, dar degeaba...

Málek tuşi şi se uită semnificativ la locotenent. Dar acesta, absent, privea pe fereastră.

— Şi ieri cum a fost? întrebă el morocănos. Aţi stat cu el tot timpul mesei?

— Da.

— Nu obişnuia să ia vreun medicament pentru

digestie? Nu bea, la cină, niciun fel de alcool?

— Bea bere, zise femeia şi arătă spre sticla goală de pe spălător. Málek o ridică. Pe fund, mai rămăsese un rest nebăut. Adjutantul îi întinse sticla lui Šinták.

— Lua şi doctorii. Le ţinea în buzunarul de la sacou. Avea o digestie grea...

— Şi pentru dormit – nimic?

— Nu. Dormea bine.

Locotenentul îi făcu un semn din cap sergentului-major-şef, şi acesta se duse în dormitor unde, în cuier, atârna sacoul răposatului.

— În afară de muşchi şi de bere, n-a mai consumat nimic? întrebă locotenentul. N-a mâncat ceva pe ascuns, ca să nu-l vedeţi dumneavoastră? Spuneaţi că aţi stat cu el tot timpul mesei?

— Da, am stat cu el... Femeia tresări. De fapt, am lipsit câteva momente, m-am dus până alături, la telefon. O convorbire interurbană, m-a chemat sora mea din Liberec.

— Cât timp aţi lipsit?

— Cam două, trei minute. Nu mai mult. Soră-mea nu mi-a spus decât că vine sâmbătă şi a închis imediat. Legătura am căpătat-o îndată. Cred că n-am lipsit nici două minute.

— În timpul ăsta, n-ar fi putut să mănânce ceva? Din frigider, de exemplu?

Femeia ridică din umeri.

— Asta nu ştiu.

— Ca să fim siguri, să ne uităm şi la alimentele din frigider, zise Málek.

Sergentul-major-şef se întoarse din dormitor şi-i întinse locotenentului o sticluţă mică, colorată. Locotenentul se apropie cu ea în mână de uşa cu geam care dădea pe terasă: era Pepsin pancreolan.

Se uită îngândurat la sticla pe jumătate goală, şi deodată, o rază ascuţită de soare îi atinse obrajii. Privi afară. Grădina se dezvelise din aburii ceţii şi florile albe de cireş, aidoma unor roiuri mari de fluturi, parcă înviaseră. Soarele ruginiu al primăverii inundă terasa. Prin grădină trecu în goană o pisică neagră. Locotenentul îşi aminti de concertul nocturn. Oftă, „Dumnezeu ştie de ce, se gândi el, dar parcă sunt din ce în ce mai multe pisici. Să fie din cauză că pentru ele oamenii nu trebuie să plătească impozit? Sau mai degrabă fiindcă manifestă un mai mare simţ al demnităţii, o mai mare îndărătnicie în conservarea libertăţii, au o viaţă mai tainică decât câinii? Sau decât oamenii?”

Erau şi aici cu duiumul. După pisica neagră, se ivi alta, albă cu cafeniu, iar undeva, din spatele vilei, răsună un mieunat furios. Una din micile feline lăsă pe terasa proaspăt măturată produsul prea puţin atrăgător al nevoilor sale fizice, pe care apoi se strădui zadarnic să-l îngroape în ciment. „Sunt animale curate, gândi locotenentul, cu toate astea, la oraş, nu e igienic să le ţii pe lângă casă.” Mieunatul se auzi din nou, şi pisica neagră şi cea albă apărură amândouă deodată, traversară grădina ca două proiectile vii, şerpuitoare, strecurându-se printre arborii pitici şi printre răzoarele greblate şi se făcură nevăzute în coroana albă a unui cireş. Femeia din vila vecină continua să plângă sfâşietor.

Locotenentul oftă şi se întoarse spre soţia procurorului.

— Când au apărut primele simptome?

— Spre dimineaţă. Cam pe la patru şi jumătate, m-a trezit că-l doare groaznic burta şi...

Interogatoriul îl preluă bătrânul doctor Seifert, iar

locotenentul se cufundă în gândurile sale.

Din gândurile sale îl smulse telefonul. Soţia procurorului se îndreptă automat spre aparat, dar locotenentul o opri şi ridică el receptorul.

— Alo?

O clipă, nu se auzi nimic. Pe urmă, răspunse un glas slab de femeie, şi locotenentul ar fi putut jura că e o fată sau o femeie foarte tânără:

— Aş putea să vă vorbesc? M-am... m-am răzgândit.

Locotenentul răspunse cu un glas şoptit, nefiresc, răguşit şi sergentul-major-şef Sintak îl privi mirat, căci în mod normal locotenentul nu folosea niciodată un asemenea ton:

— Mă rog.

— Nu... nu sunteţi singur?

— Nu.

— Aţi putea veni la nouă? În acelaşi loc ca şi ieri?

— Bine, zise locotenentul. Dar nu acolo. Veniţi la cafeneaua „Union”, da?

— Da, zise fata. La nouă.

Locotenentul închise.

Málek îl privi întrebător. Locotenentul ridică din umeri şi se întoarse spre soţia procurorului.

— Spuneţi-mi, doamnă Hynaisová, soţul dumneavoastră era procuror; n-a primit cumva, în ultima vreme, scrisori de ameninţare? N-a venit cumva cineva să-l ameninţe?

Aflară că scrisorile de ameninţare apăreau destul de frecvent în corespondenţa procurorului, mai ales cu câţiva ani în urmă. Pe vremea aceea, le înainta organelor de miliţie, dar fiindcă tot erau anonime şi

niciunul dintre expeditori nu încercase vreodată să-şi pună în aplicare ameninţările, după un timp, încetase să le mai acorde importanţă şi, din păcate, se deprinsese să le arunce la coş.

Nici adjutantul Málek nu dădu vreo importanţă acelor scrisori. Pe când stăteau în faţa porţii vilei, aşteptând să se urce în „Volga” miliţiei şi să pornească spre „Union”, îi spuse locotenentului, cu un aer atotştiutor:

— După părerea mea, ea l-a omorât. Şi cred c-a făcut o treabă de cârpaci, asta fiindcă un creier mărunt de femeie nu e în stare să premediteze prea rafinat o crimă. Alte lucruri poate că da, dar o scrisoare, nu!

Locotenentul ştia prea bine că adjutantul face aluzie la creierul minuscul aflat dedesubtul unui anume coc pretenţios, care constituise, nu mai departe decât în ajun – locotenentul ascultase la uşă – obiectul unei noi altercaţii violente, Dumnezeu ştie a câta, dintre adjutant şi purtătoarea lui. O urâţeşte într-aşa hal încât, mai mult ca sigur, va muri domnişoară bătrână, îi prezisese Málek, furios, colegei sale, arătându-se pe de altă parte dispus s-o salveze chiar el de acea jalnică soartă. Fata totuşi nu vădise niciodată până atunci că ar avea intenţia să rezolve cu concursul adjutantului problema fecioriei sale...

— Da, făcu locotenentul ursuz. Sigur că putea s-o facă. Probabil că şi cazul ăsta se va reduce la găsirea de probe materiale. Ce otravă s-a folosit şi cum a fost procurată. La asta se reduce de obicei anchetarea omorurilor prin otrăvire.

Privi posomorât spre grădina vilei vecine. O doamnă bătrână, cu ochii plânşi, săpa nişte brazde. Nu erau nici pe departe atât de îngrijite ca brazdele

din grădina vilei procurorului.

Adjutantul se uită la ceas.

— Păi, cel târziu la prânz, putem avea rezultatele de la laborator, zise.

Era ora nouă fără zece.

Trei minute mai târziu, se aflau în cafeneaua „Union”. La ora aceea, era goală, cu excepţia unui domn mai în vârstă, fost deputat catolic, care îşi făcuse obiceiul să vină aici să consume presa străină de orientare comunistă. Locotenentul se aşează la o masă chiar în faţa uşii şi îşi acoperi faţa cu *Rude Právo.* Málek luă loc lângă fereastra largă, ale cărei geamuri aveau gravate în colţuri nişte flori, de unde vedea trotoarul din faţa intrării şi pe sergentul-major-şef Šinták, rezemat nepăsător de un felinar.

„Volga” miliţiei era trasă câţiva paşi mai încolo, pe o străduţă lăturalnică.

La ora nouă şi cinci, o fată intră în cafenea şi privi insistent în jur. Nezărind pe cine căuta, se aşează nervoasă la o măsuţă din colţul cel mai îndepărtat şi comandă o cafea. Se juca nerăbdătoare cu o mănuşă, arătându-i locotenentului, din cinci în cinci secunde, profilul frumos, ori de câte ori se întorcea să se uite la ceasul de pe peretele din faţă.

Locotenentului fata îi păru cunoscută. Nu-şi putea aminti însă unde o mai văzuse. Apoi, fata însăşi îi confirmă impresia, căci, la un moment dat, când, imprudent, puse deoparte ziarul, ochii lor se întâlniră şi fata, încurcată, dădu din cap în semn de salut. Şi locotenentul îşi aduse aminte. Se ridică şi se îndreptă spre masa ei.

— Bună ziua, domnişoară Pešková. Ce mai faceţi? zise el amabil.

Balerina, căci era într-adevăr prietena Esterei Nakohcová, balerina asasinată la teatrul „Odeon”, caz cu urmări atât de decisive în existenţa locotenentului, zâmbi nesigură şi-i întinse mâna.

— Mersi. Aşa şi-aşa, nimic deosebit.

— Aşteptaţi pe cineva? Locotenentul se aşează lângă ea.

— Nu. Adică da. Dar cred că nu mai vine.

Aruncă o privire piezişă spre ceasul din perete.

Locotenentul se întristă.

— Nu. Nu mai vine, zise mohorât.

Fata păli. Mâna i se ridică involuntar spre gâtul zvelt.

— El... cineva l-a... a aflat cineva?

Locotenentul îşi pironi ochii trişti, melancolici, asupra fetei.

— Povesteşte-mi tot, zise.

Fata izbucni în plâns.

Când, după ce îşi mai veni în fire, îi relată, destul de incoerent, necazul ei, locotenentul îşi dădu seama că e vorba de cu totul altceva decât se aşteptase el.

— Zdárská m-a sfătuit... sora ei a avut un bucluc, ceva cu nişte valută, spuse fata plângând cu sughiţuri. Ea m-a sfătuit să-l caut. Aşa că l-am căutat, dar când l-am văzut, am... am...

Locotenentul aprobă din cap.

— Preţul vi s-a părut prea mare, rosti el trist.

Fata lăsă capul în jos.

— Da. Dar astă-noapte, m-am gândit şi, ştiţi... Fratelui meu i-ar fi distrus viaţa. Cel puţin aşa cred... Urmează să dea examenul de admitere la facultatea de ştiinţe economice, şi dacă ar fi fost închis acum...

— Ce-a făcut, de fapt?

— Nimic, domnule locotenent. E încă un copil prost, ştiţi cum e la vârsta asta. S-au îmbătat undeva, sau cam aşa ceva... sau a fost cu *big beat*-ul la... pe scurt, au făcut praf sala Casei de cultură, şi când a venit miliţia, au luat-o la fugă... Nu l-au prins decât pe fratele meu. Şi el zău că nu-i decât un puşti fără minte, n-a fost el de vină...

— Îl iubiţi chiar atât de mult?

— E frăţiorul meu, zise fata tristă. Ştiţi... mama a murit când s-a născut el, şi tata... păi, tata şi-a găsit alta... aşa că eu am avut grijă de el. Dar nu sunt eu de vină, adăugă repede că se ţine de prostii dintr-astea. N-am prea avut timp să mă ocup de el...

— Hynais urma să fie acuzatorul în proces? o întrerupse locotenentul.

— Da.

— Şi... cum v-aţi înţeles de fapt?

— I-am spus c-o să mă mai gândesc şi o să-l anunţ...

— În privinţa... preţului, locotenentul stătu o clipă să se gândească cum să formuleze întrebarea aceea delicată, v-a vorbit deschis sau v-a dat doar să înţelegeţi?

Spre surprinderea lui, fata îl privi drept în ochi.

— Mi-a dat să înţeleg... dar, ştiţi, a fost cât se poate de limpede.

— Da, făcu abătut locotenentul.

— L-aţi... l-aţi arestat? întrebă ea. S-a aflat... chestia cu sora Olinei Zdárská?

— Nu, nu-i asta.

Fata se sperie.

— Înseamnă că nu trebuia...

— Nu vă fie frică, zise locotenentul. Nu-i mai puteţi îngreuna situaţia, chiar dacă spuneţi absolut tot.

— Şi cine o să se ocupe de cazul fratelui meu?
— Nu ştiu. El însă sigur nu.
— Va fi dat imediat afară din slujbă dacă...
— Imediat, nu. Dar procuror n-o să mai fie niciodată.
— Nu? şopti fata.
— Nu, zise locotenentul. E mort.

După ce îşi reveni şi din acest al doilea şoc, fata îşi continuă relatarea şi locotenentul constată că tratativele cu procurorul decurseseră pe un plan cât se poate de concret. Era dispus să aranjeze lucrurile în aşa fel, încât fratele să scape cu suspendare de pedeapsă. În afară de asta, era dispus să introducă în sentinţă o frază, cum că acea întâmplare nu trebuie să influenţeze hotărârea privind admiterea vinovatului în facultate. Toate acestea în schimbul acelui lucru prea bine cunoscut, cu care femeile au făcut comerţ încă din epoca vechiului Babilon.

Se întâlniseră – balerina cu procurorul – la Clubul cineaştilor, unde el avusese în prealabil o întâlnire cu un regizor şi unde luase pe urmă masa de seară. Fetei discuţia îi tăiase pofta de mâncare, în schimb, procurorului târgul în cauză nu-i stricase câtuşi de puţin apetitul. Comandase – nu mai ştia ce anume comandase – dar fuseseră o mulţime de feluri.

— Nu face nimic, spusese locotenentul. Aflăm noi ce-a comandat.

— Ca să vezi, ce cotoi bătrân! izbucni adjutantul Málek, în drum spre Club, uitând în accesul său de furie că relaţiile de prietenie dintre el şi locotenent fuseseră mai degrabă reci în ultimul timp. Josef, ţi-ai fi putut imagina una ca asta? Prostul de mine, am fost întotdeauna convins că judecătorii şi procurorii... ce

mai tura-vura, eu îi credeam, pe toţi, curaţi ca lacrima, incoruptibili...

— Oameni sunt şi ei, spuse locotenentul. La fel ca şi noi. Şi uneori e o simplă întâmplare, adăugă, că unul sau altul dintre oameni face ce face...

— Domnul doctor Hynais? căută să-şi amintească chelnerul de la Club. Da, a fost. Vine pe-aici din când în când, e consultant juridic pentru filmele poliţiste. Ieri, a fost împreună cu domnişoara Pešková. Da, a mâncat.

— Ce anume? Locotenentul privi prin sala în care două fete aranjau mesele. Se apropia ora prânzului. Prin ferăstruica deschisă a serviciului, se vedea bucătăria, unde în momentul acela îşi făcea de lucru un ajutor de bucătar cu tichie albă pe scăfârlie.

— Ce a servit? Staţi puţin. Nota de plată a fost destul de încărcată, reflectă chelnerul. Supă cu găluşte de ficat... biftec tartar... friptură de vacă *à la milanaise...* o felie de tort, bere... şi o cafea.

— Ce fel de bere?

— De Pilsen. A băut două.

Ajutorul de bucătar de dincolo de ferăstruică îl zări pe locotenent şi se uită curios la el.

Prea curios.

Şi nici nu putea să fie ajutor de bucătar. Avea pe puţin treizeci de ani.

Locotenentul rămăsese pe gânduri.

— Puteţi să-mi daţi lista personalului care a fost ieri de serviciu? se adresă el chelnerului.

Analiza conţinutului gastric şi intestinal dovedi că procurorul fusese otrăvit cu tetraetil de plumb. Probabil cu o doză destul de mică, fiindcă otrava îşi

începuse acţiunea letală abia la vreo zece ore după absorbire, presupunând că fusese absorbită în timpul cinei de acasă. La o doză mai mică, medită locotenentul, nu e exclus să fi acţionat chiar şi mai târziu. Şi procurorul s-o fi înghiţit la Clubul cineaştilor.

Această denumire: tetraetil de plumb, trezi în locotenent o amintire veche, asociată cu un soi de coşmar sau cu aşa ceva, n-ar fi putut spune cu ce anume. Încercă să-şi aducă aminte, dar tot ce izbuti să-şi reprezinte în faţa ochilor minţii fu biblioteca cu rafturi negre a procurorului, din biroul mohorât unde, jos, sub cotoarele aurite ale lexicoanelor, zărise nişte volume pestriţe, care nu prea aveau aspect de literatură juridică. Îşi puse în gând să le cerceteze.

Dar n-o făcu. Analiza resturilor de alimente din vasele luate de pe spălător dăduse rezultate nule: nici urmă de tetraetil de plumb sau de altă otravă.

În consecinţă, locotenentul îşi concentră întreaga atenţie asupra listei pe care i-o dăduse chelnerul de la Clubul cineaştilor şi descoperi un alt lucru, extrem de interesant. Dacă laboratorul de chimie îl dezamăgise, nu acelaşi lucru se putea spune despre secţia Caziere.

Acolo, într-un dosar din anul 1950, figura Otokar Hejda, bucătar, condamnat la doi ani fără suspendare pentru delictul de ajutor acordat la trecerea frauduloasă a frontierei.

Pe bucătarul de pe lista chelnerului îl chema Otokar Hejda.

Studiind atent dosarul, locotenentul constată că de fapt bucătarul executase zece ani de închisoare. La două zile de la punerea în libertate după prima condamnare, în anul 1952, fusese arestat din nou: ascunsese în casa lui uniforma unui dezertor din

armată şi o îngropase apoi în parc, sub monumentul Eliberării. Dezertorul fusese prins la graniţă, pe când încerca să o treacă fraudulos. Uniforma i-o dăduse în păstrare lui Hejda iubita dezertorului, la care acesta îmbrăcase haine civile. Fiindcă era, într-un răstimp atât de scurt, al doilea delict cu caracter similar, de data aceasta condamnarea fu de cinci ani. După aceea, bucătarul săvârşi un delict chiar în închisoare – din dosar nu reieşea clar care fusese tărăşenia – urmat de o tentativă de evadare. *Summa summarum,* toate acestea dăduseră zece ani în cap, abia decretul de amnistie scoţându-l pe Hejda din închisoare. Acesta mai făcu apoi doi ani de armată într-un batalion de muncă. Locotenentul citea plin de tristeţe povestea răufăcătorului, având tot timpul impresia că îndărătul frazeologiei seci de proces-verbal, îndărătul enumerării fărădelegilor comise se mai ascundea ceva.

Şi mai era un amănunt.

În ambele procese ale lui Hejda, procuror fusese doctorul în ştiinţe juridice Pavel Hynais, despre care se putea deduce – din pedepsele propuse şi reduse de judecător – că se purtase foarte aspru şi intransigent. Aşa că lucrurile începeau să se clarifice.

Sau să se încurce.

— Ascultă-mă, omule! fluieră adjutantul Málek. Din bucătărie se vede perfect cine e în restaurant. Ei, drăcie! Asta înseamnă că ticălosul ăla a făcut-o!

— La cine te referi? întrebă locotenentul Borůvka.

— La Hejda, la cine altul!

— Da, zise trist locotenentul. Dacă se confirmă, ştreangul îl aşteaptă.

— Nici nu merită altceva! izbucni Málek, cunoscut adept al pedepsei capitale, şi, împotriva prescripţiilor,

scuipă pe fereastra deschisă a „Volgăi”. Se lăsa seara. Cotoiul ăla bătrân a fost şi el o poamă bună, continuă adjutantul, dar n-are a face, nu trebuie să vedem în el doar omul – nu era cine ştie ce de capul lui – ci de asemeni, şi în primul rând, funcţia socială, debită el, ca la şcoală. Or, crima asta reprezintă, după părerea mea, un atentat grosolan la funcţia socială şi prin aceasta la întreaga noastră orânduire. E un act de război...

— Da, îl întrerupse abătut locotenentul Borůvka. Şi mie mi se pare că a fost vizată mai degrabă funcţia decât... Numai că, Pavele... Tăcu.

— Ce voiai să spui?

— Crezi că faptul acesta n-ar putea fi reţinut ca circumstanţă atenuantă? Afectul... reacţia emotivă... pierderea bruscă a lucidităţii... chiar dacă a lovit funcţia socială şi nu omul, ca om...

— Vorbeşti, de parc-ai fi Pythia, mârâi adjutantul. Cine a lovit? Şi pe cine?

— Hynais. Pe Hejda, zise locotenentul.

— Înţeleg, îi spunea el, câteva minute mai târziu, pe un ton întristat, bucătarului, care era negru la faţa... Erai tânăr... clar, după lege, a fost totuşi un delict.

— Dumneavoastră n-aţi fi făcut-o? Hejda îl privi cu ură. Dacă aţi fi fost, ca mine, cercetaş de la şapte ani şi dacă ar fi venit la dumneavoastră un prieten, cercetaş şi el, şi v-ar fi spus că trebuie să plece? Şi dacă, întocmai ca mine, aţi cunoaşte Šumava[46] cum vă cunoaşteţi buzunarele?

Locotenentul nu răspunse.

[46] Munţi în sud-vestul Cehiei.

— Dar chestia cu uniforma? întrebă el după o clipă. La asta chiar puteai să chibzuieşti mai bine, nu eşti de părere?

Privirea bucătarului rătăci prin încăpere şi se opri asupra unui cazan mare, lustruit. Dindărătul cazanului se ivi un cap negru de motan. Dar se vede treaba că bucătarul privea de fapt în altă parte, mult mai departe, nu în bucătăria curată lună, aşa că nu-l observă. Îl observase doar locotenentul.

— Atunci, a fost din cauza ei, spuse bucătarul. Ce puteam face? A venit seara la noi, cu sufletul la gură, chiar în ziua în care m-am întors acasă. Era ca ieşită din minţi, cu ochii scoşi din orbite. Spuneţi-mi, ce puteam să fac? Aveam douăzeci şi unu de ani... şi o iubeam.

— Era... era iubita dumitale?

— Nu. A lui Vašek. Cel care a dezertat. Dar eu o iubeam... Şi, în cei doi ani de închisoare, ea, în mintea mea... dumneavoastră probabil nu ştiţi, dar acolo un om trebuie să se gândească la ceva. Mai cu seamă dacă are nouăsprezece ani.

— Dar zici că ea vorbea nu cu dumneata, ci cu dezertorul acela?

— Aşa e. Numai că mie puţin îmi păsa. O iubeam, ce mai! Şi am vrut să fac ceva pentru ea. Aşa că am îngropat uniforma...

Lăsă capul în jos şi, după o clipă, adăugă:

— Ştiu că dumneavoastră nu mă înţelegeţi. Dumneavoastră, cum să zic, aţi avut noroc.

— Ce vrei să spui? întrebă încet locotenentul.

— Aţi avut noroc că n-aţi fost crescut ca mine, că n-aţi fost cercetaş, că n-aţi crezut în lucrurile în care am crezut eu. Ăsta-i noroc curat. La nouăsprezece ani, nu poate fi vorba nici de vreo vină, nici de vreun

merit. De noroc, atâta. De baftă. Da, da, numai că dumneavoastră, pesemne, n-aţi avut niciodată nouăsprezece ani, adăugă el şi tăcu.

Locotenentul nu răspunse. După o clipă însă întrebă:

— Şi dandanaua aceea de la Leopoldov[47], aceea ce-a fost? O chestie cu nişte vin fabricat clandestin?

Hejda râse amar.

— Vin! zise. Cât să umpli un degetar.

— Cum adică? Atunci, de ce...

— Fiindcă era pentru slujba religioasă! izbucni bucătarul, furios. Nu, n-am fost cercetaş catolic, să nu credeţi una ca asta. Mi-e salcâm de religie, şi în Dumnezeu nu cred nici cât negru sub unghie. Dar la puşcărie omul se simte solidar cu toţi ceilalţi. Iar popii de-acolo erau grozav de necăjiţi că nu pot face slujba, fiindcă pentru asta le trebuia fie şi un pic de vin. Aşa că l-am fabricat eu.

— Cum?

Bucătarul se strâmbă.

— I-am sfătuit să ceară bucătăreselor lor de la parohie, sau concubinelor, sau ce naiba le-or fi fiind popilor ălora, să le trimită cozonaci. Asta era permis. Din când în când, câte un pachet cu mâncare. Am scos stafidele din cozonaci şi le-am pus să fermenteze. Uite-aşa le-am făcut vin. De sângele Domnului, sau de ce naiba îşi închipuie ei că beau de fapt.

De undeva din bucătărie ajunseră până la urechile lor nişte sunete ciudate, ca horcăitul cuiva care se sufocă. Amândoi întoarseră capul într-acolo. Pe masa din bucătărie, cu labele din faţă înfipte într-o tavă

[47] Închisoare în Slovacia.

mare cu carne tocata, stătea un cotoi negru şi gras şi se zbatea sălbatic. Vomita. Cu un gâlgâit surprinzător de omenesc, conţinutul esofagului său ţâşni şi rămase lipit pe un tocător de lemn.

— Câţ! răcni bucătarul, dar nu era nevoie. Motanul o tuli din proprie iniţiativă, ca o torpilă neagră.

— Cred că ar trebui să respectaţi mai strict regulile de igienă, zise aspru locotenentul.

— E al portarului, răspunse bucătarul în chip de scuză. Intră aici, scârba dracului, prin orificiul de aerisire. Sunt mereu cu ochii pe el. Are acolo, în colţ, strachina lui. Îi arunc întotdeauna resturile. Dar... uitaţi-vă. S-a îndopat cu umplutură de caltaboşi şi a vărsat. Vedeţi?

Scoase cu degetele, fără să vădească pic de scârbă, ceva din vărsătura cotoiului. Locotenentul observă că materia vomitată păstrase exact forma esofagului, căci hrana nu apucase să ajungă toată în stomac.

— Chestia asta li se face în burtă, din cauză că se ling, zise bucătarul. De asta, toate pisicile varsă din când în când.

Şi ridică ceva în faţa ochilor locotenentului.

Locotenentul se uita.

Era un ghem mic şi negru de păr.

— Să ne întoarcem la oile noastre, rosti răguşit Málek, care, tot timpul interogatoriului, păstrase rezerva. În ce anume ai pus otrava? În biftecul tartar? Sau în găluştele alea de ficat?

— Eu?! Bucătarul holbă ochii. Domnilor! Tovarăşi! Eu să-l fi...? Dar eu sunt bucuros că sunt liber. M-am săturat de puşcărie până-n gât! În ochi îi apăru o expresie de groază, de panică. Doar nu era să-mi pun singur ştreangul de gât! Domnilor! Tovarăşi!

Locotenentul Borůvka tresări deodată atât de puternic, încât Málek se întoarse mirat spre el.

Locotenentul, ameţit, se ridică încet şi străbătu bucătăria ca un somnambul.

— Josef, ce-i cu tine? strigă Málek în urma lui, dar locotenentul, fără să spună un cuvânt, ieşi pe uşă, trecu prin restaurant, coborî scările şi, în stradă, îi spuse sergentului major-şef Šinták, care lipise călcâiele cu respect, să-i transmită lui Málek că i s-a făcut brusc rău şi trebuie să se ducă la doctor.

Se făcu nevăzut în întunericul, mai dens acum, al străzilor Pragăi, peste care se lăsa un geruleţ de mai.

Dar nu se duse la doctor. Păşea cufundat pe gânduri – pesemne foarte negre, căci faţa lui rotundă aducea mai mult ca oricând cu o lună tristă – pe străzile Oraşului Vechi, care răsunau de cântecele vesele ale celor mai timpurii dintre vizitatorii cramelor. Pe acoperişurile de olane, în noaptea încărcată de miresme, motanii porniţi în nuntire îşi înălţau boturile negre şi roz către o altă lună, mai puţin tristă. De după un horn ce-şi arunca în rotocoale ameninţătoare fumul spre cerul înstelat, se ivi imaginea ispitei însăşi, o pisică cu ochi verzi dispusă să fie mireasă în noaptea aceea. Aidoma lunii care se strecoară printre nori, trecu şi locotenentul, parcă plutind, prin mulţimea veselă ce umplea, ca în orice seară, Piaţa Mică şi se opri în faţa vitrinelor luminate ale magazinului cu articole de fierărie ale casei „La Rott”. În vitrine sclipeau crătiţi cromate, forme de cozonaci şi aparate pentru tăiat *knedlíky*[48], foarte asemănătoare cu nişte lire greceşti antice.

[48] Tăiţei care se servesc ca garnitură.

Locotenentul trecu la vitrina cu unelte de grădinărit. Se uită o clipă, apoi se hotărî şi intră înăuntru.

După o jumătate de oră – la magazin nu era aglomeraţie prea mare – apăru din nou în stradă, cu un pachet potrivit, de formă lunguiaţă, ambalat în hârtie cafenie, sub braţ şi porni prin noaptea de mai, cu tramvaiul numărul 11, spre Královske Vinohrady.

Când ajunse la vila procurorului, se întunecase de-a binelea. Dar era lună, şi faţada joasă a vilei, acoperită de iederă, se desluşea perfect pe strada liniştită.

Locotenentul nu sună. Privi în dreapta şi în stânga, cu grijă, ca un hoţ, apoi sări gardul, surprinzător de agil pentru corpolenţa sa.

Nimeri în grădina bine întreţinută, care sclipea sub lună, acoperită de picăturile de rouă vesperală. Dădu ocol, prudent, casei cufundate în somn. Nicio fereastră, nu era luminată. Ajunse în dreptul unei terase joase, care se întindea la înălţimea capului său, ca suprafaţa cenuşie a unui lac de ciment.

Locotenentul scoase batista, întinse braţul şi apucă cu grijă în batistă un obiect ce se afla pe suprafaţa lacului de ciment. Un obiect mic, fragil şi respingător totodată.

Nu se întoarse pe poteca pe care venise şi nici nu sună la uşa casei. Traversă în vârful picioarelor grădina până la gardul care o despărţea de grădina vilei vecine şi, cu aceeaşi agilitate, îl sări şi pe acesta.

Se opri într-un colţ al grădinii, lângă o brazdă proaspăt săpată. Şovăi câteva clipe. Faţa sa de lună plină luă o expresie de şi mai adâncă tristeţe. Locotenentul oftă şi se apucă să desfacă pachetul. În liniştea nopţii, hârtia fâşâi supărător de zgomotos, şi

locotenentul scoase din pachet o lopată militară, care, în lumina razelor albe, sclipi viu.

Se apucă de treabă.

Operaţia nu dură prea mult. Tăişul ascuţit al lopeţii lovi un corp moale. Locotenentul, fără să se sinchisească că era îmbrăcat într-un costum de culoare deschisă şi că o să-l certe nevasta, îngenunchie, puse lopata deoparte şi lucră un timp cu mâinile.

Lucra cu grijă, cu gingăşie aproape. În lutul reavăn apăru o formă lunguiaţă şi locotenentul se întristă iarăşi. Mâna sa atinse o blană fină, vărgată. Blana unui cotoi. A unui cotoi bătrân, gras, năpârlit, care zăcea în lutul acela umed, primăvăratic, întins pe o parte şi cu botul căscat într-un spasm cumplit.

Pe faţa rotundă a locotenentului, expresia de tristeţe era mai accentuată ca oricând.

Ridică cu grijă, cu duioşie chiar, animalul mort şi îl împachetă în hârtia cafenie.

Lopata o uită pe brazdă.

— Cum o fi făcut rost de otravă? clatină din cap Málek. Doar tetraetilul de plumb...

Locotenentul îi întinse, fără un cuvânt, o cărţulie. Veche, soioasă, nelegată, cu o copertă pestriţă.

— O aveau în bibliotecă, zise. Deschide-o la pagina 131! Apoi tăcu.

Adjutantul citi cu neîncredere titlul: *Crima de la teatru* şi numele dubiosului autor american – Ellery Queen. Apoi începu să citească textul de la pagina respectivă şi faţa i se lungi. Iată ce scria la pagina 131:

„Cum aş proceda dacă mi-ar trebui otrava asta pentru o crimă şi n-aş vrea să las urme?” întrebă

Ellery.

Un zâmbet schimonosi faţa uscăţivă a profesorului.

„Tetraetilul de plumb poate fi extras din gaz, din petrol lampant obişnuit!”

„Din gaz! strigă inspectorul. Cine ar mai putea găsi vreo urmă?”

„Tocmai asta e problema, spuse specialistul în otrăvuri. Gaz pot să cumpăr oriunde, dau fuga acasă şi distilez tetraetilul de plumb într-un timp record şi cu minimum de efort!”

„Domnule doctor, asta nu înseamnă totuşi că asasinul lui Field avea oarecari cunoştinţe de laborator, că se pricepea la analize?” îl iscodi, plin de speranţă, Ellery.

„Nu. Orice om care are acasă un aparat de distilat poate prepara această otravă, fără să lase vreo urmă. Tetraetilul de plumb are punctul de fierbere mai înalt decât celelalte componente ale lichidului. Ajunge dacă distilezi totul până la o anumită temperatură, şi ce rămâne e otrava noastră.”

Adjutantul lăsă cartea şi păli.

— Vezi, Pavele, zise locotenentul Borůvka, mai degrabă abătut decât ironic. Uneori şi unui criminalist îi prinde bine să citească romane poliţiste.

Aşa luă sfârşit cazul bătrânului cotoi. Analiza vomismentului cotoiului, pe care locotenentul îl luase de pe terasa vilei procurorului, precum şi analiza resturilor de alimente din stomacul pisicii confirmară prezenţa tetraetilului de plumb. E adevărat că natura se străduise să vină în ajutorul bietului animal, dar reflexul vomitiv fusese prea slab. Cotoiul se târâse până acasă, în bucătăria vilei vecine, şi acolo, sub patul bătrânei sale stăpâne, murise în chinuri

groaznice.

Pe văduva aceea bătrână şi săracă o auzise locotenentul, de dimineaţă, plângând atât de sfâşietor. Tot ea fusese aceea care săpase brazda în grădină, dar atunci locotenentul crezuse că îşi sapă grădina. În realitate, asistase la înmormântarea lipsită de pompă a bătrânului motan.

Soţia procurorului nu întârzie să mărturisească. Cine ştie ce remuşcări nu părea să încerce. Mobilul crimei fusese simplu: îşi ura soţul. Nu mai putea suporta constrângerile morale la care o supunea zi de zi, avea cunoştinţă de aventurile lui, ştia diferite alte lucruri despre el şi se hotărâsc să treacă la fapte.

Seara, înainte de culcare, spălase cu grijă farfuria procurorului şi pe urmă o mânjise din nou cu sos de smântână şi cu resturi de muşchi tocat. Din cel fără tetraetil de plumb.

Dar destinul, hainul destin se făcuse simţit încă dinainte, în timpul mesei, sub forma telefonului surorii de la Liberec. Lipsise două minute numai, de-ajuns totuşi ca procurorul, sătul până-n gât, să arunce pe uşa care dădea pe terasă jumătate din porţia otrăvită.

Tocmai atunci trecea pe sub terasă cotoiul cel bătrân, atras de nişte străvechi instincte ale trupului, de tenebrele înmiresmatei nopţi de început de primăvară.

Cotoiul se oprise. Măcar că creierul său împâclit de animal era supus în momentele acelea unui alt gen de dorinţe, nu dispreţui nici cina aceea picată din cer.

Aşa se face că procurorul şi cotoiul împărţiseră porţia între ei.

Luna plutea pe boltă, pe acoperişurile Pragăi concerta un cvartet de cotoi, şi locotenentul nu putea dormi.

Iar în vila scundă, acoperită de iederă, spre dimineaţă, un cotoi bătrân îşi dăduse duhul înainte de a-i putea veni cineva într-ajutor.

Cel mai uşor dintre cazurile locotenentului

Amprenta clară a unui deget mare, mărită la dimensiuni gigantice şi având contururile unui nor neregulat, se etala pe ecran, iar cei patru bărbaţi care şedeau în fotoliu dedesubtul ecranului înlemniseră.

În sfârşit, cel mai tânăr dintre ei, un bărbat destul de chipeş, smead şi cu părul negru, se ridică şi se apropie de fotoliul în care se ghemuise un altul, rotofei, a cărui faţă rotundă strălucea în semiobscuritatea sălii de proiecţie ca un lampion palid.

Tânarul deschise gura, vru să spună ceva, şovăi, ridică mâna, ca şi cum ar fi avut intenţia să-l lovească pe bărbatul din fotoliu, o lăsă să cadă, şovăi iarăşi, se răsuci din călcâie şi ieşi din încăpere cu paşi apăsaţi.

Trânti uşa în urma lui.

Liniştea de mormânt deveni şi mai adâncă.

Un bărbat înalt, încărunţit, care şedea la mijloc, tuşi şi zise:

— Să fie o greşeală, e...

— Exclus! termină fraza în locul bărbatului chel, care şedea la stânga sa. Dactiloscopia nu poate greşi, nu s-au găsit încă două amprente identice de la două degete mari diferite, în plus, în cazul de faţă e caracteristică şi o cicatrice foarte clară.

Bărbatul încărunţit tuşi din nou şi se întoarse spre cel cu faţa ca un lampion în agonie.

— Şi dumneata, tovarăşe locotenent, continui să susţii că n-ai fost niciodată acolo? Nu cumva... nu

cumva ai uitat c-ai fost?

Cel de-al treilea bărbat tuşi şi zise răguşit:

— Niciodată, tovarăşe maior.

Şi adăugă, dar se opri înainte de a termina fraza:

— Un lucru ca ăsta mi l-aş aduce...

În semiobscuritatea sălii de proiecţie, faţa sa albă ca creta se întunecă uşor.

— Aşadar, tovarăşe adjutant, să recapitulăm exact mersul cercetărilor, îl îndemnă maiorul Kautský pe tânărul cel smead şi îşi frecă fruntea obosită.

— Ieri la opt şi cinci minute ne-a telefonat scriitorul Josef Kopanec, laureat – nu, nu-i laureat, spuse iute adjutantul Málek. Era tras la faţă, trăsăturile i se înăspriseră şi păreau cioplite în piatră acum. Ne-a declarat ca s-a dus în vizită la nepoata lui, colega noastră, şi a găsit-o în nesimţire. Spunea că totul arată că e vorba de o crimă. Ea ora opt şi opt minute, eram acolo. În Pankrác, strada 11 Noiembrie, numărul unsprezece. O garsonieră. Tovarăşa zăcea întinsă la podea, cu faţa în jos; în ceafă avea înfiptă arma crimei: un satâr. Întrucât tovarăşul dr. Seifert a constatat că tovarăşa trăieşte încă, am transportat-o imediat la spital.

Adjutantul tăcu, în faţa ochilor îi apăru din nou scena care, în ajun, zguduise până şi inima sa, relativ puţin sensibilă. Satârul era înfipt în ceafă, drept în mijlocul podoabei capilare despre care adjutantul se exprimase în repetate rânduri că o va face pe purtătoarea ei să ajungă domnişoară bătrână: în mijlocul impozantului coc, prea bine cunoscut de noi. Tăiase acest ornament în două jumătăţi, care acum atârnau pleoştite de-o parte şi de alta a capului, năclăite în sânge. Sângele, întocmai unui nimb al groazei, păta cu roşu-deschis covorul albastru, de jur-

împrejurul capului fetei, iar într-un colţ al camerei stătea scriitorul, un ins rotofei, care plângea fără pic de jenă.

— Şi altceva? Vreo urmă de luptă? întrebă maiorul.

— Nu. Se vede că lovitura a fost dată pe la spate, cu totul neaşteptat, reveni Málek la realitate. Ceva mai departe, pe jos, se afla, răsturnată, o tavă cu două ceşcuţe de cafea, vărsate, se-nţelege. De aici, deduc că tovarăşa îl cunoştea bine pe asasin. Venise la ea în vizită, tovarăşa îi pregătise şi o trataţie, şi când să i-o pună pe masă, asasinul a lovit-o pe la spate, mişeleşte şi cu brutalitate, cu satârul, şi a fugit.

— Stai niţel, îl întrerupse maiorul. Parcă ziceai că...

— Rectific! declară adjutantul. Iată ce cred eu, cum cred eu că s-au petrecut lucrurile: nu a fugit: întâi a şters cu grijă toate clanţele şi toate obiectele de sticlă, de porţelan şi cromate şi aşa se face că n-am găsit nicăieri amprente. Numai pe clanţa de la toaletă... Tuşi şi adăugă: Şi numai una.

— Cum îţi explici lucrul ăsta?

Málek ridică din sprâncene şi rosti glacial:

— După mine, asta demonstrează două lucruri: asasinul era un profesionist; ştia ce pericol reprezintă pentru el amprentele, dar în împrejurările respective – reţineţi că se afla în casa aceea într-o vizită amicală – nu putea purta mănuşi. Deci, după crimă, a trebuit să şteargă urmele posibile. Şi în al doilea rând: după ce le-a şters, şi-a amintit că uitase ceva la toaletă sau, pur şi simplu, s-a dus calm la closet, şi când a pus mâna cu batista pe clanţă, i-a alunecat degetul mare – s-ar putea ca batista să fi fost găurită – şi a lăsat amprenta pe clanţă. De-aceea e numai o amprentă şi numai amprenta degetului mare, a celorlalte nu.

— Profesionist, spui, mârâi maiorul. Dar nu ne

aflăm în America! La noi nu există asasini de profesie, eu cel puţin nu ştiu să existe. Nu mi s-a raportat nimic în sensul ăsta.

— Nu mă gândeam la un asasin de profesie, spuse rece adjutantul, după care făcu o pauză de efect. Mă gândeam la un profesionist care are de-a face cu asasinii...

Maiorul, obosit, se apucă din nou să-şi frece fruntea.

— Tocmai asta refuz eu să cred, zise el exasperat. Aşadar, dumneata afirmi că între el şi tovarăşa... Nu mi s-a raportat niciodată...

Adjutantul aprobă energic din cap.

— Îl iubea, zise. Şi el a abuzat de acest sentiment. Poate că era într-o situaţie... vreau să spun, într-o asemenea situaţie că trebuia s-o facă să tacă... sau, pur şi simplu, s-au certat şi...

Se opri, căci nu-i venea nici lui să creadă. Maiorul se ridică şi începu să se plimbe agitat prin încăpere. Era un vechi criminalist şi ştia că pe lumea asta totul e cu putinţă; cel puţin în materie de fărădelegi. Dar mai ştia şi că lucrurile sunt în general mai complicate decât apar ele din felul cum le prezintă cineva. Chiar dacă acel cineva e absolut nepărtinitor. Iar chipul împietrit al adjutantului arăta limpede că în cazul de faţă acest cineva e foarte departe de a fi nepărtinitor.

Maiorul se opri şi îl privi sever pe Málek.

— Şi dumneata... zise. Dumitale nu-ţi plăcea tovarăşa?

Tânărul smead se întunecă la faţă. Nu răspunse.

— Ei?...

— Îmi plăcea, rosti răguşit adjutantul. De-asta am să-l şi demasc, oricât nu v-ar veni dumneavoastră să credeţi că el e ucigaşul. Maiorul miji ochii.

— Ea nu te prea plăcea, nu-i aşa?

Málek se crispă, pe urmă dădu moale din cap.

— Dar dumneata îţi dădeai toată silinţa s-o cucereşti, nu-i aşa?

— Da, rosti încordat adjutantul. Numai că Băşică a avut mai mult noroc.

— Cine?

— Locotenentul Borůvka.

— Asta-i porecla lui?

— Da.

— Nu mi s-a raportat niciodată, zise maiorul. Şi, de fapt, nu-mi place când tovarăşii îşi dau unii altora porecle batjocoritoare, rosti el sever şi îşi reluă umbletul de la un perete la altul al biroului. Se opri lângă masă, luă în mână, gânditor, fotografia mărită a degetului mare al locotenentului.

— Nu s-a mai găsit nici o altă amprentă pe clanţă?

— Nu. Numai un fragment dintr-o amprentă, pe partea dinăuntru a clanţei. Probabil tot a lui Borůvka. Káral mai lucrează încă la ea.

Maiorul înconjură masa şi se aşează în fotoliu.

— Trimite-l aici pe Bă... pe tovarăşul Borůvka.

Dar locotenentul nu era de găsit nicăieri. De trei ori fu convocat prin postul de radioficare, şi cum nu se prezentă, până la urmă toată lumea intră în panică. Îl căutară în pod, în pivniţă, în toate luminatoarele, prin toate cotloanele birourilor, i se telefona, din cinci în cinci minute, acasă, până ce lui Málek îi dădu prin gând că poate Zuzanka Borůvková nu vrea să i-l dea la aparat şi se duse personal după el. Acasă la locotenent se purtă fără menajamente, încâlcind flagrant prescripţiile de comportare pentru miliţieni. Îl căută prin toate ungherele, deschise chiar şi

şifonierele, în cele din urmă i se făcu totuşi milă de doamna Borůvková, care se speriase de-a binelea, şi ca s-o liniştească îi comunică, precizând că destăinuie un grav secret oficial, că soţul ei dispăruse şi că se bănuieşte că ar fi fost răpit de agenţii unui serviciu de spionaj străin. Această veste, se-nţelege, o linişti grozav pe doamna Borůvková!

După ce mai întrebă şi la Clubul Ministerului de Interne, unde locotenentul nu mergea niciodată, şi la cafeneaua „Waldek”, unde acesta se întâlnea din când în când cu foştii săi colegi de la gimnaziul din K., se întoarse la miliţie şi îi raportă maiorului că locotenentul a dispărut fără urmă.

Bineînţeles, dispariţia unei persoane suspectate de crimă nu poate fi considerată, conform tuturor regulilor criminalistica, altfel decât o recunoaştere.

Şi când persoana dispărută a comis o crimă din dragoste, cercetările în vederea regăsirii ei încep de obicei în vecinătatea heleşteelor şi a râurilor.

Aşa se explică faptul că, în ziua aceea, puţin înainte de amiază, o barcă a Securităţii fluviale, încărcată cu o droaie de bărbaţi înarmaţi cu nişte prăjini prevăzute la capăt cu cârlige şi cu năvoade, porni să plutească pe Vltava în lung şi-n lat, răscolind mâlul de la fund.

Dar pescuitul nu dădu niciun rezultat. Înecatul nu fu găsit.

Nici n-ar fi putut fi găsit. Se afla acolo unde adjutantului Málek – care, în general, suplinea lipsa sa de perspicacitate, prin investigaţii sistematice – nu-i trecuse prin minte să-l caute. În camera numărul 13 a Clinicii de chirurgie, la căpătâiul patului în care zăcea o fată frumoasă şi palidă, cu o faţă minusculă

pierdută într-un ghem uriaş de bandaje albe şi în straturi de ghips. Fata era în stare de inconştienţă, locotenentul stătea zdrobit lângă patul ei, lăsând impresia că, dincolo de durerea pe care o încerca, e obsedat de un gând anume.

În realitate, nu se gândea.

Nu făcea decât să-şi vânture prin minte nişte aduceri-aminte. În toate, fără excepţie, era prezentă fata cea palidă, cu turbanul acela urât ce-i înfăşură capul.

Rămase acolo multă vreme. Medicii veneau, luau pulsul fetei, ridicau din umeri la privirile disperate, întrebătoare ale locotenentului, se adresau în şoaptă surorilor şi plecau. Surorile îi făceau fetei injecţii, plecau şi ele. Locotenentul rămânea pe loc.

Îl găsiră la ora cinci, când lui Málek, în sfârşit, îi trecu prin minte să-l caute şi acolo. Îl duseră la miliţie. Málek uita sa revoce ordinul transmis celor de la Securitatea fluvială, aşa că aceştia îşi continuară toată noaptea, zadarnic, pescuitul macabru.

În timpul acesta, maiorul îl interoga pe locotenent. Locotenentul vorbea cu un glas cavernos, frânt, cum nu-şi amintea nimeni să mai fi avut vreodată.

— Nu ştiu cine a fost, zise locotenentul. O femeie. Mi-a telefonat cu puţin înainte de cinci, spunându-mi, că e foarte important...

— De ce nu i-ai spus să vină să discutaţi aici?

— I-am spus. Dar m-a implorat să mă întâlnesc cu ea în particular, că e vorba de viaţa şi... locotenentul şovăi, cinstea unei doamne.

— Şi dumneata te-ai prins! Maiorul clătină din cap necăjit. Auzi, cavaler! Sper că măcar acum te-ai convins că în criminalistică n-are ce căuta

cavalerismul...

— Sau inventează! interveni Málek înverşunat. O femeie necunoscută, o întâlnire în grădina de trandafiri din Stromovka, unde chipurile stă şi aşteaptă o oră întreagă, ca să nu vină nimeni – şi între timp cineva îi omoară amanta? Asta să le-o povesteşti ălora care citesc romane poliţiste, nu nouă!

Locotenentul îşi întoarse ochii deznădăjduiţi spre colegul său mai tânăr.

— Pavele, nu vorbi aşa urât despre ea. N-a fost amanta mea.

— Nu zău! se strâmbă adjutantul dispreţuitor.

— Stai puţin, tovarăşe, i-o tăie maiorul. N-avem niciun motiv să nu-l credem pe tovarăşul locotenent...

— Cum vine asta, nu avem? îl întrerupse Málek, cu obrăznicie, pe şeful său suprem. Tovarăşa îl iubea, ăsta o ştia toată lumea. Au fost văzuţi cel puţin o dată împreună la vinăria „La motan”... Auzindu-l spunând asta, locotenentul se miră în sinea lui de capacităţile detectivistice ale lui Málek. Săptămâna trecuta, după cazul de la casa de mode Rosenblum, a propus să i se mărească fetei leafa cu treizeci şi cinci de coroane pe lună, iar înainte au fost văzuţi flirtând în timp ce îi dicta rapoartele. Şi tuturor acestor fapte, tuturor acestor evidenţe nu le poate fi opusă decât simpla sa afirmaţie că o femeie misterioasă l-a convocat, exact pentru momentul crimei, în Stromovka, unde el ar fi aşteptat-o, singur şi fără martori, timp de o oră. Iar în locuinţa victimei se găsesc amprentele lui digitale! Pe oricare altul l-am fi arestat de mult. Iar dumneavoastră pretindeţi că n-avem niciun motiv să-l suspectăm?...

— Linişteşte-te, tovarăşe, zise maiorul. De altfel, şi

dumneata ai fost văzut flirtând... mai bine zis, încercând să flirtezi cu tovarăşa. Mai mult decât atât, după cum mi s-a raportat, ai luat-o de mijloc, în timpul serviciului, o dată chiar în maşina Miliţiei, şi ea...

— Dar pe clanţă nu sunt amprentele *mele,* i-o tăie Málek. *Eu* n-am fost, în viaţa mea, în garsoniera ei!

Maiorul privi spre locotenent. Dar locotenentul se uita apatic drept înainte, iar pe faţă avea o expresie foarte ambiguă, de perplexitate amestecată cu un soi de scepticism şi cu o profundă tristeţe.

Cineva bătu la uşă. Maiorul deschise. În prag se ivi dactiloscopul Káral.

— Ce este? întrebă maiorul.

— Am adus cea de-a doua amprentă, tovarăşe maior, rosti Káral încet şi aruncă o privire în încăpere. Aceea deteriorată, de pe partea interioară a clanţei. Am identificat-o.

— Ei bine?

Káral privi din nou în cameră şi şopti:

— Puteţi veni o clipă pe culoar?

După ce maiorul, care se supuse, închise uşa în urma lui, dactiloscopul zise, dar pe un ton, de parcă el însuşi n-ar fi crezut ce spune:

— E amprenta de la arătătorul tovarăşului adjutant Málek.

— Amprenta mea? Nu se poate! strigă mânios adjutantul. E o greşeală.

— Încă nu s-a pomenit ca doi oameni să aibă amprente digitale identice, rosti încet maiorul. Se pare că aţi minţit amândoi.

— Eu nu! urlă Málek. Pot să jur! Am şi martori! Tovarăşa nu m-a primit nicio... N-am fost niciodată

acasă la ea! Pe cuvânt de onoare!

— Şi dumneata? i se adresă maiorul locotenentului.

Locotenentul tresări şi se smulse din gândurile sale.

— Da, făcu.

— Asta înseamnă că retractezi afirmaţia anterioară, cum că n-ai fost niciodată acasă la tovarăşa?

— Nu, asta nu. Mă gândeam la altceva. Şi cred că e aşa cum îmi închipui. Am putea să mai proiectăm o dată amprentele?

— Mă rog, făcu maiorul.

Se înapoiară în sala de proiecţii. Pe ecran apăru din nou norul acela suprarealist negru, bizar, cu o cicatrice caracteristică.

— Da, repetă locotenentul posomorât. Observaţi marginile.

— Sunt deteriorate, zise dactiloscopul Kăral. Probabil că atunci când făptaşul s-a străduit să şteargă clanţa... Se opri brusc.

— Ai dreptate, rosti trist locotenentul. Şi s-a străduit, nu glumă. Uitaţi-vă: amprenta asta e degradată în toate părţile. Iar aici, la dreapta jos, pe margine, se vede restul unei alte amprente.

— E prea mic, zise dactiloscopul. Oricât am vrea, nu poate fi identificat.

— Probabil că nici nu va fi nevoie, zise locotenentul. Vreau numai să spun că făptaşul şi-a dat toată silinţa să şteargă toate amprentele din jurul amprentei mele, ca să rămână numai a mea.

— Vrei să spui... începu maiorul.

— Sigur, dădu trist din cap locotenentul. Amprenta asta n-a fost lăsată *după* ştergerea clanţei, ci *înainte* de a fi stearsă.

Maiorul se uită mirat la locotenent, apoi la Málek.

Málek se înroşi, apoi se burzului, gata să se sufoce.

— Asta nu face decât să confirme că ai fost la ea! strigă el furios. Nu schimba nimic.

— Atunci, confirmă că şi dumneata ai fost la ea, zise maiorul, care se zăpăcise de tot.

— Poate, dar eu ştiu că n-am fost, urlă Málek. El însă a fost! El o vizita! A fost văzut! Adică... n-a fost văzut, dar avem amprenta lui, cu cicatricea caracteristică! încheie el disperat.

— Ba nu, Pavele, zise locotenentul. N-am fost la ea. Şi nici tu n-ai fost.

Zicând acestea, se ridică şi ieşi în tăcere din sala de proiecţie.

În garsoniera fetei, compară îndelung clanţa de la toaletă cu clanţa de la baie. Erau aşezate alături şi erau amândouă cafenii. Şi cu toate astea, când le cercetă mai atent, observă că există o vagă deosebire de nuanţă între ele.

Scoase din buzunar clanţa pe care o deşurubase, înainte de a veni aici, de la uşa care despărţea toaleta de la miliţie de vestibulul unde se afla o chiuvetă.

Nuanţa ei coincidea perfect cu nuanţa clanţei de la WC-ul fetei.

Se întristă de moarte.

Cam la vreo oră după aceea, în biroul în care, cu o săptămână înainte, maistrul croitor Fendrych se străduise să-şi dovedească nevinovăţia, mai era încă pradă aceleiaşi tristeţi.

— De-aceea aţi lăsat să vă cadă, la mine la Miliţie, tabachera, îi spunea doamnei durdulii, care şedea în faţa lui, la masa acoperită de mostre de stofă şi de corespondenţă comercială. Ştiaţi c-o s-o ridic şi că

astfel o să obţineţi amprentele mele digitale. Ca să le comparaţi. Plecând de la mine, v-aţi dus la toaletă, v-aţi încuiat acolo şi aţi schimbat clanţa din partea dinăuntru a uşii. Prima oară, când aţi fost la mine, v-aţi dus la toaletă să vă prindeţi jartiera şi aţi observat ce fel de clanţe sunt acolo. La a doua vizită, aţi adus în geantă o clanţă de schimb. Acasă, aţi comparat toate amprentele. Sunteţi o femeie inteligentă şi sora dumneavoastră e căsătorită cu un judecător. Pentru dumneavoastră n-a fost o problemă să studiaţi bazele comparaţiei dactiloscopice. De altfel, eu am pe degetul mare o cicatrice caracteristică, pe care n-o poate trece cu vederea nici chiar un nespecialist. Pe urmă, aţi şters toate celelalte amprente şi n-aţi lăsat-o decât pe a mea.

Doamna respira iute.

— Şi în cele din urmă, continuă locotenentul, aţi schimbat clanţele din garsonieră. Şi toate astea fiindcă...

Tăcu. Doamna îl privi cu ură.

— Fiindcă m-ai jignit, zise. De-ai şti cât de rău poate jigni un bărbat o femeie! Fiindcă... Şovăi, apoi rosti şuierător: Fiindcă m-ai respins!

— Dar pe fata aceea de ce aţi vrut s-o omorâţi – ea ce vină avea? întrebă locotenentul care, în unele privinţe, era din cale-afară de naiv.

Doamna se înroşi, apoi se învineţi.

— Fiindcă pe *ea* n-ai respins-o! şuieră. Înţelegi?

Locotenentul se întristă, poate mai tare ca oricine, în viaţă. Căci niciodată până atunci greşeala cuiva nu-l lovise mai direct şi mai profund.

La ora nouă seara, pleoapele fetei se mişcară uşor şi ochii ei mari şi negri priviră lumea. Lumea

spitalului.

Inima locotenentului batea năvalnic. Medicul, aplecat deasupra bolnavei, răsuflă uşurat.

Ochii negri alunecară pe plafonul alb, apoi priviră în jur şi descoperiră faţa rotundă a bătrânului criminalist. Pe chipul minuscul de sub turbanul diform înflori un zâmbet slab. Buzele se mişcară:

— Tovarăşe locotenent...

— Minunat! făcu medicul. Acum, domnişoară, să faci bine şi să mănânci. Eşti salvată!

— Ştiţi ce a salvat-o? îl întrebă, ceva mai târziu, medicul pe locotenentul care strălucea de fericire. Cocul! Izbucni în râs. Dacă aţi şti de câte ori nu mi-am spus ce prostii mai sunt în stare să născocească femeile astea – cred că îi lua în fiecare zi cel puţin o jumătate de oră până îl pieptăna – dar iată că a meritat osteneala! Dacă n-avea pe cap oroarea aceea, satârul ar fi pătruns până la creier! Avea ascuns în coc un fel de miez de cauciuc spongios – femeile îi zic *toupé,* sau cam aşa ceva, nu ştiu exact. N-are importanţă, în orice caz, prostia aceea i-a salvat viaţa. Şi, îmi pare bine, zise şi se uita la radiografia unui craniu urât. Atât de tânară şi de frumoasă, ar fi fost păcat de ea!

Şi, preocupat de fotografia acelui craniu, ascuns, în realitate, sub o pojghiţă subţire, subţire ca pielea, de frumuseţe, nu observă că pe faţa rotundă a locotenentului se întipărise o expresie de fericire aproape vinovată.

— Splendid! se bucură fata, a doua zi după-amiaza, stând în pat şi căscând, într-un chip, cât se poate de fermecător, cu ochii negri la locotenent, care era

încruntat, în timp ce în sinea ei se întreba dacă rana de sub turbanul acela alb nu va lăsa cumva o cicatrice prea mare.

— E groaznic, se-nţelege, dar e splendid cu câtă rapiditate aţi dedus totul! Asta probabil fiindcă sunteţi atât de cult, tovarăşe locotenent, şi vă pricepeţi atât de bine la femei. Nu o spusese cu ironie.

— Eu? se miră locotenentul. Da de unde! Nu mă pricep. Numai că femeile au constituit întotdeauna – într-un anumit fel – destinul meu!

Fata plecă privirea. Dar locotenentul nu se referise la ce credea ea.

— Datorită lor a trebuit să renunţ la profesiunea mea iniţială, continuă el, de parcă ar fi citit din fişa de cadre, căci mai avea şi acum în prezenţa fetei momente când se simţea îndemnat să folosească o terminologie oficială, iar subiectul predilect era starea vremii. Înainte, am fost profesor de educaţie fizică, dar...

Fata, uşor decepţionată, îl privi din nou şi spuse mirată:

— N-am ştiut!

— N-aveai de unde să ştii. Nici nu mă laud cu asta. Dar aşa a fost.

— Povestiţi-mi, vă rog. Vă rog!

Şi fiindcă se simţea complet pierdut, atât de pierdut încât nu l-ar mai fi putut ajuta, chiar dacă preajmă, nici sfântul Sidonius în persoană, locotenentul îi povesti:

Furtul de la liceul de fete

— E mult de-atunci, oftă el. Au trecut – îşi încreţi fruntea – mai bine de optsprezece ani. Totul a început în ziua aceea – cred că era într-o miercuri. Da. Miercuri dimineaţă, în cancelaria profesorilor. Eram prezenţi cu toţii, în afară de profesorul Kotě, care s-a învoit să se ducă la Cáslav, la înmormântarea bunicii lui, fix la ora opt fără un sfert, aşa cum ne-o cerea directoarea noastră, Ivana Krulisová, căreia fetele (şi, pe la spate, şi noi, profesorii) îi spuneau Ivana cea Groaznică. Era poreclită aşa, pe de-o parte din pricina înfăţişării – deşi femeie, aducea întrucâtva cu un buldog – pe de alta, din cauza discursurilor agitatorice pe care le ţinea împotriva imperialiştilor, revizioniştilor, chiaburilor, cosmopoliţilor şi, în general, împotriva oricăror duşmani de clasă. Dar, în fond, nu era decât un suflet ceh, blând, într-un trup de cehoaică, hrănit cu *knedlíky* şi plăcinte, şi fetele (ca şi noi, de altfel) o ştiau prea bine şi profitau din plin. De pe urma asta, Ivana cea Groaznică era groaznică numai în teorie: când, cam cu o lună în urmă, luasem în discuţie problema admiterii fetelor noastre din clasa a patra[49] la examenul de maturitate şi ne loviserăm de cazul fiicei unui chiabur cu o gospodărie de douăzeci şi cinci de hectare, Ivana umblase, timp de trei zile, ca năucă, de la un for la altul, şi în cele din urmă ne ţinuse, în cancelarie, un

[49] Ultima clasă de liceu.

adevărat discurs despre Makarenko, pe care îl confunda pe ici-pe colo cu Lisenko, combătând teoria eredităţii, calificând-o drept o gogoriţă burgheză, pseudoştiinţifică, arătând că, după genetica sovietică, trăsăturile caracteristice nu se moştenesc, ci se obţin prin educaţie, întreagă acea prelegere încheind-o cu o metaforă despre copacul tânăr, care e foarte maleabil. Urmarea: fata de chiabur cu douăzeci şi cinci de hectare fusese încredinţată patronajului organizaţiei de tineret din şcoală şi admisă la maturitate.

Asta ţi-am povestit-o doar aşa, ca o completare, ştii? Aşadar, ne aflăm în cancelarie şi, în mijlocul nostru, plânge sfâşietor eleva Chocholoušová Jana din a IV-a A, fiindcă cineva i-a furat un caiet cu un plic în care avea 5200 coroane în bani vechi, sumă adunată pentru achitarea costului excursiei organizate de şcoală la carstul morav. Îi uitase, în ajun, în cabinetul de geografie, unde îl ajutase pe profesorul Kotě să controleze legitimaţiile organizaţiei de tineret şi, la ora şase şi jumătate, când se întorsese după el, ia-l de unde nu-i! Dumnezeule, ah, Dumnezeule, cinci mii două sute de coroane, ce-o să se facă ea acum?...

Stăm şi ne uităm unii la alţii, conştienţi de gravitatea situaţiei. Ivana cea Groaznică ba păleşte, ba se înroşeşte, se vede de la o poştă că inima ei de mamă sângerează la fel ca a Chocholoušovei Jana. Eu, cu mâna dreaptă bandajată (mă tăiasem, cu o zi înainte, cu cuţitul de pâine), mă străduiesc să termin cât mai iute de scris planul orei de educaţie fizică al clasei I-a B, fiindcă ieri n-am avut când s-o fac, şi mă ascund după *Rude Právo,* ca să nu mă vadă Ana cea Groaznică. Ceilalţi tovarăşi şi tovarăşe au încremenit

aidoma grupului statuar al lui Braun din Kuks[50], în poziţii diferite, după firea fiecăruia, iar tovarăşul profesor Semerák, strâns în sacoul său la două rânduri ca un prunc în faşe, spune cu glas sec:

— Va trebui să telefonăm la miliţie.

Ivana cea Groaznică se opuse însă şi nu telefonarăm la miliţie. Acolo, în cancelarie, a improvizat un discurs despre încrederea nestrămutată pe care o are în fetele noastre şi despre numele nepătat al şcolii, iar un sfert de oră mai târziu, în sala de gimnastică, unde începeau toate cele două sute treizeci şi şase de eleve ale şcolii, a ţinut un alt discurs, care avea ca temă: „În societatea socialistă nu aruncam cu piatra în nimeni!” şi era menit s-o convingă pe autoarea furtului caietului să-şi recunoască cinstit vina, întrucât societatea noastră oferă oricui posibilitatea să se îndrepte în instituţii speciale, anume create pentru asta. După cum era de aşteptat, nu recunoscu niciuna. Idealismul a fost şi rămâne o concepţie greşită.

Şi iată-ne din nou în cancelarie, arătându-ne cu toţii şi mai mâhniţi chiar decât înainte. Tovarăşul Semerák propuse să telefonăm la Securitate, la Pardubice.

Înainte ca Ivana cea Groaznică să poată ţine al treilea discurs din ziua aceea, de data aceasta împotriva chemării Securităţii în şcoala noastră, purtătoare a drapelului de şcoală fruntaşă în colectarea hârtiei vechi, cineva bătu la uşa cancelariei şi Ivana cea Groaznică zise:

[50] Castel baroc din Cehia, în grădina căruia se află câteva lucrări ale sculptorului Braun.

— Intră!

Intrară trei eleve din clasa a patra: Chocholoušová, Procházková şi Klímová. Chocholoušová, cu nasul ca pătlăgica, Chocholoušová, preşedinta organizaţiei de tineret din şcoală, şi Klímová, cea mai bună prietenă a Chocholoušovei, o brunetă frumoasă de optsprezece ani, cu o bluză albă şi un bust fermecător.

— Vă rog, tovarăşă directoare, Klímová... bâigui între sughiţuri de plâns Jana, păgubaşa.

— Ce-ai spus? ţipă Ivana. Tu, Klímová?! Niciodată n-aş fi crezut...

— Nu-i asta, tovarăşă directoare, o întrerupse preşedinta organizaţiei de tineret din şcoală. Klímová n-a sustras banii, în schimb are un frate care a fost pe vremuri detectiv particular la Praga.

Aşa se face că, pe la prânz, şi-a făcut apariţia în liceul nostru de fete fostul detectiv particular. Acum era chelner, serviciul îl începea abia seara, aşa că, primind telegrama, nu i-au trebuit mai mult de două ore ca să vină de la Pardubice. Era un tânăr negricios, leit cu sicilienii din filmele italieneşti, cu nişte ochi cum e cărbunele, cu o mustăcioară şic, pe cap cu o pălărioară cu boruri vărgate, pe care, când intră în cameră, nu şi-o scoase, ci doar o atinse, elegant, cu trei degete. Salută răspicat: „Cinste muncii!” şi la aluziile timide ale Ivanei celei Groaznice, care se îmbujorase toată, că se va revanşa personal, în interesul reputaţiei şcolii – fiindcă... ştiţi... şcoala, fiind instituţie de stat, nu poate... ştiţi... să remunereze persoane particulare... făcu un gest de mărinimie cu mâna şi declară că va întreprinde cercetările pe gratis, spre a apăra onoarea surorii sale.

Asta ne-a lăsat cu gura căscată, fiindcă nimeni

până atunci n-o bănuise pe Klímová de furt – era doar cea mai bună prietenă a Chocholoušovei – dar, mai apoi, Ivana ne-a explicat că tovarăşul se gândise probabil la colectiv, onoarea şcolii fiind adică totodată şi onoarea surorii sale cu ochi negri.

Şi iată-l pe fostul detectiv particular Jaroslav V. Klíma apucându-se de treabă.

Se apucă de treabă chiar la locul delictului, în cabinetul de geografie. Pe mine, ca diriginte al clasei a IV-a A, mă invită să iau parte la anchetă, pe ceilalţi, inclusiv pe Ivana cea Groaznică, îi alungă cu hotărâre, dându-le instrucţiuni să reinstaureze imediat în şcoală „regimul normal de funcţionare”.

Pe urmă, ceru să fie chemată Chocholoušová.

Chocholoušová veni, se aşeză ca un îngeraş pe marginea scaunului, şi în razele soarelui de martie, care pătrundeau în cabinet prin geamul nu tocmai curat, ochii şi nasul îi străluceau în roşu-carmin.

Detectivul particular Klíma se aşeză în faţa ei, încălecând un scaun pe care avu grijă să-l întoarcă cu spetează spre fata anchetată, se sprijini cu coatele de spetează şi îşi împinse pălărioara cu boruri vărgate pe ceafă. Apoi îşi descheie şi haina. Mă aşteptam să zăresc sub braţ teaca unui pistol, dar se vede că-l ţinea în altă parte.

— Aşa! strigă el aspru, şi Chocholoušová se sperie atât de tare, că fu cât pe ce să cadă de pe scaun.

— Nu te speria, Chocholoušová, spune-i tovarăşului ce s-a întâmplat ieri, am liniştit-o eu.

Jaroslav V. Klíma şuieră nemulţumit şi îmi aruncă o privire încruntată.

— Ancheta o conduc eu! rosti el tăios, după care se adresă Chocholoušovei: Dă-i drumul! Chocholoušová,

cu glasul întretăiat de suspine, se apucă să povestească.

Povesti că abia acasă, cu puţin înainte de şase şi jumătate, îşi dăduse seama că pierduse banii. O luase imediat la goană înapoi spre şcoală. Voia să ia de la portar cheia cancelariei, unde, pe un panou special, erau agăţate cheile tuturor cabinetelor (până nu demult, locul lor fusese în loja portarului, dar spiritul treaz şi vigilent al Ivanei se făcuse simţit şi aici), dar portarul mormăisc că „astăzi se interesează cam mulţi" de cabinetul de geografie şi, cu toată sănătatea sa şubredă, o însoţise personal în cancelarie şi de acolo la cabinet. Dar, în cabinet, caietul nu mai era.

Jaroslav V. Klíma ascultă povestirea încruntat. Când fata termină, zise:

— Nu ţi se întâmplă să ai uneori, aşa... nişte stări?

Chocholoušová îl privi temătoare.

— Ce fel de stări, vă rog?

— Aşa... să ai senzaţia... că nu eşti tu...

Chocholoušová rămase tăcută.

— O dedublare, ştii... o dedublare a conştiinţei...

Formulând aceste întrebări, fostul detectiv particular nu-şi luă o clipă ochii de cobe de pe chipul fetei. Fata se cutremură şi piui:

— Nu ştiu...

— Aha rosti detectivul semnificativ. Interesant!

Mi-am zis că o să fie distracţie, nu glumă, cu Jaroslav V. Klíma.

Apoi, îi ceru Chocholoušovei să spună repede primele cuvinte care îi vin în minte. Câtva timp, fetei nu-i veni nimic în minte, apoi încropi următoarea

asociaţie de noţiuni – fusta – pantofi – *Bat'a*[51] – criză – capitalism, şi Jaroslav V. Klíma mă privi cu înţeles. După aceea o întrebă dacă preferă pisicile sau câinii şi, în sfârşit, împrumută de la mine un carneţel, smulse o foaie şi, folosindu-se de cerneala roşie din sticluţa profesorului Kotě, făcu pe ea o pata cu contururi neregulate şi îi ceru Chocholoušovei să-i spună ce imagini îi trezeşte pata respectivă.

— Nu ştiu, rosti fata, abătută.

— Ce senzaţie îţi dă?

Chocholoušová tăcea.

— Niciuna? insistă J. V. Klíma.

— Niciuna.

— Uită-te atent.

Fata se uită atent. Zise şovăind:

— Seamănă cu o...

Jaroslav V. Klíma ridică sprâncenele şi-mi aruncă o nouă privire cu tâlc.

— Cu o... şopti Chocholoušová, păi, cu un fel de... pata de cerneala.

— Ajunge! rosti tăios detectivul.

— După diverse alte experimente psihologice de acest gen, o întrebă, în cele din urmă, dacă nu observase ceva suspect în cabinet.

— Când am intrat înăuntru, mi s-a părut... spuse Chocholoušová, dar nu ştiu sigur.

— Îţi atrag atenţia că e ca şi cum ai declara sub jurământ, zise sever detectivul.

— Nu ştiu sigur, o scaldă eleva. Dar mi s-a părut că fuge cineva pe scări în jos.

Jaroslav V. Klíma se ridică, îşi vârî degetele mari în

[51] Patronul unei mari fabrici cehe de încălţăminte, între cele două războaie mondiale.

răscroiala vestei. Soarele de martie îi lumina faţa mica, lunguiaţă. Porni să se plimbe prin cabinet. Apoi, iute ca fulgerul, se întoarse spre elevă şi o pironi cu ochii lui de cobe.

— Erau paşi de bărbat sau de femeie?

— Eu... nu ştiu... răspunse Chocholoušová, încurcată. Cred că erau... s-ar putea să fi fost... şi de bărbat, şi de femeie...

— Interesant, rosti detectivul, brusc îngândurat, şi trase aer printre dinţi. Foarte interesant! Poţi pleca.

— Vă interesează psihologia? mă întrebă, când rămaserăm singuri.

Am dat din cap în semn că nu.

— Pe mine, da, declară Jaroslav V. Klíma. Pentru un criminalist, e foarte important. Şi aşa cum întrezăresc, în cazul de faţă, factorul psihologic va fi hotărâtor. Am supus-o pe anchetată la câteva teste psihologice. Mi-au spus o groază de lucruri.

L-am întrebat ce anume i-au spus.

— Pentru moment, le păstrez pentru mine, zise detectivul. Fiţi cu ochii în patru. Cazul începe să se contureze.

Apoi ceru să fie chemat portarul.

— Ce-ai vrut să înţelegi prin: astăzi se interesează cam mulţi de cabinetul de geografie? se răsti detectivul la el.

— Păi, înainte de Chocholoušová se dusese în cabinet Celbová din a treia A, zise portarul. A ieşit şi-o încurcătură, aşa c-a trebuit să merg eu să văd ce e.

J. V. Klíma întrebă într-un *falsetto* abia auzit:

— Ce anume să vezi?

— Păi, dacă se pierduse de-adevăratelea cheia.

Aflarăm că, pe la ora şase, eleva Celbová ceruse portarului cheia de la cancelarie. Ea era conducătoarea cercului de marionete al Organizaţiei Tineretului Cehoslovac şi în după-amiaza aceea cercul organizase un spectacol la grădiniţa de copii din localitate. Celbová voia să ducă sacul cu marionete în cabinetul de geografie. Portarul îi dăduse cheia de la cancelarie, dar după vreo cinci minute, Celbová se întorsese, spunând că cheia nu se află pe panoul din cancelarie, cabinetul de geografie e încuiat şi înăuntru parcă s-ar mişca cineva. Ba chiar i se păruse că ar fi auzit un ţipăt înfundat, foarte neliniştitor. Portarul, de felul lui aplecat spre gâlceavă, pierdu zece minute ca să se certe cu Celbová, susţinând cu încăpăţânare şi fără nicio legătură cu ce spunea fata cum că profesorul Koté e plecat la Čáslav şi prin urmare nimeni altcineva n-avea ce căuta în cabinet. În ce priveşte cheia, era de părere că Celbová are orbul găinilor, fiindcă nicio elevă nu luase cheia cancelariei, iar tovarăşii profesori, toţi până la unul, plecaseră de mult. I-o şi dovedi pe dată, fiindcă atunci când, în sfârşit, se duse cu ea în cancelarie, cheia de la cabinetul de geografie atârna la locul ei. Sacul cu marionete fu aşezat unde trebuia, iar cabinetul încuiat la loc. După ce-o muştrului pe Celbová, portarul se înapoie la loja lui.

Abia apucase să se instaleze comod în scaun, cu gândul să-şi fumeze pipa de seară, când năvăli ca o furtună Chocholoušová, şi expediţia spre cabinetul de geografie se repetă. Din momentul acesta, declaraţia portarului coincidea întru totul cu povestirea Chocholoušovei. Portarul avusese şi el impresia că aude paşii unei persoane care alerga pe scări în jos.

Dar Jaroslav V. Klíma nu părea să acorde nicio

importanţă paşilor.

— Celbová, mormăi el în schimb, îngândurat. Hm...

Şi o chemă pe Celbová.

Află de la ea exact acelaşi lucru ca şi de la portar şi, în plus, că pata de cerneală îi aminteşte de un norişor, că preferă pisicile câinilor, că suferă din când în când de dureri groaznice de cap, dar că n-a avut niciodată un sentiment de dedublare; mai obţinu din partea ei lanţul asociativ: bărbat – femeie – muncă voluntară – tata – bătaie, pe care mie, după ce dădu drumul elevei, mi-l caracteriză ca fiind destul de confuz.

— I-aţi observat buzele? mă întrebă. Nici nu se putea să nu le observi. Celbová era cea mai frumoasă fată din şcoală.

— Colţurile lăsate în jos, spuse Jaroslav V. Klíma, posomorât. Trădează o personalitate deficientă. Femeia asta suferă de un complex de inferioritate. E în stare şi de crimă, numai ca să scape de acest complex.

Scoase apoi pipa din buzunar şi se apucă tacticos s-o înfunde cu tutun.

Colţurile lăsate în jos ale gurii elevei Celbová se datorau însă mai degrabă permanentei expresii de dispreţ, folosită de fată ca armă împotriva impertinenţilor de la liceul industrial de alături. Dar despre asta nu l-am informat pe Jaroslav V. Klíma. Oricum, el ar fi respins o explicaţie atât de nepsihologică.

— Şi acum, zise, vom continua ancheta cercetând la faţa locului.

Se ridică şi se îndreptă spre uşă. Cercetă cu ochii lui negri camera, învăluindu-se în acest timp într-un nor de fum albăstrui. Privirea i se opri pe un dulap

încuiat, a cărui cheie o avea numai profesorul Kotě, pe biroul împodobit cu bustul produs în serie al unui om de stat, folosit vreme îndelungată de către muşte în acelaşi scop ca şi tabloul, cândva celebru, al unui oarecare suveran; pe canapeaua largă, pe care profesorul Kotě, om mai în vârstă, în loc să-şi pregătească planul lecţiei, obişnuia să tragă câte un pui de somn ori de câte ori avea o „fereastră” în orar. Se uită şi la harta mare a republicii, de pe peretele din dreapta, la tabloul lui Emil Holub[52] fugind din faţa canibalilor, de pe peretele din stânga, şi la fereastra murdară, pe pervazul căreia se afla o sticlă de lapte începută. Pe urmă, netam-nesam, se lăsă pe vine şi se uită sub canapea.

— Aha! strigă şi mă privi cu înţeles, de jos în sus. Făptaşul comite întotdeauna o greşeală, iată axioma sfântă a muncii detectivului.

Apoi se ridică, se apropie de canapea, îşi ridică puţin pantalonii, întinse pe jos o batistă roşie, se lăsă în genunchi pe ea şi începu să pipăie cu palma sub canapea. Faţa sa mică, lunguiaţă, se înroşi din cauza efortului. Câteva clipe mai târziu însă, îşi rânji satisfăcut dinţii de aur; mustăcioara ca smoala i se zburli uşor.

Pe palma lui cădea, în plin, soarele de martie.

Iar în palmă ţinea o jartieră neagră de damă.

— Da, e imposibil ca făptaşul să nu comită o greşeală, repetă Jaroslav V. Klíma şi băgă jartiera în buzunar. Unde locuieşte Celbová?

— Dar asta n-are nicio legătură cu banii, am spus eu uimit.

---

[52] Cunoscut explorator ceh (1847—1902).

— Credeţi? rosti Jaroslav V. Klíma ironic. Eu nu cred. Gândiţi-vă puţin.

Tot drumul până la locuinţa elevei Celbová, m-am tot gândit, pot spune chiar că mi-am stors pur şi simplu creierul. Dar legătura dintre jartiera neagră şi furtul banilor destinaţi excursiei clasei a IV-a n-am dibuit-o.

Gazdei, care ne deschise uşa, detectivul îi zise laconic:

— Miliţia!

O împinse la o parte şi pătrunse în casă. Gazda se sperie, dar fiindcă mă cunoştea, se mai linişti şi ne conduse în camera subchiriaşelor sale.

Era un fost dormitor conjugal, în care trona un pat dublu mare, cu baldachin.

Văzând patul acela măreţ, Jaroslav V. Klíma ridică sprâncenele.

— Celbová doarme în patul ăsta?

— Da, domnule sergent, zise văduva.

— Singură?

— Împreună cu domnişoara Karvašová. Locuiesc împreună.

— Interesant, făcu detectivul. Ia ascultă, nu le-ai prins niciodată dormind amândouă în aceeaşi jumătate de pat?

— Deseori, domnule sergent, răspunse amabilă văduva.

Jaroslav V. Klíma mă ferici cu încă una din privirile sale pline de tâlc.

— De obicei, iarna, domnişoarele nu fac foc peste noapte, continuă gazda, aşa că, spre dimineaţă, se ghemuiesc una într-alta ca să se încălzească.

— Ca să se încălzească, aşa credeţi? spuse detectivul sarcastic, după care o dădu pe gazdă afară

din cameră.

— Aţi remarcat? mi se adresă mie. Tendinţe lesbiene. Cât se poate de evidente. Se leagă foarte adesea cu înclinaţia spre furt. Cazul se conturează din ce în ce mai clar.

Privi în jur şi se apropie de şifonier, scoase din buzunar o pereche de mănuşi de piele de porc, şi le puse cu gesturi de ritual şi deschise cu grijă sertarul de sus. Se apucă apoi să cotrobăiască sistematic în şifonier. Eu şedeam deoparte, fiindcă mă jenam să asist la o cercetare atât de intimă a lenjeriei elevelor mele. Dar J. V. Klíma îşi vedea şi singur de treabă, plin de sârg. După douăzeci de minute de căutare sterilă, îşi îndreptă satisfăcut spinarea şi se întoarse spre mine, zâmbind.

— Nimic! rosti el victorios.

— Poate că a ascuns banii în altă parte.

— E de la sine înţeles că n-am căutat banii, îmi explică el dispreţuitor. Banii, fără doar şi poate, sunt bine ascunşi undeva *în afara* acestei case. *Banii* n-or să ne scape. Căutam un portjartier negru cu o jartieră lipsă.

Legătura dintre portjartier şi jartiera găsită îmi era foarte clară, dar legătura dintre portjartier şi furt continua să rămână pentru mine o enigmă.

— Sunt două posibilităţi, spuse Jaroslav V. Klíma. Sau a observat lipsa jartierei şi a aruncat portjartierul ca pe un obiect *indiscriminant,* sau...

Mă privi triumfător.

— Sau? şoptii eu nervos.

— Sau îl are pe ea! zise el. Un cunoscut truc psihologic. *Corpus delicti* în locul cel mai banal. Cunoaşteţi nuvela *Scrisoarea furată,* a lui Edgar Allan Poe?

Am recunoscut că nu-mi trecuse prin minte. Aş fi vrut să menţionez şi o a treia posibilitate, că acea jartieră să fi făcut parte din portjartierul altei eleve, dar Jaroslav V. Klíma era atât de evident convins de logica de fier a deducţiei sale, încât n-am îndrăznit să-i stric bucuria.

Ne-am întors la şcoală.

În piaţă, am întâlnit-o pe gazda surorii detectivului. Detectivul – pentru prima oară în ziua aceea – îşi scoase ceremonios pălăria cu boruri vărgate şi, grav, o întrebă, mai întâi de sănătate, apoi cum se poartă sora lui, Lucie. La a doua întrebare gazda se posomorî.

— Din păcate, domnule Klíma, Lucinka s-a cam schimbat.

— Ce-aţi spus? rosti detectivul aspru.

— Are secrete faţă de mine, spuse femeia, care se vedea numaidecât că face parte din categoria gazdelor limbute, şi mă minte.

Jaroslav V. Klíma se încruntă.

— Aşa?

— De câteva ori, zise gazda, mi-a spus că se duce la o colegă sau la lecţia de engleză, ca pe urmă să aflu că n-a fost nici la colegă, nici la lecţia de engleză. De pildă, chiar ieri. Şi când eu o întreb unde a fost şi îi amintesc că aţi încredinţat-o, ca să zic aşa, grijii mele materne, dă din cap şi, imaginaţi-vă, îmi răspunde ca o majoră şi că nu-i treaba mea!

Încruntarea detectivului atinsese maximumul posibil. Negru la faţă, strânse energic mâna gazdei şi spuse:

— Am să trec pe la dumneavoastră spre seară, *madame.* Îi arăt eu ei! Nu vă fie teamă. Acum am o

treabă importantă. La revedere!

Ne-am continuat în tăcere drumul spre şcoală. Detectivul privea posomorât înainte, apoi, pe neaşteptate, mă întrebă:

— Dumneavoastră, domnule profesor, n-aţi observat nimic la sora mea?

Am dat din cap în semn că nu.

— N-aţi surprins-o cu vreun tânăr?

— Nu, am zis. Mie mi se pare că e o elevă foarte disciplinată, învaţă bine, educaţia fizică o interesează...

Jaroslav V. Klíma îmi apucă grav mâna, cum făcuse adineauri cu gazda.

— Vă acord puteri depline, zise. Dacă o vedeţi cu vreun băiat, duceţi-o imediat acasă şi anunţaţi-mă. Aranjez eu lucrurile. Cu amândoi. Vă acord puteri depline.

— Dar... am încercat să protestez, dar detectivul nu mi-a dat răgazul.

— Răspund de ea faţă de memoria regretatei noastre mame. Mi-a încredinţat-o, pe patul morţii, mie. Dac-o fi să-şi piardă cinstea, o omor şi pe ea, şi pe cel care-a sedus-o.

Ochii săi negri aruncau scântei, şi mi-am spus pentru a doua oară că seamănă leit cu un actor de film italian. Mustăcioara neagră i se zburli. Mă trecură fiorii. Ajunseserăm lângă şcoală, când detectivul se opri brusc în loc. Şcoala noastră avea în spate o grădină neîngrijită şi, în dreptul ei, strada se bifurca. În stânga, ducea spre intrarea principală, în dreapta ajungea în spatele clădirii, continua de-a lungul grădinii, ducând spre cartierul vechi al oraşului.

— Grădina asta... făcu Jaroslav V. Klíma, intrigat. Mai există vreo intrare în şcoală?

Am şovăit. Dar, pe urmă, am spus:

— Există. Chiar din grădină. Numai că grădina e înconjurată de un gard de scânduri, care n-are nicio poartă.

— Interesant, făcu detectivul. Haideţi!

În loc s-o luăm spre intrarea principală, am cotit-o la dreapta. Păşeam încet de-a lungul gardului, şi Jaroslav V. Klíma lovea cu pumnii în el. Am nimerit curând într-o ulicioară strâmtă, mărginită de gardul grădinii şcolii şi de calcanul unui vechi atelier de frânghii. Norii acoperiseră soarele, şi ulicioara era umedă şi neprimitoare, acoperită de o umbră rece, iar gardul era, din loc în loc, acolo unde lemnul putrezise, acoperit de pete cafenii.

Detectivul se opri lângă una din ele. Puse mâna pe o scândură lată şi apăsă uşor. Apoi se întoarse spre mine şi ochii negri îi sclipiră victorioşi.

— Grădina *are* şi o intrare prin spate, rosti el. Apucă cu amândouă mâinile două scânduri învecinate şi trase de ele. Prin crăpătura triunghiulară, apăru priveliştea grădinii părăginite, năpădită de ferigi. Detectivul se strecură prin crăpătură, dar în clipa următoare începu să înjure furios. Am intrat după el. Şedea în genunchi între ferigi, cu mâna dreaptă la gură.

— Ce-aţi păţit?

— M-am zgâriat, şuieră el. A naibii treabă! Se aplecă, ridică de sub ferigi o piatră verzuie, se apropie de gard şi îndoi din câteva lovituri cuiul însângerat, care ieşea ameninţător din scândură. Apoi privi în jur. De la crăpătura din gard, printre ferigi, pornea o potecuţă abia vizibilă.

— Pe aici au şters-o, zise detectivul, scoase din buzunar batista roşie şi îşi înveli cu ea mâna.

— Cine? am îngătmat eu.

— Făptaşii.

O clipă, am rămas tăcut. Zadarnic încercam să-mi potrivesc gândurile cu ale lui.

— Deci... deci, n-o mai bănuiţi pe Celbová? am întrebat.

Făcu o grimasă.

— Ba din contra! Mai mult ca oricând! Poteca asta nu vă spune nimic?

M-am uitat la potecă. Ducea drept spre uşa din spate a clădirii şcolii, care nu se încuia niciodată. Aproape că nici nu se vedea. Zău că nu puteam să-mi dau seama ce îi spunea poteca aceea lui Jaroslav V. Klíma. Mie, hotărât, nu-mi spunea nimic ce ar fi putut să aibă vreo legătură cu furtul de bani din cabinetul de geografie şi cu conducătoarea cercului de marionete.

Am ridicat din umeri.

— Nu sunteţi în stare să deduceţi nimic, nici măcar din nişte urme atât de clare, oftă detectivul. Şi totuşi e limpede ca lumina zilei. Făptaşa a avut un complice. Mă privi compătimitor. E elementar, dragă domnule, continuă. Celbová a luat cheia de la cancelarie, a luat cheia cabinetului, a sustras caietul cu bani, l-a predat complicelui ei, *care venise pe această cale* – arătă potecuţa dintre ferigi – pe urmă a încuiat şi i-a spus portarului povestea cu dispariţia cheii. Alibi, înţelegeţi? Între timp, complicele s-a ascuns cu un etaj mai sus, Pe urmă, când portarul a venit în cabinet cu Celbová, complicele – sau complicii, căci puteau fi mai mulţi – au fugit pe scări în jos şi au părăsit şcoala *pe uşa din dos,* prin grădină.

Jaroslav V. Klíma tăcu. De unde ştia Celbová că în cabinet sunt bani? Şi de ce complicii se ascunseseră

cu un etaj mai sus, când puteau să coboare o dată cu Celbová şi să fugă pe uşa din dos, care nu e vizibilă de fel din loja portarului? Întrebările acestea îmi veniră imediat în minte, dar am considerat că nu e cazul să influenţez un mare detectiv în deducţiile sale.

Detectivul zise:

— Am nevoie de o ajutoare.

— O ajutoare?

— Da. Va trebui să aflăm care dintre fetele din ultimele două clase poartă un portjartier negru cu o jartieră lipsă.

„Ei bravo” mi-am spus eu, şi la gândul acesta mi s-a cam tăiat răsuflarea.

I s-a tăiat de bună seamă şi Ivanei, dovadă că s-a înroşit uşor şi a căscat gura. Dar detectivul ţinea morţiş la ideea lui. În cele din urmă, această sarcină i-a fost încredinţată profesoarei de engleză, care avea douăzeci şi doi de ani şi primise de curând o sancţiune semidisciplinară, fiindcă îi pozase pentru un nud pictorului din localitate, privit chiorâş de toată lumea, considerat a fi un tip lubric şi un modernist periculos.

Controlul avu loc în spatele uşilor închise ale clasei a IV-a. În acest timp, eu şedeam cu detectivul în cabinetul de geografie, ascultându-l cum îşi depăna amintirile.

— În branşa noastră, trebuie să ai o capacitate deosebită de a gândi logic, spunea el meditativ. Logica e totul. Şi pe urmă vine *psihologica.* Şi ea e totul. *Psihologica* şi logica, şi mai ales să ştii să observi şi ceea ce altuia îi pare un fleac. Spiritul de observaţie. Asta e totul. Pe vremea când lucram la

agenţia de detectivi a lui Karlík[53], şeful îmi încredinţa cazurile cele mai complicate. Desigur, era vorba mai ales de delicte sexuale, dar şi de furturi şi altele. Tăcu. De ce fel de delicte sexuale se ocupau birourile particulare de detectivi, ştiam şi eu. Mă gândeam numai dacă, în codul nostru penal, relaţiile extraconjugale sunt calificate drept delict. Şi mai e ceva, medita în continuare marele detectiv. Îndărătul, celor mai multe dintre crime se afla *sexul.* Nu m-aş mira, zise, scoţând din buzunar jartiera neagră şi uitându-se la ea, dacă s-ar afla şi îndărătul acestui furt.

Răsucea jartiera în mână, privind-o cu vădită plăcere.

Deodată, făcu una din mişcările lui neaşteptate, iuţi ca fulgerul. Tresări, de parcă l-ar fi muşcat o viperă, şi duse jartiera foarte aproape de ochi. Apoi se scotoci nervos în buzunare şi scoase o lupă frumoasă, o lupă reglementară, cu diametrul de aproape un decimetru. Privi prin ea jartiera şi şuieră:

— Pe toţi dracii!

M-am speriat.

— Ce este?

— Uitaţi-vă!

Am privit prin lupă. Jartiera avea o cataramă de metal şi în partea de jos a acesteia era gravată o inscripţie, uşor de descifrat cu lupa:

MAIDENSHAPE CORSETS
Pat. reg. U.S.A.

Detectivului îi sclipiră ochii.

[53] Agenţie de detectivi foarte cunoscută în anii 1930—1939.

— Înţelegeţi?

— Nu înţeleg.

Jaroslav V. Klíma sări de pe scaun.

— Dar e cât se poate de clar, domnule dragă! Nodul din jurul făptaşului se strânge! Cercul suspecţilor s-a micşorat de mai mare dragul!

Şi o luă la goană pe culoar.

Pe culoar, ne întâlnirăm cu profesoara de engleză.

— Ei?! întrebă detectivul.

— Nimic, zise profesoara.

— Minunat! exclamă detectivul. E normal, se întoarse el spre mine. Dacă am cerceta toate lăzile de gunoi din oraş, fără doar şi poate că am găsi într-una din ele portjartierul negru cu o jartieră lipsă. Dar nu va mai fi nevoie să facem o treabă atât de obositoare. Haidem!

Şi ne-am dus la cancelarie.

Ivana cea Groaznică privi cu lupa jartiera neagră şi păli.

Detectivul o observa, zâmbind cu tâlc.

— Ei? Ce ziceţi de asta?

Ivana se lăsă anevoie pe un scaun, întoarse spre Jaroslav V. Klíma ochii îngroziţi, albaştri ca albăstreaua, şi şopti:

— Spionaj!

— Da de unde, liniştiţi-vă, dădu din mână detectivul. Dovedeşte un singur lucru: posesoarea portjartierului are rude în străinătate. La noi nu se vând mărfuri americane. Daţi-mi dosarele de cadre.

Şi acolo, deasupra hârtiilor slinoase, strict secrete, avu loc acea cumplită descoperire, care îi tăie

răsuflarea chiar şi lui Jaroslav V. Klíma. La un control atent, se constată că, din punctul de vedere al cadrelor, şcoala noastră e curată ca lacrima, căci dintre toate cele două sute treizeci şi şase de eleve una singură avea rude în străinătate:

Lucie Klímová.

Am încremenit în jurul mesei de conferinţe din cancelarie, învăluiţi într-o tăcere jenantă, eu, Jaroslav V. Klíma şi Ivana cea Groaznică. Pe gâtul uscăţiv al lui Jaroslav V. Klíma, mărul lui Adam se mişca iute, sus-jos. Ivana cea Groaznică roşi. Am aruncat o privire piezişă spre rubrica fatală: *Rude în străinătate* din fişa de cadre a Luciei Klímovă şi am citit:

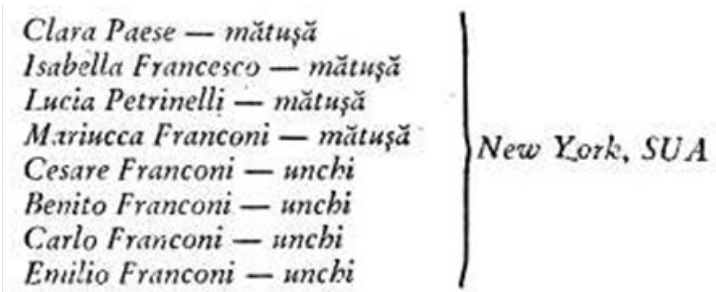

Am mai aruncat o privire rapidă la rubrica: *Părinţi; Tatăl: Václav Klíma, muzician, mama: Marie Klímová, născută Franconi, decedată.*

Iată de unde proveneau, aşadar, apucăturile italieneşti ale fratelui ei.

Şi ochii săi de italian.

Mă trecu un fior.

Jaroslav V. Klíma şedea nemişcat şi se împurpura de la o clipă la alta tot mai tare.

Ivana cea Groaznică îl privea ţintă, şi în privirea ei citeam mila. Îşi drese glasul şi îşi luă inima în dinţi:

— Poate că e o greşeală la mijloc, tovarăşe...

Dar detectivul sări ca ars.

— Nu-i nicio greşeală! *Porco Dio!* răcni el şi izbi cu pumnul în masa de conferinţe, într-un mod cu totul incompatibil cu manierele unui detectiv. Propria mea soră! Unde e? Unde e?

Privi sălbatic în jur, de parcă s-ar fi aşteptat ca Lucie Klímová să fie ascunsă undeva în cancelarie. Apoi, atenţia îi fu atrasă de uşă. Se năpusti spre ea scoţând un strigăt neinteligibil. Ivana cea Groaznică făcu o încercare timidă de a-l reţine, dar detectivul se smulse şi se repezi spre uşă.

Uşa se deschise şi în cadrul ei apăru un domn cu o servietă. Domnul părea să fie foarte jenat. Din viteză, detectivul se izbi de el. Amândoi deodată se salutară.

Primul îşi reveni domnul. Se aşeză pe un scaun.

— Pardon, zise şi-i întinse mâna lui Jaroslav V. Klíma, care încă mai era năucit de izbitură. Profesorul Kotě. Trebuie să vă cer scuze. A intervenit o regretabilă greşeală. Banii sunt la mine.

— *Porco Dio!* urlă Jaroslav V. Klíma.

— I-am găsit în cabinet, în momentul când plecam, explică încurcat profesorul Kotě. Vă rog să mă iertaţi. Am provocat o groază de neplăceri, dar nu mai aveam timp să aflu ai cui sunt, aşa că i-am încuiat în dulapul meu, ca să nu se piardă. M-am gândit să-i spun portarului la plecare, dar... nu ştiu cum s-a făcut... că am uitat...

Jaroslav V. Klíma se uita la profesorul Kotě ca la o arătare.

— Slavă Domnului! exclamă fericită Ivana cea Groaznică. Mi-ai luat o piatră de pe inimă, tovarăşe Kotě!

Detectivul bâigui:

— Vasăzică nu s-a pierdut niciun ban?

— Din păcate... din fericire, se bâlbâi Kotě, stânjenit, şi se trase cu un pas mai departe de detectiv. Jaroslav V. Klíma se împurpură şi mai tare. Deodată, duse mâna la buzunar, se apropie de Kotě, îl apucă cu dreapta de cravată, iar cu stângă îi vârî sub ochi jartiera neagră.

— Şi asta ce înseamnă? urlă el.

— Asta... asta... va rog, habar n-am, bâigui Kotě, străduindu-se cu amândouă mâinile sale albe şi dolofane să-şi elibereze cravata din strânsoarea detectivului. Ochii negri ai lui Jaroslav V. Klíma se opriră pe mâinile acelea albe, făcute parcă din aluat, care poate că nu ţinuseră în viaţa lor o unealtă mai grea decât tocul. Detectivul tresări. Le privi îndelung.

Pe urmă se uită la mine.

Ma trecură fiorii.

Ochii negri ai lui Jaroslav V. Klíma alunecară de la chipul meu la mâna mea bandajată.

Inima mi se opri în piept.

Jaroslav V. Klíma făcu o ultimă mişcare iute ca fulgerul, şi, în ochii mei, cancelaria se lumină de nişte superbe constelaţii roşii, albastre şi mai ales verzi.

— Ai înţeles, desigur... Locotenentul Borůvka şovăi, dar pe urmă, pentru întâia dată de când o cunoştea, i se adresă fetei pe numele ei de botez: Eva... Jaroslav V. Klíma a fost un cumnat de treabă, grijuliu şi simpatic, firește dacă trec peste faptul că şi după ce Lucie s-a măritat, şi-a respectat promisiunea făcută mamei sale pe patul morţii. Ani în şir, m-a urmărit pas cu pas. Pesemne, n-avea încredere în principiile mele morale.

Locotenentul oftă şi zâmbi stingherit.

— Cinstea surorii lui am salvat-o în cele din urmă eu, la patrusprezece zile după cazul cu jartiera neagră, în biserica parohială sf. Laurenţiu din K. Dar nici gestul acesta nu mi-a putut salva cariera de profesor. A trebuit să părăsesc şcoala şi oraşul şi m-am consacrat unei alte profesiuni, la îndemnul unui camarad de armată – şi poate că la luarea hotărârii a contribuit un pic şi Jaroslav V. Klíma, care, într-un fel, mă impresionase. La urma urmelor, atunci, îşi rezolvase cazul, chiar dacă era vorba de un alt delict decât crezuse el la început. Am făcut o cerere de angajare în miliţie – se zice că răufăcătorii devin cei mai buni poliţişti – chiar şi întemeietorul profesiunii noastre, celebrul Vidocq, a fost de fapt un condamnat la galere evadat...

Tăcu. Fata privea undeva în gol, în neant. Locotenentul se gândea cu tristeţe că nu izbutise s-o înveselească cu povestea cazului jartierei negre. Îşi struni emoţia. Luă din nou un ton uşuratic:

— Iată că s-a adeverit şi în ce mă priveşte; am rămas la criminalistică şi n-aş putea spune că n-am reuşit când şi când să descopăr câte un infractor. Sper că acum n-o să-ţi faci o părere proastă despre mine. Ştii, pe vremea aceea eram tânăr, chiar dacă eram profesor, şi mă fermecaseră ochii ei cenuşii şi parcă înrămaţi în negru – atât de negre îi erau genele, ca smoala, ştii. Locotenentul rămase visător câteva clipe. În familia ei, toţi au ochii negri sau cenuşii şi toţi îi au aşa, parcă înrămaţi în negru. O să-ţi arăt odată nişte fotografii, dacă te interesează.

O privi nesigur, dar ochii fetei, negri şi ei, înrămaţi în negru şi ei, tot în gol erau aţintiţi.

Locotenentul oftă.

— Şi, în sfârşit, ca să închei: fiindcă nevastă-mea

de astăzi îmi era elevă, era normal să nu ne întâlnim în public, pentru aşa ceva. K. era un oraş prea mic. Nu ne rămânea decât cabinetul de geografie, unde colegul Kotě avea o canapea largă, destinată puiului de somn de după-amiază. În ziua aceea, spre seară (dacă-ţi aminteşti, Lucie trebuia să fie la ora de engleză), Celbová s-a apucat să zgâlţâie clanţa şi, natural, noi ne-am speriat şi ne-am aranjat cam în grabă. Atunci şi-a pierdut nevastă-mea jartiera neagră. Abia am apucat să încui şi să agăţ cheia în cancelarie, că l-am şi auzit pe scări pe portar, care se întorcea cu Celbová. Aşa că ne-am ascuns cu un etaj mai sus. Şi când cei doi au intrat în cabinet, am alergat iute jos şi apoi am fugit prin grădină, pe unde, de altfel, ne strecurăm pe furiş în cabinet. Fiindcă mă grăbeam, mi-am zgâriat mâna de cuiul care l-a rănit mai târziu şi pe Jaroslav V. Klíma. Ăsta e de fapt singurul truc de care am uzat faţă de dumneata, Eva, în cursul povestirii. Nu mă tăiasem cu cuţitul de pâine. Cuiul fusese de vină. Aşa, oftă locotenentul, şi după nouă luni – mă angajasem între timp în miliţie – a venit pe lume Zuzanka.

— Dar... zise fata.

— Da?... Locotenentul îşi aţinti întrebător asupra ei ochii mari, de culoarea albăstrelei, parcă ţintuiţi în faţa rotundă ca o lună, deasupra căreia se ridica, pleoştit, un moţ veşnic rebel. Era o poveste veselă, dar pe fată n-o înveselise. Se uita la el şi o cuprinse mila. Era un om aproape bătrân. Şi deodată, înţelese tristeţea profundă, nemăsurată a locotenentului, tristeţe ce i se întipărise pe faţă definitiv, nimeni şi nimic nemaiputând s-o gonească de acolo, şi se întristă şi ea.

— Ce voiai să spui... Eva? întrebă încet bătrânul

criminalist.

— Nimic, oftă fata şi îi veni să plângă. Poate doar atât... că puteţi să vă consideraţi fericit c-o aveţi pe Zuzanka. E o fată foarte frumoasă.

Pe chipul locotenentului trecu un zâmbet.

Dar fata minţea. Voise să spună cu totul altceva. Numai că, în adâncul inimii, ştia prea bine că n-o să-i spună niciodată locotenentului ce puţin probabil e ca dintr-o femeie cu ochi cenuşii şi un bărbat cu ochi albaştri să rezulte o fată cu ochi verzi ca de pisică...

Praga, 1962-1965.

SFÂRŞIT